

Philosophiai müszotar. Közre bocsátja a magyar tudos
társaság. (Wörterbuch der philosophischen Kunstausrücke.
von der ung. Akad.)

Egyet. bet.
Buda 1834

Signatur: 55585-B
Barcode: +Z155593801
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ155593801>
Umfang: Bild 1 - 244

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzzangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

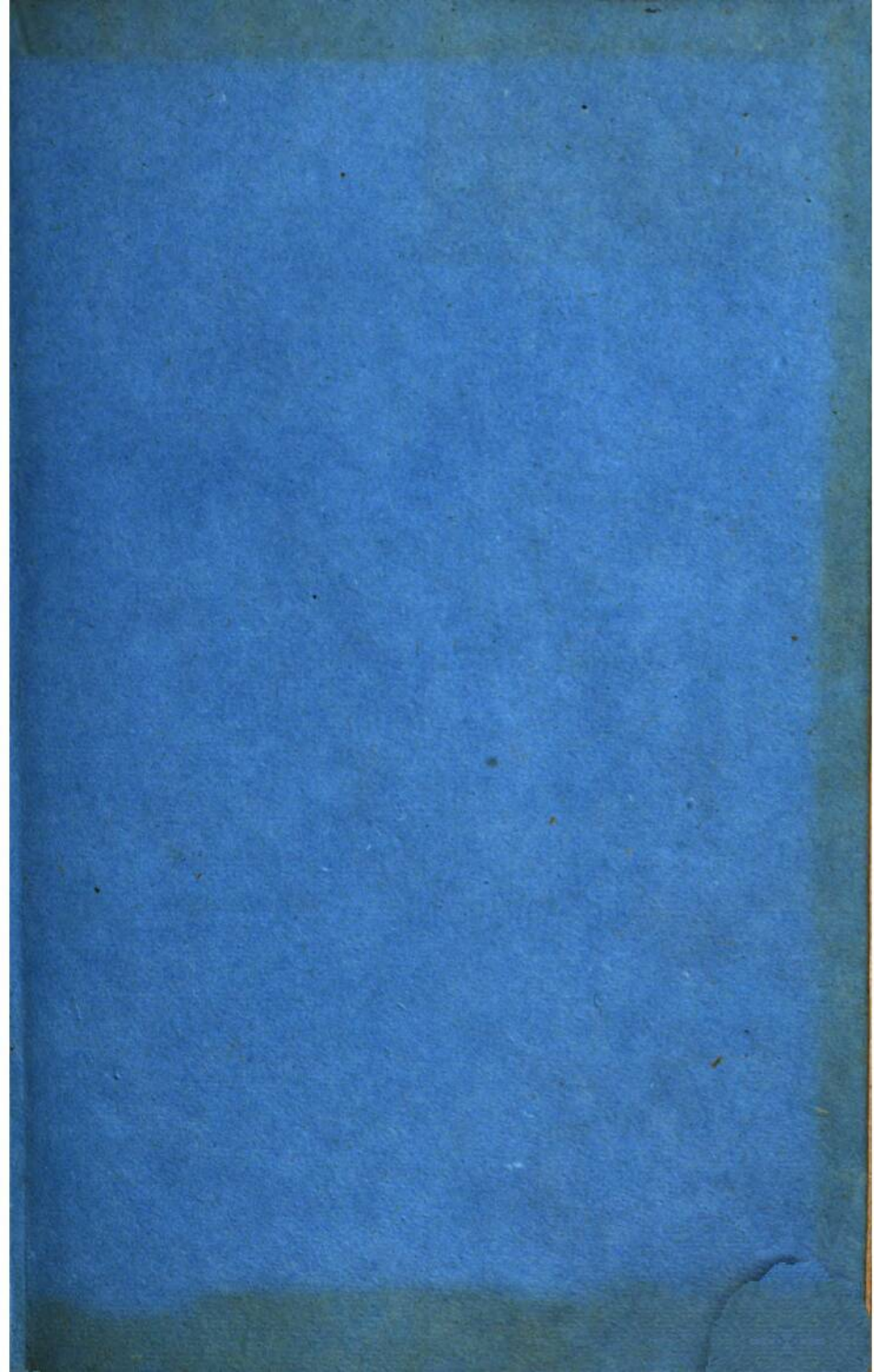
KAIS. KÖN. HOF

BIBLIOTHEK

55.585-B

Alt-

Pzalay, Emerich

55585-B.

PHILOSOPHIAI

M Ű S Z Ó T Á R.

KÖZRE BOCSÁTJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

B U D Á N.

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

1 8 3 4.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 435

PHYSICS 435

ELŐBESZÉD.

Melly czéllal bocsátja közre a' magyar tudós társaság a' tudományok' eddigi magyar műszavait, annak kifejlése következőleg adatik elé:

Mindjárt az első nagy gyűlés gondoskodott Februariusban 1831^m a' magyar nagy szótár' összeírásához tartozó előkészületekről. A' tudományos műszavak' egybegyűjtésére nézve végeztetett akkor, osztályonként minden eddig megjelent tudományos magyar munka' czímeinek feljegyzése, azoknak a' mennyiben csak megkaphatók, a' tagok között kiosztása 's belőlük így vagy amúgy kitett magyar műszók' kisérdése.

Látható az ezekről szóló rendelés bővebben, a' társaság' Évkönyvei' 1° kötetének 67^a és 71^a lapjain.

A' mathematikai műszótár után íme itt van a' philosophiai.

De, nem úgy terjesztetnek még ezen itt levő műszavak' elé, mintha azokat a' társaság már mind helyben hagyta volna; hanem egyedül azért,

IV

1. Hogy a' philosophiai osztály' tudományá-gazatainak üzői, kedvelői, könnyebben láthassák együtt e' gyűjteményben az eddig megkisértett magyar elnevezéseket 's összehasonlításból kivehessék, mellyik tudós találta el a' kiteendőt szerencséjében.

2. Hogy kitessék: mi, hogyan, hányfélekép 's kik által fejeztetett ki eddig; mert gyakran történt 's történik maig, hogy némelly író nem tudhatván a' régebben készült, néha igen alkalmas műszót, helyette szükségből rosszabbat kezdett, 's ez által a' jobbnak 's régibbnek divatba jövéset vagy akadályozta, vagy el is nyomta.

3. Hogy a' mik még itt elé nem fordulnak, vagy majd, egyik másik író által még helyesebben tétetnek ki magyarúl, azokat újabb pótlásúl e' gyűjteményhez sorozni biztosabban lehessen.

És épen ennek elérhetőse végett fel is szólít a' társaság ezennel minden magyar tudóst, akár tag, akár nem, ne sajnáljon olly philosophiai műszavak helyett, mellyekkel meg nem elégedhetőseinek nyomos okait adhatja, helyesebbeket, a' titoknokhoz intézendő levelében küldeni, valamint az olyanok' új elnevezéseit is kedvesen veendő ez úton a' társaság, mellyek ide még magyar műszó nélkül tétettek, vagy ki is maradtak.

Örömmel osztatik ki azért e' gyűjteményből egy egy példány ingyen is kedveskedésül, a'

társaságnak nem tagjai között is, és kivált olyannak, ki ezen itten találtató ágazatokból szedett műszavak' javítására 's a' gyűjteménynek folytatólag bővítésére ajánlkozik és a' végett példányt kíván.

4. Hogy a' többek' megegyezésével készü-
lendő philosophiai ilyen előleges műszótárból,
a' helyesebb műszavak, akkor, midőn a' társa-
ság betűrendben megyen végig készítendő nagy
szótárán, több közül válogathatásnál fogva illő
helyeikre biztosabban rakathassanak.

Látni fogja ezen előintézkedésből a' közön-
ség, hogy a' társaság nem kíván, akármelley új
műszót mindjárt elfogadni, hanem azoknak nagy
szótárában csak úgy adat helyet, ha azokat nyelv-
vünk' belső alkatja szerint lévőeknek 's eszképet
és dolgot értelmesen kifejezőknek találandja.
Látni fogja az ország, hogy köz tulajdonának
minél tökéletesebb összeszerkeztetésében, a' tár-
saság, nem makacsság' nem önkény' parancsai-
val, hanem a' lehető köz megegyezéssel akar el-
járni.

Azon könyvek, mellyekből e' gyűjtemény
összeszedetett, következők valának:

Ángyán János. Nevelés és tanítástudomány, Niemayer után
ford. németből. Pest. 1822—1833.

Bachich József. A' legszükségesebb tudományok' veleje, Funke
után. Pozsony. 1821.

VI

- Barczafalvi Szabó Dávid. A' tudományok magyarul. Pozsony. 1792.
- Beke Kristóf. Kézi könyv a' magyar falusi oskola-mesterek' számára. Budán. 1828.
- Campe' erkölcsi könyvecskéje, fordítva Földitől. Pozsony. 1789.
- Csapó (Kecskeméti) Dániel' műszavainak gyűjteménye, kéziratban. 1830—34.
- Csere (Apáczai) János. Encyclopaedia. Ultrajectumban. 1653.
- Dapsy József. Theophron, vagy a' tapasztalt tanácsadó. Pozsony. 1804.
- Derhám' Physico-theológiája, fordította Segesvári István. Bécs. 1793.
- Dóhovies Bazil' kézírata, a' megmagyarosítandó latin műszavakról. 1831.
- Endrődy János. Az ember' boldogságáról, 3 rész. 1806.
- Egyházi értekezések és tudósítások. Veszprém. 1822—1824.
- Ercsei Daniel. Philosophia. 2 darab. Debreczen. 1813—1817.
- Philosophia' históriája. Debreczen. 1825.
- Erdélyi Múzeum. I—X füzet. Kiadta Döbrentei Gábor. 1814—18.
- Falusi Mihály. Okos gyermeknevelés' példája, Salzman után. Pozsony. 1805.
- Fáy András. Próbátétel a' mai nevelés' két nevezetes hibáiról. Pest. 1816.
- Fejér György. Az ember' kiformáltatása gondolkodó erejére nézve, vagyis a' közhasznú logika. Pest. 1810.
- Felső magyarországi Minerva, 1826—1833.
- Fogarasi D. János. Diák-magyar műszókönyv. Pesten. 1833.
- Gorove László. A' férjfi' tökéletességei. Pest. 1823.
- Horvát Ádám, Psychologia. Pest. 1792.
- Horvát József. A' testi gyermeknevelés' megjobbítására szolgáló javallatok.
- Imre János' philosophiai kis szótára, előkészületül a' nemzeti nagy szótárra, kézirat. 1831.
- Karács János. Halhatatlan halandó, vagy olly elmélkedés, melly a' testére nézve halandót elhiteti, bizonyossá teszi a' felől, hogy ő, azaz: az ő lelke halhatatlan. Pest. 1818.
- Kovács Mihály. Makrobiotika, vagy az ember' életét meghosszabbító mesterség, 2 részben. 3d. kiadás. Budán. 1825.

VII

- Köteles Sámuel.** Logika v. az értelem' tudománya. Kolozsváratt. 1809. — Az erkölcsi filozofiának eleji. Maros Vásárhelyen 1815—1817.
- Közhasznú esmeretek' tára.** Buda és Pest. 1831—33.
- Láughy István.** Encyclopaedia, vagyis a' tudományok' ismeretére tanító könyv, Eschenburg után. Pest. 1828.
- Lexicon terminorum technicorum,** azaz: Tudományos mesterszókönyv. Budán. 1826.
- Márton István.** Keresztyén theologusi Morál, vagyis Erkölcs-tudomány. 1796.
- Pauly Károly.** Magyar tisztii írásmód a' polgári igazgatás' és törvénykezés' szótárával. Budán. 1827.
- Pápay Sámuel.** Magyar literatura' esmérete. Veszprém. 1808.
- Pictetus Benedek.** A' keresztyén ethikának summás veleje, deákból magyarra fordította B. Vargyasi Dániel Polixena, B. Vesselényi István' hitves társa. Kolozsváratt. 1752.
- Puky Károly.** Honni törvényszótár. Pozsony. 1831. 2d. kiadás.
- Ruszek József.** A' filozofiának előljáró értekezései. Veszprém. 1812.
- Sartori Bernard.** Filozofia magyar nyelven. Eger. 1772.
- Sárvári.** Moralis philosophia.
- Sas** című folyóirat. Pesten, 1830—33.
- Gróf Székely Ádám.** Erkölcsi nevelés, Locke után. 2d. kiadás. Budán. 1829.
- Szilasy János.** A' nevelés' tudománya, 2. köt. Budán. 1827. *)
- Thezarovich Gábor.** A' Logyica' (avvagy a' gondolat' mestersege') talpkövei, mellyeket rakott Storchenau Zsigmond, németből fordítva. NagyVárad. 1820. — A' Metaphysica' (avagy az elmeményes Filozofia') talpkövei, mellyeket üszverakott Sels Henrik, deákból fordítva. N.Várad. 1828.
- Tóth Ferencz.** Keresztyén erkölcs-tudomány. Pest. 1817.
- Tudományos-Gyűjtemény.** **)

*) Szilasy neve alatt, e' szótár' folytatában, sokféllekből vett és többektől is használt műszavak jönnek elő olyan munkákból is, mellyek itten nincsenek előhozva, 's névszerin' kijelelve.

**) Ezen folyóiratból, úgy szinte az erdélyi Múzeumból, a' Minervából és Sasból, mellyek felebb említetnek, több olly író' neve fordul itten elő, kiknek ott levő munkáiból nem kevés műszó hozatik fel e' szótárban.

VIII

Veres Márton. Elisa, vagy millyennek kell lenni az asszonynak, ford. németből. 2dik kiadás. Pozsony. 1818.

'S felosztatván e' könyvek, tagok között, kiszedte és béküldötte a' reá esetteket: Imre János, Berzsenyi Daniel, Szilasy János, Szalay Imre, Dóhovics Bazíl, Ercsei Daniel, Fábian Gábor.

Szótári rendbe sorozta az így beérkezetteket azután Szalay Imre, 's beadta az itt következő egészen, Juliusban 1834.

Pesten, a' héti ülésből, October 27^a. 1834.

DÖBRENTAI GÁBOR mk.
Titoknok.

A.

A b a l i e n a t i o, elidegenítés.

Lexicon. Elidegenedés, elidegenülés, elmásolás. *Imre.*

A b b r e v i a t i o v i t a e, aggasztás. *Pictetus.*

A b d i c a t i o, lemondás, letevés. *Lexicon.*

A b e n t h e u e r l i c h, csudás. *Balog Sámuel.* Kalandos, szörnyetes. *Szilasy.*

A b e r g l a u b e, babonás hit. *Folnesics.*

A b e r r a t i o, eltévedés, eltévesztés. *Imre.* Tévelyedés. *Lexicon.*

A b j e c t e, alacsonyan, alávalóképen. *Lexicon.*

A b j e c t i o, elvetés. *Imre.*

A b j e c t i o a n i m i, maga' elhagyása. *Pictetus.*

A b n e g a t i o, megtagadás. *Lexicon.*

A b n e g a t i o s u i, öntagadás. *Imre.*

A b n o r m i s, régulátlan. *Közhasznú.* Szabálytalan. *Szalay.*

A b o l i t i o, elrontás. *Lexicon.*

A b o m i n a b i l i s, utálatos, undok. *Imre.*

A b o m i n a n d u s, utálatos. *Lexicon.* Utálandó, utálatandó. *Imre.*

PHILOS. MŰSZÓTÁR.

A b o m i n a t i o, utálás, undor, undorodás. *Imre.* Utálatosság. *Szilasy.*

A b r i s z, épületrajz. *Szilasy.*

A b r o g a t i o, eltörlés. *Ercsei.*

A b s c h e u, iszonyodás. *Fabriczy.*

A b s c h e u l i c h e (das), utálatos. *Fabriczy.*

A b s e n t i a, máshollét, másuttlét. *Imre.* Nemlét. *Szalay.* Távúllét. *Lexicon.*

A b s o l u t e, általában, általában, általánosan, teljességgel, függetlenül, alkatlanul, mindenkép, magában. *Imre.* Átalanfogva, teljesen. *Sartori.* Kereken, röviden, mindegyütt, öszszeséggel. *Pauly.* Általag. *Thezarovich.* Egyáltalában. *Sárvári.* *Pictetus.* Belsőképen, viszonyatlanul, határatlanul, minden tekintetben, hasonlíthatatlanul. *Lexicon.*

A b s o l u t e n e c c e s s a r i u m, elkerülhetetlen, elmulthatatlan. *Horvát Ádám.*

A b s o l u t e I c h h e i t, általános énség. *Balog Sámuel.*

A b s o l u t e I d e n t i t á t, általános azonság. *Szilasy.*

Absolutismus, általyándiság (a' metaphysikában); Kénykormány, törvényetlen uralkodás, v. hatalmaskodás (az etikában). *Imre.*

Absolutum, általány. *Balog Sám.* Fővaló, független ok, tiszta személy, teljes egész; csupa, tökéletes, hártatlan álladék (substantia). *Imre.* Átaljában való. *Pictetus.*

Absolutus, egyátalján való. *Sárvári.* Átalános. *Köteles.* Tellyes, tökéletes, alkuatlan, független, befejezett, feloldozott, felszabadított; határozatlan, határozatlan, feloldott, felmentett, elvégzett. *Imre. Lexicon.* Épenséges. *Ruszek.* Okvetetlen, feltételetlen. *Pucz.* Átalányos, viszonyatlan. *Közhasznú.* Közönséges, feltételetlen, általlagi, általlagos. *Thezarovich.* Átalán fogva való, általános, feltétel nélkül való, véghetetlen. *Ercsei.*

Absolutum subjectum, csupavaló, magavaló. *Lexicon.*

Absonus, hallatlan, érthetetlen, rosszu'hangzó. *Imre.* Férhethetlen. *Lexicon.*

Abstemius, tartózkodó, mértékletes. *Imre.* Bornemiszsa. *Lexicon.*

Abstinentia, tartózkodás, magamegtartás, önmérséklés, mértékletesség. *Imre.* Tartóztatás. *Lexicon.*

Abstractio, különzés, elvonás. *Imre. Köteles. Lángy. Lexicon. Közhasznú.* Kiválasztás. *Horvát Ádám.* Tündérités. *Barczafalvi.*

Abstractum, maga erejét való. *Csere. Elvont. Kazinczy. Köteles. Ercsei. Lexicon. Ruszek.* Különzött. *Thezarovich.* Elvonott. *Lángy.*

Abstractus, elvont. *Kazinczy.* Elvonott. *Lángy.*

Abstrahere, megkülönböztetni. *Thezarovich.* Elvonni.

Abstrahendi facultas, elvonó tehetség. *Ruszek.*

Absurditas, éktelenség, balgaság, balgatagság, képtelenség. *Imre. Lexicon.*

Absurdum, képtelen. *Horvát Ádám. Thezarovich. Képtelenség. Ruszek. Sárvári.*

Abundans, bővelkedő. *Lexicon. Közhasznú.*

Abusus, visszaélés. *Imre. Balszokás. Lexicon.*

Accedere, járulni, menni, közelíteni. *Lexicon.*

Acceptatio, elfogadás; — personarum, személyválogatás. *Lexicon.*

Accessoriae res, mellékdolgok, függelékek, eseti-ségek. *Lexicon.*

Accessorium, hozzátartozandó. *Rácz.*

Accidens, vel accidentia, eseték, esedék, esék, esemény. *Imre.* Eseti állitmány, esetbeli jegy. *Lexicon. Nem-*

- szükséges, mivoltalan. *Ruszek*. Másolat, rajtatforma. *Thezarovich*. Hozzálmány. *Barczafalvi*. Járulmány. *Berzsenyi*. Mineműség. *Közhasznú*. Tulajdonság. *Kötelez*.
- A**ccidental^{is}, esetékes, esetéki. *Imre*. Történetes. *Közhasznú*. Eseti, állítmányos, esetiséges. *Lexicon*. Mellékdolog. *Szilasy*. Járulmány. *Berzsenyi*. Másolat, mintvoltage, rajtaltatos. *Thezarovich*. Megszerezhető mineműség. *Sárvári*.
- A**ccidentaliter, másónállólág. *Thezarovich*.
- A**ccidentia, mulható tulajdonságok. *Ercsei*. Másónság. *Thezarovich*.
- A**ccommodatio, alkalmazás. *Berzsenyi*. Alkalmaztatás. *Közhasznú*. *Sárvári*. Illesztés, illeztetés. *Imre*. Szabás. *Lexicon*.
- A**ccumulari, meggyülni, megtorlódni. *Lexicon*.
- A**cedia, restség, hanyagság, unatkozás. *Imre*. Jóraló restség. *Lexicon*. Tunyaság. *Pictetus*.
- A**cerbitas, keserűség, sanyaruság, keménység. *Imre*.
- A**cerbus, keserű, kegyetlen. *Ruszek*.
- A**cetabulum ossis Ischii, alfel-csont-üreg. *Derhám*.
- A**cquiescentia, megnyugovás, megnyugvás. *Lexicon*. Megnyugodás. *Imre*. *Thezarov*.
- A**croama, hallomány, hallomás, fejtény, fejtegetés, hallgatva tanulás. *Imre*.
- A**croamaticus, hallomásos, hallomásbeli, nemírott, azért titkos is. *Imre*. Figyelmező. *Szilasy*.
- A**ctio, cselekedés, cselekvés, tevés. *Imre*. Cselekedet, tétemény, munkálkodás, okozat. *Lexicon*.
- A**ctio, qua oppositum Reactioni, hatás; qua oppositum Passionis, cselekvés. *Dóhovicz*.
- A**ctio illegalis, törvénytelen cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio immanens (ad, intra), benmaradó, magát illető v. honi cselekedet. *Lexicon*.
- A**ctio injusta, igazságtalan cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio justa, igazságos cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio legalis, törvényes cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio minus prava, nem rossz cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio minus justa, nem jó cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio prava, rossz cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio recta, jó cselekedet. *Ercsei*.
- A**ctio transiens, kiügyelő v. mulékony cselekedet. *Lexic*.
- A**ctive, művelőleg, cselekedőleg, munkálólág. *Lexicon*.
- A**ctivitas, tehetség, tehetőség, ügyesség, idomosság. *Imre*. Hatalom. *Lexicon*. Mun-

- kásság. *Thezarovich*. Munkálkodás, kihatás. *Szilasy*.
- Activus**, tehetős, tehetséges, ügyes, idomos. *Imre*. Munkás. *Thezarovich*.
- Actu**, valóban. *Lexicon*. Tettben, tettiben. *Thezarovich*. Voltakép. *Szilasy*.
- Actualis**, valódi, valóságos, cselekedeti, mostani. *Imre*. Tettes, tettenes, tettenbeli, létes, lételes. *Thezarovich*. Munkálkodó. *Lexicon*.
- Actualitas**, tettenség. *Thezarovich*.
- Actualiter**, cselekedetképen. *Horvát Ádám*.
- Actuósus**, munkás, munkálkodó, foglalatoskodó, teykedő, fékony; innét: kártékony. *Imre*.
- Actus**, cselekedet. *Csere*. Cselekvény, tény. *Imre*. Foglalatosság, tétemény. *Lexicon*.
- Actus contingens**, történhető, lehető, elmultható cselekedet. *Horvát Ádám*.
- Actus moralis**, erkölcsi cselekedet. *Sárvári*.
- Actus spontaneus**, önként való cselekedet. *Horvát Ád.*
- Acumen mentis**, ész' élessége, éleslátás, ész' éle. *Szilasy*. Elmél, elmeélesség. *Lexicon*.
- Acus magnetica**, mágnesítő. *Derhám*.
- Acutus**, hegyes, éles, élmes. *Lexicon*.
- Adaequans**, egyended, egyenlítő, felérő. *Imre*. Illó, kimerítő. *Köteles*.
- Adaequate**, mindenestől. *Thezarovich*.
- Adaequatio**, egyenlítés, egyendenség, egyendedítés. *Imre*.
- Adaequatum**, egyenlített, egyenlítő. *Imre*.
- Adaequatus**, egyenlített, teljesen egyenlő. *Lexicon*. Kimerítő, teljesen reá illó. *Közhasznú*. Illó, kimerítő. *Köteles*.
- Adcumulatio**, halmozás, torlás. *Imre*.
- Adcuratio**, pontosság. *Thezarovich*.
- Adcuratus**, pontos. *Thezarovich*.
- Additamentum**, toldalék. *Imre*.
- Addubitatio**, kétesítés, kétségesítés, kétségbehozás. *Imre*.
- Adeptus**, nyertes, bölcsköves. *Kovács Mihály*.
- Adfectus**, állati indulat. *Cseremiszy*. Indulatosság, indulat. *Szilasy*. Hajlandóság, indulatoskodás. *Márton István*.
- Adfirmare**, igazolni, állítani. *Szilasy*.
- Adfirmative**, állítólag, vitatólag. *Szilasy*.

- Adhaesio**, tapadás, ragadás, akadás, szítás, ragaszkodás, fennakadás. *Imre.*
- Adiaopogon**, közép dolog. *Márton István.* Közép való. *Lexicon.*
- Adiaphorus**, egyenlées, mind - egy, nemkülönböző. *Imre.* Lengeteg, szabadszerű. *Szilasy.*
- Adimplere**, tellyesíteni, betelleyesíteni. *Lexicon.*
- Adjuncta**, v. **Circumstantiae**, ragasztékok, mellékek, körülmények, környületek, körülállások. *Imre.* Környülállások. *Lexicon.*
- Adjunctum**, hozzá tett dolog. *Csere.*
- Adjurare**, hit alatt kényszeríteni, hiteltetni, esküdtetni. *Pauky.* Vallatni. *Puky.*
- Adjutor**, segítőtárs. *Lexicon.* Segéd. *Szalay.*
- Administratio**, kiszolgáltatás; (*neutraliter*) sáfarkodás. *Lexicon.*
- Admiratio**, csudálás, csudálkozás, álmélás, álmélkodás. *Imre.* *Lexicon.*
- Admissio**, megengedés, elkövetés. *Imre.*
- Adnutus**, igenlés, igenzés, igenítés, főhajtás, reállás. *Imre.* Tetszés, helybenhagyás. *Lexicon.*
- Adoratio**, imádás. *Imre.*
- Apparatus**, készség. *Kovács Mihály.*
- Apparens**, szinletli, tetszetes, látszó, tetsző. *Szilasy.*
- Adperceptio**, képzések' esmérete. *Horvát Ádám.*
- Appetitus**, kívánás. *Szilasy.* *Közhasznú.*
- Appetitus**, iny-kény-íz, ételkivánás, szájzikkivánat. *Szilasy.*
- Applicabilitas**, alkalmaztatás. *Horvát István.*
- Applicatus**, alkalmaztatott. *Szilasy.* *Lánghy.* *Küteles.* *Lexicon.* Alkalmazott. *Berzsenyi.*
- Adprehensio**, megfogás, felvétel, megértés. *Imre.*
- Adprobatio**, jóvalás, helyben v. jóváhagyás. *Imre.* Javalat. *Közhasznú.*
- Adquisitio**, szerzés, megszerzés. *Imre.* Megeszközlés. *Lexicon.*
- Adsensus**, igenlet, reállás, egyézés. *Imre.*
- Adsertorius**, állító. *Márton István.* *Köteles.*
- Adtributum**, tulajdonság. *Lexicon.* Tulajdon. *Thezarovich.*
- Adventitius**, járulékos, járulatos, járulati, jüvevényes, hozzájárult. *Imre.*
- Adversa**, harcolók, haragosan ellenkezők. *Csere.*
- Adversari**, ellent állani, ellenkezni, ellenkedni. *Lexicon.*
- Adversarius**, ellencfél, *Thezarovich.* Ellenző, viszályos, vizálkodó, visszavonó. *Imre.* Ellenző. *Lexicon.*

- Adversitas**, viszonyosság, viszontagság. *Imre.*
- Adversus**, általellenbe fordított v. fordult, ellenes, bal, mostoha, viszontagságos. *Lexicon.*
- Advocare ex machina Deum**, Istenokolás v. okozás. *Imre.*
- Adulatio**, hízeltetés, kecségtetés. *Imre.*
- Adulter**, házasságtörő. *Imre. Lexicon.* Házasságrontó.
- Adulteratio**, meghamisítás, megvesztegetés, megrontás. *Imre.* Hamisítás, meg rongálás. *Lexicon.*
- Adulterium**, házasságtörés, nősparáznaság, férjesparáznaság. *Imre. Puky.*
- Adumbratio**, rajzolás, árnyékozás, képzés, ábrázolás. *Lexicon.*
- Adynamia**, erőtlenség, gyengeség. *Imre.*
- Aegritudo animi**, kedvetlenkedés, busulás. *Imre.* Lankadság. *Horvát Ádám.*
- Aemulatio**, verseny, versenygés, versfutás, vetekezés. *Imre.* Versenttörekvés. *Székely Sándor.* Mástúrés. *Pictetus.*
- Aemulus**, versengő, versenyző, vetélyes, vetekedőtárs, versfutó. *Imre.* Vágytárs. *Közhasznú.*
- Aenigma**, rejtély. *Imre.*
- Aequabilis**, egyenlékény, egyenlíthető. *Imre.*
- Aequalis**, egyenlő. *Imre.*
- Aequalitas**, egyenlőség. *Imre.* *Közhasznú.*
- Aequaliter**, egyenlően. *Szitalasy.* Egyformán. *Csapó.*
- Aequanimitas**, igazságszeretet, méltánylat. *Imre.* Egyeneslelkűség. *Panly.*
- Aequator**, egyenesítő. *Derhám.* Egyenlítő. *Nagy Imre.*
- Aequilibrista**, súlygyendi, súlyegyenésdi, súlyegyenész, v. súlyegyenlítő. *Imre.*
- Aequilibrium**, egymértékűség. *Lexicon.* Egyenlő mérték. *Ercsei.* Egyirányosság, csilapat. *Szitalasy.* Egyarányosság. *Derhám.* Egyaránylat. *Thezarovich.* Súlyegyen. *Imre.* Erő v. súlyegyenlet. *Közhasznú.*
- Aequinoctium**, nap és éj közt egyenlőség. *Derhám.*
- Aequipollens**, egy- vagy azonértékű. *Imre.* Egyértelmű. *Köteles.* Egyetérő. *Lexicon.* Egyértékű. *Szalay.* *Közhasznú.*
- Aequipollentia**, egy- v. azonértékűség. *Imre.*
- Aequitas**, igazság, igazságosság, jusügyelés, méltány, méltányzás, v. méltánykodás. *Imre. Lexicon.* Egyenes szívűség. *Márton István.* Egyenesség. *Ercsei. Pictetus. Molnár Sánd.* Illőség. *Beszédes.* Méltányság. *Kazinczy.* Igaztasság. *Thezarovich.*

- Aequivalens**, egy- vagy azonbecsű, v. egyetérő. *Imre. Egyértékű. Ercesei. Hasonló értékű. Pauly. Egyirányú. Szilasy.*
- Aequivocatio**, többértelműség, többjelentés. *Imre. Thezarovich.*
- Aequivocus**, többértelmű. *Thezarovich.*
- Aequum**, igazta. *Thezarovich.*
- Aer**, levegő, lég. *Szilasy. Ruszek. Lebegő, leble. Barczafalvi.*
- Aer vitalis**, seu oxigenatus, éltető levegő. *Ercesei.*
- Aerumnae**, nyomor, nyomoruság, sanyar, sanyaruság. *Imre.*
- Aesthetica**, érzéstudomány. *Lexicon. Izléstudomány, érzéstan. Imre. Mű v. műtudomány. Berzsényi. Szép' tudalma. Thezarovich. Disz-ézés-tudomány. Puky. Érzéktudomány, szép mivek' tudománya, szépműtudomány, izlés' tudománya, jó izlés' tudománya, szépjóézésstudomány, érzéki tudomány. Szilasy.*
- Aestheticus**, (*adj.*) izlési, érzésügyelő. (*subst.*) Széptudó. *Balog Sám. Szépjóézésstudó. Szilasy.*
- Aestimabilis**, becses, becsülendő, becsülhető. *Imre.*
- Aestimatio**, becsülés, megbecsülés. *Imre. Tekintet. Lexicon. Becc. Pauly.*
- Aestimum**, becsület. *Imre.*
- Aetas**, kor. *Imre. Lexicon. Életidő, kor. Ercesei. Márton. Kor, időkor. Thezarovich.*
- Aeternitas**, öröklét, örök-kévalóság. *Imre. Lexicon. Öröktől fogva valóság. Ercesei.*
- Aeternus**, (*a praec.*) örök-kévaló, öröktől fogva való; (*a post.*) halhatatlan. *Horvát Ádám.*
- Aether**, levegőszer. *Szilasy. Villó. Barczafalvi. Lég, tűz-levegő. Közhasznú.*
- Aetiologia**, okságtudomány. *Imre. Okadástudomány. Lánghy.*
- Aeviternitas**, örökkiség. *Thezarovich.*
- Aevum**, év, nagykor, hoszkor. *Imre. Üdő, kor, élet. Lexicon.*
- Affabilitas**, nyájasság. *Imre. Fictetus.*
- Affectio**, érdeklés, érdekelgetés, érdeket. *Imre. Érzés, érzemény. Lexicon. Illetődés. Berzsényi. Horvát Ádám. Érintés, minéműség. Thezarovich. Illetés. Közhasznú. Illetés. Barczafalvi.*
- Affectus**, indulat, gerjelem, gerjedelem. *Imre.*
- Afficere**, érdekleni, illetni. *Horvát Ádám. Megérdekleni, megilletni. Lexicon. Illetni, megilletni. Barczafalvi.*
- Affinitas**, sógorság, vagy rokonyság. *Lexicon.*
- Affirmatio**, állítás. *Er-*

- csei.* Igenzés. *Imre.* Vitatás, bizonyítás. *Lexicon.* Állatás. *Thezarovich.* Igenelés. *Közhasznú.* Erősítés. *Köteles. Pictetus.*
- Affirmative**, állításképen. *Horvát Ádám.* Állatólag. *Thezarovich.* Állítólag, vitatólag. *Szilasy.*
- Affirmativus**, állító. *Ruszek.* Igenes, igenző, igenleges. *Imre.* Állató. *Thezarovich.* Erősítő. *Köteles.*
- Afflictio**, szorongatás, bajvívás, sanyargatás, sanyargattatás. *Imre.*
- Agamia**, házastalanság, nőtelenség, férjetlenség. *Imre.*
- Agendi modus**, bánásmód, cselekvésmód, cselekedetjárás (mint: szójárás). *Lexicon. Imre.*
- Aggregatio**, öszveseregzés. *Lexicon.*
- Aggregatum**, csoportozat. *Lexicon.* Gyülelész, raksozat. *Imre. Közhasznú.* Gyülemény. *Thezarovich.* Halmozat. *Havas.* Csoport. *Szilasy.*
- Aggressor**, rárohanó. *Pauly. Thezarovich.*
- Agnitio**, megésszmérés, reáésszmérés. *Imre.* Ráesmerés. *Közhasznú.*
- Agnosia**, tudatlanság. *Imre.*
- Agyrta**, javasló, vásárkiáltó. *Kovács Mihály.*
- Ahdungs - Vermögen**, előérezhetés. *Szilasy.*
- Akatalepsia**, megfoghatlanság. *Imre.*
- Akribia**, pontosság, gondosság. *Imre.*
- Akrisia**, gondolatlanság, megnemgondolás, itéletlenség, megnemítelés, itéletlenség. *Imre.*
- Alacritas**, gyorsaság, virgoncság, frissesség, magajólértés. *Imre.*
- Alchymia**, aranycsináló mesterség. *Puky.*
- Alea**, kocka. *Imre.*
- Alienatio**, idegenség, idegenedés, idegenítés, másítás. *Imre.*
- Alienus**, idegen, másas, másé. *Imre.*
- Aliquantus**, néhányad, néhányados. *Imre.* Valamenyis. *Thezarovich.*
- Aliquotus**, néhányszoros, néhányodik, néhányados. *Imre.* Valahányos. *Thezarovich.*
- Allegoria**, értelemmásítás, jelbeszéd (mint symbolum: jelkép). *Lexicon.* Nem tulajdon értelmű beszéd. *Thezarovich.* Példázat. *Szilasy.*
- Allgemeingültigkeit**, általában helyesség. *Szilasy.*
- Allheiligkeit**, legfőbb szentség. *Szilasy.*
- Allotriologia**, másbeszéd, mástanítás, eltérés. *Imre.*
- Alogia**, oktalanság, alapatlanság. *Imre.*

- Alphabetum, betűrend. *Pauly. Ábéczerend. Csapó.*
- Alteratio, változás, változtatás, másolás, megmásolás. *Imre.*
- Altercans, vetekedő, patvarkodó, viszázkodó. *Lexicon. Kötekedő. Csapó.*
- Amabilitas, kedveltség, szerelmesség, szeretetérdemlés, kellemedés, kellet, kellemeztetés. *Imre.*
- Amaenitas, kellemesség, kiesség. *Imre.*
- Amathia, tanulatlanság. *Imre.*
- Ambages, kerengés. *Thezarovich. Tekergés. Pauly.*
- Ambiguitas, kétesség. *Imre. Lexicon.*
- Ambiguus, kétes. *Imre.*
- Ambitio, vágyakodás, tisztkeresés v. vadászás, gőg. *Imre. Tisztvágy, tisztégkivánás, büszkeség, kevélység, hetykeség, dölfűsség, negédeség. Lexicon. Tisztégre való kevély vágyódás. Pictetus.*
- Ambitus, kör, kerület. *Imre. Környék, kerítés. Lexicon. Kiterjedés. Köteles.*
- Ambitus, vágy, tisztvágy v. vadászat. *Imre. Helytelen tisztvágy. Lexicon.*
- Amens, eszelős. *Pápai. Esztelen. Molnár Sándor. Megtébolyodott. Pauly. Órült, bolond. Ercsei.*
- Amentia, eszelősség, esze-
- mentség v. hagyottság, csuszottság, dőr-ség, dőrület. *Imre. Tébolyodtság. Pauly.*
- Amicabilitas, barátközékonyság, barátkozóság, barátkozatosság, barátkozás. *Imre.*
- Amicitia, barátság. *Imre. Lexicon. Közhasznú.*
- Amnestia, elfelejtés. *Ercsei.*
- Amnestica, felejtetőtudomány, felejtetés. *Imre.*
- Amor proximi, felebaráti szeretet. *Ercsei.*
- Amor sui, önnön szeretet. *Márton István. Magaszeretet. Ercsei. Önszeretet. Imre.*
- Amphibium, kétlaku, kétlaki. *Imre. Hüllő. Barczafalvi. Szárazon 's vízben élő. Falusi.*
- Amphibolia, kétértelműség, kétes értelem. *Közhasznú.*
- Amphibologia, kétes beszéd. *Imre.*
- Ampliare, megöregbíteni, megnagyobbítani. *Lexicon.*
- Ampliatio, tágítás, bővítés. *Imre.*
- Amplificare, bővíteni. *Lexicon.*
- Amplitudo, tágaság, bőség. *Imre. Tágasság. Közhasznú.*
- Amuletum, nyakbavető. *Fogarasy. Órszer. Szilasy.*
- Amusant, vig, másokat mulattató. *Dapsy.*
- Amussis, zsinormérték. *Lexicon. Csapó, zsinor. Pauly.*

- Anachronismus**, kortévesztés. *Sziláasy*.
- Analogia**, hasonlóság, hasonlítás, hasonlat. *Imre*. Egyformaság. *Lexicon*. Nyelvszokás, hasonló eset, egybehasonlító, okoskodás. *Ercsei*. Regulásság. *Magda*. Hasonlóság. *Pauly*. Egyenlőség, *Közhasznú*. Hasonlatosság. *Köteles*. Szinténység. *Ruszek*.
- Analogicus**, hasonlatos, hasonlító. *Imre*.
- Analogum**, hasonlatos. *Thezarovich*.
- Analysis**, elbontás. *Csere*. Fejték, fejtés, fejtegetés, taglás, tagzás, taglalás. *Imre*. Tagolás, felosztás. *Horvát Ádám*. Feloldozás, szétbontás. *Közhasznú*. Bontogatás. *Lánghy*. Hasogatás. *Sárvári*. Elválasztás, bontás, szétfejtés, taglat. *Sziláasy*. Feltagolás, kifejtegetés. *Ruszek*. Osztas. *Szabó András*. Lebontás (elmebeli). *Thezarovich*.
- Analytica**, bontástudomány. *Lánghy*.
- Analyticus**, fejtős, fejtegető, tagló, tagzó, fejtékeny. *Imre*. Bontogató. *Lánghy*. Bonczoló v. kifejtő. *Köteles*. Bontó. *Sziláasy*. Lebontó. *Thezarovich*. Visszavezető. *Beke*. Fejtő. *Szalay*.
- Anarchia**, fejtelenség. *Pauly*. Függetlenség. *Mihálkovich*. Fejedelmetlenség. *Puky*.
- Anatomisare**, bonczolni. *Horvát Ádám*.
- Anecdota**, jeles esetek. *Lánghy*. *Karács*.
- Anführer**, kutréjos. *Székelty szó*. Elmésen csálni tudó. *Sziláasy*.
- Angenehm**, kellemes. *Sziláasy*. *Csapó*.
- Anima**, lélek. *Ercsei*. *Imre*.
- Anima brutorum**, barmok' vagy oktalan állatok' lelke. *Horvát Ádám*. Pára. *Közszó*.
- Anima vivens**, élőállat, élőlélek. *Horvát Ádám*.
- Anima vivificans**, éltető lélek. *Horvát Ádám*.
- Animadversio**, észrevevés. *Imre*. Észrevétel. *Csapó*.
- Animadvertentia**, észrevét, észrevétel. *Imre*.
- Animal**, állat. *Imre*. Érzény. *Barczafalvi*. Élőállat. *Horvát Ádám*.
- Animalitas**, állatság, állatltság. *Imre*. *Cseremiszy*. Éltetés, életség. *Lexicon*.
- Animatio**, lelkesítés, lelkesedés, lelkesülés. *Lexicon*.
- Animi praesentia**, lélek' jelenvalósága. *Dapsy*.
- Animositas**, bátorság, berzengés, berzenkedés, szélsúlyosság, szeszenes. *Imre*.
- Animus**, kedv, szeszély, kedér (mint ledér), kéj. *Imre*. Lélek, elme, bátorság. *Lexicon*. Munkálkodó lélek. *Ercsei*. Indulat, kedv. *Sziláasy*. *Derhám*.

- Anlage**, eredeti alkat. *Köteles*. Képesség. *Fejér*. Idom, készület, készség. *Szilasy*.
- Anmuthig**, kedveltető. *Guzmics*. Kedvés. *Szilasy*.
- Annihilatio**, megsemmisítés, semmisedés. *Imre*.
- Anni pars**, évszák. *Kazinczy*.
- Annulus Martis**, Márs' gyűrűje. *Derhám*.
- Anomalia**, régulatlanság. *Magda*. Szabálytalanság.
- Anschaulichkeit**, szemléltetőség. *Szilasy*.
- Anschauung**, szemlélet, szemlélet. *Szilasy*. Látás, nézet. *Balog Sámuel*.
- Ansicht**, tekintet. *Szilasy*.
- Antagonismus**, ellenkezés, ellenség, ellenzék, ellenzet. *Imre*.
- Antagonista**, ellenkező, ellenkedő, ellendi, ellenesdi, ellenész. *Imre*.
- Antecedens**, előjáró, előző, előzmény. *Imre*. Eleje, ítélet' eleje, első. *Ercsei*. Előzet. *Pauly*. Előeset. *Szilasy*. Előmenő, felmuló, felülhaladó, homlokállítás. *Lexicon*. Megelőző. *Köteles*.
- Antropolatria**, emberimádás. *Imre*.
- Anthropologia**, embertudomány. *Imre*. *Lánghy*. *Lexicon*. Emberésméreti. *Ercsei*. Emberről való tudomány. *Bachich*. *Sárovári*. Ember-ismértetés' tudománya. *Szilasy*. *Derhám*.
- Anthropologia empirica**, érzeményes embertudomány. *Lexicon*.
- Anthropologicus**, emberről való. *Lánghy*.
- Anthropopathia**, emberi indulat tulajdonítás. *Lexicon*.
- Anthropomorphismus**, Istenábrázolás, istenemberítés, istenemberzés. *Imre*. Embéresítés. *Közhasznú*. *Lexicon*. Emberformára kiabrázolás. *Szilasy*.
- Anthropoparaesta**, kedvadász, kedvkereső. *Imre*.
- Anthropopathismus**, istengyarlítás, istenindulatoskodtatás. *Imre*.
- Anthropophobia**, emberkerülés. *Lexicon*. Embériszony, emberfélés vagy kerülés. *Imre*.
- Anticipatio**, előzés, megelőzés. *Imre*. *Lexicon*.
- Anticipatum**, előzmény. *Imre*. *Csapó*.
- Anticipato**, eleve. *Pictetus*. Előzőleg. *Imre*.
- Antidotum**, ellenszer. *Lexicon*. Méregellen való orvososság. *Derhám*. Méregfojtó. *Kovács Mihály*.
- Antilogia**, okharcz, ellenok, észellenzet. *Imre*. Ellenbeszéd, szóellenkezés. *Lexicon*.
- Antinomia**, törvényharcz. *Imre*. *Közhasznú*. Törvényellenkezés. *Lexicon*. Észütközés. *Berzsenyi*. Ellenkezés'

- Szilasy.* A' törvényeknek egymással ellenkezések. *Márton István.*
- Antioptimismus**, legjobblásellenzet. *Imre.*
- Antioptimista**, legjobblásellenző. *Imre.*
- Antipathia**, ellenézés. *Cseremiszy. Thezarovich.* Idegenkedés, ellenézés, szívelen. *Imre. Közhasznú.*
- Antipodes**, ellenlábuak. *Imre.* Lábbal ellenbe lakók. *Közhasznú.*
- Antistrephon**, fonák-ok, okvizsály, okferdeség, okfonás, v. visszafordított okoskodás. *Imre.*
- Antithetica**, ellenkezéstudomány. *Lexicon.*
- Antithesis**, ellentetés, ellentét, ellentétel. *Imre. Közhasznú.* Ellenállitás. *Lexicon.*
- Antitheticus**, ellentételes. *Csere.*
- Antlia**, levegő-szivatyú. *Derhám.* Légszívó. *Csapó.*
- Anwandlung**, i. Animositas.
- Anxietas**, aggály, aggodás, aggodalom. *Imre.* Bús-lakodás. *Pictetus.*
- Apathia**, indulatlanság. *Berzsenyi.* Indulat nélkül való léte. *Sárvári.* Érzéketlenség, szenvedelmetlenség. *Imre.*
- Apeiron**, határtalan, határozhatatlan, érezhetetlen, tapasztalhatatlan. *Imre.*
- Aphorismus**, tudomány-
töredék, töredékes v. szakadékos tanítás. *Imre.* Rövidtanács. *Kulcsár.* Elszaggatott tétel. *Közhasznú.*
- Aphoristicus**, töredékes, szakadékos, darabos. *Imre.*
- Apodictica**, észkiszteteg, eszkényteteg. *Imre.*
- Apodicticus**, eszkinszerítő, észgyőző, eszkénytő, eszkiszító. *Imre.* Észkényszerítő. *Lexicon.* Kétségenkivülvaló. *Sárvári.* Nyilvánoságos. *Lángly.* Szükséges, kétséget nem szenvedő, kétségbehozhatatlan. *Köteles.*
- Apodixis**, eszkinszerítés, észgyőzés, eszkénytés, eszkisztet. *Imre.*
- Apodosis** (redditio), megadás. *Csere.*
- Apothisis**, fülkalapács' kiállása. *Derhám.*
- Apologeta**, védíró. *Szilasy.*
- Apologia**, védbeszéd, védírat. *Imre.*
- Aponeurosis**, szijas-in. *Derhám.*
- Apophtegma**, velős v. elmesmondás. *Szilasy.*
- A posse ad esse concludere**, a' lehetőről a' valóra okoskodni. *Ercsei.*
- Apostasia**, hithagyás, hittagadás. *Imre.* Hittőlszakadás. *Pictetus.*
- Apostata**, hithagyó, hittagadó, hittőlszakadt, hitpribék. *Lexicon.*
- A posteriori**, utólag, után-

- lag. *Imre.* Tapasztalás által. *Magda.* Tapasztalati. *Köteles.* Tapasztalás után. *Ercsei.*
- A p p a r a t u s,** készüllet. *Imre.* *Thezarovich.*
- A p p a r e n t i a,** látszat, tetszet, jelenés, külső tekintet, színmutatás. *Lexicon.* Látszat, jelenet, tünet. *Imre.* Ugytetszés. *Horvát Ádám.* Tünd, látszat. *Thezarovich.*
- A p p a r i t i o,** jelenés, megjelenés, feltünés, látszás. *Imre.* Tünés. *Barczafalvi.*
- A p p a r e n s,** tetsző. *Thezarovich.* Tünő, látszó.
- A p p a r e t,** tündlik. *Thezarov.*
- A p p e n d i c u l a,** bélcsatorna. *Derhám.*
- A p p e n d i x,** függelék. *Imre.*
- A p p e r c e p t i o,** megérzés, észrevevés. *Imre.* Tudás, tudéthetség, előállítás, képítés; érzékpezet, öntudás, észrevétel. *Lexicon.*
- A p p e t e n d i f a c u l t a s,** kívánó tehetség. *Ercsei.* Vágyó tehetség, *Lexicon.*
- A p p e t i t i o,** vágy, vágyódás. *Lexicon.* Vágyás. *Közhasznú.* Vágyakodás, kívánás, kívánság; áhítás. *Imre.*
- A p p e t i t u s,** kívánás, kívánság. *Horvát Ádám.* Vágy, vágyódás, vágyó tehetség. *Lexicon.*
- A p p e t i t u s r a t i o n a l i s,** értelmes (okos) kívánás. *Horvát Ádám.*
- A p p e t i t u s s e n s u a l i s,** ér-
- zékenységes (állati, baromi) kívánás. *Horvát Ádám.*
- A p p l i c a r e,** rajtolni (a part. *Rajta*), reányozni. *Dóhovics.*
- A p p l i c a t a l o g i c a,** alkalmaztatott logika. *Ercsei.*
- A p p l i c a t i o,** alkalmazás, alkalmaztatás, illesztés. *Imre.* Reány, v. rajtalom. *Dóhovics.* Illesztgetés. *Csápó.*
- A p p r e h e n s i o,** elfoglalás. *Ercsei.* Megragadás, felfogás. *Lexicon.* Megkapás. *Közhasznú.* Megfogás, felvétel, megértés. *Imre.*
- A p r i c u s,** világos, nyilvánvaló. *Lexicon.*
- A p r i o r i,** előleg, előről. *Imre.* Okosság' ereje által. *Magda.* Tapasztalás v. érzéselőzőleg. *Szűlasy.* Tapasztalás előtt, tisztán. *Ercsei.* Tapasztaláselőtti. *Köteles.*
- A p t i t u d o,** alkalom. *Barczafalvi.* Alkalmasság.
- A p t u s,** alkalmas. *Barczafalvi.*
- A q u a l a b y r i n t h i,** hangviz. *Bachich.*
- A r b i t e r,** közbíró, választott bíró, közbenjáró. *Lexicon.* *Imre.*
- A r b i t r a r i u s,** kényes, önkényes, tetszős. *Imre.* Tetszetbeli, tetszésbeli. *Thezarovich.* *Karács.*
- A r b i t r a r i e,** szabadkény szerint. *Thezarovich.*
- A r b i t r i u m,** kény. *Lexicon.* Önkény, tetszet, ítélet, kény, kéj. *Imre.* Közbíróság. *Ercsei.*

- Szabadakarat. *Szilasy*. Öntet-
zés. *Közhasznú*. Szabadkény.
Ruszek. Szabadtetés. *Pi-
ctetus*.
- Archeus mundi, világ' kez-
dője. *Imre*.
- Archeologia, régiségtu-
domány. *Imre*. *Szilasy*.
- Archetypus, elvkép, elő-
kép. *Imre*.
- Archimetria, észmérő,
ésmérték. *Imre*.
- Architectonica, tudó-
mánykészítés, a' Logikának
2dik része. *Imre*. Építő mes-
terség. *Lexicon*.
- Architectonicum, épi-
tékeny. *Lexicon*.
- Archivum, theca, tétel.
Kovács Mihály.
- Archologia, elvtudomány,
alaptudomány. *Imre*.
- Arcus circuli, karika - da-
rab. *Derhám*.
- Aretologia, erkölcs-tudó-
mány, erénytudomány. *Imre*.
- Argumentatio, okosko-
dás. *Köteles*. *Sárvári*. Bizo-
nyosítás, elméskedés, eszes-
kedés, okoskodás, következtetés,
erősítés. *Imre*. Bizo-
nyítás. *Thezarovich*. Egy-
nek másból való következtetés.
Horvát Ádám.
- Argumentum, erősség. *Ercsei*.
Sárvári. *Pictet*. Vivány.
Dóhovich. Védok, védlet, tárgy
v. okalap, erősség. *Imre*. Bi-
zonyítás, ok, okoskodás, kö-
vetkeztetés, jelenség. *Lexi-
con*. Állató ok. *Szilasy*.
- Argumentum ad hominem,
emberszorító okoskodás. *Le-
xicon*.
- Argumentum inducens ob-
ligationem, kötelező ok. *Szi-
lasy*.
- Argumentum movens, in-
dító ok. *Szilasy*.
- Argutatio, tudákoskodás,
követelés, bölcskeség, cse-
vegés. *Imre*. Agyaskodás, el-
mefuttatás. *Lexicon*.
- Argutiae, elmejátékok, ész-
fortélyok, mesterséges fogá-
sok. *Imre*. Furcsaság, elmés-
ség, agyafurtság csalárdság.
Lexicon.
- Argutus, bölcske, tu-
dóska, ravaszka. *Imre*.
- Argutus, okos, elmés, bölcs,
ravasz. *Imre*.
- Arithmeticus, számveté-
si. *Szilasy*.
- Aristocrata, nemeskedő.
Szilasy.
- Aristocrata, többes sze-
mély' uralkodása, többes u-
ralkodás, főemberek' ural-
kodása. *Ercsei*. Nemesség-
uralkodás. *Közhasznú*.
- Arrogantia, negéd, góg,
nyalkaság, nagyra-tartás,
kérdés, kérkedékenység,
dölfösség. *Imre*. Öntetés,
önbecsülés, önbüszkeség,
nagyravágyás. *Lexicon*. Ke-
vélyesség, fennhéjzás. *Ercsei*.

- Önnönbüszkeség. *Márton István*. Magahányás. *Pictet*.
- Ars, mesterség. *Lexicon*. Művészet, mű, művészség. *Imre*. *Közhasznú*.
- Ars critica, itékség; — oratoria, mondákság; — pictoria, színmártákság. Innét: Orator, mondákos. Criticus, itékes. *Barczafalvi*.
- Art, mód, fél. *Szilasy*.
- Artes liberales, szabadmesterségek. *Pauly*. Szépművészetek. *Szilasy*.
- Artes bellae, szép művek. *Lánghy*.
- Artefactus, művelt, készített, mesterkél. *Imre*.
- Artefactum (substantive), művelet, műmény, műdarab, kézműv. *Imre*.
- Arteriae, életerek. *Ercsei*. Verőerek. *Bachich*.
- Arteria aorta, nagy életér. *Ercsei*.
- Arteria aspera, gége. *Ercsei*.
- Arteria aspera trachea, levegőcső, ihlócső. *Bachich*.
- Arteria pulmonaris, tüdő életér. *Ercsei*. Tüdő-verőér. *Bachich*.
- Arteria vertebralis, gerincz életér. *Ercsei*.
- Articulatim, izenként. *Ercsei*. *Lánghy*.
- Articulatio, izesülés. *Derhám*. *Bachich*.
- Articulatus, izenkéntvaló. *Thezarovich*.
- Artifex, művész. *Közhasznú*. Műmester. *Lexicon*. Művész. *Opifex*, munkász. *Laborator*, dolgoász. *Imre*.
- Artificiosus, mesterséges, művészetes, műves, művészes. *Imre*. Mesterkél. *Lexicon*.
- Artig, módas. *Szilasy*.
- Ascetica, rényszertudomány. *Berzsenyi*. Erkölcsei esz-köztudomány. *Szilasy*.
- Asse existens, önlétű. *Szilasy*. Magától lévő v. létező.
- Asseitas, magátólság, ön-létűség, függetlenség. *Imre*. Magátólvalóság. *Lexicon*. *Ruszek*. *Sárvári*.
- Askesis, erkölcsi eszközök' tudománya. *Ruszek*.
- Asphaltia, hibázhatatlanság. *Pauly*.
- Assassinium, bérgyilkosság. *Pauly*.
- Assassinus, titkos, fogadott v. bérllett gyilkos. *Pauly*.
- Assecla, követő. *Lexicon*. Párthív, üggyárs. *Imre*.
- Assensus, helybenhagyás. *Ercsei*.
- Assertio, állítás. *Imre*. *Közhasznú*. Vitatás. *Lexicon*.
- Assertive, állítólag. *Pauly*.
- Assertum, állítás. *Szabó András*.
- Asseverantia, ugyanazás, bizonylás, vitatás. *Imre*.
- Asseverare, ugyanolni. *Thezarovich*.
- Assimilatio, általváltozás. *Ercsei*. Öszvehasznítás.

- Thezarovich.* Áthasonlás. *Közhasznú.*
- Assistentia**, segélet, melléklet. *Imre.*
- Associatio**, társasodás, társasítás, társítás. *Imre.*
- Associatio idearum**, gondolatok' hasonlatossága. *Ángyán.* Képszövetkezés, képszövevény, képszövevényezés, a' képzetek' összetársítás. *Lexicon. Szilasy.* Képszövevény. *Dóhovicz.* Társasítás. *Közhasznú.*
- Assumptio** vel **Subsumtio**, felvétel. *Csere.* Szerkeztetés, felvétel, elfogadás. *Lexicon.*
- Astrologus**, csillagból jósoló, csillagjós. *Kovács Mih.*
- Astronomia**, csillagvizsgálás. *Lángly.* Csillagászság. *Berzsenyi.* Egésztudomány, csillagászmány. *Szilasy.* Égforgás' tudománya. *Gr. Székely. Ádám.*
- Astronomicae observationes**, égvizsgálati jegyzések. *Derhám.*
- Astronomus**, égvizsgáló. *Derhám.* Csillagász. *Jelenkor.* Égész. *Csapó.*
- Astutia**, ravaszság. *Imre.*
- Asylum**, menedékhely, folyambhely, mentőhely. *Pauly.*
- Ataraxia**, csendeslelkűség. *Ercsei.* Nyugottság, lélekcsend. *Imre.*
- Atelia**, czéltalanság. *Imre.*
- Athambia**, rettenthetetlenség. *Imre.*
- Athanasia**, halhatatlanság. *Imre.*
- Atheismus**, istentagadás. *Márton István. Ercsei. Közhasznú.* Isten nem esmerés, isten nélkül valóság. *Pietet.*
- Atheismus theoreticus**, isten-telenség. *Imre.*
- Atheismus practicus**, isten-telenség. *Imre.*
- Atheismus dogmaticus**, istentagadás. *Imre.*
- Atheismus scepticus**, istenkétségessítés. *Imre.*
- Atheismus moralis**, erkölcsfélézés. *Imre.*
- Atheus**, istentagadó. *Ercsei. Derhám. Lexicon.* Valástalan, semmihitű. *Szilasy.*
- Atlas**, nyak' első gerincze. *Derhám.*
- Atmosphæra**, körül folyó levegő. *Ruszek.* Gőzkörnyék. *Pápai.* Párallag. *Barczafalvi.* Levegő. *Derhám. Falusi.*
- Atomus**, parány. *Imre.* Picziny. *Thezarovich.* Napporcska, lét-elem. *Szilasy.* Testperc. *Közhasznú.* Oszthatatlan kicsinyiségű, porszem forma testecske. *Horvát Ádám.* Zsengerészecske. *Lexicon.*
- Atomista**, paránydi, paránynok, parányos, parányvitató. *Imre.*
- Atomisticus**, parányos, parányi, paránynokos v. paránynoki. *Imre.*

- Atria cordis**, szívkebelek. *Ercsei.*
- Attendendi facultas**, figyelmező tehetség. *Köteles.*
- Attenta reflexio**, figyelmező ész. *Horvát Ádám.*
- Attentio**, figyelem, figyelmezés, vigyázat, vigyázás. *Imre.* Figyelés, figyelem. *Közhasznú.* Figyelmetesség. *Pictet.* Réa figyelmezés. *Horvát Ádám.*
- Attractio**, vonzás, felhuzás. *Imre.* Hozzáhuzás. *Ercsei.* Vonattatás. *Horvát Ádám.* Vonzódás. *Közhasznú.* Hozzávonzás. *Derhám.*
- Activus**, vonzó, beható. *Szilasy.*
- Attractiva vis**, vonzó erő. *Imre.*
- Attributum**, sajátság. *Közhasznú.* Tulajdonság. *Barczafalvi.* *Sartori.* Tulajdonítvány, tulajdon. *Imre.* Tulajdonság, címer, jegy. *Ruszek.* Tökéletesség. *Pauly.* Főtulajdonság. *Ercsei.*
- Attributa Dei absoluta**, az Istennek általján való v. magánérthető tulajdonságai; — relativa, másraviteles; — moralia, erkölcsi; — physica, természeti; — essentialia, multhatatlan főtulajdonságok. *Ercsei.*
- Auctor**, szerző, szaporító, gyarapító. *Imre.* Alkotó, kezdő. *Lexicon.*
- Auctoritas**, hiteles tekintet. *Thezarovich.* Hitelesség, tekintet, méltány. *Imre.* Hatalom. *Pictetus.* Tekintet. *Sárvári.* *Lexicon.*
- Auctoritatis praejudicium**, tekinteti balítélet. *Ercsei.*
- Auctorschaft**, szerzőség. *Szilasy.*
- Audacia**, merészség, bátorság. *Imre.*
- Auditus**, hallás. *Ercsei.*
- Aufrichtig**, őszinte.
- Augmentum**, öregbedés, szaporodás, nevededés. *Lex.*
- Augur**, madárjós. *Imre.*
- Augurium**, madárjósolás v. jóslat. *Imre.* Jelmagyarázás, varáslás. *Lexicon.*
- Aura** (Lüftchen), lebel. *Szilasy.* Szellő. *Karács.*
- Aura popularis**, köznépi járvány-kény. *Ruszek.*
- Ausus**, merés. *Imre.*
- Autarchia**, magameggyőzés, magávalbirás, önfékezés. *Imre.*
- Autarkia**, maga meglegedés. *Imre.*
- Autocratia**, maga v. önuralkodás, öngyözet, öngyőzés, kénykormány. *Imre.* Önerejűség. *Lexicon.*
- Authentia**, igazság, valódiság, hitelesség, eredetiség, sajátság. *Imre.* *Lexicon.*
- Authenticitas**, valódiság. *Köteles.* Hitelesség. *Horvát.*
- Authenticus**, hiteles, sajátas. *Közhasznú.*

- Autochiria**, önölés. *Imre.*
Önnöngyilkosság. *Köteles.*
- Automa**, önmozgony. *Imre.*
Önmozgó. *Közhasznú.*
- Autodidactos**, öntanítvány, magátóltanult, magatanítványa, magáttanító. *Imre.* Magatanítója. *Székely Sándor.* Magától tanult. *Köteles.* Öntanító. *Közhasznú.*
- Autoenergia**, önjerejűség, öntehetőség. *Imre.* Öntehetőség. *Lexicon.*
- Autognosia**, önész mérés. *Imre.*
- Automachia**, önharcz, önellenkezés, magaczáfolás. *Imre.*
- Automaton**, gépely. *Lexicon.*
- Autonomia**, öntörvényezés, magakötelezés. *Imre.* Öntörvényyszerzés. *Lexicon.* Önnöntörvényhozás. *Márton István.* Sajáttörvényadás. *Közhasznú.* Öntörvényűség. *Berzsenyi.* Öntörvényadás, önhatóság, öncelekvőség. *Szilasy.*
- Autopathia**, önszánás, mássalnemgondolás. *Imre.*
- Autopragia**, önmunkáság, magameghatározás. *Imre.*
- Autoprosopicus**, önös, öni, önnönös, önnöni, személyes. *Imre.*
- Autopsia**, sajátérzés, önlátomás, önszemlélés. *Imre.* *Közhasznú.* Önlátás. *Szilasy.*
- Autotelia**, önczéluság. *Imre.*
- Autotheista**, istenkedő, önistenítő, magátistenelő. *Imre.*
- Autotheismus**, istenkedés, önistenítés, magátistenelés. *Imre.*
- Auxilium**, segély, segedelem, segédszer. *Imre.*
- Avaritia**, fősvénység. *Imre.* Telhetetlenség. *Ercsei.*
- Aventurier**, kalandor. *Szilasy.*
- Aversatio**, utálkodás. *Imre.* Irtózás. *Ercsei.* Idegenség. *Bachich.* Kerülés. *Horvát Adám.*
- Aversio**, irtózás. *Ercsei.* Utálás, elfordulás. *Imre.* Irtózás, iszonyodás. *Horvát Adám.* Elfordítás. *Közhasznú.*
- Axioma**, észlelet, köztudat. *Imre.* Sarkigazság, sarkvalóság, sarkállítás. *Lexicon.* Hiteles (megnyugató) mondás. *Csere.* Nyilvános tétel. *Köteles.* Mondák. *Barczafalvi.* Eszmény, észcsin. *Thezarovich.* Közöséges vagy szükséges igazság, magában bizonyos esmérőtétel. *Ercsei.* Alaptétel. *Közhasznú.* Talpmondás. *Pauly.* Vítlan igazság, nyílt-ok. *Puky.* Tudnivaló, magában állandó igazság. *Szilasy.*
- Axioma affirmativum**, állító mondás. *Csere.*
- Axioma compositum**, egyes mondás. *Csere.*

Axioma congregativum, gyűjtő mondás. *Csere.*
Axioma connexum, függő tekinteti kötés, v. mondás. *Csere.*
Axioma contingens, lehetséges mondás. *Csere.*
Axioma copulatum, foglaló tekinteti kötés. *Csere.*
Axioma discretum, különböző mondás. *Csere.*
Axioma disjunctum, szakasztó mondás. *Csere.*
Axioma falsum, hamis mondás. *Csere.*

Axioma generale, közönséges mondás. *Csere.*
Axioma necessarium, szükséges mondás. *Csere.*
Axioma negativum, tagadó mondás. *Csere.*
Axioma segregativum, elszélesztő mondás. *Csere.*
Axioma simplex, egyes mondás. *Csere.*
Axioma speciale, tulajdon mondás. *Csere.*
Axioma verum, igaz mondás. *Csere.*

B.

Barbarus, embertelen. *Szilasy.* Vad, durva, kegyetlen. *Mokry.*
Barometrum, nehézmérő, *Derhám.* Nehézkedésmérő, égmérő, levegőmérő, levegői tehermérő, levegőisulymérő, időmérő, időt jelentő üveg. *Szilasy.*
Baseologia, állapot, alap, v. talptudomány. *Imre.*
Basis, állapot, alap, fenék, talp. *Imre. Pauly. Közhaszná.*
Battologia, hijábanvaló szószaporítás. *Pictet.*
Beatificatio, boldogítás, üdvözítés. *Imre.*
Beatitas, boldogság, üdv, üdvösség. *Imre.*

Beatitudo, boldogulás, üdvözülés. *Imre. Boldogság. Lexicon.*
Begeisterung, lelkesedés, lelkesülés. *Közhaszná.*
Begehren, megkívánni. *Szilasy.*
Begriff, fogantat. *Szilasy.* Fogalom. *Csapó.*
Belletrista, ékestudomány. *Ruszek.*
Belletristica, szebb tudományok. *Ángyán.*
Bellua, vadállat. *Imre.*
Bemerken, sejteni. *Szilasy.*
Benefactor, jóltévő. *Imre.*
Beneficentia, jóltévőség. *Pictet. Jótékonyság. Imre.*

- Beneficium**, jótét, jótétel, jótétemény. *Imre. Lexicon.*
- Beneficus**, jótékony. *Imre. Közhasznú.*
- Beneplacitum**, tetszés. *Lexicon.*
- Benevolentia**, jóakarás v. akarat, jókívánás v. kívánnat. *Imre. Jóvólt, jóakarát. Lexicon.*
- Benignitas**, kegyesség. *Imre.*
- Beobachten**, szemügyre venni. *Szilasy.*
- Bequemlichkeiten**, kényelem, kénykedv, könnyelkedés, könnyebbség-keresés. *Szilasy.*
- Beredsamkeit**, ékesszólás. *Szilasy.*
- Besinnung**, eszmélkedés. *Szilasy.*
- Bestia**, fenevad. *Imre.*
- Bestialitas**, baromság, baromvegyülés. *Lexicon. Fenevadság v. vadparéznaság. Imre.*
- Bestimmungs - grund**, határozó ok. *Szilasy.*
- Betastung**, illetés. *Endrődy. Puky.*
- Betrachten**, megtekinteni. *Szilasy.*
- Beweisgrund**, okerő. *Szilasy.*
- Bewusstlos**, eszméletlen. *Szilasy.*
- Bewust seyn** (mit), tudva, önismerettel. *Szilasy.*
- Beziehung**, vonzat. *Fejér.*
- Bigott**, szenteskedő. *Közhasznú.*
- Bigotteria**, bigottság, vakhit, vakbuzgalom, szenteskedés. *Imre. Vallásbeli babona. Márton István.*
- Bilateralis**, két részről való. *Pauly. Kétoldalú. Csapó.*
- Bildlich**, képi. *Szilasy.*
- Bildung**, képzés. *Balog Sámuel.*
- Biographus**, életíró. *Szilasy.*
- Bizarre**, csudálatos, furcsa. *Szilasy.*
- Blanditia**, v. Blandimentum, hízelgés, hízelkedés, kecsgetetés, simogatás. *Imre.*
- Blasphematio**, káromlás. *Imre.*
- Blasphemia**, káromkodás, káromlat. *Imre. Szitok, káromlás. Lexicon.*
- Boeoticus**, tompa, paraszt, nehéz. *Szilasy.*
- Bonificatio** v. Indemnitasio, javítás, kárpótlás, megtérítés. *Imre. Káratlanítás, kárpótlás. Lexicon.*
- Bonitas**, jóság. *Csere. Ruzsek. Imre.*
- Bonmot** v. Witz, elmeszikra. *Tokody.*
- Bonum**, jó, jóság, vagyon. *Imre.*
- Bonum commune**, köz-jó. *Ercsei.*
- Bonum summum**, fő-jó. *Ercsei, Pauly.*

- Bonus**, virtuosus, jóságos. *Bachich.*
- Bös**, erkölcsi rosz. *Márton István. Gonosz. Szilasy.*
- Bronchia**, lehellő ágak. *Derhám.*
- Brutum**, barom, esztelen állat. *Imre.*
- Brutalis**, baromi, barmas. *Imre.*
- Brutalitas**, baromiség, barmasság. *Imre.*
- Bulbus oculi**, szemgümb. *Bachich.*
- Bullula**, buborékcocsk. *Derhám.*
- Burlesque**, hahota - szó. *Tokody.*
- Bursa mucosa**, olajos zacskó. *Derhám.*

C.

- Cabala**, titkos ravaszság, csalárd igyekezet, ármány. *Csapó.*
- Cabinetum naturalium**, teremlet, terménytárház. *Barczafalvi.*
- Calamitas**, nyomor, nyomorúság, vizsály, sanyar, sanyarúság. *Imre.*
- Calamitosus**, nyomorult, sanyarú, nyomorúságos, sanyarúságos. *Imre.*
- Calcar**, sarkantyú, ösztön, inger, biztatás. *Lexicon.*
- Calculus differentialis**, külketudákság. *Barczafalvi.*
- Calligraphia**, szépírákság. *Barczafalvi. Ékesírás. Szilasy.*
- Calumnia**, gyalázat, rágalom, álvád. *Imre.* Hamis vádolás, álvád, rágalom, megszóllás, gyalázás, kisebbités, szidalom, patvar.
- Lexicon.* Megszólás, rágalom, rágalmasság, rágalmazás, csalárd költés, hamisvád, ráfogás. *Pauly.* Hamis vádoltatás. *Pictet.*
- Calumniari**, fondorkodni. *Pauly.* Rágalmazni, patvarkodni. *Csapó.*
- Calumniatio**, gyalázás, rágalmazás, hamis vádolás. *Imre.*
- Calumniator**, gyalázó, rágalmazó, hamisvádoló, patvarkodó. *Imre.*
- Cameralisticus**, országos gazdaságheli. *Lánghy.*
- Camera obscura**, homályos kamara. *Derhám.*
- Campana urinaria**, buvárharang. *Ercsei.*
- Canales semicirculares auris**, félkerületű fülcsővek. *Derhám.*
- Canalis**, csatorna. *Horvát Ádám. Lexicon.*

- Candor animi**, őszinteség, nyíltság, nyíltszívűség. *Imre*. Egyenes tisztaszívűség. *Ercsei*. Nyíltszívűség. *Lexicon*. Elme egyenesség. *Pictet*. Kinyíltszívűség. *Tóth Ferencz*.
- Canon**, kánon, törvény, rendszabás, szabály, szabada. *Imre*. Sinormérték. *Köteles*. Lajstrom, jegyzék. *Szilasy*. Észregula, észszabás, észvezetés. *Lexicon*.
- Canonica**, kánonika, törvénytudomány, rendtudomány, gondolatörvényezés (ha Epikurus' illy nevű munkáját jelenti). *Imre*.
- Canthus oculi**, szem' szegelete. *Derhám*.
- Capacitare**, megértetni valakit valamivel, fejébe verni, elméjét megnyugtátni. *Pauly*. Meggyőzni. *Szilasy*.
- Capacitas**, foghatóság, fogékonyosság, képesség. *Imre*. Megfoghatóság, hozzáfoghatóság, valaminek belső megfogása, tágassága, bőrsége. *Pauly*. Foghatóság. *Thezarovich*. Elfogadhatóság. *Katona Mihály*. Alkalmatosvolt. *Horvát Ádám*. Megtartó tehetség. *Török*. Képesség, foganhatóság, képzékenység, fogadékonyság. *Szilasy*.
- Capacitatio**, megfogadás, megértetés, meggyőzés. *Imre*.
- Capax**, fogható, fogékony, képes. *Imre*; — sentiendi, érzésre tehető. — *Horvát Ádám*.
- Capitulatio**, áltadás, feladás. *Csapó*. Szegődés, szegődés. *Ercsei*.
- Caprice**, szeszlet. *Balog*.
- Capricieux**, széltevényes. *Szilasy*.
- Captus**, fogás, átlátás, átértés. *Lexicon*.
- Caput**, fő czikkely. *Thezarovich*. Fejezet. *Csapó*.
- Caput ossis femoris**, alfelcsont' feje. *Derhám*.
- Carbunculus**, tüzes kelés. *Derhám*.
- Cardia**, gyomorszáj. *Ercsei*.
- Cardo rei**, dolog' sarkalatja. *Pauly*.
- Caricature**, torzkép. *Szilasy*. Gúnykép, gúnyrajz. *Csapó*.
- Cartilaginee annulares**, porcogók' gyűrűji. *Derhám*.
- Cartilago**, porcogó. *Derhám*. *Mokry*.
- Castigatio**, fenyítés, büntetés, feddés, birságlás. *Imre*.
- Castigativus**, fenyítő, büntető, feddő, birságló. *Imre*.
- Castitas**, szüzesség, tisztaság, szeplőtelenység. *Lexicon*.
- Casus**, eset. *Imre*. Közhasznú. *Lexicon*. Történet, eset. *Ercsei*. *Pictet*. Vaktörténet. *Magda*. Eset, ügy. *Pauly*.
- Casualis**, eseti, esetes. *Imre*. *Lexicon*.
- Casualismus**, történet' systemája. *Ercsei*.

- Casualitas**, esetiség, okatlanság, czélatlanság. *Lexicon.*
- Casuista**, esetfejtő. *Imre.*
- Casuistica**, esetfejtés. *Imre.* Eset - v. látszattudomány. *Lexicon.*
- Cataracta**, vízbukat. *Barczafalvi.* Vízesés. *Csapó.*
- Catechesis**, kikérdés, kérdezgetés. *Imre.* Kérdésestanítás. *Lexicon.*
- Catecheticus**, kikérdős, kérdezgetős, kérdések által való p. o. tanításmód. *Imre.* *Szilasy.*
- Catagorema**, kategorema, utánmondatt, mondatmány, pásztázatt. *Imre.*
- Categoria**, categoria, mondat, nevezet, pászta, tárgy, jegyzet. *Imre.* Eredeti értelmény. *Lexicon.* Közönséges előterjesztés. *Ercsei.*
- Categorice**, parancsoló hangon, egyenesen, kereken, himezés hámozás nélkül. *Szilasy.* Feltétel nélkül, kereken. *Ercsei.*
- Categoricus**, kategoriás, mondatos, pásztás, alkuatlan, egyenes, hahogytalan. *Imre.* Egyenes. *Köteles.*
- Categoricus imperativus**, feltételetlen vagy egyenes észparancs. *Berzsenyi.* Okvetetlen parancs, az eredeti észfogásokból származó parancsolat. *Szilasy.*
- Cathartica**, kathartika, észtisztítás, észtisztítótudomány. *Imre.*
- Causa**, ok. *Csere.* *Köteles.* *Lángly.* Ügy. *Pictet.* Ok, pőr, ügy, dolog, foglalatosság, mentség, alkalmatosság, állapot, színfogás, látszat. *Lexicon.*
- Causa et ratio** (in genere), ok. (in specie), létok. *Imre.* Szülő ok. *Balog.*
- Causa adjuvans**, segítő-ok. *Csere.* Segéd-ok. *Lexicon.*
- Causa auxilians**, segédok. *Imre.*
- Causa auxiliaris**, segéd vagy szolgálak. *Thezarovich.*
- Causa coacta**, kényszerített ok. *Lexicon.*
- Causa coactione agens**, kényszerítésből való ok. *Csere.*
- Causa conservans**, megtartó-ok. *Csere.* Fennfartó ok. *Lexicon.*
- Causa creans**, teremtő ok. *Imre.* *Lexicon.*
- Causa efficiens**, művek, művelő ok. *Imre.* *Lexicon.* Léttető ok. *Barczafalvi.* Szerző ok. *Csere.*
- Causa excitans**, serkentő ok. *Horvát Ádám.*
- Causa exemplaris**, példaok, példány. *Imre.*
- Causa experimentalis**, példa-ok. *Thezarovich.*
- Causa finalis**, végok. *Imre.* Végező ok. *Csere.* Tárnyazó

- ok. *Barczafalvi*. Végbeli ok. *Thezarovich*. Vég-ok, tárgy-ok, szándék-ok, czél-ok, tárgy, szándék, czél. *Lexicon*.
- Causa forma errans a scopo**, szerencséből való ok. *Csere*.
- Causa formalis**, alak-ok, alakító ok. *Imre*. Állató-ok. *Csere*. Forma ügyelő ok, természet-ok, termet adó ok. *Lexicon*.
- Causa instrumentalis**, eszközök ok. *Csere*. *Barczafalvi*. Eszköz-ok. *Thezarovich*. Szerzám, szerszám-ok. *Lexicon*.
- Causa libera**, szabad ok. *Imre*.
- Causa materialis**, szerok. *Imre*. Miségi v. miséglő ok. *Barczafalvi*. Tevő-ok. *Csere*. Szerügyelő, szerillető, szerbeli v. szer-ok, 's még inkább: okszer. *Lexicon*.
- Causa movens**, indító ok. *Ruszek*. *Imre*. *Horvát Ádám*.
- Causa necessaria**, nemszabad v. kinszerített ok. *Imre*.
- Causa occasionalis**, alkalom v. alkalmi ok. *Imre*.
- Causa per accidens**, történeti ok. *Csere*. Eseti ok. *Lexicon*. *Küteles*.
- Causa per se**, magán való ok. *Csere*. Önként való ok. *Lexicon*.
- Causa principalis**, első ok. *Csere*. Fő v. legfőbb ok. *Lexicon*.
- Causa procreans** v. produ-
- cens, termő v. természet ok. *Imre*. *Csere*. *Lexicon*.
- Causa secundaria**, második v. alrendű v. al-ok. *Lexicon*.
- Causa socia**, másokkal való ok. *Csere*. Társaságos ok v. oktárs. *Lexicon*.
- Causa solitaria**, egyedül való ok. *Csere*. Magános v. tár-satlan ok. *Lexicon*.
- Causa sufficiens**, elegendő ok. *Lexicon*.
- Causae conveniens**, okirányos. *Szilasy*.
- Causalis**, okságos, okbeli. *Imre*. Okadó, okoló. *Thezarovich*. Okmutató. *Lexicon*.
- Causalis nexus**, okszővet-ség. *Szilasy*.
- Causalitas**, okság. *Imre*. *Lánghy*. Oklitás. *Thezarovich*. Okozás. *Magda*. Okság' v. okozás' törvénye. *Szilasy*. Okolány, okály. *Dóhovichs*.
- Causalitatis principium**, okozás' principiuma. *Ercsei*.
- Causaliter**, okolólag. *Thezarovich*. Okvetőleg. *Csapó*.
- Causatio**, okozás. *Imre*. *Barczafalvi*. Okolás. *Thezarovich*.
- Causatum**, okozat, okozmány. *Imre*. Lett dolog. *Csere*. Okolat. *Thezarovich*. *Lánghy*. Okozat, művelet. *Ruszek*. Okozat, (plurium causarum) oklat, p. o. az árok, mellyet a' patak kivölgyel, oklat; annak mindegyik gödröcskéje, okozat. *Barczafalvi*.

- Cautela**, őrizkedés, kerület, óvat, óvakodat, vigyázat. *Imre.*
- Cautio**, őrizkedés, kerülés, óvás, óvakodás. *Imre.* Ójás, ójolás. *Thezarovich.*
- Cavillatio**, gúnyolás, csúfolás. *Imre.*
- Cavitas anfractuosa**, tekerős üreg. *Derhám.*
- Cavum abdominis**, hasüreg. *Bachich.*
- Cavum pectoris**, kebelüreg. *Bachich.*
- Celebritas**, elhíresedés, nevezetesség. *Csapó.*
- Celeritas**, serénység, gyorsaság, *Horvát Ádám.* Sebeség. *Derhám.*
- Cellulae aëreae**, levegőhó-jagocskák. *Ercsei.*
- Censor**, becsülő, becsülő, becsmérő, megítélő. *Imre.* Törlő. *Csapó.*
- Censura**, becslés, becsülés, becsmélés, megítélés. *Imre.* Itélőhatalom. *Lexicon.*
- Centrum**, középpont. *Derhám.* *Pauly.* Székpont. *Szilasy.*
- Centrum gravitatis**, nehézség' középpontja. *Derhám.*
- Cerebrum**, agyvelő. *Derhám.* *Horvát Ádám.*
- Cerebrum et cerebellum**, nagy és kis agyvelő. *Ercsei.*
- Certificatio**, bizonyosítás. *Imre.*
- Certitudo**, bizonyosság. *Sárovári Ruszek.* *Pauly.* *Imre'*
- Certitudo metaphysica**, isteni; — *physica*, természeti; — *moralis*, emberi bizonyosság. *Ruszek.*
- Certus**, bizonyos. *Ercsei.*
- Cerumen aurium**, fülviasz. *Derhám.*
- Chaos**, zavar, zavarék. *Imre.* Zúrzavar. *Közhasznú.*
- Chaoticus**, zavaros, zavarékos. *Imre.* Vegyült. *Féjér.* Zavart. *Lexicon.*
- Character**, jegy, jel, béleg, sajátág. *Imre.* Czímer, jegy, bélyeg. *Közhasznú.* *Ruszek.* Bélyeg. *Barczafalvi.* Jegyzmény. *Thezarovich.*
- Character animi**, beljegy, belleg, szívjel, kedvjel, lélekczím, vágyjel. *Imre.* Megesmertetőjel. *Horvát Ádám.* Belső bélyeg. *Thaisz.* Megkülönböztető jegy. *Szigethy.* Bélyegtulajdon, szívbélyeg, erkölcsi jel. *Szilasy.* Erkölcsi czímer. *Márton Ist.* Gondolkodásmód. *Ercsei.*
- Character repraesentativus**, képviselői tulajdonság. *Ercsei.*
- Characteristica**, jegytanítás. *Derhám.* *Lánghy.*
- Characteristicus**, beljegyző, sajátagos, sajátági, szívjelelő, vágyjelentő, különböztető. *Imre.*
- Charlatan**, kérkedő. *Kovács Mihály.*
- Chemia**, választómesterség, v. titkasság. *Ruszek.*

- Chiliasta**, ezeres. *Lexicon.*
- Chimaera**, szörnyeteg, észszörnny, agymív, agyszülemény, okhiány, észrém. *Imre.* Képtelenség. *Köteles.* Költemény. *Magda.* Agyszülemény. *Lexicon.*
- Chimaericus**, szörnyű, észszörnnyes, agyszülött, képzelgős, okatlan, észrémítő. *Imre.*
- Chiromantes**, kézjós. *Imre.*
- Chiromantia**, kézjósítás, kézjósítás. *Imre.*
- Cholericus** (temper.) olajos vérű. *Horvát Ádám.* Epés. *Kovács Mihály.* Erős. *Ángyán.*
- Chorioidea**, feketehártya. *Ercsei.* Edénybőr. *Bachich.*
- Chronica**, évkönyvek.
- Chronodistichon**, évers, esztendővers. *Csapó.*
- Chronologia**, időszámlálás, időszámlálás' tudománya, kortudomány. *Szilasy.* Idővetés, időisméret. *Horvát István.* Időszámlálás' tudománya. *Gr. Székely Ádám.*
- Chronologicae**, időmértékesen. *Lánghy.* Időszám szerint. *Rang Ferd.* Időszámlálásoként. *Szilasy.*
- Chronometer**, időmérő. *Szilasy.* *Lánghy.*
- Chylus**, eledel, pépfeli. *Ercsei.* Téjnedv. *Bachich.*
- Chymus**, emésztet. *Bachich.*
- Cicatricula**, a' tojás-székinék az a' része, a' hol a' mag van. *Derhám.*
- Circuire**, kerülni, megkerülni. *Horvát Ádám.*
- Circuitus** v. **Circulus**, kerület, kerek görbeség. *Horvát Ádám.*
- Circulans**, körülkerülő. *Horvát Ádám.*
- Circularis**, körded. *Szilasy.* *Trattner Károly.*
- Circulatio**, kerengés. *Derhám.* *Bachich.*
- Circulatio sanguinis**, vérforogás. *Derhám.* Karingolás. *Barczafalvi.* Vérforogás, vérkerengés. *Bachich.*
- Circulus**, kög, kör. *Szilasy.* Egész kerület. *Derhám.* Karika (a' beszédben), kerengő. *Ercsei.* *Thezarovich.*
- Circulus sanguinis major** vel **minor**, vér' nagyobb v. kisebb karikája. *Ercsei.*
- Circulus vitiosus**, okkerengetés, kerengő okoskodás, észkerengés. *Imre.* Karikaokoskodás. *Sárvári.* Kerengés. *Lexicon.*
- Circumdare**, körülfogni, körülvenni. *Horvát Ádám.*
- Circumferentia orbis**, nagy kerekésgnek kerülete. *Derhám.*
- Circumferentia telluris**, föld' kerülete. *Derhám.*
- Circumscriptio**, körülírás. *Horvát Ádám.*
- Circumscriptus**, határokkal környülíratott. *Horvát Ádám.* Környékezett. *Lexicon.*

- Circumstantia**, környülmény, körülállás, környület. *Pauly.*
- Circumstantia aggravans**, súlyosító körülállás. *Pauly. Közhasznú.*
- Circumstantia allevians**, könnyebbítő körülállás v. környülmény. *Pauly.*
- Circumstantia speciem mutans**, a' nemet változtató körülállás. *Pauly.*
- Cisterna lumbaris**, téjcsatorna. *Derhám.*
- Citatio**, felhozás. *Horvát Ádám.* Idézés, idézet. *Csapó.*
- Civis**, polgár. *Imre.*
- Civicus**, városi. *Imre.*
- Civilis**, polgári. *Imre.*
- Civilisatio**, polgárosítás, polgárosodás, csinosodás, csinosítás, szelidülés, szelidítés. *Imre.*
- Civilisation**, erkölcsszelidítés. *Puly.* Kimiveltetés, csinosodás. *Szilasy.* Erkölcsösödés, erkölcsösítés. *Lexicon.*
- Civilisirt**, polgárosodott. *Fejér.*
- Civitas**, város, v. polgári társaság. *Imre.*
- Civitatum unio v. systema**, a' statusok' egyesülése, v. rendszere. *Rácz András.*
- Clairobscur**, távulság, setétvilágos. *Szilasy.*
- Clarificatio**, világosítás, felderítés. *Imre.* Megvilágosítás. *Horvát Ádám.*
- Claritas**, világosság. *Imre.*
- Clarus**, világos. *Szilasy.* Tiszta, világos. *Horvát Ádám.*
- Classicus**, osztályos, rendes, jeles, remek. *Imre.* Remekíró. *Szilasy.* Régi derék író. *Ángyán.* Remekszerző.
- Classificatio**, rendezés, osztályozás. *Csapó.*
- Classis**, osztály, rend, felekezet. *Imre.* Rekencz. *Barczafalvi.* Rekencze. *Thezarov.*
- Clementia**, kegyelmesség.
- Clepsydra**, fűvényóra.
- Cliens**, pártolt, védett, védencz. *Csapó.*
- Clima**, ég, éghajlat. *Ercsei.* Hajlag, égméreglet. *Barczafalvi.* Égmérséklet, égtáj, éghajlat, égaj, égszak. *Szilasy.* Hajlás. *Derhám.*
- Coactio**, kinszerítés, erőtetés, kénytetés, kénytelenítés, kiztetés. *Imre.* Kényszerítés, kényszerítés helyett. *Lexicon.* Kényszerítés. *Ercsei.*
- Coactivus**, kinszerítő, erőtető, kénytető, kénytelenítő, kiztető. *Imre.*
- Coaetaneus**, egyidei, egyidős v. idejű, kortárs. *Imre.*
- Coaevus**, egyidős, egykorú, egyidőbeli. *Lexicon.* Korfi, kortárs. *Csapó.*
- Cochlea**, tekervény. *Bachtch.*
- Cocu** (Hahnrey), nőjecsaltaférj. *Szilasy.*
- Codivisiones**, mellékes osztályok. *Köteles.*

- Coelebs** (vir), nőtelen; (faemina), hajadon. *Imre. Nőtelen, hajadon, házasságtalan. Lexicon.*
- Coelibatus**, nőtelenség, hajadonság. *Imre.*
- Coexistens**, együttlétes v. létű. *Thezarovich.*
- Coexistentia**, együttlét. *Imre. Szilasy. Lexicon. Egykoriság, együttlélet. Pauly.*
- Coexistentia et continuitas**, együttlét és egybesorozás. *Szilasy.*
- Cogitabilis**, gondolható. *Lexicon.*
- Cogitabilitas**, gondolhatóság. *Imre. Horvát Ádám.*
- Cogitandi facultas**, gondoló tehetség. *Köteles.*
- Cogitandi modus**, gondolkodás. *Lexicon.*
- Cogitatio**, gondolás, gondolkodás. *Imre. Ercsei.*
- Cogitatum**, gondolat. *Imre. Ercsei. Ruszek.*
- Cognatus**, anyafi, anyaronkon. *Csapó.*
- Cognitio**, észmérés, észméret. *Imre. Esmérés. Barczafalvi. Ösméret. Lexicon. Ruszek. Esmérés. Ercsei. Esméret. Közhasznú. Megesmerés. Thezarovich. Ismeret, megismeret. Szilasy. Tudomány, képzés. Horvát Ádám.*
- Cognitio adaequata**, végképen való ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio certa**, bizonyos ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio clara**, világos ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio completa**, tellyes ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio distincta**, megkülönböztetett, nyilvános ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio impraecisa**, környünyesetlen ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio inadaequata**, nem végképen való ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio incompleta**, nem tellyes ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio intellectualis**, értelmi ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio obscura**, homályos, czimertelen, jeltelen, zavaros, kúszált ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio perspicua**, czímeres, jeles ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio praecisa**, környünyesett ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio pura**, tiszta, pusztá, okosságbeli ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio rationalis**, okosságbeli ösméret. *Ruszek.*
- Cognitio universalis**, mindenes ösméret. *Ruszek.*
- Cognitum** (subst.), észméret, esméret. *Imre. Értet, tudat, esmeret. Barczafalvi.*
- Cognoscitiva facultas**, ösméretető tehetség. *Ruszek.*
- Cognoscibilitas**, észmérhetőség, esmérhetőség.

- Imre.* Ismerhetőség. *Thezarovich.*
- Cohaesio**, összeragadás. *Thezarovich.*
- Co-intelligentia**, szövetség, czinkosság. *Lexicon.*
- Collatio**, összehasonlítás, összetartás. *Lexicon.*
- Collecta**, gyűjtemény. *Imre.*
- Collectio**, összetítés, összeszedés, gyűjtés, gyűjtemény. *Imre.*
- Collective**, összeleg. *Imre.* Együttvéve. *Fejér.* Gyűjtőleg. *Lexicon.*
- Collectivus**, összetítő, összeszedő, egybegyűjtő. *Imre.* Gyűjtő. *Lexicon.*
- Collega**, tiszttárs, sorsos. *Ercsei.* *Szilasy.*
- Collegium optimatum**, főrendek' teste, társasága. *Ercsei.*
- Collegium (corpus popolare)**; néptest. *Ercsei.*
- Collisio**, össze v. egybeütkezés. *Imre.* Összeütkezés. *Horvát Ádám.* *Lexicon.* Öszeütkezés. *Thezarovich.*
- Collocatio**, helyezettetés. *Lexicon.* Helyezés. *Csapó.*
- Collocutio**, beszélgetés, összebeszélés, együttbeszélés, értekezés. *Imre.*
- Colloquium**, beszélgetés, összebeszéd. *Imre.* Beszélgetés, szóváltás. *Csapó.*
- Collusio**, egyrejátzás, össze v. együtt-tartás, czimbóralás. *Imre.*
- Coloni**, újjülők, szállók.
- Colonia**, újjülés, újjszállítás, gyarmat. *Ercsei.*
- Colorit**, színelés, elevenítő szín, színzés. *Szilasy.*
- Columella**, oszlopocska. *Derhám.*
- Combinatio**, összelés, összelgetés, összevetés, egybefogás, egyeztetés, szerkesztetés. *Imre.* Összeilletgetés. *Thezarovich.* Egybevetés, összekötés, összeilletés, összehasonlító elme. *Szilasy.*
- Combinatoria ars**, összelő, v. szerkesztő mesterség. *Imre.*
- Cometa**, bujdosócsillag. *Derhám.* Bolygócsillag. *Csapó.* Üstökös csillag. *Közszó.*
- Comitas**, csinosság, udvariság, nyájasság. *Imre.*
- Commendare**, ajánlani, javallani, kelletni. *Lexicon.*
- Commensurare** (accommodare, exigere), szabni, alkalmaztatni. *Lexicon.*
- Commentarius (adject.)**, magyarázó, fejtegető. *Imre.* (*subst.*) Magyarázat, magyarázás, fejtegetés. *Lexicon.*
- Commentatio**, fejtegetés. *Imre.* *Lexicon.*
- Commentator**, fejtész, fejtegető. *Imre.*
- Commentum**, költemény, koholmány. *Imre.*
- Commercium**, szövetség. *Lexicon.* Közösülés, kereskedés. *Ercsei.* Közösület.

- Thezarovich.* Megegyezés. *Pictetus.* Közösülés, közösködés, szövetség. *Imre.*
- Commercium activum**, cselekvőleg való kereskedés. *Ercsei.*
- Commercium** (animae cum corpore), egyesség, közösülés. *Horvát Ádám.*
- Commercium passivum**, szenvedőleg való kereskedés. *Ercsei.*
- Commissio** (praeceptum, mandatum), hagyás, hagyomány, parancsolat. *Lexicon.* Meghagyás, reabizás, megbízás, megbizottság, elkövetés. *Imre.* Bizomány. *Csapó.*
- Commissionis peccatum**, cselekvésbeli bűn. *Márton István.*
- Committere**, bízni, hagyni, egymásra ingerleni v. huszítani. *Lexicon.*
- Commixtio**, egyeltés, vegyítés. *Lexicon.*
- Commodatum**, kölcsön, használat. *Pauly.*
- Commoditas**, kényelem, kéjelem. *Csapó.* Alkalmat. *Barczafalvi.*
- Commovere**, mozdítani, rázni, megharagítani, ingerleni, birni, indítani, rávenni. *Lexicon.*
- Commotio**, mozgás, megmozdítás, megindulás, felindítás. *Imre.*
- Commotiones animi**, indulatok. *Ercsei.*
- Commune**, köz dolog. *Csere.* Közös. *Thezarovich.*
- Commune sensorium**, törzsök érző eszköz. *Ercsei.*
- Communicatio**, közlés. *Imre.* Közhasznú. Közlés, részesítés, közlődés, közösödés, részesülés. *Lexicon.*
- Communicativus**, közletes, közlékeny. *Imre.*
- Communio**, közösség. *Lexicon.* Közösség, közösödés. *Imre.*
- Communis**, köz, közös, közönséges. *Lexicon.* *Pauly.* Közös. *Imre.* *Ruszek.* Köz. *Berzsenyi.*
- Communis sensus**, közértelem. *Buczy.* Közönséges józan érzés, a' közönséges világi élet' okossága. *Szilasy.*
- Communitas**, község, közönség. *Lexicon.* *Imre.*
- Commutatio**, felcserélés, felváltás. *Csere.* *Imre.*
- Commutativus**, felváltó, felcserélő, cserés v. cserélős. *Imre.*
- Compages**, foglalat, kapcsolat, kötelék, alkotmány, öszve alktatás. *Lexicon.*
- Comparandi facultas**, hasonlító tehetség. *Ruszek.*
- Comparata**, egybevetettek. *Csere.*
- Comparatio**, öszvehasonlítás, öszvetartás. *Lexicon.* Össze v. egybehasonlítás. *Imre.* Öszzehasonlítás. *Horvát Ádám.* Közhasznú.

- Comparativus**, összehasonlító. *Imre.*
- Comparticeps** (consors), részes társ. *Lexicon.*
- Compassio**, együtt szenvedés. *Pictetus.* Megszánás, szánakodás, sajnálás, együtt szenvedés. *Imre.*
- Compendium**, rövid foglalat. *Lexicon.*
- Compenetratio**, egyhollevés, azonhelyezés, egyhelyűség. *Imre.*
- Compensare**, helyrehozni, kipótolni. *Lexicon.*
- Compensatio**, pótolás, megtérítés, forbátlat. *Pauly.* Kipótlás, visszapótlás. *Ercsei.*
- Complacentia**, megtetés. *Lexicon.* Tetszeni kívánás. *Pictetus.*
- Complementum**, tellyesítés, tellyesség. *Lexicon.* Töltelék, tetézék, telj. *Imre.*
- Completus**, teljes, teljesített, betöltött, bevégzett. *Imre.*
- Complex**, czinkos, czinkos társ. *Lexicon.*
- Complexio**, testszövet. *Dóhovichs.* Testalkat. *Csapó.*
- Complexus**, összeség. *Barczafalvi.* Foglalat. *Küteles.* *Lexicon.* Tartalom, összeség. *Ruszek.* Összefoglalás. *Horvát Ádám.*
- Complexus rei**, foglalma valaminek. *Thezarovich.*
- Complicatio**, összefűzés, összehajtás. *Imre.* Meghó mályosítás, öszvezavarás, értelmetlenítés. *Lexicon.*
- Complicatus**, szövevényes. *Kovács Mihály.*
- Compliment**, tetszelgés. *Szilasy.* Hajlongzat. *Csapó.*
- Componentens**, összesítő. *Szilasy.* Összelő. *Thezarovich.*
- Componere**, öszvetenni, végezni, kibékéltetni. *Lexicon.* Összelni. *Thezarovich.*
- Compos**, magával biró. *Lexicon.* Fogható, biró. *Imre.*
- Compositio**, öszvetetés, öszvehelyezettetés, öszveszerkeztetés, vegyítés. *Lexicon.* Összerakás. *Horvát Ádám.* Összetevés, összefoglalás, öszszerkeztetés. *Imre.*
- Compositus**, egyesített. *Szilasy.* Összetett, összefoglalt; részes. *Imre.* Egybetett, öszvetett. *Küteles.* Öszszerakott. *Ruszek.* Öszvetett, többszeres. *Ercsei.*
- Comprehendere**, megfogni. *Lexicon.*
- Comprehensibilitas**, megfoghatóság. *Horvát Ádám.*
- Comprehensio**, öszvfoglalás. *Thezarovich.*
- Compressibilitas**, öszszenyomhatás. *Pauly.*
- Comprobare**, bizonyítani. *Lexicon.*
- Concatenatio idearum**, képzések' összefüggése, kap-

- csolása, lánczolás. *Horvát Ádám.*
- Concausa**, társ-ok. *Lexicon.* Oktárs. *Imre.* Együtt okoló v. okló. *Thezarovich.*
- Concavus**, horpadt. *Nagy Leopold.*
- Concavum**, odú. *Barczafalvi.* Horpadás, üreg. *Csapó.*
- Concentrare**, összeszedni. *Fejér.* Összetömní. *Szilasy.* Közép pontra gyűjteni, torlani. *Lexicon.* Székesedni. *Dóhovics.*
- Concentratio**, nekiszékesedés. *Szilasy.* Központolás. *Közhasznú.*
- Conceptibilis**, megfogható, leábrázolható. *Ruszek.*
- Conceptio**, foganás, fogantatás. *Imre.* Foganzat. *Csapó.*
- Conceptualista**, fogonydi, fogonyász, fogonykodó. *Imre.*
- Conceptus**, elmefogás. *Thezarovich.* Fogás, észfogás. *Lexicon.* Képzet. *Döbrentei.* Képzélet. *Karács.* Észfogás. *Lánghy.* *Dóhovics.* Észfogat. *Berzsenyi.* Megfogás. *Sárvári.* *Ruszek.* Elme' értelme. *Horvát Ádám.* Észfogás, megfogás, fogony, fogalom. *Imre.* Megfogás, fogat, értemény, képzet. *Szilasy.* Gondolat. *Szabó András.* Fogás, megfogás, összefogás. *Márton István.* Megfogás, közönséges képzet. *Köteles.* Megfogás, megfogat, észfogat *Közhasznú.*
- Conceptus clari**, világos képzetek. *Köteles.*
- Conceptus distincti**, tiszta képzetek. *Köteles.*
- Conceptus identici**, ugyanazon képzetek. *Köteles.*
- Conceptus imperspicui**, nem tiszta képzetek. *Köteles.*
- Conceptus intellectualis**, értelemfogat. *Szilasy.*
- Conceptus obscuri**, homályos képzetek. *Köteles.*
- Conceptus pleni**, teljes v. tökéletes képzetek. *Köteles.*
- Conceptus rationalis**, észfogat. *Szilasy.*
- Conceptus reciproci**, kölcsönös képzetek. *Köteles.*
- Conceptus seu notio**, megfogás. *Ercsei.*
- Conceptus seu repraesentatio composita**, többes előterjesztés. *Ercsei.*
- Concertatio**, vetekedés, viaskodás, szembeszállás, villongás. *Lexicon.*
- Concha**, fülsiga. *Derhám.*
- Concivis**, polgártárs. *Imre.*
- Conclave auditus**, hallás' kamarája. *Derhám.*
- Concludere**, kihozni. *Szilasy.* Következtetni. *Thezarovich.*
- Conclusio**, bérekesztés. *Csere.* Zártétel. *Szilasy.* Kihozás. *Ercsei.* Következtetés. *Thezarovich.* Befejező ítélet. *Bachich.* Berekesztés, befe-

- jezés, következtetés. *Imre.*
Béfejezés, vég, végzés, be-
zárás, berekesztés, követ-
keztetés. *Lexicon.*
- Concoctio**, emésztés. *Ba-
chich.*
- Concordia**, egyesség, egye-
zés. *Lexicon.* Egyszívűség,
egyakarát, egyesség. *Imre.*
- Concretus**, mástól függő.
Csere. Összenőtt, egyesült,
együttvett, összesült. *Imre.*
- Concretum**, összeveleg. *Im-
re.* Egybefoglaló. *Lexicon.*
Egybenőttös. *Thezarovich.*
Testesült, testesített. *Csapó.*
- Concreto** (in), a' mint van.
Némethy. Egyesülve, egybe-
foglalólag. *Szilasy.*
- Concubina**, ágyas. *Lexi-
con.* Ágyastárs. *Csapó.*
- Concubinatus**, ágyasság.
Lexicon. Közhasznú. Ágyas-
tartás, ágyasság. *Imre.*
- Concupiscentia**, kíván-
ság. *Pictet.* Kiváncsiság. *Szi-
lasy.* Vágy, kívánság, vágyó-
dás, vágyakodás. *Lexicon.*
- Concurrent**, társas töre-
kedés. *Szilasy.*
- Concurrere**, összefutni,
csoportozni, csődülni, ver-
senyeni. *Csapó.* Együvé se-
gíteni. *Thezarovich.*
- Concursus**, összefutás, ösz-
szejevet, összetalálkozás,
összegyülés, csoportozás, ve-
tekedés, verseny. *Imre.* Cső-
dület. *Jelenkor.*
- Condicere**, megigérni, sza-
vát adni, összebeszélteni. *Le-
xicon.*
- Condictio**, összeszólás,
összebeszélés. *Imre.*
- Conditio**, alku. *Lexicon.*
Feltétel. *Sárvári. Köteles.*
Láughy. Közhasznú. Alku,
feltétel. *Szilasy.* Szövetség,
föltétel. *Pictet.* Alku, kötés,
feltevés. *Imre.* Kötelem. *Dó-
hovies.* Hahazás. *Thezarovich.*
- Conditionalis**, alkus, kö-
tött, feltevős. *Imre.* Haha-
zó. *Thezarovich.* Alkus. *Lexi-
con.* Föltételes. *Csapó.*
- Conditionate**, államá-
nyosan, alkusan. *Pauly.* Köt-
ve. *Dóhovies.*
- Conditionatus**, feltéte-
les. *Közhasznú.* Hahazott.
Thezarovich.
- Conditionatum** (subst.),
alkudvány, alkuzát. *Imre.*
Lexicon.
- Conditor**, alkotó. *Imre.*
- Condivisio**, osztályosság.
Lexicon. Oldalosztás. *Theza-
rovich.* Osztozás, osztályos-
ság, osztályomás, többes
osztás, felosztás. *Imre.*
- Condonatio**, megbocsátás,
elengedés. *Imre.* Ajánlás,
ajándékozás, megbocsátás,
megengedés. *Lexicon.*
- Conductio**, kétszere-
zés. *Lexicon.*
- Confessio**, hitfelekezet.
Márton István.

- C o n f i d e n t i a**, bizakodás, bizodalmasság. *Imre.* Merészség, bátorság, bizodalom, mérősség, szemtelenség. *Lexicon.*
- C o n f i r m a t i o**, erősítés, állítás, bizonyítás, bátorítás. *Lexicon.* Megbizonyítás. *Pictetus.* Megerősítés, bebizonyítás, támogatás. *Imre.*
- C o n f l i c t u s**, összeütközés. *Nagy Leopold.* Összeütközés. *Thezarovich.*
- C o n f o r m a r e**, szeréntezeni. *Dóhovics.*
- C o n f o r m a t i o**, illesztés, hozzászabás, képzés, hasonalkatás. *Imre.* Szeréntezés. *Dóhovics.*
- C o n f o r m i s**, egyféle, illendő, alkalmas, hasonló. *Lexicon.* Hasonlító. *Thezarovich.* Hasonképű, alkatu v. szabásu, egyalaku v. termetű, összeillő, illedékes. *Imre.*
- C o n f o r m i t a s**, hozzászabottság, egyalkatuság, hasonszabásúság, megegyezés, illés — oda v. hozzá. *Imre.*
- C o n f o r m i t e r**, ehhez v. amahhoz v. hozzá képest, egyezőleg, illőleg, illesztőleg. *Imre.*
- C o n f u s e**, összekeverve. *Horvát Ádám.* Zavartan, keverten, zavarodva. *Csapó.*
- C o n f u s i o**, zavar, zavarék, zavarodás. *Thezarovich.*
- C o n f u s u m**, zavart. *Lexicon.* Kevert. *Horvát Ádám.*
- C o n g e s t u m**, televény. *Kovács Mihály.*
- C o n g r u e n t i a**, megegyezés, öszveillés. *Lexicon.* Egybeillés, teljes egyen, egyenlőség, egyendedség. *Imre.*
- C o n g r u u s**, egybeillő, teljesen v. egészen egyező, mindenkép egyenlő, egyenleg. *Imre.*
- C o n j e c t u r a**, sajdítás, sejdítés, sejtés, gyanítás. *Imre.* Hozzávetés. *Puky.*
- C o n j e c t u r a l i s**, csak hihető. *Szilasy.* Sejdítető, gyanítható. *Csapó.*
- C o n j e c t u r a l i t e r**, gyanítólag, hozzávetőleg. *Puky.*
- C o n j u g a t a**, egy eredetűek. *Csere.* Összefoglaltak. *Csapó.*
- C o n j u n c t i o**, öszvefüggesztés, öszveállítás, öszvefoglálás, öszvekötés, öszveszerkeztetés. *Lexicon.*
- C o n j u n c t i o a n i m o r u m**, szív-egyezés v. egyesítés. *Imre.*
- C o n j u n c t i v u s**, összefoglaló. *Thezarovich.*
- C o n n e x i o**, összekötés, öszszefüggés. *Imre.* Közhasznú. Öszvekötés, egybefűzés, öszvehurkolás. *Lexicon.* Öszszefoglalás, kötés. *Horvát Ádám.*
- C o n n i v e n t i a**, szemhúnyás, hunyorítás, hunyorgás, pislogás, elnézés, eltűrés. *Lexicon.* Engeség, engedség, engetegség, elnézés, szemhúnyás. *Imre.*
- C o n s c i e n t i a**, eszmélés, ön-

- tudat, öntudomás. *Szilasy*. Lélek- v. lelkiesség. *Köteles*. *Lánghy*. Önértés, önbírálat. *Berzsenyi*. Esméret, lelkiesség, magunk' s a' dolgok' tudása. *Horvát Ádám*. Lelkiesség, v. tudás, és tudó tehetség. *Lexicon*. Lelkiesség, észbevetel, megtudás, észmélés, észméllet, tudalom. *Imre*.
- C o n s c i e n t i a s u i**, öntudás, önértés, belbírálat. *Imre*. Észmélés. *Ercsei*. Észmélés v. meggyőződés. *Bachich*. Önésméret. *Lánghy*. Öntudás. *Berzsenyi*.
- C o n s c i e n t i a s u i m o r a l i s**, lelki esméret. *Ercsei*. *Szilasy*. Önbírálat. *Berzsenyi*. Önértés. *Szatay*.
- C o n s c i e n t i a e n t i t a t i s s u a e**, a' léleknek maga v. önésmérete. *Horvát Ádám*.
- C o n s c i e n t i a t h e o r e t i c a**, tudatosság. *Szilasy*.
- C o n s c i e n t i a o p e r a t i o n i s** v. **p e r c e p t i o n i s**, képzés' esmérete. *Horvát Ádám*.
- C o n s c i e n t i a e d i c t a m e n**, lelkiesség' sugallása. *Puky*.
- C o n s c i e n t i a e r e m o r s u s**, lelkiesség' mardosása, furdalása. *Puky*.
- C o n s c i e n t i a e r e s**, lélekben járó dolog. *Puky*.
- C o n s c i e n t i o s i t a s**, lelki ésszerűség, önésszerűség v. esmerőség, jó lelkiesség, észhalgatás. *Imre*.
- C o n s c i e n t i o s u s**, jó lelki, gondos lelki, lelkiesség vigyázó, észhalgató. *Imre*. Igaz lelki. *Puky*.
- C o n s c i u s**, tudó, tudalmas, észbevető. *Imre*. Öntudva. *Berzsenyi*. Tudója valaminek, közös benne. *Pauly*.
- C o n s c i u s e s t**, tudja s érti. *Horvát Ádám*.
- C o n s c r i p t i o**, öszveírás; népszámlálás. *Ercsei*.
- C o n s e c t a t i o**, nyomozás, nyombakövetés, gyorskövetés, üzés. *Imre*.
- C o n s e c t a r i u m**, v. **C o r o l l a r i u m**, következtetés, folyadék. *Imre*. Következés. *Thezarovich*. Következet. *Barczafalvi*. Következtetés. *Lánghy*. Folyadék. *Pauly*.
- C o n s e c u t i o**, követés, következtetés, következtetés. *Lexicon*. Következés, követés, elérés. *Imre*.
- C o n s e n s i o**, egyetértés, egyezés, reáállás, közérés. *Imre*. Öszveegyezés. *Thezarovich*.
- C o n s e n s u s**, egyetértés, egyetértés, egyetértés. *Imre*. Egyezés. *Köteles*. Egyetértés, reáállás, egység, egyezés. *Lexicon*.
- C o n s e q u e n s**, következő, utánjáró, folyó. *Imre*. Következő, összefüggő. *Lexicon*. Következetes. *Szilasy*. Következtetés. *Fogarasi*. Az ítélet' hátulja, hátulsó. *Ercsei*. Után-

- járó. *Thezarovich*. Következés. *Sartori*. Köteles. *Lánghy*.
- C o n s e q u e n s** philosophus, nyomon - járó philosophus. *Ercsei*.
- C o n s e q u e n t e r**, következőleg. *Lexicon*. *Puky*. Következétesen, következőkenyensen. *Szilasy*.
- C o n s e q u e n t i a**, következőzés. *Ercsei*. Köteles. *Pictetus*. Végállítás, csalhatatlan következés, következőség. *Puky*. Következés, következtetés, végállítás. *Lexicon*. Következés, folyamat, folyamlás, folyam. *Imre*. Következet, következtetés. *Horvát Ádám*. Következetesség. *Fogarasi*.
- C o n s e r v a t i o**, megtartás. *Ercsei*. *Ruszek*. Meg v. fenntartás. *Imre*. Fenntartás, oltalmazás, őrzés, védés. *Lexicon*.
- C o n s e r v u s**, szolgatárs.
- C o n s i d e r a t i o** v. **M e d i t a t i o**, elmélkedés, vizsgálás, fontolás, tanácskozás, vigyázás, szemesség. *Lexicon*. Meggondolás. *Ercsei*.
- C o n s i d e r a t i o n i s** punctum, szempont, vizsgáláspont. *Lexicon*.
- C o n s i m i l i s**, igen hasonló, egyenlő, hasonlatos. *Imre*.
- C o n s i s t e n s**, államlós. *Barczafalvi*.
- C o n s i s t e n t i a**, vele létel.
- C s e r e**. Állandóság, feszeség, zomokság, sűrűség. *Lexicon*. Együttállás, megállás, megállapodás, állapotodottság, állapotdság. *Imre*.
- C o n s o c i a r e**, társúl adni, öszvetársasítani, megegyeztetni. *Lexicon*.
- C o n s o c i u s** v. **C o l l e g a**, tisztárs. *Imre*. Társ. *Ercsei*.
- C o n s o n a n s**, öszvehangzó, mássalhangzó. *Ercsei*.
- C o n s o r s**, sorsos, bajtárs, élettárs, czimbora, pajtás. *Imre*. Kenyeres társ. *Kovács Mihály*.
- C o n s o r t i u m**, sorsosság, bajtársaság, czimboraság, pajtáság. *Imre*.
- C o n s p i r a t i o**, öszzeesküvés, titkos szövetség, czinkosság. *Imre*.
- C o n s t a n t i a**, állandóság, állhatatosság, önazonság. *Imre*. Állhatatosság. *Közhasznú*.
- C o n s t i t u t i o**, rendelés, végzés, alkotmány. *Lexicon*. Végezés. *Pictetus*. Polgári rend, v. alkotmány. *Ercsei*. Alkotvány. *Közhasznú*.
- C o n s t i t u t i v a** essentialia, mivolti részek. *Lexicon*. Alkrészek. *Közhasznú*.
- C o n s t i t u t i v u s**, alkatványos, tárgyhatározó, létmutató, létítő. *Imre*. Tárgyhatározó. *Lexicon*. Gyökere. *Köteles*. Alkatbéli. *Berzsenyi*.

- Constitutivum** alicujus rei, a' dolognak állatja, mivelta. *Pauly.*
- Constitutivum** principium, tárgyhatározó talp-állitás. *Szilasy.*
- Construere**, összealkatni, szerkeztetni, szerkezni. *Imre.*
- Constructio**, alkotás, összealkotás, alktatás. *Lexicon.*
- Consultatio**, tanácskozás, gondolkodás, elmélkedés. *Lexicon.* Tanakodás. Közhasznú.
- Consummatio**, összesítés, egybeszedés, végzés, elvégzés, teljesítés, teljesedés, teljesülés. *Imre.*
- Consummatum**, hijjánosság nélkül való. *Sárvári.*
- Consuetudo**, szokás. *Ercsei. Pauly.* Szokás, megszokás. *Imre. Köteles.*
- Consuetudinarius**, szokásos, szokási, szokásbeli. *Imre.* Megszokott, megrögzött. *Pauly.*
- Contactus**, érintés. *Lexicon.* Összeérés, érintés. *Imre.* Hozzáérés, öszveérés. *Ercsei.*
- Contactus** immediatus, közvetlen öszveérés. *Thezarovich.* Közvetlen érintés, egymást érés. *Csapó.*
- Contemplatio**, vizsgálódás, szemlélés, szemlélgetés. *Imre. Lexicon.*
- Contentus**, megutálás. *Pictetus.* Megvetés. *Csapó.*
- Contentio**, törekedés, i-parkodás, versenygés. *Imre.*
- Contextus**, szókötés, szövedék, öszszeszövés. *Imre.*
- Contextus** sermonis, beszéd-kötés, szófolyamat. *Lexicon.* Beszéd' folyamattja, beszédsor. *Szilasy.*
- Contiguitas**, összeérés, egymástérintés, tőszomszéd-ság. *Imre.*
- Contiguus**, összeérő. *Thezarovich.* Egymástérintő, öszszeérő, tőszomszéd. *Imre.*
- Continentia**, tartózkodás, tartóztatás, tartalom. *Imre.* Mértékletesség, tartóztatás, határoosság v. tőszomszedság. *Lexicon.*
- Contingens**, eseti, szűkségtelen. *Lexicon.* Mulandó. *Ercsei.* Történhető. *Sartori.* Történetes. *Köteles.* Eseti. *Lángly.* Történetképi. *Berzsenyi.* Eseti, szabad, történetbeli, mulandó, történetes. *Szilasy.* Esleg, esleges, eslegi, nemszükséges, szűkségtelen. *Imre.* Mulólagos. *Ruszek.* Mulólag való. *Márton István.*
- Contingenter**, esőleg, történelőleg, történetből, esetképen. *Lexicon.* Történelőleg. *Thezarovich.* Eslegül, eslegesen, eslegisen, szűkségtelenül, nemszükségesen. *Imre.*
- Contingentia**, eslegesség, eslegesség, szűkségtelenség. *Imre.* Történetesség. *Köteles.* Történetképiség. *Berzsenyi.*

- Contingere**, megérinteni. *Thezarovich.*
- Continuatio**, folytatás. *Imre. Puky.*
- Continuitas**, folyton folyás, állandóság, tartósság, szünetlenség. *Lexicon. Folytadékság. Thezarovich. Folytonfolyás, szakadatlanlanság, hézagtalanság, huzam, huzamosság. Imre.*
- Continuus**, huzamos. *Horvát Ádám. Folytadékos. Thezarovich.*
- Continuum**, folytadék. *Thezarovich.*; in continuo, egy végtiben. *Pictet. Egyhuzomban, egyhuzásban, huzamost. Szilasy.*
- Contour**, szélezet. *Szilasy.*
- Contractus**, egyezés. *Endrődy. Alkukötés, szerződés. Pauly. Kötés. Molnár Sándor. Szövetség. Szilasy.*
- Contradicens**, ellenmondó. *Csere.*
- Contradicere**, ellenmondani, ellenkezni. *Lexicon.*
- Contradictio**, ellenmondás. *Imre. Lángly. Ellenkezés. Köteles. Ercesei. Képtelesség. Kovács Mihály. Ellenkezés, ellentmondás. Thezarovich. Ellenkezet, ellenkezés, ellenmondás. Lexicon.*
- Contradictorius**, ellenmondatos v. mondásos. *Imre. Ellenkező. Köteles.*
- Contradictorie**, ellentmondólag. *Köteles.*
- Contrapassio**, ellenszenvedés. *Horvát Ádám.*
- Contrapositio**, ellentétel, ellenállítás. *Lexicon. Ellentevés, ellenbezés. Imre. Ellentétel. Köteles.*
- Contrapositio per accidens**, változtatott tagadó megfordítás. *Ercesei.*
- Contrapositio simplex**, változtatás nélkül való tagadó megfordítás. *Ercesei.*
- Contraria**, ellenesek, ellenkezők. *Lexicon.*
- Contraria affirmantia**, tevő ellenkezők. *Csere.*
- Contraria negantia**, tagadó v. elvevő ellenkezők. *Csere.*
- Contrarie**, ellenkezőleg. *Köteles.*
- Contrarietas**, ellenkedés, ellenzékesség. *Imre. Visszaság. Ercesei.*
- Contrarius**, ellenkező, ellenzetes, ellenzékes. *Imre. Ellenkező. Köteles.*
- Contrarium**, ellenfél. *Thezarovich.*
- Contraste**, ellen, szembe-tűnő különbség, ellenzet, ellenkezés, visszasság. *Szilasy.*
- Controversia**, vetekedés, pör, versengés, visszavonás, hasonlóság. *Lexicon.*
- Contumelia**, gyalázás. *Pauly. Szidalom, gyalázat, bosszúság, szitok, erőszak, megtámadás, ostrom. Lexicon.*

- Conturbatio mentis**, ésháborodás. *Lexicon.*
- Conveniens**, megegyező, illeendő, illó, illedelmes, illeményes. *Imre.* Egyező, illó, megíró. *Lexicon.* Igaz. *Thezarovich.*
- Convenienter**, megegyezőleg, illendően, illőleg, illedelmesen, illeményesen. *Imre.*
- Convenientia**, megegyezés, illendőség, illet, illemény, illedelem. *Imre.*
- Convenire**, egybegyülni, összejöni, megalkudni, megegyezni, illeni. *Csapó.*
- Conversatio**, társalkodás, magaviselet, önviselet. *Lexicon.* Forgolódás. *Közhasznú.*
- Conversio**, fordítás, fordulás, megtérés, térítés, forgás. *Lexicon.* Fordulás, megfordítás, visszazás. *Imre.* Megfordítás. *Köteles.*
- Conversio per accidens**, változtatott megfordítás. *Ercsei.*
- Conversio simplex**, változás nélkül való megfordítás. *Ercsei.*
- Conversivus**, forgó, forduló, megforduló, visszás. *Imre.*
- Convexus**, domború. *Nagy Leopold.*
- Convictio**, meggyőzés, meggyőződés, meggyőzetés. *Imre.* Észgyőzés. *Lexicon.* Meggyőződés, marasztalás. *Pauly.*
- Meggyőzés.** *Szilasy.* Meggyőzöttetés. *Márton István.* Elhittetődés. *Karács.*
- Convictivus**, meggyőző, győzetes. *Imre.*
- Cooperans**, segítő, tisztárs. *Lexicon.*
- Cooperatio**, öszvemunkálkodás. *Lexicon.* Együtt, egyre, össze v. közre munkálkodás. *Imre.*
- Coordinatio**, öszsesorozás, mellérendelet. *Szilasy.* Összerendelés, v. rendeltség, egyrendűség. *Imre.*
- Coordinatus**, egyberendelt. *Köteles.* Egyrendű. *Csofiba.* Mellérendelt. *Szilasy.* Össze v. egyberendelt, egy v. azonrendű. *Imre.* Rendbeszedett, öszvesorozott. *Lexicon.* Együvé tartozó. *Ercsei.*
- Copia**, másolat. *Lexicon.* *Szilasy.* Valaminek mássa. *Féjér.* Másolat, bőség. *Imre.*
- Copiatio**, másolás. *Imre.*
- Copiator**, másoló. *Imre.*
- Copiat**, másolt. *Imre.*
- Copiosus**, bőséges. *Imre.*
- Copula**, kapocs. *Szilasy.* Kapcsolat. *Imre.* Kötőlék. *Ercsei.* Kapcs-szó. *Thezarovich.* Küzlő v. foglaló szó. *Bachich.* Kapcsolat, kötelék, kötőszó. *Lexicon.*
- Copulativus**, öszvefoglaló. *Thezarovich.* Kapcsolatos, eses. *Imre.*
- Coquet**, tetszeskedő. *Döbrentei.* Tetszelgő. *Csapó.*

- Coquetterie**, hódoltatásra vágyás. *Horvát Zsigmond*. Tetszésvadászás, szerelemvadászat, tetszelődés, tetszekedés, tetszelgés. *Szilasy*.
- Coranticum**, seu dextrum, jobb sziv. *Ercsei*.
- Corposticum**, seu sinistrum, bal sziv. *Ercsei*.
- Corium**, bőr alsó hártya. *Ercsei*. Fenek v. izes bőr. *Bachich*.
- Cornea**, világos szemhártya. *Ercsei*. Szaru-hártya. *Bachich*.
- Corollarium**, folyadék, toldalék. *Lexicon*. Következés, folyadék. *Ercsei*. Folyamat. *Köteles*. Folyadék. *Ruszek*.
- Corporeitas**, testiség.
- Corporeus**, testi, testes. *Imre*.
- Corpus**, test. *Imre*. *Ruszek*. *Lexicon*. 'stb.
- Corpus delicti**, bűnjel. *Szilasy*. Vétékjel. *Csapó*.
- Corpus fluidum**, folyó test. *Horvát Adám*. *Ruszek*. Fojókány. *Barczafalvi*.
- Corpus solidum**, izmos test. *Ruszek*. Sűrű, tömött, merő v. zömök test. *Csapó*.
- Corpus vitreum**, üvegtest. *Ercsei*.
- Corpuscula nitrosa**, salétromos részecskék. *Derhám*.
- Correct**, kidolgozottság, hibátlanság. *Szilasy*.
- Correlatio**, összefüggés, egybeköttetés. *Pauy*. Közvelítés, közvelegség, közveledés, közvelesség, viszonyképesség, összefüggés, viszony, kölcsönösség. *Imre*. Viszony, viszonyzat. *Fogarasy*.
- Correlatus**, közvelített, közveleg, összefüggő, viszonyos, kölcsönös. *Imre*. Viszonyos. *Dóhovics*.
- Corruptibilitas**, romlandóság, romlékonyság, romolhatóság. *Imre*. Rodhadhatóság. *Lexicon*.
- Corruptio**, romlottság, romlás. *Lexicon*. Romlás, rontás, megvesztegetés. *Imre*. Romlottság. *Márton István*.
- Corruscatio**, villámás. *Derhám*. Villború. *Szilasy*.
- Cosmicæ leges**, világtörvények. *Szilasy*.
- Cosmicus**, világi, világ-szeres, világszertes. *Imre*.
- Cosmos**, világ. *Imre*.
- Cosmogonia**, világtámadás, világeredet. *Imre*. Világszarmazás. *Lánghy*.
- Cosmographia**, világrajzolás. *Imre*. Világleírás.
- Cosmologia**, világtudomány. *Lexicon*. *Lánghy*. Világésszmérés v. tudomány. *Imre*. Világtudalma. *Thezarovich*. Világról való elmélkedés. *Nagy Imre*. Világ'tudománya. *Ruszek*.

- Cosmologia rationalis**, világról való elmékedés. *Ercsei.*
- Cosmologicus**, világtudományú. *Imre.* Világtudományos. *Lánghy.*
- Cosmophilus**, világszerető, világkedvelő. *Csapó.*
- Cosmopolita**, világpolgár. *Döbrentei.* Világi közpolgár. *Pauly.* Világfiú. *Szilasy.* Világpolgár, mindenfi, azért gyakran: senki. *Imre.*
- Cosmopolitismus**, világpolgárság, mindenfiság. *Imre.*
- Craniognomica**, koponyák' tudománya. *Ángyán.*
- Creatio**, teremtés. *Imre.*
- Creatianus**, lélekteremtő v. teremdi. *Imre.*
- Creator**, teremtő. *Imre.* *Szilasy.*
- Creatura**, teremtmény. *Imre.* Alkotmány, teremtés, teremtmény. *Lexicon.*
- Credibilitas**, hihetőség, hitelesítés. *Imre.* *Lexicon.* Hiszelem, hihetőség. *Pauly.*
- Creditor**, hitelező, kölcsönöző. *Ercsei.*
- Creditum**, hitel, kölcsön. *Ercsei.*
- Credulitas**, hiszékenység, könnyenhivés, hiszedelem. *Imre.* Könnyen hitel-adás. *Pictetus.*
- Credulus**, könnyen hisző. *Pauly.* Hiedékeny. *Szilasy.* Hiszékeny. *Csapó.*
- Crisis**, bírálás, megítélés. *Imre.* Czirkálás, becsmérés, rostálás, műbírálás. *Csapó.*
- Criterion**, jel, jegy, tudaték v. tan, innét: tanúság. *Imre.* Ösmertető jel. *Lexicon.* Czimer. *Márton István.* Esmertető bélyeg. *Pictetus.* Megesmertető jegy. *Köteles.*
- Criterion veritatis**, igazságtan. *Imre.*
- Critica**, vizsgálattudomány. *Szilasy.* Itélés, mű-, könyv-, izlés-, ész-ítélés. *Lexicon.* Bírálástudomány, műbíráló. *Csapó.*
- Critica rationis**, észbíráló. *Imre.*
- Critica rationis purae**, tiszta ész' rostálása. *Imre.* Tiszta értelem' bírálása. *Lánghy.*
- Critica realis**, dologbírálás. *Lánghy.*
- Critica verbalis**, szóbírálás. *Lánghy.*
- Critica philosophia**, itélő bölcsesség. *Kovács Mihály.* Megrostáló, becsmérő v. bíráló bülcsekedés. *Csapó.*
- Criticismus**, itéletvitatás. *Lexicon.*
- Criticus**, bíráló, megítélő. *Imre.* Vizsgáló, itélődző. *Thezarovich.* Könyvrostáló. *Szilasy.* Művitélő. *Döbrentei.* Bíráló. *Lánghy.* Műbíráló, műbíró. *Csapó.*
- Critisare**, bíraltatni, meg-

- ítélni, megbírálni, czirkálni, rostálni. *Csapó.*
- Crypta**, sárbolt. *Csapó.*
- Crypticus**, titkos, rejtek. *Lexicon.* Alattomos. *Thezarovich.* Rejtekes, rejtett. *Imre.* Rejtvényes. *Csapó.*
- Crystallisari**, megjege-
sedni. *Kovács Mihály.*
- Cubus**, koczka. *Derhám.*
- Culminare**, fellengzeni. *Ercsei.*
- Culpa**, véték, hiba. *Imre.* Véték, botlás, vigyázatlanság. *Lexicon.*
- Culpabilis**, vétkesíthető, feddhető. *Imre.* Vétkesíthető, rosszalható. *Lexicon.*
- Culpare**, feddeni, szidni, büntetni, okozni, vétkesíteni. *Lexicon.*
- Culposus**, vétkes, hibás.
- Cultor**, tisztelő, művelő. *Imre.*
- Cultura**, tisztelés, művelés, műveltség. *Imre.* Képzet. *Nagy Imre.* Csinosodás. *Szilasy.*
- Rendszeret**, csinosodás, csinosság. *Lexicon.* Pallérozottság, csinosodás. *Ercsei.* Műveltség, művelődés, kiművelődés. *Közhasznú.* Pallérozódás. *Sárvári.*
- Cultus**, (subst.) tisztelet. *Imre.* Isteni tisztelet, szolgálat. *Lexicon.*
- Cultus**, tisztos, csinos, tisztelt, művelt. *Imre.* Pallérozott. *Sárvári.*
- Cultus disparitas**, hitkülönbség. *Fogarasi.*
- Cumulatio**, halmozás, rakás. *Imre.* Tetézés. *Csapó.*
- Cumulus**, halom, rak. *Imre.*
- Cuneus**, ék. *Derhám.*
- Cupiditas**, vágyás, vágyódás, vágyakodás, kíváncsiság. *Imre.*
- Cupiditas sciendi**, tudni vágyódó kíváncsiság. *Karács.*
- Cupido**, vágy, kíváncsiság, esdeklés. *Imre.*
- Cupidus**, vágyó, vágyakodó, esdeklő. *Imre.*
- Cura**, gond, szorgalom, gondviselés. *Lexicon.*
- Curiositas**, vizsgaság, szemfülesség, kíváncsiság. *Imre.* Kérdezkedés. *Gr. Székely Ádám.* Vizsgaság. *Pauly.* Felette gondosság. *Pictetus.*
- Curiosus**, vizsga, szemfüles, kíváncsi. *Imre.*
- Cursorie**, futólag. *Szilasy.*
- Cursus**, futás, szaladás, állapot, folyamat, előmenetel. *Lexicon.* Folyamat. *Thezarovich.*
- Cursus naturae**, természet' folyása v. folyamatja. *Imre.*
- Custodia**, őrzés, őrizet. *Imre.* Órállás. *Csapó.*
- Cutis**, bőr. *Ercsei.*
- Cylindricus**, hosszúgömbölyű. *Derhám.* Hengerded. *Csapó.*
- Cynismus**, dancoskodás. *Szilasy.*
- Cynosura**, vezérlet, vezérmérték, vezeték. *Imre.* Si-normérték. *Köteles.*

D.

- Daemon**, álisten, hamis isten, angyal v. ördög. *Lexicon*. Alisten, félisten, Isten 's ember közötti lény. *Imre*.
- Daemoniacus**, ördögös. *Lexicon*. Ördögös. *Szalay*.
- Daemonologia**, alisten-tudomány. *Imre*. Angyaltudomány. *Lexicon*.
- Daemonomagia**, bűbájos-ság. *Lexicon*. Alistenszövet-ség, bűbájos-ság. *Imre*.
- Damnabilis**, kárhozatos.
- Damnatio**, kárhoztatás, kárkozás, kárhozat. *Lexicon*.
- Damnificatio**, károsítás; kárvallás, károsodás, károsulás. *Imre*.
- Damnossus**, káros. *Imre*.
- Damnnum**, kár. *Imre*.
- Damnnum emergens**, támadó kár. *Szilasy*.
- Darstellung**, előadás.
- Daseyn**, lét. *Szilasy*.
- Datum**, adomány, nyom, nyomadék. *Lexicon*. Adony, adag, adomány, adat. *Imre*. Alaptétel; advány, tárgy-adomány. *Szilasy*.
- Debitor**, adós; — principalis, főadós. *Ercsei*.
- Debitum**, adósság, tartozás. *Ercsei*.
- Debitus**, kellős. *Thezarovich*. Illető. *Csapó*.
- Decens**, illó, illendő. *Thezarovich*.
- Decentia**, illendőség. *Imre*. *Lexicon*. *Thezarovich*.
- Decidere**, v. definire, megválasztani, elvégezni. *Lexicon*.
- Decipere**, megcsalni, rávenni, megjádzeni, rászedni. *Lexicon*.
- Decisio**, végzés, határozás. *Imre*.
- Decisivus**, határozó, elhatározó. *Imre*.
- Declamatio**, szavalás. *Döbrentei*. Elszavalás. *Szilasy*. Hangnak fel 's alá hordozása, hanghordozás. *Ercsei*.
- Declaratio**, kinyilatkoztatás, megmondás. *Imre*. Világosítás, megvilágosítás. *Lexicon*. Kifejtés. *Thezarovich*.
- Declivitas**, lejtősség. *Derhám*. Ereszkedő, lejtősség. *Mokry*.
- Decorus**, díszes. *Imre*. Tisztességes. *Lexicon*.
- Decrementum**, fogyaték, apadék. *Imre*.
- Decrescentia**, lenövés, kisebbedés, fogyás, apadás. *Imre*.

- Decretorius**, elhatározó. *Szilasy*. Eldöntő. *Csapó*.
- Decretum**, végzet, tökélet. *Imre*. Végzemény, rendelet. *Csapó*.
- Decus**, dísz. *Imre*.
- Dedecus**, gyalázat, becselenség. *Lexicon*.
- Dedignatio**, megvetés, megutálás. *Pictetus*.
- Deductio**, kihozás. *Döbrentei*. Származtatás, kihozás, kidolgozás. *Imre*. Levonás, hiányosság, elvezetés, eltérítés, származtatás, előadás, előterjesztés, helyesítés. *Lexicon*. Következtetés, lehozás. *Köteles*. Helyesítés. *Szilasy*.
- Deductio ad absurdum**.
- Defectio**, pártolás, szakadás, hasonlóság. *Lexicon*.
- Defectus**, fogyatkozás, hiány, hiba, gáncs. *Lexicon*. Hij, hijány, fogyatkozás. *Imre*. *Közhasznú*. Hijánosság. *Thezarovich*. Fogyatkozás, hijánosság. *Pauly*.
- Defectus amoris**, szeretetlenség. *Pictetus*.
- Defensatio**, oltalmazgatás. *Lexicon*. Mentegetés, védeltetés, védelmezgetés, oltalom. *Imre*.
- Defensio**, oltalmazás, oltalom, védelmezés, pártfogás. *Lexicon*. Mentés, védlés, védelmezés, oltalmazás. *Imre*.
- Defensive**, oltalmazólag. *Pauly*. Védőleg. *Szalay*.
- Definire**, vétegetni, meghatározni, helyzetetni, korlátozni. *Lexicon*.
- Definitio**, meghatározás. *Csere*, *Ercsei*. *Köteles*. Meghatározás, kifejezés. *Thezarovich*. Jegyzés, megjegyzés, meghatározás, korlátozás. *Imre*. Értelemhatározás, mivolt-korlát, korlátozás, megsejtés. *Lexicon*. Magyarázás, korlátozás. *Pauly*. Meghatározás, környülrás. *Szilasy*. Határozás. *Molnár Sándor*. Határozat. *Berzsenyi*. Értelemhatározás. *Lángly*. Leírás. *Pictetus*. *Horvát Ádám*.
- Definitio nominalis**, névi meghatározás. *Ercsei*.
- Definitio realis**, dologbeli meghatározás. *Ercsei*.
- Definitio perfecta**, teljes meghatározás. *Csere*.
- Definitio imperfecta**, nem teljes meghatározás. *Csere*.
- Definitive**, a' részek' kiterjedése nélkül. *Szilasy*. Kii-rányozottan. *Szalay*. Korlátozva. *Csapó*.
- Definitum**, jegyes, jegyzett, meghatározott, korlátozott. *Imre*. Bizonyos, rendbeszedett, meghatározott, kiszabott, megkorlátozott, elvégzett. *Lexicon*. Véglett. *Thezarovich*. Meghatározott dolog. *Ercsei*.
- Defloratio**, széplősítés, megejtés. *Lexicon*.

- Deformis**, rút, éktelen, képtelen, alkatlan, alakatlan. *Imre*. Idomtalan. *Csapó*.
- Deformitas**, rütség, éktelenség, 'stb. *Imre*.
- Defraudator**, károsító. *Lexicon*.
- Degeneratio**, elfajulás, romlottság, fonákság. *Lexicon*. Elmecevesülés.
- Deificatio**, istenítés. *Lexicon*.
- Deismus**, istenvallás, istenvitatás, istendiség. *Imre*.
- Deista**, istenvalló, istenvitató, istendi. *Imre*.
- Deitas**, istenség. *Lexicon*.
- Delectatio**, gyönyörködés, gyönyörkötetés. *Imre*. Kéj. *Szilasy*. Gyönyörködés, gyönyör, kéj. *Lexicon*.
- Delectus**, kiválasztás, válogatás. *Pauly*. Kiszemelés.
- Deliberate**, szántszándékkal. *Lexicon*. Eltökélve, megfontolva. *Csapó*.
- Deliberatio**, fontolgatás, megfontolás, tanakodás, tanácskozás. *Imre*. Eltökélés, határozás. *Csapó*.
- Deliberative**, ítélőleg, határozólag, tanácskozásképen. *Pauly*. Eltökélőleg. *Csapó*.
- Deliberatus**, meggondolt. *Szilasy*. Eltökélt. *Lexicon*.
- Deliciae**, gyönyörűség. *Lexicon*. Gyönyör, kéj, kéjelem. *Csapó*.
- Deliciosus**, kéjes. *Szilasy*.
- Delictum**, bűn, véték, gonosztett. *Ercsei*. Véték, hiba, botlat, gonosz tett. *Imre*.
- Delineatio**, rajzolat. *Lexicon*. Rajzolmány. *Karács*.
- Deliratio**, bódulás, bolondulás, esztelenkedés. *Imre*.
- Delirium**, bódultság. *Imre*. Eszelősség. *Ercsei*. *Szilasy*.
- Delirus**, bódult, bolondocsz, esztelenkedő. *Imre*. Eszelős. *Barczafalvi*.
- Delusio**, csalatkozás. *Lexicon*. Megcsalás, kijátszás. *Szalay*.
- Demagogus**, nép-ámító. *Pauly*.
- Demandatum**, reá bízott dolog. *Ercsei*.
- Demens**, vígbolond, bohós, bohókás. *Ercsei*.
- Dementia**, esztelenség, esztelenség. *Imre*. Megbódultság. *Szilasy*.
- Democratia**, népuraság. *Csapó*. Népuralkodás. *Ercsei*.
- Demonstrare**, megbizonyítani. *Szabó András*. Megmutatni. *Ercsei*. Okkal megmutatni; — a priori, elődről okot mutatni; — a posteriori, utódról okot mutatni. *Thezarovich*.
- Demonstratio**, megmutatás, oktatás. *Imre*. Megmutatás. *Ercsei*. *Lexicon*. *Ruszek*. *Barczafalvi*. Okmutatás. *Thezarovich*. Bizonyítás. *Döbrentei*. Megbizonyítás. *Szabó András*. Mutogatás. *Horvát Ádám*. Vitatás. *Gorove*.

- Demonstratio a priori**, tapasztalást előző megmutatás. *Lexicon*. Elődi vagy előbbjáró okmutatás. *Thezarovich*.
- Demonstratio a posteriori**, tapasztalásbeli megmutatás. *Lexicon*. Utódi v. utóbbjáró okmutatás. *Thezarovich*.
- Demonstratio apodictica**, észkényszerítő megmutatás. *Lexicon*.
- Demonstratio apogogica**, mellékes megmutatás. *Lexicon*.
- Demonstratio directa**, egyenes megmutatás. *Ercsei*.
- Demonstratio indirecta**, kerülő megmutatás. *Ercsei*.
- Demonstratio ostensiva**, ösmértető megmutatás. *Lexicon*.
- Demonstrative**, okmutatólag. *Thezarovich*.
- Denominare**, kinevezni, kijelelni. *Szalay*.
- Denominatio**, nevezés, megnevezés; elnevezés. *Horvát Ádám*.
- Denotare**, jegyezni, megjegyezni, megjelelni. *Lexicon*. Kijelelni, kijegyezni. *Csapó*.
- Dens lanarius**, hegyes fog. *Derhám*.
- Densitas**, tömöntség. *Derhám*. Zomokság, sűrűség, tömöntség, vastagság, torlottság. *Lexicon*.
- Densus**, zomok. *Szilasy*
Zömök. *Szalay*.
- Denunciatio belli**, hadizenés. *Ercsei*.
- Deorganisatio**, elenyésztés, elhalás, szétbomlás, rothadás. *Imre*.
- Dependens**, függő. *Ruszek*.
- Dependentia**, függés, függelem, függékenység. *Imre*.
Függés. *Lexicon*.
- Depositum**, valaki' hűségére bízott jószág. *Tóth Ferencz*. Őrizet, őrizmény, letétemény. *Pauly*.
- Depositorium**, rakhely, raktár. *Csapó*.
- Depravatio**, megrontás, megvesztegetés, elcsavarás. *Imre*.
- Deprecatio**, megkövetés, bocsánatkérés, esedezés. *Imre*. Megkövetés. *Ercsei*.
- Derisus**, kinevetés. *Imre*.
- Derivatio**, származtatás, sarjaztatás. *Imre*.
- Derivativus**, származékos, sarjadékos. *Imre*. Eredménybeli, származatos, származatbeli. *Thezarovich*.
- Derivatus**, lehozott. *Köteles*. Származott. *Sárvári*.
- Descriptio**, leírás, küljegyzés. *Imre*. Leírás. *Csere*. *Horvát Ádám*. *Lexicon*. Ábrázolás. *Közhasznú*.
- Desiderare**, kívánni, óhajtani, sóvárogni, törekedni, vágyni. *Szilasy*.
- Desiderium**, kívánat, meg-

- kivánás, kíváncsiság, óhaj-
tás, vágy, vágyás. *Szilasy.*
Ohajtás. *Horvát Ádám.*
- Desidia**, henyeség, vesz-
teglés, lomhaság, rényhe-
ség. *Imre.*
- Designare**, jegyzeni, je-
lentení, mutatni. *Lexicon.*
- Designatio**, kijelelés, meg-
jелеlés. *Imre.*
- Designatus**, jelelt, ki v.
megjelelt. *Imre.*
- Despectus**, lenézés, meg-
vetés. *Imre.*
- Desperatio**, kétségbeesés.
Lexicon. Reményvesztés, két-
ségbeesés. *Imre.*
- Despota**, rabúr, zsarnok,
igáz, zsarló. *Imre.* Kegyet-
len uralkodó, kényúr. *Csapó.*
- Despotismus**, raburaság,
zsarlás, zsarnoklat, igázás.
Imre. Önkényes uralkodás,
kényszerítés. *Szilasy.*
- Destillare**, lecsepegtetni,
lecsepegni. *Derhám.*
- Destinatio**, rendelés, ren-
deltetés, rászánás, eltöké-
lés, elvégzés, intézés. *Imre.*
Elhatároztatás, végczél. *Szi-
lasy.* Rendeltetés. *Közhasznú.*
Intézet, tökéllés, végzés,
elintézés. *Lexicon.*
- Detectio**, felfedezés. *Der-
hám.* *Imre.*
- Determinabilis**, meghatá-
rozható, határozékony. *Imre.*
- Determinabilitas**, meg-
tározhatóság, határozékony-
ság. *Imre.*
- Determinans**, határozó.
Thezarovich.
- Determinate**, határozottan.
Thezarovich.
- Determinatio**, meghatá-
rozás. *Köteles.* *Imre.* *Köz-
hasznú.* Határozás, határo-
zat. *Lexicon.* *Fogarasi.* Határ-
zat. *Thezarovich.*
- Determinatus**, meghatá-
rozott. *Imre.* Határozott. *The-
zarovich.*
- Determinismus**, határ-
vitatás. *Lexicon.* *Szilasy.* A-
karat-kínszerítés v. erőtetés
v. erőszakolás, belkényte-
tés v. kénytelenítés. *Imre.*
Szabadakarattagadás. *Ercsei.*
- Determinista**, akaratkin-
szerítő v. kénytető, kiszte-
tő, kénytelenítő, belszükí-
tő, belső szükségvitató. *Imre.*
- Dethronisatio**, fejede-
lemletétel. *Ercsei.*
- Detractio**, kisebbités, becs-
telenítés. *Imre.* Rágalom, rá-
galmazás, emberszólás. *Le-
xicon.* Gyalázás. *Csapó.*
- Devius** v. **Devians**, úthagyó,
útvészto, tévedt. *Lexicon.*
- Devotio**, hódolás, felaján-
lás, áldozás. *Imre.* Ájtatos-
ság. *Lexicon.* Áhitatosság.
Márton István. Buzgóság,
maga ajánlás. *Pictetus.*
- Dexteritas**, ügyesség, al-
kalmasság, idomosság, job-
badság, rátermettség. *Imre.*
Készség, alkalmasság, ü-
gyesség, tehetség, talen-

- tom. *Lexicon*. Ügyesség. Közhasznú.
- Diabetes**, vizelet-menés. *Derhám*.
- Diabolus**, incselkedő, ellenkedő, ördög, gonoszlélek. *Imre*.
- Diaeta**, mértéktartás. *Ángyán*. Mértékletes élmód.
- Diaetetica**, életrendtudomány. *Szilasy*. Éptan. *Bugát*.
- Diaeteticus**, életsrendbeli. *Kovács Mihály*.
- Diagonalis**, oldalaslágvaló. *Horvát Ádám*.
- Dialectica**, beszéd- v. szólam- v. nyelvtudomány; per abusum: csaltanítás, vetélytudomány, vetélkedés. *Imre*. Látszattudomány. *Lexicon*. Vetélkedés-, v. vetélkedő tudomány. *Lánghy*.
- Dialecticus**, beszéd-, v. szólam-, v. nyelvtudós vagy tanító; per abusum: csaltanító, vetélydi. *Imre*. Látszatnyomozó, pseudo: vetekedő v. rabula. *Lexicon*.
- Dialectus**, beszédmód. *Lánghy*. Beszédejtés. *Fodor*. Vidékejtés. *Gr. Dessewffy*. Szóllás' különböző módja. *Derhám*. Szóéjtés, szójárás, beszédmód. *Csapó*.
- Dialectico-criticus**, vetélkedve vizsgáló. *Szilasy*.
- Dialogus**, kettősbeszélgetés, szó-, v. okváltás. *Imre*.
- Diameter**, átmérő. *Derhám*. Átmérő. *Csapó*.
- Diameter apparens**, látszó átmérő. *Derhám*.
- Dianaologia**, gondolat-tudomány. *Imre*.
- Diaphragma**, ágyékhártya. *Derhám*. *Ercsei*. Kereszthártya. *Bachich*.
- Diastole arteriae**, életérkifeszülés. *Ercsei*.
- Diastole cordis**, szívki-feszülés. *Ercsei*. Szívkitágulás. *Derhám*.
- Dicaetas**, fecsegőség. *Csapó*. Szabad száj. *Ercsei*.
- Dicaeologia**, justudomány, jogtanítás. *Imre*.
- Dichotomia**, kettőre osztás. *Csere*. Kettétaglás v. vágás, kéttagu osztás. *Imre*.
- Dichtungsvermögen**, alkotó v. költő tehetség. *Fejér*.
- Didactica**, tanító mesterség. *Lánghy*.
- Didascalicus**, tanúságos. *Lexicon*.
- Differens**, különböző. *Ruszek*. Köteles. *Imre*.
- Differentia**, különbözés, különbség, különbözet. *Imre*. Külömbőség. *Csere*. Köteles. *Ercsei*. Külömböztetés. *Thezarovich*. Tölemény. *Dóhóvics*. Külömbőség, különbözés, egyenlenség, vetekedés, halasztás. *Lexicon*.
- Differentia generica**, nembeli különbség. *Ercsei*. Nem-beli v. nemügyelő különbőség 'sth. *Lexicon*.

- Differentia logica**, ész-tudományos, észügyelő, észtillető külömbözés. *Lexicon.*
- Differentia numerica**, számbeli külömbőség. *Ercsei.* Számbeli v. számügyelő külömbőség. *Lexicon.*
- Differentia individualis**, ridegítő külömbőség. *Lexicon.*
- Differentia specifica**, fajbéli külömbőség. *Ercsei.* Felekezetügyelő, félügyelő külömbőség. *Lexicon.*
- Differentia ultima**, végső, megválasztó v. választó külömbőség stb. *Lexicon.*
- Difficultas**, súly, nehézség, baj, akadék. *Lexicon.*
- Diffidentia**, bizodalatlanság, bizatlanság, bizatlanság, bizatlankodás. *Imre.*
- Difformis**, másdad, más-képű, másféle; nemegyező. *Imre.* Hasonlítottan. *Thezarovich.* Különböző. *Csapó.*
- Difformitas**, külömbőség, külömbözés. *Lexicon.* Másdadság, máskétség, másféléség, nemegyezés. *Imre.*
- Digestio**, emésztés. *Derhám.* Elrendelés, felosztás; megemésztés. *Mokry.*
- Dignatio**, méltóztatás. *Lexicon.* Méltánylás. *Szalay.*
- Dignitas**, méltóság, tisztelet, böcsület, tisztesség, tekintet. *Lexicon.*
- Dignitas moralis**, erkölcsi becs. *Berzsenyi.*
- Dignus**, méltó, érdemes, illendő. *Lexicon.*
- Digressio**, tárgyagyás. *Lexicon.* Kitérés. *Szalay.*
- Dijudicatio**, megítélés; elítélés: Abjudicatio. *Imre.*
- Dilapidatio**, elpazarlás, eltékozlás, elfecsérlés. *Imre.*
- Dilatio**, elhalasztás. *Imre.* Halogatás. *Csapó.*
- Dilemma**, kétélű bizonyosság. *Lexicon.* Kapocsbeszéd. *Faludi.* Szarvas okoskodás. *Csere.* Két kölcsönök, ket-tős okoskodás. *Imre.* Szarvas bizonyítás. *Thezarovich.* Két szarvú syllogismus. *Ercsei.*
- Diminuere**, aprózni. *Horvát Ádám.*
- Dioptrica**, sugártöréstudomány. *Szilasy.*
- Directe**, egyenesen. *Horvát Ádám.* Szilasy. Egyenesen v. szembe. *Imre.*
- Directio**, irány. *Nagy Leopold.* *Dóhovicz.* Arányzás. *Thezarovich.* Egyenítés, egyengetés, igazgató, irányzás, irány. *Imre.* Arány, irány, arányzás, igazítás, vezérlés. *Lexicon.* Egyenes menetel. *Horvát Ádám.* Intézés, irányzás. *Közhasznú.*
- Directivus**, egyenítő, igazító, vezérlő, igazgató, irányzó. *Imre.*
- Director**, igazgató stb. *Imre.*
- Disceptatio**, vetekedés, vetélkedés. *Puky.*

- Disciplina**, fenyíték, rend v. szertartás. *Lexicon*. Tanúlmány, tangyakorlat, fenyíték, gyakorlat, nevelés, szoktatás. *Imre*.
- Disciplinatus**, megszelídített. *Magda*.
- Discipulus**, tanítvány, nevedék, nevendék. *Imre*.
- Disconvenientia**, nemegyezés, meghasználás, összeheszesés. *Imre*.
- Discordia**, egyenetlenség, háborgás, viszárgás, viszárgódás. *Imre*.
- Discrepantia**, nemegyezés, egyenetlenség, különbözés. *Imre*.
- Discretio**, különbözés, elv. megválasztás, mérséklés, méltás, méltalmazás. *Imre*.
- Discretivus**, választós. *Thezarovich*.
- Discrimen**, különbözés, választás, veszedelem, veszély, villongás, verekedés, ütközés, kétség, kétkedés. *Lexicon*.
- Discursivus**, fejtegetős, ide'stovás. *Imre*. Fejtegető. *Lexicon*.
- Discussio**, meghányás, szételés, összenézés, megvizsgálás. *Imre*.
- Discutere**, megfontolni, megvizsgálni, kinyomozni. *Lexicon*.
- Disharmonia**, egyenetlenség. *Szilasy*. Hasonlás. *Derhám*. Hangvizsály. *Imre*.
- Disinteressatus**, nemhaszonkereső v. néző, részrehajlatlan, pártalan. *Imre*.
- Disinteressatio**, haszonkeresetlenség, mint az *Interessentia*: haszonkeresés. *Lexicon*.
- Disjunctio**, szétválasztás, elválasztás. *Imre*. Vagyolás. *Thezarovich*.
- Disjunctivus**, szét v. elválasztó. *Imre*. Szétválasztó. *Lexicon*. Vagyos. *Thezarovich*. Elválasztó. *Köteles*.
- Disjunctive**, felváltólag, különválasztólag. *Szilasy*.
- Dismembratio**, szét v. elválasztás. *Imre*. Részekre osztás, eldarabolás, eltagolás. *Puky*.
- Disordo s. Confusio**, zavar, rendtlenség, rendhiány. *Imre*. Rendtlenség, összevombolás, galyiba. *Lexicon*.
- Disorganisatio**, rendetlen belső alkotás. *Szilasy*.
- Disparatus**, elválasztó. *Csere*. Különértékű, különbözö, mástjelentö. *Imre*. Különbözö. *Lexicon*.
- Disparitas**, különértékűség, mástjelentés, különbözés, különválás. *Imre*.
- Dispensatio**, egyes kivétel. *Ercsei*. Feloldozás, felmentés. *Csapó*.
- Displicentia**, visszatetszés, nemtetszés. *Imre*.
- Dispositio**, elrakás. *Csere*. Meg v. elrendelés, készség,

- készítés, rávevés, elkészítés, készület, elintézés, rendbeszedés. *Imre.* Készült-ség. *Thezarovich.* Kész volt. *Féjér.* Készség, elrendeltetés. *Közhasznú.* Készület, készség, elrendelés. *Lexicon.*
- Disproportio**, aránytalanság, idomtalanság. *Fogarasi.* Eránytalanság. *Puky.*
- Disputare**, perelni. *Horvát Ádám.* Koczódni, vetekedni, vitatni. *Csapó.*
- Disputatio**, vetekedés, okvita, különvélekedés. *Imre.* Vetélkedés, szóvitatás, szóváltás. *Ercsei.* Vetélkedés. *Közhasznú.* Megválasztás, vetekedés. *Lexicon.* Vitatás, vita. *Fogarasi.*
- Dissensio**, egyezetlenség, nemegyezés, különérzés. *Imre.*
- Dissensus**, nem egyezés, különböző értelem. *Ercsei.*
- Dissentaneus**, egyenetlen, meghasonlott. *Csere.* Más-érzésű, nemegyező, egyezetlen. *Imre.* Más vélekedésű, ellenes, ellenkező, nemgyforma, különböző, nemegyenlő, egyenetlen. *Lexicon.*
- Dissertatio**, beszélgetés, értekezés. *Imre.* *Csapó.* Szó-lás. *Kulcsár.*
- Dissimilis**, hasonlatlan. *Csere.* Külömböző, külömb, nemhasonló. *Lexicon.*
- Dissimilitudo**, hasonlatlanság, nemhasonlítás.
- Imre.* Ellenkép, hasonlatlanság. *Szilasy.* Külömbfélé-ség, külömbség, ellenkép: contrast. *Lexicon.*
- Dissimulatio**, tettetés. *Ercsei.* Eltitkolás, elnézés, tétetés, színlés, képmuta-tás. *Imre.* Eltitkolás. *Pictet.*
- Dissipatio**, elszélesztés, elhintés, eltékozlás, szét-hányás; — mentis, terjen-gés. *Imre.*
- Dissolutio morum**, fes-lettség, féketlenség. *Imre.* Feslettség. *Lexicon.*
- Dissonus**, megférhetetlen, összeférhetetlen. *Lexicon.* Összenchhangzó, egybehang-zatlan, széthangzó. *Csapó.*
- Dissvasio**, elintés, roszszallás, nemjavaslás. *Imre.* Lebeszélés. *Csapó.*
- Distantia**, messzeség, tá-volság, távullét. *Horvát Ád.* *Lexicon.* Távolság, távol v. különlét, különállás. *Imre.* Távolság. *Thezarovich.*
- Distare**, távulgani. *Theza-rovich.*
- Distinctim**, különböztetve, megkülönböztetve, érthető-leg. *Imre.*
- Distinctio**, elkülönözés, elválasztás, külömbözés, külömbség. *Lexicon.* Külön-böztetés, megkülönböztetés, értetés. *Imre.* Különözés. *Sartori.* Különbségtétel. *Hor-vát Ádám.* Elkülönözés, vá-lasztás. *Szilasy.*

- Distinctus**, megkülönböztetett, érthető. *Imre.* Nyilván-tiszta, megkülönböztetett. *Thezarovich.*
- Distractio mentis**, észszélledés, tétovázás. *Imre.* Ide 's tova vonattatás. *Pictetus.* Kalandozás. *Csapó.*
- Distractus**, gabógyás. *Szilasy.* Tétovázó, kalandozó; elszéledt. *Csapó.*
- Distributio**, felosztás, elosztás. *Lexicon.* Elosztás, kiosztás, szétoztás. *Imre.* Megosztás. *Cseré.*
- Distributio ex adjunctis**, hozzáadottakból; — ex causis, okokból; — ex effectis, lött dolgokból; — ex subjectis, alatt levőkből való elosztás. *Csere.*
- Distributio integri in membra**, ép darabokra; — generis in species, nemekre osztás. *Csere.*
- Distributivus**, osztogató. *Imre.* Felosztó. *Lexicon.*
- Distributive**, felosztólag. *Lexicon.* Különkülön. *Szilasy.* Osztálékosan. *Csapó.*
- ditio**, környék. *Lexicon.*
- Diversa**, különbözők. *Csere.* *Thezarovich.* Különmiségük. *Barczafalvi.*
- Diversitas**, különbözőség. *Ruszek.* Közhasznú. Külömbőség. *Lánghy.* Másság, különbség, másfeleség, különdedtség. *Imre.* Külömbözés. *Horvát Ádám.*
- Diversus**, külömbféle, másféle. *Lexicon.* Különmiségű. *Barczafalvi.*
- Dividentia membra**, osztó részek. *Lexicon.*
- Divinatio**, jövendölés, jóslás. *Imre.* Jósolat. *Szilasy.*
- Divinitas**, istenség, isteniség. *Imre.*
- Divisibilis**, osztékony. *Imre.* *Lexicon.* Osztható, *Szalay.*
- Divisibilitas**, osztékony-ság. *Imre.* *Lexicon.* Oszthatóság. *Ruszek.* Oszthatóság. *Nagy Leop.* Oszthatás, eloszthatás. *Horvát Ádám.*
- Divisio**, osztás. *Imre.* *Thezarovich.* Elosztás. *Köteles.* *Horvát Ádám.* Osztás, osztás, osztály, elválás. *Lexic.*
- Divisio collateralis**, oldal-lag való v. oldaloztatás, mellék osztás. *Ercsei.*
- Divisio dichotomia etc.** két 's több tagú elosztás. *Köteles.*
- Divisum**, osztalék, osztott. *Imre.*
- Divisus**, felosztott, elosztott, elvált; felosztott, elosztott, elválasztott. *Lexicon.*
- Divortium**, elválás. *Ercsei.*
- Docilitas**, tanítékony-ság. *Lexicon.* Tanulékonyság, tanítékony-ság. *Imre.*
- Doctio**, tanítás. *Imre.*
- Doctor**, oktató (inkább, mint tanító; mert a' lovat is tanítják, és csak az embert oktatják). *Lexicon.* Tanár. *Vörösmarty.* *Fogarasi.*

- Doctrina**, tanulmány, tanulás, tanítmány, oktatmány. *Imre.* Tanítás, tudóság, tudomány, tanúság. *Lexicon.* Tanítmány. *Csapó, Berzsenyi.*
- Doctrinalis**, tanulmányos, tanulságos, tanítmányos. *Imre.* Tudományos. *Szilasy.*
- Doctus**, tanult, tanított. *Imre.* Tudós. *Szalay.*
- Documentum**, tanúlevél v. irat, oklevél. *Imre.* Példa, próba, bizonyítás, tanúság, tanúírás, írott vallástétel. *Lexicon.* Tanúlevél v. könyv. *Szilasy.* Bizonyítvány. *Csapó.*
- Dogma** (Lehrspruch), ágazat. *Lexicon.* Vélemény, vélet. *Imre.* Főállítás. *Szilasy.*
- Dogmata religionis**, vallásbeli igazságok, hitágazatok. *Ercsei.*
- Dogmaticae**, állítólag. *Puky.*
- Dogmaticus**, véleményes, véletli; véltódi. *Imre.* Ágazatos. *Lexicon.* Hivó. *Ercsei.*
- Dogmatismus** v. Dogmaticismus, véltódiség. *Imre.* Ágazatvitatás, ágazatos tanítás. *Lexicon.* Meghatározó tanításmód. *Puky.*
- Dolus**, csalárdság. *Imre.* Gonoszság, csalárdság, ravaszság, furcsaság, álnokság. *Lexicon.* Csalfaság. *Puky.*
- Domesticus**, házi, hazai, honi. *Imre.* Honos. *Szilasy.*
- Dominium**, birtok. *Ercsei.* Urodalom. *Szilasy.*
- Dominium eminens**, vagyionbeli főgaz. *Sztemenics.* Főbirás. *Szilasy.*
- Dominus**, birtokos. *Ercsei.*
- Dos**, jegyjószág. *Virág.* Kelelgye. *Szilasy.* Házassági-jutalom, jegy-ruha, jegybér, hit-rész, móríng. *Puky.* Nőszajándék. *Fogarasi.*
- Doxologia**, istendicsőítés. *Puky.*
- Dramatisirt**, személyes. *Balog Sámuel.*
- Dualismus**, kettőségvitátás. *Lexicon.* Elvkettőzés, kettősdiség. *Imre.* Kettőséég. *Kazinczy.*
- Dubium**, kétség. *Imre.* *Lexicon.* Kéteesség. *Ruszek.*
- Dubium activum**, munkás kéteesség; — passivum, tehetetlen kéteesség. *Ruszek.*
- Dubius**, kétes, kétséges. *Imre.* Kétkedő, kételkedő, kétes, kétséges. *Lexicon.*
- Dubietas**, kéteesség, kéteességesség. *Imre.*
- Dubitatio**, kétkedés, kéteességkedés. *Imre.* Közhasznú. Kétlés. *Pictetus.*
- Ductus**, vonás. *Karác.* Vezérlés. *Lexicon.*
- Ductus arteriosus**, tüdőélet-ér közt lévő csatorna. *Derhám.*
- Ductus excretorius**, ikrás-húsok' csöve. *Derhám.*
- Ductus pequetianus**, mejjcsatorna. *Derhám.*
- Ductus thoracicus**, mejj-

- csatorna. *Ercsei*. Mell - menetel. *Bachich*.
- Duellum, kettős viadal, bajvívás, párbaj. *Pauly*. Bajvívás, bajnokság, baj. *Lexicon*. Kettősharcz, párviadal, párbaj, bajvívás. *Imre*.
- Dupplex, kettőzött. *Horvát Ádám*. Kétszeres. *Csapó*.
- Durabilis, tartós, tartékony. *Imre*. Tartósható. *Thezarovich*.
- Durabilitas, tartósság, tartékonyosság. *Imre*.
- Duratio, tartósság. *Lexicon*. *Thezarovich*. Tartás, létezés, létfolytatás. *Imre*.
- Duritia v. Durities, keménység, durvaság. *Imre*.
- Dynamica, léttudomány. *Lexicon*. Erőtudomány. *Szálasy*. *Imre*. *Puky*.
- Dynamicus, erőzetes, erőzeti, erőző. *Imre*. Léttügyelő p. o. nexus, öszveszövés. *Lexicon*.
- Dynamicum systema, erők systemája. *Ercsei*.
- Dynamis, erő, tehetség, hatalom. *Imre*.
- Dynamista, erőző, erősdi, erővitató, okoló. *Imre*.
- Dynasta, hatalmas, parancsoló, főúr. *Imre*.
- Dynastia, hatalmasság, főuraság, uralkodás, uralkodó ház. *Imre*.
- Dyothemus, Istenketőzés, kétistenvallás v. tartás. *Imre*.

E.

- Eadem genere, köznemmél azonok; — specie, egynemmel azonok; — tempore, idővel azonok; — loco, helylyel azonok; — numero, egy számmal azonok. *Csere*.
- Ebenbild, hasonkép. *Ferenczy*. Hasonkép, hasonmás. *Szalay*.
- Ebrietas, részegség. *Imre*.
- Ebriositas, részegesség, részegeskedés. *Imre*.
- Ecclecticus, kiválasztó, válogató, okszedegető. *Imre*. Válogató. *Lángly*.
- Ecclectica philosophia, egyvelges philosophia. *Ercsei*.
- Ecclecticismus, kiválasztgatás, válogatás, okszedegetés. *Imre*.
- Ecclesia, vallásbeli társaság. *Ercsei*. Egyház, anya-szentegyház. *Puky*. Hitfelekezet. *Csapó*.
- Eclipsis, fogyatkozás.

- Derhám, Fényfogy. Dóhovics. Fényhiány. Csapó.*
- E c h o**, viszhang. *Lexicon.* Térhang, viszhang. *Puky.*
- E c k e l h a f t**, undorító. *Fabriczy.* Undok, utálatos, csömörhözó, csömürítő. *Csapó.*
- E c t a s i s**, külség, kivület, ön v. magánkivüllét, elragadtatás, merengés, elmerülés. *Imre.* Lelki elragadtatás. *Karács.* Ájulás, elragadtatás. *Lexicon.*
- E c t y p o n**, példázat, másolat, hasonkép, utókép, utánzat. *Imre.* Utókép. *Közhasznú.*
- E d e l e r h a b e n**, nemes-felleges. *Jeremiás.*
- E d i t i o**, kiadás, közrebo csátás. *Lexicon.*
- E f f e c t i v u s**, miveltes, mivelletes. *Thezarovich.*
- E f f e c t u a r e**, eszközölni, elvégezni, végrehajtani. *Pauly.*
- E f f e c t u a t i o**, sikeresítés, való sítás, végrehajtás, végbe vítés, kivívés, kivitel. *Imre.* Valósítás. *Szilasy.*
- E f f e c t u m**, lütt v. szerzett dolog. *Csere.* Okozat, miv. *Köteles.* Okozat. *Sárvári.*
- E f f e c t u s**, okozat, mivelet, siker. *Imre.* Okozat, munka, mű, végbevétel, alkotmány, erő, hatalom, foganat. *Lexicon.* Következés, munka. *Ercsei.* Mivelet. *Thezarovich.* Okolék. *Dóhovics.* Múvelet. *Ruszek.* Okozat. *Mokry.* Mú. *Nagy Leopold.* Következés.
- Magda.** Végbevétel. *Puky.* Mivelet, siker. *Szilasy.* Létevény, létet, létetvény. *Barczafalvi.* Munka, gyümölcs. *Pictetus.* Okozat, süker, foganat. *Csapó.*
- E f f e r v e s c e n t i a**, felhevülés, felbuzdulás, hevesedés. *Imre.*
- E f f i c a c i a**, foganat, fogan. *Imre.* Foganatosság, hathatóság. *Pauly.* Foganatosság, foganat, hathatóság, hatalom. *Lexicon.*
- E f f i c a c i t a s**, foganatos ság, foganosság. *Imre;* — legis, törvény' ereje. *Ercsei.*
- E f f i c a c i t e r**, foganatosan, foganosan. *Imre.*
- E f f i c a x**, foganatos. *Pauly.* Sikeres. *Puky.* *Közhasznú.* Hathatós. *Pictetus.*
- E f f i c i e n s**, tevő, kicsináló, kivívó, létadó, tékony, létesítő. *Imre.* Eszközölő. *Puky.* Létető. *Barczafalvi.* Mivelő, alkotó. *Ruszek.*
- E f f i c i e n t i a**, létesítés, lé títés, tékony ság, 'stb. *Imre.*
- E f f i n g e r e**, v. imitari, ábrázolni, képezni. *Lexicon.*
- E f f o r m a r e**, kiképzni, le rajzolni. *Lexicon.*
- E f f o r m a t i o**, kiképzés. *Közhasznú.*
- E f f r e n a t i o**, féktelenség, zabolátlanság. *Imre.*
- E f f u g i u m**, mentség, szin fogás, menedék. *Lexicon.*
- E g e s t a s**, szükölködés. *Imre.*

- Ego**, én, önség, önnönség. *Lexicon.*
- Egoismus**, magaszeretet, önszeretet. *Ercsei.* Énszeretet, énkereset. *Lexicon.* Énzés, énzet, éndiség, énkedés, éneskedés. *Imre.* Énség. *Kovács Mihály.* Magának valóság, önhaszon-vadászás. *Ángyán.* Magaszeretés. *Puky.* Csak maga szeretet. *Sárvári.* Önnönzés. *Berzsenyi.* Önszeretet, magánzó szeretet, énkérés, énezés, önzés, csak magával gondolás, önpönség. *Szilasy.*
- Egoista**, éndi, énző, énkedő. *Imre.* Magáncz. *Dóhoricz.* Önnönző. *Berzsenyi.* Önszerető, magaszerető. *Puky.* Énséges. *Kovács Mihály.*
- Egoisticus**, éndis, énséges, énkedős, énes. *Imre.* Önzési. *Kövy.*
- Egoitas**, énség. *Imre.* Énista. *Thezarovich.*
- Ehrgeitz**, becsületkórság. *Tóth Ferencz.*
- Eigenheit**, sajátosság. *Szilasy.*
- Eigenschaft**, tulajdonság. *Szilasy.* Minőség, tulajdon.
- Einbildung**, képzelet. *Szilasy.* Képzelés, képzelődés, fennlátás, dolyf. *Csapó.*
- Eindruck**, benyomat. *Fejér.*
- Einfall**, ötlet. *Szilasy.*
- Einförmigkeit**, egyalkatuság. *Szilasy.* Egyszerűség, egyféleség. *Szalay.*
- Einseitigkeit**, félszegség. *Balog Sám.* Egyoldalúság. *Szilasy.*
- Ejusdem categoriae**, egyrangú. *Horvát Ádám.*
- Ejusdem ordinis**, egyrendű. *Horvát Ádám.*
- Elasticitas**, rugósság, rugékonyság. *Imre.* Rugósság. *Nagy Leopold.* Pattanóság, engedékenység. *Szilasy.*
- Ela ter**, ösztöntoll. *Lexicon.* Inger. *Szilasy.* *Buczy.* Rugó. *Puky.* *Horvát Ádám.* Érmécz.
- Ela ter animi**, szívrugó, rugam, rugalom, ösztön. *Imre.*
- Elatio animi**, lélek' felfuvalkodottsága. *Pictetus.* Felfuvalkodás, fennhéjazás. *Imre.*
- Electio**, választás. *Imre.* *Lexicon.* *Puky.*
- Electricitas**, gyántázat. *Ruszek.* *Nagy Imre.* Villany, menyköveség. *Szilasy.* Villám. *Horvát József.* Gyántatűz, villámerő, gerje. *Puky.*
- Electricum fluidum**, menyköves hígszer. *Ruszek.*
- Electrophorum**, villám-tűz-tartó. *Puky.*
- Elegantia**, csinosság.
- Elementaris**, kezdő. *Lángly.* Kezdeti. *Ángyán.*
- Elemi.** *Csapó.* Kezdetbeli. *Szilasy.*
- Elementum**, elem, létszer, zsengezer, elő, kezdet. *Imre.* Alkotórész. *Ercsei.* Alak. *Kövy.* Előréz. *Endrödy.* Benék. *Zsoldos.* Éltető alak. *Ángyán.* Elem. *Berzsenyi.* Köz-

- hasznú. Elv, zsenge. Puky.*
 Létető. *Csapó.* Eredeti való-
 ság. *Horvát Ádám.*
- Elementum corporis, test-
 mag. *Barczafalvi.*
- Elenchus, védok, védlet,
 megczáfolás, megmutatás.
Imre. Lajstrom. Puky.
- Elenchi ignoratio, okté-
 vesztés. *Imre.* Kérdés nem
 értés. *Ercsei.*
- Elenchi mutatio, mástmu-
 tatás. *Imre.*
- Elenchicus, észgyőző v.
 czáfoló. *Lexicon.*
- Eleutheriologia, sza-
 badságvitatás. *Imre.*
- Eleuthenomia, szabad-
 ságtörvény. *Imre.*
- Ellyptica (figura), hosszas
 gömbölyű. *Horvát Ádám.*
- Elpisticus, reménydi. *Imre.*
- Elusio, kijátszás, rászedés,
 megcsalás. *Imre. Puky.*
- Elyseum, a' boldogság' vi-
 rágos' völgye. *Gorove.*
- Emanatio, kifolyás, kifolyatás. *Imre.* Kiszivárgás.
Csapó.
- Emanatismus, folyamos-
 diság, folyatékosság, folya-
 mászat. *Imre.*
- Emanatista, folyandi, fo-
 lyamosdi, kifolyató. *Imre.*
- Emanativus, folytatékos,
 kifolyató. *Imre.*
- Emancipatio, felszaba-
 dítás. *Ercsei.* Szárnyára bo-
 csátás, felszabadítás. *Puky.*
- Emblema, jegykép. *Kovács*
- Mihály.* Oktató czímervers.
Szilasy.
- Embryo, méhmagzat. *Már-
 ton István.* Megnemszületett
 kis gyermek. *Horvát Ádám.*
 Idétlen magzat. *Puky.*
- Emendatio, kijavítás, meg-
 javítás, megigazítás. *Imre.*
- Empfänglichkeit, fo-
 ganhatóság. *Kovács Mihály.*
- Empfinden, érezni.
- Empfindelley, érzékeny-
 kedés, érzelgés. *Szilasy.*
- Empfindler, érzelős, el-
 érzékenyült. *Szilasy.*
- Empfindlich, érzékeny.
Szilasy.
- Empfindsam, érzelmes,
 érzetes. *Csapó.* Érzékeny szí-
 vű. *Szilasy.*
- Empfindung, érzés, érze-
 lem. *Csapó.* Megérzés. *Fejér.*
 Érzés, ismerkedés. *Szilasy.*
 Érzet. *Berzsenyi.*
- Empiria, tapasztalás, ta-
 pasztalat, tapasztalék. *Imre.*
- Empiricus, érzeményes,
 érzésbeli, tapasztalásbeli,
 tapasztalásból származó. *Le-
 xicon.* Tapasztalási, tapaszt-
 talati, tapasztalatos, tapaszt-
 talékos. *Imre.* Tapasztalha-
 tó. *Ercsei.* Tapasztalásbe-
 li. *Thezarovich.* Érzeményes.
Lángly. Tapasztaláson épült.
Csorba. Tapasztalásból vett,
 érzékenységre hallgató. *Sár-
 vári.* Tapasztalási, érzéki.
Ruszek. Tapasztalásból való,
 tapasztalati, érzéki, tapaszt-

- talat szerinti, tapasztalható, jelenetbeli. *Szilasy*.
- Empirismus**, érzésvitátás. *Lexicon*. Tapasztalási vélekedés. *Ercsei*. Tapasztalódiskodás. *Csapó*.
- Empirismus sensualis**, érzői empirismus. *Ercsei*.
- Empirista**, tapasztalható, tapasztalónok, tapasztalász. *Imre*. Tapasztalódiskodó. *Kovács Mihály*.
- Enarratio**, elbeszélés. *Közhasznú*.
- Encratia**, megtartás, tartózkodás, erőködés, szorítás. *Imre*.
- Encyclopaedia**, tárkönyv. *Lexicon*. Tudományösszeség. *Lánghy*. Ösz- v. körtanítás, tudományelegy, tudománytár. *Imre*. Sommás rajzolat. *Ruszek*. Tárkönyv, tudománytárkönyv. *Pauly*.
- Energia**, hathatóság, erő. *Lexicon*. Erősség, munkás-ság, lelkeség, lelkesülés, hatály, hathatóság. *Imre*. Erőhatás. *Szilasy*. Lelki erő. *Dapsy*. Hathatóság. *Magda*. Hatható erő. *Pauly*.
- Energice**, hathatósan. *Puky*. Erősen, lelkesen, hathatósan. *Imre*.
- Enodatio**, kifejtés, megfele-tés. *Imre*.
- Enormitas**, mértékhaladó v. mértékletlen nagyság, ék-telenség. *Lexicon*. Rendki-vülség, rendhagyás, rend-kerülés, rendtelenség, tö-ménytelenség, szörnyeteg-ség, szörnyetség. *Imre*.
- Ens**, való. *Lexicon*. *Lánghy*. Lény. *Berzsenyi*. *Döbrentei*. *Imre*. *Közhasznú*. Löny. *Thezarovich*. Való, valami. *Barczafalvi*. Állat, való, vagyonság. *Sartori*. Lévo. *Kovács Mihály*. Valóság. *Karács*. *Sár-vári*. Köteles. Való-dolog. *Ercsei*. Lény, löny. *Szilasy*.
- Ens finitum**, véges valóság. *Horvát Ádám*.
- Ens per se**, magánállat. *Thezarovich*.
- Ens simplex** (Monas), részeten való. *Ercsei*.
- Entelechia**, életelv, élet-erő, érzeterő v. éltető, érez-tető erő. *Imre*.
- Enthusiasmus**, lelkesedés, ihlet, ihletés, felbuzdulás, rajongás, istenbenés. *Imre*. Ihletés, lelkesülés, forró indulat. *Szilasy*. Ihletés, a' jónak indulatos ész-képe. *Lexicon*.
- Enthusiasta**, buzgólko-dó. *Ángyán*. Hevességből ke-gyeskedő. *Sárvári*.
- Enthymema**, elértés. *Csere*. Kéttagú v. kurtított okoskodás. *Lexicon*. Okcsonkítás, v. kurtítás, csonka v. kurtat okoskodás, eszközte-lenítés, köztelen következtetés. *Imre*. Darab syllogismus. *Ercsei*. Két izü bizonyítás. *Thezarovich*.

- Entitas** v. **Existentitas**, valóság. *Barczafalvi*. Valamiség. *Thezarovich*. Lénység, levés, létiség, léteesség. *Imre*.
- Entschlusz**, eltökélés, tökélet. *Szilasy*.
- Entsetzlich**, szörnyű, szörnnyetes, szörnnyedelmes, iszonyatos, borzasztó, rettenetes. *Csapó*. Irtóztató. *Fabricszy*.
- Entzückt**, elbájolt, elragadtatott (az örömtől.) *Csapó*. Kiragadtatott. *Szilasy*.
- Enumeratio**, előszámlálás. *Lexicon*.
- Enunciatio**, kimondás. *Imre*. Mondás, kimondás, állítás. *Lexicon*.
- Ephecticus**, visszatartó, nemjavalló; a' Skeptikusok' mellék neve. *Imre*.
- Epichere ma**, bizonyítás, következtetés. *Lexicon*. Okragaszték, okrag, okragasz v. ragasztás, okadás általában. *Imre*. Okadó syllogismus. *Ercsei*. Egyizű bizonyítás. *Thezarovich*.
- Epichia**, okos gyanításbeli magyarázat. *Puky*.
- Epicureismus**, epikurodás, epikuroskodás. *Imre*.
- Epidermis**, felső bőrhártya. *Ercsei*. Színbőr. *Bachich*.
- Epigenesis**, nemzés, foganás, fogantatás. *Imre*. Gyarapodás. *Lexicon*.
- Epiglottis**, lehellő gége' fedele. *Derhám*. Gégefedél. *Ercsei*. Torokcsap. *Bachich*.
- Epilogus**, bérekesztés, utószó, utóbeszéd. *Csapó*.
- Epinomis**, törvénytoldás v. ráadás. *Imre*.
- Episodion**, mellék-ének. *Buczy*.
- Epistemonicus**, tudományi, tudománybeli. *Imre*.
- Episyllogismus**, utánokoskodás, okfolytatás. *Imre*. Utó- v. utóbb-okoskodás. *Lexicon*.
- Epocha**, időszak, időszakasz, időhatár. *Imre*. Üdőhatár. *Lexicon*.
- Epop tus**, szemlő, szemtanú, látnok: *Visionarius* v. *Seher*. *Imre*.
- Ergastica**, munkatanítás. *Imre*.
- Ergotista**, tehátoló, követelő, tehátzó. *Imre*.
- Erhaben**, felséges, nagy, fellengező. *Szilasy*.
- Eristica**, okvita, okcsata, tollharcz. *Imre*.
- Erkennen**, ismerni. *Szilasy*.
- Ernst**, komolyság. *Szilasy*.
- Erotematicus**, kérdező, kérdéses, kérdezőgetős, p. o. tanítás. *Imre*.
- Errans**, tévelygő. *Lexicon*.
- Erratio**, hibázás, tévedés, tévelygés, tévelyedés. *Imre*.
- Erroneus**, hibás, csalatkozó, ál, tébolygó, tévelygő. *Lexicon*. Hibás, tévelygős. *Imre*.

- Error**, hiba, tév, tévely. *Imre.* Tévelygés. *Ruszek.* Véttek, gáncs, hiha, bűn, tévelygés, tévedés, csalatkozás, élvetés: *Aberratio. Lexicon.*
- Error crassus**, vastag v. czé-
gérés tévelygés. *Ruszek.*
- Error invincibilis**, elkerül-
hetetlen tévelygés. *Ercsei.*
- Error obreptitius**, bészín-
lés. *Thezarovich.*
- Erscheinung**, tapasztalt
dolog. *Köteles.* Tünemény. *Szalay.*
- Erubescencia**, elpirulás,
megpirulás, pirogás, szé-
gyenlet, szégyenlés, piru-
lat: *Rubor. Imre.*
- Eruditio**, tudományosság.
Döbrentei. Tudósság, tanult-
ság. *Lexicon.* Tanítás, tanult-
ság, oktatás, tudatás, tu-
dósság. *Imre.*
- Erumpere in actum**, cse-
lekedetre fakadni v. kelni.
Lexicon.
- Esotericus**, belső, beni,
meghitt, titkos, iskolai, p.o.
tanítás. *Imre.*
- Esse rei**, a' dolog' valósága.
Csere.
- Essentia**, milét; belsék, bel-
söny, léteq, léteny: *Wesen.*
Imre. Állat. *Csere.* *Sartori.*
Valóság. *Pictetus.* *Szilasy.*
Horvát Ádám. Mivolt. *Lexi-*
con. *Barczafalvi Thezarovich.*
Önség. *Dóhovich.* Állaték,
mivolt. *Folnesics.* Létmivolt.
- Lánghy.* Állat, valóság. *Kö-*
teles. Létalap, mivolt. *Köz-*
haszní. In essentia, ál-
latjában. *Szabó András.*
- Essentia logica**, észügye-
lő; — *realis*, létbeli v. lét-
mivolt. *Lexicon.*
- Essentialis**, milétes, bel-
sékes, létenyes 'stb. *Imre.*
Mivoltos. *Thezarovich.* Ál-
latszeri. *Lánghy.* Természeti.
Márton István. Létmivolti.
Sartori. Vagyonos, lehető,
állatos. *Endrődy.* Mivoltos,
mivolta szerinti, belvaló.
Szilasy. Lényeges. *Csapó.*
- Essentialiter**, állátjára.
Zsombori. Természettel. *Már-*
ton István. Lényegesen, mi-
voltikép, léteqesen. *Csapó.*
- Ethica**, erkölcstudomány.
Ercsei. *Lexicon.* *Szilasy.* Kö-
teleesség-tudomány. *Márton.*
Erkölcsl tudomány. *Puky.*
Erkölcöket tanító tuda-
mány. *Pictetus.* Erkölcsről
szóló tudomány. *Horvát Á-*
dám. Virtus-, jóság- vagy
erkölcstudomány. *Bachich.*
Erkölcsl köteleztetések' tu-
dománya. *Balog Sámuel.* Er-
kölcsl-, cselelekvés-, élet- v.
tiszt-tudomány, ténytuda-
mány. *Imre.*
- Ethica naturalis seu philoso-**
phica, természetl erkölcs-
tudomány. *Ercsei.*
- Ethica positiva**, írott, há-
tározott, kijelentett erkölcs-
tudomány. *Ercsei.*

- Ethico-theologia**, erkölcsi istentudomány. *Lexicon*. Erkölcsi vallástudomány. *Köteles*.
- Ethicus**, erkölcsstudományi, erkölcsi 'stb. *Imre*.
- Ethnographicæ**, népleírásosan. *Lángly*.
- Ethographia**, szókasleírás. *Csapó*.
- Etiquette**, udvariság, tisztelkedés. *Szilasy*.
- Etymologia**, szónyomozás v. származtatás, gyöközés. *Imre*.
- Etymologicæ**, szónyomozólag 'stb. *Imre*. Gyökkerecsőleg. *Csapó*.
- Etymon**, szógyökér. *Lexicon*.
- Eudaemonia**.
- Eudaemonismus**, szerencsértetés, haszonnézés v. ügyelés, tekintés. *Imre*.
- Eudaemonista**, szerencsértető, haszonügyelő, haszondi. *Imre*.
- Eudaemonologia**.
- Eupathia**, jókedvesség. *Imre*. Jóllétel. *Puky*.
- Euphonia**, könnyebb kimondás. *Beregszászi*. Széphanhang. *Csapó*. Széphanhangzás. *Szilasy*.
- Eusebiologia**, ajtatosság, istentisztelettudomány. *Imre*.
- Euteleia**, tökéletesség. *Szabó András*.
- Evaporatio**, kigőzölgés. *Horvát*. Gőzölgés. *Derhám*.
- Eventus**, eset, történet, kimenetel. *Imre*. *Puky*. Történet. *Thezarovich*.
- Eventualis**, történetes, történeti, eshető, történehető. *Szalay*.
- Evictio**, kivívás, meggyőzés, megmutatás. *Imre*. Szavatosság. *Puky*.
- Evidens**, nyilvános. *Karács*. Világos, kétségen kívül való. *Ercsei*. Nyilvános. *Thezarovich*. Szembetűnő. *Köteles*. Közhasznú.
- Evidentia**, nyilvánvalóság. *Lexicon*. *Szilasy*. Kitűnés, szembetűnés, önérthetőség. *Imre*. Nyilvánosság. *Csorba*. *Thezarovich*.
- Evincere**, vitatni. *Lexicon*. Szovatolni. *Fogarasi*.
- Evolutio**, kifejtődés. *Buczy*. Kifejlés, kifejtés. *Imre*. Kifejtődés, kifejtés. *Lexicon*.
- Exacerbatio**, megkeserítés, elkeserítés. *Imre*. Elkeseredés. *Csapó*.
- Exaggeratio**, öregbités. *Lexicon*.
- Exaltatio**, magasztalás, felemelés. *Lexicon*.
- Examen**, kikérdés, kitudás. *Imre*. Próbátétel, kikérdés. *Szilasy*.
- Examinatio**, kikérdezés, kitudakozás, vallatás. *Imre*.
- Exaudibilitas**, meghallgathatóság, hallgathatékonyosság. *Imre*.
- Excellentiam** (per), mel-

- tóztatólag, haladólag. *Lexicon.*
- Excentricitas**, körkivültség, középhagyás, kicsapongás. *Imre.*
- Excentricus**, közepetlen. *Kovács Mihály. Különöző. Ángyán. Külponos. Közhasznú. Szertelen. Lexicon.*
- Exceptio**, kivevés, kivétel, kifogás. *Imre. Ercsei. Thezarovich. Kivétel, kifogás, szinfogás, mentegetés. Lexicon.*
- Exceptivus**, kivevős, kivételes, kifogásos. *Imre. Kifogó. Köteles.*
- Excessivus**, felette nagy, elhatalmasodó, pazarló, mértékhaladó. *Lexicon.*
- Excessus**, rendkerülés. *Imre. Kirugás. Guzmics. Zabolátlanság. Molnár Sánd. Csin. Kovács Mih. Kihágás, kicsapás, pajkosság. Pauly. Túlság. Szilasy. Kicsapongás, mértékletlenség. Csapó. — Per excessum, nagyítva. Pauly. Sokkal. Szilasy.*
- Excipere**, kifogni. *Horvát Adám.*
- Excitatio**, ébresztés. *Imre. Serkentés, fölserkenés. Csapó. Felizgattatás, ébresztés. Közhasznú.*
- Exclusio**, kizárás, kirekesztés. *Imre. Lexicon.*
- Exclusive**, kizárólag, kirekesztőleg. *Imre. Kirekesztve, kizárva, kizárólag. Puky.*
- Exclusivus**, kirekesztő, kizáró. *Lexicon. Imre.*
- Excommunicatio**, egyházi átok, kizárás v. kirekesztés az egyházból. *Csapó.*
- Excretio**, kihajtás. *Szilasy. Kinövés. Szalay.*
- Excusatio**, mentés, mentegetés, szabódás, szabadkozás. *Lexicon.*
- Exegesis**, irat- v. könyvfejtés, v. fejtegetés. *Imre.*
- Exemplar**, példány. *Imre. Példázat, példány. Puky.*
- Exemplaris**, példás; — causa, példaok. *Imre.*
- Exemplificatio**, példázás, példásítás. *Imre.*
- Exemplum**, példa. *Imre.*
- Exercitatio**, gyakorlás, gyakorlottság, járatosság. *Lexicon.*
- Exhalatio**, párázat, párolgás, kigőzölgés. *Derhám.*
- Existens**, valólat, valóló, lételő, létlő. *Barczafalvi. Létező. Csapó. Létes, lételes, léteskedő. Thezarovich.*
- Existentia**, létel. *Csere. Ruszek. Ercsei. Sartori. Sárvári. Fejér. Lét, létel. Imre. Lexicon. Lét. Lánghy. Lettség. Szilasy. Létezés. Csapó. Léteskedés. Thezarovich. Lételés, létlés. Barczafalvi.*
- Existentia continuata**, létezés, lételezés. *Imre.*
- Existentia permanens**, létel. *Barczafalvi.*

- Existere**, valólni. *Barcsafalvi*. Létezni. *Csapó*. Léteskedni. *Thezarovich*.
- Existimatio**, nagyra becsülés. *Pictetus*.
- Existimatio bona**, becsület; — mala, rossz hír-név. *Ercsei*.
- Exlegalitas**, törvénytelenység, törvénykivültség, törvényfelettség. *Imre*. Törvénytelenység; a' törvénytelenység: illegalitas. *Lexicon*.
- Exorbitantia**, esélcsapás. *Lexicon*.
- Exotericus**, külső, küli, kívülről, nyilvános, közéleti, köznépi. *Imre*.
- Exoticum**, idegen, szokatlan. *Imre*. *Puky*.
- Expansio**, kifesztés, kifesztés, kiterjesztés. *Imre*.
- Expansiv**, terjesztő. *Szilasy*. Feszítő. *Csapó*.
- Experientia**, tapasztalás.
- Experimentalis**, tapasztalási, tapasztalékos. *Imre*.
- Experimentatio**, tapasztalgatás. *Imre*.
- Experimentum**, tapasztalat, tapasztalék, tapasztalmány. *Imre*. Tapasztalás, próba, próbatétel, próbálat, tapasztalat. *Lexicon*. Próbálás. *Derhám*. Tapasztalmány. *Magda*. Próbálgatás, tapasztalat, kémlet. *Szilasy*.
- Exphilosophus**, észúnó, voltbölc, észhagyó. *Imre*.
- Expiaatio**, engesztelés, elégtétel v. tétel, kitisztulás. *Imre*.
- Explanatio**, kiegyenesítés, kisímitás, felvilágosítás. *Imre*. Értelmesítés; nemei a' következők: **Definitio nominalis**, névértelmesítés. **Explicatio**, fejtegetés. **Expositio**, névtagolás. **Declaratio**, világosítás; — realis, mivolt értelmesítés, dologkorlátozás, mivoltkorlát. *Lexicon*.
- Explicatio**, kifejtés, megfjtés, magyarázás, világosítás. *Imre*. Fejtegetés. *Lexicon*.
- Explicite**, nyilván, világosan. *Lexicon*. Kifejtve, világosan, nyilván. *Imre*. Kiburkolva. *Csapó*.
- Exponibilis**, kitékony, szétfejtékony, szétfejtető. *Imre*. Feltagolható. *Lexicon*.
- Expositio**, kitétel, tevés, szétszórás, szétrakás, szétfejtés. *Imre*. Magyarázat. *Köteles*. Előadás, megvilágosítás. *Pauly*. *Puky*.
- Expositio infantum**, gyermek-elvetés. *Ercsei*.
- Expresse**, kifejezve, kifejezetten. *Thezarovich*. Nyilván, világosan, egyáltalában, egyenesen, egyedül. *Pauly*. Kifejezve. *Szilasy*.
- Expressio**, kiejtés, kifejezés. *Lexicon*. Kimondás. *Thezarovich*. Kifejezés. *Szilasy*. *Közhasznú*.

- Expressio vocis**, szóéjtés. *Thezarovich.*
- Expectatio casuum similium**, hasonló történeteknek várása. *Horvát Ádám.*
- Exstititio**, valólolás. *Barczafalvi.* Lételezés. *Csapó.*
- Extasis**, felhevülés. *Ercsei.* Lelki elragadtás. *Karács.* Elmének rütere (régí szó, *Báthorynál*), elmerület, magán kívül létel. *Pauly.*
- Extempore**, hamarjában, hirtelen. *Puky.* Hevenyében, sebtiben. *Csapó.*
- Extensio**, terjedés, kiterjedés, terjedtség, terjedék, terülés, terület. *Imre.* Terjedtség. *Lexicon.* Nagy *Leopold.* Kiterjedés. *Ercsei.* *Derhám.* *Mednyánszky.* *Közhasznú.* Terülés, terjedés. *Szilasy.* Teréj. *Barczafalvi.* Kiterjedés, szélesség. *Ruszek.*
- Extensio activa**, kiterjedés; — **passiva**, kiterjedék. *Thezarovich.*
- Extensivus**, terjedékeny, terjedékes, terjedély, terepély, *Imre.* Kiterjedési. *Ángyán.*
- Extensus**, kiterjedett. *Ercsei.* Terjedt, kiterjedt, terjesztett, terült. *Imre.*
- Exterioritas**, külsőség. *Imre.*
- Externus**, kül, külső. *Imre.* *Lexicon.*
- Externe**, künőleg, kívüleg. *Thezarovich.* Külsőkép, külsőleg. *Csapó.*
- Extraneitas**, kívüliség. *Imre.*
- Extraneus**, küli, kívüli, idegen, küllétű, külfí v. külföldi. *Imre.*
- Extraordinarius**, rendkölös, rendkívüli, rendhagyó. *Imre.* Mellékes. *Csapó.* Rendküli. *Közhasznú.*
- Extraessentialis**, külmilétes, küllétenyes *Imre.*
- Extremitas**, szélsőség, végsőség. *Imre.* Végszél. *Kazinczy.* Véghely. *Dapsi.* Szélsőség. *Szilasy.*
- Extremum**, szélső. *Mokry.* Legutolsó. *Kovács Mih.* Túltság. *Szilasy.* Véglet. *Csapó.*
- Extrinsce**, külsőleg. *Thezarovitch.*
- Exultatio**, repdesés. *Lexicon.* Ömlendezés. *Szalay.*

F

- Fabrica**, mőhely, mőház, mivesház. *Pauly.* Mív- v. mőhely. *Lánghy.* Gyár. *Jelenkor.*
- Fabricatum**, csinálmány, alkotmány, mű. *Lexicon.* Készítmény. *Csapó.*

- Facetiae**, nyájaskodás. *Lexicon.* Enyelgés. *Szalay.*
- Facinus**, gonosz tett, gonoszság. *Imre.* Cselekedet rossz v. gonosz. *Lexicon.*
- Factio**, párt. *Lexicon.* Pártosság, csempekedés. *Puky.*
- Factitius**, csinált, készült. *Imre.* Csinált. *Köteles.*
- Factitivus**, mieltető. *Ruszek.* Cselekedtető. *Szalay.* Tétető. *Csapó.*
- Factum**, tetemény. *Lexicon.* Tet, tetemény. *Imre.* Tett. *Dóhovies.* Tett, történet. *Barczafalvi.* Tett, történet, tetemény; *De facto*, erővel, valósággal. *Szilasy.*
- Facultas**, tehetség, tudománykar, tudóskar. *Imre.* Tehetség, tehetőség. *Horvát Adám.* Tehetség. *Lánghy.* Köteles. *Ruszek.* Tudóskar. *Panty.* Hatalom, szabadság, tehetőség. *Puky.*
- Facultas adpetendi**, kívánó tehetség. *Köteles.* *Lánghy.* *Ruszek.* Akarat, kívánó tehettség. *Bachich.* Kívánó, vágyó v. kívánat-tehettség. *Szilasy.*
- Facultas adpetitiva**, kívánó tehetség. *Márton István.*
- Facultas asociandi**, szövetkeztető tehetség. *Szilasy.*
- Facultas asociatarum repraesentationum**, az összetársasított képzetek tehetősége. *Szilasy.*
- Facultas aversandi**
- Facultas cogitandi**, gondolkozásbeli tehetség. *Köteles.* *Bachich.*
- Facultas cognoscendi**, ismerő v. ismerettehetség. *Szilasy.* Esmerő tehetség, értelem. *Ercset.* Ösmérő vagy ösmérkedő tehetség. *Ruszek.* Esmerő tehetség. *Sárvári.* Köteles. *Lánghy.*
- Facultas composita**, összefoglalt tehetség. *Szilasy.*
- Facultas concludendi**, következtető tehetség. *Köteles.*
- Facultas efficiendi**, alkotó tehetség v. erő. *Ruszek.*
- Facultas fingendi**, költő tehetség. *Szilasy.* Képző tehetség. *Panty.* Poétai v. költő léleki. *Ercset.* Szerző v. kitaláló erő. *Bachich.*
- Facultas imaginandi**, képzelő tehetség. *Ercset.* Képzelő tehetség. *Horvát Adám.* Képzelő v. képzelőtehetőség. *Szilasy.*
- Facultas iudicandi**, ítélő tehetség. *Szilasy.* Megítélő erő. *Bachich.*
- Facultas loquendi**, beszédő tehetség. *Szilasy.*
- Facultas moralis**, erkölcsi belső erő. *Ercset.*
- Facultas percipiendi**, képző tehetség. *Horvát Adám.* Felfogó v. értelmi tehetség. *Szalay.* *Csapó.*
- Facultas producens**, képző v. alkotó tehetség. *Szilasy.*

- Facultas proponendi**, előadó tehettség. *Szilasy.*
- Facultas ratiocinandi**, okoskodó tehettség. *Köteles.*
- Facultas recordandi**, visszaemlékező tehettség, vagy visszaemlékezés tehettsége. *Szilasy.*
- Facultas reminiscendi**, reáemlékező tehettség. *Szilasy.*
- Emlékeztető tehettség.** *Báchtich.*
- Facultas repraesentandi**, képzetehettség. *Szilasy.*
- Facultas reproducens**, emlékeztető tehettség. *Szilasy.*
- Facultas sentiendi**, érző tehettség. *Ercsei. Lánghy. Köteles. Ráczek. Horvát.* Érző v. érzéklet-tehettség. *Szilasy.*
- Facultas sui v. sibi consciunt esse**, eszmélő tehettség. *Ercsei Szalay.*
- Facultas volendi**, akaró tehettség. *Köteles. Lánghy.*
- Facultates animae inferiores**, a léleknek alárendült tehettségei. *Ráczek.*
- Fade**, izetlen. *Szilasy.*
- Fallacia**, csalárdság, álnokság, álság, áltatás, hamisság. *Imre. Csempesség. Kovacs Mih. Csalárd okoskodás, ravasz fogás. Ercsei.*
- Fallacia ambiguitatis v. amphiboliae**, két értelmű ravasz fogás. *Ercsei.*
- Fallacia compositionis**, álkötés; — **divisionis**, álkülönzés; — **accidentis**, áltulajdonítás, ráfogás; — **consequentis**, álkövetkeztetés. *Imre.*
- Fallax**, ál, álnok, csalárd, csalóka, csalékony, csapodár. *Imre.*
- Fallibilitas**, csalandóság, csalhatóság, csalékony-ság. *Imre.*
- Falsarius**, hamisító, csalánok. *Imre.* Hamiskodó, álnok, hamisító, rontó, álnok-mester. *Puky.*
- Falsiloquium**, csaló v. csalárdbeszéd, hazugság, nemigaz mondas. *Imre.*
- Falsisimile**, hamis színű. *Thezarovich.*
- Falsitas**, hamisság, igaztalanság. *Imre.* Helytelen-ség, igazságtalanság, hazugság, álnokság, hamisság, csalárdság. *Lexicon.*
- Falsus**, hamis, nemigaz, igaztalan, ál: pseudo. *Imre.* Igazatlan, valótlan, igaztalan. *Thezarovich.* Ál, álnok, hamis. *Puky.*
- Fama**, hír, puszta hír. *Közhasznú.*
- Familia**, háznép, cselédség, nemzetiség. *Imre.* Család. *Jelenkor. Sereg. Közhasznú. Háztársaság. Ercsei.*
- Familiaris**, házi, nemzeti, cselédes, biztos, hátrátságos. *Imre.*
- Familiaritas**, biztosság, meghittség, barátkozás. *Imre.*

- Famosus**, híres, nevezetes, kikiáltott. *Puky.*
- Famulatio**, szolgálás, udvarlás. *Imre.*
- Famulus**, szolga, cseléd, apród, udvarló. *Imre.*
- Fanaticus**, eszelős. *Ercsei.* Vakhitű, vakbuzgó, hitdühös, rajongó. *Imre.* Ábrándozó. *Kovács Mihály.* Dühösen szenteskedő. *Endrődy.* Hagymázó. *Pauty.* Rajos, esztelenkedő, vakbuzgó. *Szilasy. Szalay.*
- Fanaticismus**, vallásos ábrándozás. *Ángyán.*
- Fanatismus**, vakhit, vakbuzgalom, hitdüh v. dühőség. *Imre.* Fonákság, ész-, hit-, v. erkölcs-fonákság. *Lexicon.*
- Fanatismus moralis**, erkölcsi elragadtatás. *Sárvári.*
- Fasciculus**, nyalábocska, kötelecske, fűrtücske, kévécske. *Lexicon.*
- Fascinare**, megbabonázni, megigézni. *Lexicon.* Megbűvelni, bájolni vagy igézni. *Szalay. Csapó.*
- Fastus**, döllyf, góg, hegykeség, *Imre.* Negédség. *Pictetus.* Döllyf. *Szilasy.* Kevelység, pompa, hegykeség, negéd, nyalkaság. *Lexicon.*
- Fastuosus**, döllyfős, gógös, hegyke. *Imre.*
- Fatum**, végzet, örökvégzet, vakszükség, örökhatározat. *Imre.* Változhatatlan rend,
- örök rend. *Ercsei.* Sors, végzés. *Csapó.*
- Fatalis**, örökvégzetű v. határozatú; azért elkerülhetetlen, szerencsétlen. *Imre.*
- Fatalismus**, kénytelen-ségvitatás. *Lexicon.* Örökvégzethívés, vakszükségvitatás, szabadságtagadás, szabadlanítás. *Imre.* Változhatatlan rend'systemája. *Ercsei.*
- Fatalista**, vakvégzesdi, vakszükségvitató, szabadságtagadó, szabadlanító. *Imre.*
- Fatalitas** v. **Fatum**, szerencsétlenség, kénytelen-ség, kényrontó sors. *Lexicon.*
- Fatuitas**, dőreség, balgaság, balgatagság, dőrülés. *Imre.*
- Fatuus**, dőre, balga, balgatag; izetlen, savtalan. *Imre.* Bolond, balgatag, dőre. *Lexicon.*
- Faustus**, kedvező, szerencsés. *Imre. Száláy.*
- Fautor**, kedvező, jóakaró. *Imre. Puky.*
- Favor**, kedvezés, kedvezet, jóakarát. *Imre.*
- Favorabilis**, kedvezetes. *Imre.* Kedvező. *Puky.*
- Fechtmeister**, fegyvergyakorló mester. *Szilasy.* Vívómester, vívnok, vivástanító. *Csapó.*
- Felix**, szerencsés, boldog. *Imre. Ruszek. Szalay.*
- Felicitas**, szerencsesség. *Imre.* Boldogság. *Ercsei.*

- Felicitatio**, szerencséltes. *Lexicon*. Boldogítás, szerencsésítés. *Csapó*.
- Fenestra ovalis**, hosszúkas ablak (a' fül' belső szakasza' pitvarában). *Ercsei*. Kerek ablak. *Bachich*.
- Fermentatio**, forrás, megforrás. *Derhám*.
- Ferocitas**, fene büszkeség. *Pictetus*. Vaddüh, dühösség. *Csapó*.
- Fetichismus**, v. Fetismus, bálványimádás. *Ercsei*. *Puky*. Fétisimádás, testistenelés, testistenítés. *Imre*.
- Fetissum**, v. Amuletum, bűszer, bájszer, babonaszer, bűbáj. *Imre*. *Lexicon*.
- Fex**, ally, süprő, söprelek, szemet, gaz. *Lexicon*.
- Feyerlich**, tetszetős, ünnepeles. *Szilasy*.
- Fibra**, szálaeska. *Derhám*.
- Fictio**, költés, tettetés. *Lexicon*. Költés, alkotás, színlés, tettetés, koholás. *Imre*. *Szalay*.
- Fictitius**, költött, színlett, tettetett. *Imre*.
- Fictus**, s. existentiae initium; lét. *Barczafalvi*.
- Fictio**, levés; — creaturae, termés. *Barczafalvi*.
- Fidedignitas**, hiteleség. *Lexicon*. Hitel, hitelesség, hitmeltány. *Imre*.
- Fidefragus**, hitszegő. *Lexicon*. *Imre*. *Szalay*.
- Fidelitas**, hívség, hűség, hitesség. *Imre*. *Puky*. Hűség. *Lexicon*.
- Fidenter**, bizakodva, bizodalmasan, bizvást, merészen. *Lexicon*.
- Fidentia**, hívés, bizakodás, bizalmaskodás. *Imre*.
- Fides**, hit. *Imre*. Elhívés, hit. *Ruszek*. Hit, hitel. *Puky*.
- Fiducia**, bizodalom, bizalom. *Imre*. Bizodalom; hiedelem: *Credulitas*; a' bizakodás: *Confidentia*. *Lexicon*.
- Fidus**, hű, hív, igaz szívű, meghitt. *Lexicon*.
- Fieri**, lenni. *Barczafalvi*.
- Figmentum**, költemény, koholat. *Imre*. Kigondolás, szerzés v. újtalálmány. *Bachich*. Költemény. *Szilasy*. *Horvát* *Adám*. *Szalay*.
- Figura**, helykép, térszár, körrek, termet, képlet. *Imre*. Ábrázat, kép, szín. *Márton*. Helykép. *Lexicon*. Körrek. *Thezarovich*. Kép. *Berzsenyi*.
- Figura sphaerica**, gömbölyű forma. *Derhám*.
- Figura in saltu**, lábozat. *Szilasy*.
- Figurare**, körrekíteni. *Thezarovich*.
- Figurata dictio**, kölcsönözött értelmű mondás. *Lexic*.
- Figuratum**, körrekes. *Thezarovich*.
- Filtratio**, általszűrés. *Derhám*. Szűrés, átszűrés. *Pauly*.
- Finalis**, vég, végső, végbeli. *Imre*.

- Finalis nexus**, czélszövet-ség. *Lexicon.*
- Finalitas**, végség. *Imre.*
- Financia**, közjvedelem, pénzbeli érték. *Pauly.* Közjvedelem-ügy' tudománya. *Lánghy.*
- Finis**, vég. *Imre.* Czél. *Lexicon.* Közhasznú. Vég, czél. *Köteles.* Sárvári. Tárgy. *Barczafalvi.*
- Finis intentionis**, intézésnek vége; — operationis, cselekedés' vége. *Csere.*
- Finitio**, végzés. *Imre.*
- Finitudo**, végesség. *Imre.*
- Finitum**, végezett dolog. *Csere.*; — esse, végleni. *Barczafalvi.*
- Finitus**, véges, végzett. *Imre.* *Lexicon.* Véges. *Ercsei.* *Szilasy.* *Köteles.* *Sárvári.* *Ruszek.* *Lánghy.*
- Fixus**, meghatározott, kiszabott. *Lexicon.* Megfeneklett. *Ercsei.*
- Fläche** (surface), felület, felület. *Szilasy.*
- Flagitium**, czégérbűn, rút v. gyalázatos tett. *Imre.*
- Flexibilitas**, hajlékonyság, engedékenység. *Imre.*
- Fluctuatio**, habozás, kétkedés. *Lexicon.* Hullámozás. *Karács.* Ingadozás, habzás. *Puky.* *Szalay.* *Csapó.*
- Fluiditas**, folyóság. *Ercsei.* Folyékonyság, folyadékonyosság. *Lexicon.*
- Fluidum**, folyadék. *Horvát Ádám.* Fojós. *Barczafalvi.*
- Fluidum nerveum**, érző-in-folyó. *Ercsei.* Érzőin-folyadék. *Thezarovich.* Íz-nedves-ség. *Bachich.*
- Flüchtig**, szállékony. *Szilasy.* Futékony. *Szalay.*
- Fuvialisveus**, meder. *Szilasy.* Vízagy. *Beszédes.*
- Fluvius**, folyó. *Szalay.* Fojár. *Barczafalvi.* Folyam. *Jelenkor.* *Csapó.*
- Fluxus et Refluxus**, dagadás 's apadás. *Puky.*
- Fluxus maris**, tenger' járása. *Derhám.*
- Focus visionis**, látás' pontja. *Derhám.*
- Foedus** éktelen. *Lexicon.* Undok, ocsmány. *Csapó.*
- Foedus**, szövetség. *Ercsei.*
- Frigy**, szövetség. *Lexicon.*
- Foedus defensivum**, oltalmazó; — offensivum, megtámadó; — aequale, egyenlő; — inaequale, egyénetlen; — aeternum, örökké tartó; — temporarium, ideig való szövetség. *Ercsei.*
- Fons**, kutfő, forrat. *Barczafalvi.* Kutfej, kutforrás. *Ruszek.* Csermely. *Csapó.*
- Fons naturalis**, természeti; — positivus határozott v. írott kutfő. *Ercsei.*
- Forma**, a' dolognak külseje, alak. *Szilasy.* Termet, forma. *Lexicon.* Alak, alkat, képzet, termet. *Imre.* Kép.

- Kovács Mih.* Képecske. *Horvát Ádám.* Idom, kép; alakzat. *Csapó.* Alak. *Berzsenyi.*
- Forma acroamatica**, figyelmező v. hallgató tanításmód. *Szilasy.*
- Forma cognitionis**, esméret' formája v. módja. *Ercsei.*
- Forma dialogistica**, beszélgető tanításmód. *Szilasy.*
- Forma imperii**, uralkodás' formája. *Ercsei.*
- Formalis**, alaki, alkatos, képzetű, képzetes. *Imre.* Forma szerinti való. *Lángly.* Gondolatbeli, elmeügyelő, képes. *Szilasy.* Alaki. *Berzsenyi.* Formabeli, formán való. *Thezarovich.* Képszeres, alakszeres. *Fogarasi.*
- Formalismus**, észalakolás, v. alakzás, alakzat, alakzóság. *Imre.*
- Formalista**, észalakoló v. alakzó, alakzi, rendező, észképész. *Imre.* Észképzi, észalakzi. *Csapó.*
- Formalitas**, dedség, rendelkezés, képzetlés, szerartás, alaklás, külködés. *Imre.* Képszeresség, képszer, alakszer. *Fogarasi.*
- Formaliter**, formaképen, formaügyelőleg, valóságosan, igazán, szorosán, nyilvánvalóképen. *Lexicon.* Alakosan, alaklag, alkatólag, képzelve. *Imre.* Alaklag. *Berzsenyi.*
- Formare**, képelni. *Kovács Mihály.* Alakítani, alkatni, képezni, idomítani. *Csapó.*
- Formatio**, képzés, alkatas 'stb. *Imre.* Formálás, képzés. *Lexicon.* Idomítás, alakítás. *Csapó.* Képzés, módosítás. *Szilasy.*
- Formatum**, állatott dolog. *Csere.* Alkat. *Közhasznú.*
- Formido**, rettegés, ijedék, ijedelem, rettenet. *Imre.*
- Formidolosus**, rettentés, ijedékes, ijedelmes. *Imre.* Félenk, félekeny. *Csapó.*
- Formula**, ded, rajz, alakocskas. *Imre.*
- Fornicatio**, paráznaság, paráznalkodás, bujálkodás. *Imre.* *Lexicon.* *Puky.* Paráznalkodás. *Pictetus.*
- Fortificatio**, megerősítés. *Imre.* *Szalay.*
- Fortitudo**, erősség. *Imre.* Állhatatosság, erősség. *Lexicon.*
- Fortitudo animi**, lélek-erősség. *Szilasy.* Nagylelkűség. *Ercsei.*
- Fortuito**, véletlenül, történetből, vakesetből. *Lexicon.*
- Fortuitus**, talános, véletlen, váratlan, esleges, esletes. *Imre.*
- Fortuna**, szerencse; — prospera, jó, kedvező; — sinistra, rossz, mostoha. *Imre.*
- Fossile**, ásvány. *Derhám.* *Barczafalvi.* *Puky.*
- Fovere**, dajkálni. *Lexicon.* Ápolni, ápolgatni. *Csapó.*

Fragilitas, gyarlóság, töredékenység. *Lexicon.*

Fragmentum, töredék. *Lexicon.* Darab. *Ercsei.*

Frappant, rezzentő. *Dessewffy.*

Fraus, csalárdság. *Imre.* *Közhazsnú. Puky.*

Fraus pia, szent csalárdság. *Tóth. Ferencz.*

Frequentia, gyakorság; nem pedig: gyakortaság; mint tisztaság, nem tisztánság. *Lexicon.*

Frequentia civium v. Impopulatio, népesség. *Ercsei.*

Freygeisterey, vallástalanság, a' vallásnak pajkos csufolása. *Ercsei.* Szabadszemlélet, szabadon gondolkodás. *Szalay. Csapó.*

Friectio, súrolás. *Derhám.*

Frivolitas, ledérség, ledérgés, ledérkedés, lebzsiség, csélesapság. *Imre.*

Frugalitas, takarékoság. *Imre. Szalay.*

Fruictio, élelmény. *Lexicon. Szilasy.* Éldelés; éldezés, éldelet, élés, használás, kedvtöltés, élőködés, elélgés, éldegélés: *Victitatio. Imre.*

Frustraneus, hiábos; hasztalan, sikeretlen. *Imre.*

Frustratio, hasztalanítás, sikeretlenítés, megcsalás. *Imre.*

Fucatus, színlett. *Imre.* Mázos, festett, színlett. *Lexicon. Szalay.*

Functio, véghevitél, munkálkodás. *Lexicon. Tiszt. Szilasy.* Eljárány. *Dobovics.* Működés; munkalat. *Csapó.* Foglalatatoskodás. *Puky.*

Functio in es corporis, test' munkái. *Ercsei.*

Functio in s. vitales, éltető munkák. *Derhám.* Elő munkálkodások. *Horvát. Adám.*

Fundamentum, allap, v. alap. *Imre. Szalay.* Talp, talpkő, alap. *Pauly.* Talpfal, talpfenek. *Lexicon.* Alap. *Berzsenyi. Thezarovich.* Talpkő. *Ruzsek. Lángly.*

Fundamentum divisionis, osztásban való tekintet, osztás' oka. *Ercsei.* Osztálysark, osztályalap. *Csapó.*

Fundamentalis, alapos, alapi. *Imre.* Rőmivolti. *Szilasy.* Sarkalatos, fő, alapos. *Puky.* Alapos. *Fogarasi.*

Fundatio, alapítás, alapítvány. *Imre. Közhazsnú.*

Fundatus, fundált, talpallótt. *Lexicon.* Alapított, alapos. *Csapó.* Hagyományos, helyes okos. *Puky.*

Fundator, alapító. *Közhazsnú.* Szerző, hagyó, alapító. *Szalay.*

Fundus oculi, szem' feneke. *Derhám.*

Fungibilis, elérhető, emészthető, tartós használható. *Pauly.* Használható, foglalatoskodható. *Puky.* Használható. *Lexicon.* Non fun-

gibbilis, elnemélhető. *Pau-ly*. Elényészhetetlen. *Szilasy*.
Fúr, tolvaj, or, lopó. *Imre*.
Or, tolvaj. *Lexicon*.
Furere, dühödni, dühös-
 ködni, esztelenkedni. *Lä-
 ricon*.
Furor, düh. *Imre*.
Furiösitas, dühösség, dü-
 hődés. *Imre*.
Furiösus, dühös. *Imre. Pu-
 ky. Panty. Örült, dühös. Mol-
 nár Sándor*.

Furibundus, dühödő. *Imre*.
 Dühöngő. *Csapó*. Dühösködő.
Szalay.
Fuse, bőven, hosszan, ter-
 jedten. *Lexicon*.
Futuritio, leendés, leen-
 dítés. *Lexicon*. Jövendülés,
 jövőség, jövendítés, leendés,
 leendítés. *Imre*.
Für wahr halten, helyben
 hagyni, igazolni. *Szilasy*.

G.

Gaia n t, udvari, nyájas.
Puky. Szalay.
Galanteria, deliség. *Köz-
 hasznú*.
Galanteria erudita, tudós
 díszelgés, vagy díszkedés,
 kegykedés, deliség. *Imre*.
Galantista, tetszeskedő
 tudós. *Ruszek*.
Galvanismus, érczinger,
 érczingerlés. *Puky*.
Ganglia cervicalia, nyak-
 érző inacsomók. *Derhám*.
Garrulitas, fecsegés, locs-
 kaság, csacsogás, csacska-
 ság. *Imre*.
Gas, szesz. *Kovács Mihály*.
 Gőzszesz. *Szilasy*.
Gattung, faj. *Balog Sámuel*.
Gaudium, öröm. *Imre*.

Gaudiosus, örvendetes.
Imre.
Gebehrdenkunst, merő
 pepecselés. *Szilasy*.
Gefühl, érzés. *Köteles*. Ér-
 zékiség, érzelem. *Szilasy*.
Gegensatz, ellentét. *Ba-
 jog*. Ellenvetés. *Csapó*.
Geist, szellem. *Kazinczy*.
 Lölki. *Fejér*.
Geistig, lölki. *Fejér*. Szel-
 lemi. *Csapó*.
Geistlosigkeit, lelket-
 lenség. *Szilasy*.
Gemäss, irányos; ver-
 nunftgemäss, észirá-
 nyos. *Szilasy*.
Gemeinschaft, közösség.
Lángly.
Gemüth, szívállás. *Szilasy*.

- Ked**, kedély, kedv, indu-
lat. *Csapó.*
- Gène**, terhelőskedés. *Szilasy.*
- Genealogia**, egymásból
való származás. *Horvát Ádám.*
- Ágazat**, nemzés, származás.
Puky. Származat. *Fogarasi.*
- Generalis**, általános, kö-
zönséges, nemügyelő. *Imre.*
Általában való, nemfogla-
ló, nemügyelő. *Lexicon.* Kö-
zönséges. *Pictetus.* *Köteles.*
Thezarovich.
- Generalisatio**, általá-
nozás, általánosítás, közön-
ségesítés, nemezés. *Imre.*
- Generalitas**, v. generalis
valor, általában való hely-
benhagyottság v. helyesség.
Lexicon. Közönségesség, ál-
talándiság. *Csapó.*
- Generatim**, általában. *Le-
xicon.* *Szalay.* Általánfogva.
Thezarovich.
- Generatio**, nemzés, faj-
zás; — *aequivoca*, egyará-
nyú; — *heteronyma*, jöve-
vény nemű; — *homonyma*,
egynemű; — *univoca*, közne-
mű. *Lexicon.* Nemzetség, nem-
zeti íz. *Horvát Ádám.* Nemzés,
nemzetség. *Imre.* *Ivadék.* *Fog.*
- Genericus**, nemi, nembe-
li. *Imre.* Nemügyelő. *Lexi-
con.* Felnemű. *Thezarovich.*
Köznemű, köznembeli, ál-
talában való. *Puky.* Közön-
séges. *Szilasy.*
- Generificatio**, nemezés,
mineműsítés. *Imre.*
- Generositas**, nemeskedés,
nemes v. nagyszívűség, nem-
zetesség, derékség. *Imre.*
Nemes indulat. *Pictetus.*
- Genesis** (synthesis), egy-
berakás. *Csere.* Eredés, szár-
mazás, eredet, származat,
születés. *Imre.* Eredés. *The-
zarovich.*
- Geneticus**, eredetes, szár-
mazatos, születési. *Imre.*
- Genialis**, termékeny. *Le-
xicon.* Rátermett enyelgő.
Ángyán. Leleményes. *Csapó.*
- Genialitas**, s. Ingeniösit-
ás, elmesség, léleynesség,
találósság, eredetiség, kedv-
töltés, kénykedés, vidám-
ság. *Imre.*
- Genie** v. *Ingenium*, elme,
lelek, léleyn, észláng. *Im-
re.* Lángelme. *Szilasy.* Te-
remtő ész. *Fejér.* Ész' reme-
ke. *Tóth Fer.* Némű. *Szabó.*
Észláng. *Közhasznú.* Ész' tü-
ze, tündérlélek, elmekész-
ség, lángész, elmeremék,
nagyész, rátermettség. *Szil-
asy.* Remek-elme, észláng.
Puky. *Szalay.*
- Genius** v. *Daemon*, észlény,
órlény, életőr, védangyal,
sugarló, isteni, szellem,
kedv, kény, nemű. *Imre.*
Elmekésztség. *Lexicon.* El-
mekény. *Thezarovich.* Kény,
indulat, tulajdonság. *Puky.*
Különös lélek. *Fáy.* Nemű.
Vörösmarty.
- Genus**, nem. *Imre.* *Lexicon.*

- Ercsei, Köteles.** Nemség. *Barczafalvi.* Főnem. *Derhám.* *Ruzsák.* Nem, nemzet, faj, eredet, fajzat. *Pauly.*
- Genus generalissimum,** legközönségesebb köznem. *Csere.*
- Genus proximum,** közelebbi felsőbb észfogás. *Szilasy.*
- Genus subalternum,** alsóbb köznem. *Csere.*
- Genuss,** éldellés. *Döbrentei.* Elem. *Kovács Mih.* Éldelgés, éldélet. *Csapó.* L. *Fruitio.*
- Geogonia,** földeredet. *Imre.* Földszármozás. *Lángly.*
- Geographia,** földleírástudomány. *Gr. Székely Ádám.* Földiratság. *Barczafalvi.*
- Geographia physica,** természettudományi földleírás. *Kovács Mihály.*
- Geographus,** földleíró. *Derhám.*
- Geologia,** földtudomány. *Szilasy.* Földesmeret. *Puky.*
- Geometra,** földmérő. *Derhám.* Mérnök. *Kunoss.*
- Geometria,** mérőtudomány. *Sárovari.* Mérnökség.
- Geometricus,** földmérési. *Szilasy.* Mérnöki. *Csapó.*
- Gerendi se modus,** magaviselés. *Lexicon.*
- German,** csira. *Pictetus.*
- Geschlechtstriebe,** nemző inger. *Szilasy.*
- Gessinnung,** érzékmód. *Márton.* *Ángyán.* Indulat, érzésmód, szándék. *Imre.*
- Gespenszt,** váz. *Fábriczzy.*
- Rém. Szilasy.** Kísértet, rémalak. *Csapó.*
- Gesticulatio,** tepicselés. *Kovács Mihály.*
- Gestus,** mutogatás. *Horvát.*
- Gewalt,** erőszak, erőhatalom. *Szilasy.*
- Gewissen,** lélekisméret. *Fejér. L.* *Conscientia.*
- Gewissenlosigkeit,** lelkiisméretlenség. *Folnesics.*
- Gewissheit,** bizonyosság, valóság. *Fábriczzy.*
- Glandulae conglomeratae,** inashúsok. *Ercsei.* Mirigyek. *Bachich.*
- Glandulae meseraicae,** földorháj' ikrás húsai. *Derhám.*
- Glaucoma,** hályog, esalárdtság, szemfényvesztés. *Lexicon.* Szemcsal, tündérellet, káprázat, szemfényvesztés. *Imre.*
- Gleichgewicht,** mérték-egyenlőség. *Folnesics.* Egyirányosság. *Szilasy.*
- Gleichgültig,** egykedvű. *Szilasy.* Hasonértékű. *Szatay.* Közömbös, részvétlen. *Csapó.*
- Gleichniss,** hasonkép. *Szilasy.* Hasonlat. *Szatay.*
- Gobuli elastici,** gyors erősgolyóbisocskák. *Derhám.*
- Globus terrestris,** földgolyóbis. *Derhám.* Földteke, földgömb. *Csapó.* Teke, golyó, gömböly. *Fogarasi.*
- Gloria,** dics, dicsőség. *Imre.* Dücs, dücsösség. *Lexicon.* Dicselkedés. *Horvát Ádám.*

- Gloriae studium**, dicski-
vánás. *Thezaronich.* Dicsvágy.
- Gloriatio**, dicsekedés, di-
csekvés, kérkedés. *Imre.* Dü-
csekedés. *Lexicon.*
- Glorificatio**, dicsőítés.
Imre. Dicsérés, magasztalás.
dicsőítés. *Lexicon.*
- Gloria bundus**, dicséke-
dő, dicsekéző, dicske, kér-
kedő, kérkedékeny. *Imre.*
- Gloriosus**, dicső, dicsősé-
ges. *Imre. Szalay.*
- Glossa**, szókatlan, v. idegen
szólás. *Imre.* Jegyzék, ész-
revétel, fejtegetés. *Puky.*
- Glossare**, magyarázni, fej-
tegetni, jegyezni. *Puky.*
- Glossator**, szókatlanszó-
fejtő. *Imre.*
- Glossonomia**, nyelvtör-
vényezés. *Imre.*
- Glosttis**, gégelyuk. *Ercsei.*
Szózatnyílás. *Bachich.*
- Glückseligkeit**, boldog-
ság. *Márton István.*
- Gnarus**, járatos, jártos,
tapasztalt, tudós. *Puky.*
- Gnoma**, emlékszó, közmon-
dás. *Imre.*
- Gnomon**, csapósínor, szeg-
letmérték. *Puky.*
- Gnosologia**, Metaphysi-
ca, eszmérettudomány. *Imre.*
- Gnosis**, esmérés, esméret.
Imre. Szalay.
- Gnosticismus**, hittudály,
hittudákosság. *Imre.*
- Gnosticus**, hittudákos, hit-
tudályos. *Imre.*
- Gouvernante**, asszonyime-
velő; felügyelőné, leány-
nevelő. *Szilasy.*
- Gouvernement**, főigazga-
tás. *Szilasy.*
- Gradatim**, léposónként, fo-
konként. *Imre. Thezaronich.*
- Gradatio**, lépcselés, lép-
csőzés, lépcsűzet. *Imre.* Lépt-
tatás, léposónként való ne-
vededés. *Ercsei.* Lépcsőzés.
Közhasznú.
- Gradus**, lépcső. *Imre. Bar-
czafalvi, Thezaronich.* Hágcsó.
Kovács Mihály Fok. Lépcső.
Közhasznú. Grádies. *Sárnárdi*
Em. eme; innét; emel, eme-
let stb. *Csapó.*
- Grande evus**, éltés, megé-
lemedett, megleltkorú, agg-
korú, ördös. *Puky.* Koros.
Fogarasi.
- Grandis**, izmos. *Thezaronich.*
- Graphice**, ékesen, szépen,
rajzolatosan. *Puky.*
- Grasslich**, borzasztó, *Fáb-
riczy.* Iszonyú, szörnyű, bor-
zasztó, irtóztató. *Csapó.*
- Gratia**, kegy, kegyelem,
kecs, hála, köszönet. *Imre.*
Malaszt, kegyelem, kegyes-
ség. *Lexicon.* Kegy, kegyes-
ség, kegyelem, kellem. *Pa-
ty.* Kedvesség. *Mokry.*
- Gratificatio**, kedveske-
dés, hálálás, köszönés, ál-
dás. *Imre.*
- Gratiosus**, kegyes, ke-
gyelmes, kellemes, kelle-
metes. *Imre.*

- Gratitudo**, hálálás, háláadás. *Imre. Csapó.* Háládatosság. *Szalay.*
- Gratus**, kedves, hálás, háládatos. *Imre.*
- Gratis**, ingyen, ajándékul. *Lexicon.*
- Gravatio**, terhelés. *Imre.*
- Gravis**, komoly. *Szilasy.*
- Gravitas**, nehézség. *Derhám. Imre. Thezarovich.* Nehézség, súly. *Lexicon.* Maga-reá-tartás. *Pictetus.* Nehézség, tekintet, méltóság, komolyság. *Puky.*
- Gravitas specifica**, különös nehézség. *Derhám.* Tulajdon nehézség. *Szilasy.*
- Gravitatis centrum**, középponthez vonszó v. nyomó nehézség. *Horvát Ádám.*
- Gravitatio**, nehézkedés. *Imre. Lexicon. Szilasy.* Vonulás, nyomulás, nyomtatás. *Horvát Ádám.*
- Grund (Ratio)**, észok. *Szilasy.* Ok, okfő, elv. *Csapó.*
- Grundbegriff**, talpfogás. *Szilasy.* Talpészfogás. *Lánghy.*
- Grundbehauptung**, sarkállítás. *Lánghy.*
- Grundbestimmung**, talphatározás. *Lánghy.*
- Grundform**, alapforma. *Lánghy.*
- Grundidee**, vezérgondolat. *Beszédes.* Alapképzet, talpfogalom. *Csapó.*
- Grundkraft**, alaperő. *Lánghy.*
- Gründlichkeit**, alaposság. *Szalay.* Alapos tudás. *Szilasy.*
- Grundlinie**, talpvonás. *Szilasy.* Alapvonal. *Csapó.*
- Grundriss**, talprajzolat. *Szilasy.* Előrajz, alaprajz, vázlat. *Csapó.*
- Grundsatz**, alaptétel, elő-ok. *Szilasy.* Alaptétel. *Lánghy.*
- Grundursache**, okfő. *Fejér.* Talp-ok. *Lánghy.* Fő v. alap-ok. *Csapó.*
- Grundwort (Radix)**, gyök-szó, gyökérszó. *Csapó.*
- Gruppe**, egybeforradt kép. *Veres Márton.* Csoportozat, képcsoport. *Csapó.*
- Gubernatio**, igazgatás. *Ercsei.* Kormányzás. *Imre.*
- Gubernator**, kormányozó, igazgató, vezérlő, helytartó. *Lexicon. Szalay.* Kormányzó. *Imre. Puky.*
- Gubernium**, kormány. *Imre.*
- Gula**, torkosság, zabálódás. *Pictetus.*
- Gurges**, örvény. *Szalay.* Viz-örvény. *Barczafalvi.*
- Gustus**, izlés, izlet. *Imre.* Ízézés. *Derhám. Döbrentei.* Izlés. *Ercsei. Lexicon.* Izézés, iny. *Horvát Ádám.*
- Gustusosus**, izes, izletes. *Imre. Szalay.*
- Guillotine**, nyaktiló, nyakpad, nyakvágó, vesztő eszköz v. masina. *Szilasy.*
- Gültigkeit**, bizonyosság's elfogadtatás. *Szilasy.*

Gymnosophista, sanyar v. szigorböles az Indusoknál, test-sanyargató v. sanyargó. *Imre.*

Gynaecium, asszonyszoba. *Lexicon.*

Gyrus, kör, kerület, tekervény. *Puky.*

H.

Habendi cupidus, vagyonkivánó. *Lexicon.*

Habilitas, alkalmasság, ügyesség, idomosság. *Imre.* Készség, alkalmasság. *Lexicon.* Tehetség. *Szilasy.*

Habilitatio, alkalmásítás, ügyesítés, idomítás. *Imre.* *Szalay.*

Habitualis, készsleges, megszokott, megrögzött, v. szokásos, szokadalmi. *Imre.*

Habitatus, megrögzött. *Pauly.* *Puky.*

Habitudo, termet. *Thezaurusovich.* Alkat. *Csapó.*

Habitus, készség, megszokás, viselet, szokadalom. *Imre.* Szokás. *Lexicon.* Gyakorlottság, természetté vált szokás, megrögzöttség, megrögzött szokás. *Pauly.* Készség. *Szilasy.*

Habsucht, vagyonkórság. *Szilasy.* Fukarság, fősvényesség. *Szalay.* Kincs-szomj, pénzvágy. *Csapó.*

Haeresis, hithagyás, eretnekség. *Imre.*

Hagiographus, szentiró. *Szalay.* *Puky.*

Halix, külső fül-karimája. *Derham.*

Hallucinatio, habozás, észhabzás. *Imre.*

Hariolatio, béljólás. *Imre.*

Harmonia, egyesség, egyezés. *Ercsei.* Egyetértés. *Derham.* Összeillés. *Sárvári.* Kovács Mihály. Összehangzás. *Ángyán.* *Lánghy.* Öszhang v. hangzat, hangegyen. *Imre.* Közhasznú. Hangegyezés, egyesség, egyezés. *Lexicon.* *Pauly.* Öszhang. *Puky.*

Harmonia praestabilita, előre elintézett megegyezés. *Horvát Ádám.* Kezdeti egyetértés. *Ercsei.* Előre meghatározott egyezés. *Szilasy.*

Harmonicus, öszhangzó. *Imre.* Összeillő. *Kovács Mihály.* Fgyetértő. *Fáy.* Megegyező. *Magda.*

Harmonisatio, öszhangzás, összehangzás. *Imre.*

Haruspex, béljós, béljósító. *Imre.*

- Haruspicium**, béljósolat. *Imre. Szalay.*
- Hasard**, vakszerencse, történet. *Puky.*
- Hauptsatz**, fő kitétel. *Fejér.*
- Hebes**, buta, kába, bamba, tompa. *Imre. Féliszeg. Kovács Mihály.*
- Hebetatio**, kábitás. *Imre.*
- Hebetudo**, tompaság. *Lexicon.* Kábaság, butaság, bambaság. *Imre.*
- Hedonismus**, gyönyör-czélzás. *Imre.*
- Hedonista**, gyönyör-czélzó. *Imre.*
- Hellenismus**, görögcsé-lés. *Dezseffy.*
- Hemisphaerium**, félgöm-bülyeg. *Pauly.* Félgömb. *Szilasy.* Félgömbölyű. *Derhám.*
- Herilis**, cselédes, házi, p. o. társaság. *Lexicon.*
- Hermaphrodita**, kétnem-beli testű, csíra. *Pauly.* Eme-hím. *Kovács Mihály.* Férfi és asszony-nemű, kétnemű, vagy hímnő. *Csapó.*
- Hermeneuta**, magyarázó, tolmács. *Közhasznú.*
- Hermeneutica**, írásmag-yarázás, fejtegetés. *Lexi-con.* Tolmácsolat. *Közhasznú.* Magyarázattudomány. *Köte-les. Szilasy. Lángly.* Tolmács-tudomány, szövejtés. *Imre.*
- Heros**, hős, bajnok, dalia. *Imre. Lexicon.*
- Heroicus**, hősi, hősös, hősed. *Imre.*
- Heroismus**, hősség. *Imre.* Bajnokság, vitézség. *Szalay.*
- Herus**, házi gazda. *Lexicon.* Házúr, házgazda. *Imre!*
- Heterodoxia**, különhi-tűség. *Lexicon.* Más- v. kü-lönhívés. *Imre.* Helytelen tudomány. *Pauly.*
- Heterogeneitas**, másne-műség, különfajúság. *Imre.*
- Heterogeneous**, külömb-nemű. *Lexicon.* Közhasznú. Különnemű, zavarék. *Szilasy.*
- Heterognosia**, másész-méret. *Imre.*
- Heteronomia**, jövevény v. idegen törvényszerzés. *Lexi-con.* Mástörvényzés v. kö-teleztetés, idegen törvényho-zás, v. törvényszabás. *Imre.* Idegen törvény. *Közhasznú.* Idegen törvényhozás. *Már-ton István.* Idegen törvény-szerzés. *Szilasy.*
- Heterotelia**, más-czélúság, eszközék. *Imre.*
- Heterotetesis**, csalkér-dés. *Imre.*
- Heuristica**, lelelő v. ta-lálgató tudomány. *Imre.* Fel-találás' mestersége. *Köteles.*
- Heuristicus**, leleményes, találmányos. *Imre.*
- Hiatus**, hézag, rézs, hij, hijány. *Imre.* Hinzag, hizag, néhol: baradla. *Barczafalvi.* Hézag. *Karács.*
- Hierarchia**, paphatalom. *Márton István.* Egyházi ural-

- kodás. *Csapó*. Egyházi kormány. *Puky*.
Hieroglyphus, szentmet-szék, képzetü, képjel. *Imre*.
 Képirás. *Kovács Mih.* Képnyelv, képjel. *Szilasy*.
Hierophantes v. Mysterogus, titnok, titkosdi. *Imre*.
Hilaritas, vidámság, vidorság, derűlttség. *Imre*.
Hinc inde, néhun. *Pictetus*.
 Itt-ott, imitt amott. *Csapó*.
Hirngespinnst, agyfona-ték. *Kovács Mih.* Agylele-mény. *Szilasy*.
Historia, történetírás v. tudomány. *Lexicon*. Lettség v. történettudomány, történetértekség. *Barczafalvi*.
 Történmény. *Zeyk*. Törté-netészmény. *Némethy*. Törté-nettudomány. *Szilasy*.
Historice, lettségesen, történettéségesen. *Barczafalvi*.
Historicus, történetes, történeti, történettudomá-nyos v. tudományi. *Imre*. Lett-ség v. történettéséértő, tu-dó, v. esmérő. *Barczafalvi*.
Histrionicus, színjáté-kos. *Lexicon*.
Hocceitas, ezenség. *Imre*.
Hodegenica, végmutató, bevezető. *Imre*.
Homicidium, gyilkosság, emberölés. *Lexicon*.
Homicidium praemedita-tum, gyilkolás; — simplex, emberölés. *Petrovics*.
Homogeneitas, egyne-
- mőség, hasonnemőség v. fajúság. *Imre*.
Homogeneous, egynemű. *Lexicon*. *Szilasy*. Hasonnemű. *Közhasznú*. Egyféle. *Szalay*. *Thezarovich*.
Homonymia, egynevezet, egyneműség. *Imre*.
Homoeomeniae, hason-részek, hasonestekék. *Imre*.
Homousia, milétegyen, ál-lányegyen. *Imre*.
Homoeusia, hasonáhány-ság, hasonvalóság. *Imre*.
Honestas, tisztesség. *Imre*. *Lexicon*. *Thezarovich*. Ille-n-dőség. *Pauly*.
Honor, tisztelet. *Imre*. *Le-xicon*. Tisztesség. *Pictetus*.
Honoratio, tisztelés, tiszteltetés. *Imre*. *Szalay*.
Honorificentia, tiszte-let, tiszteletmutatás, tisz-telendőség. *Lexicon*.
Horizon, látáshatár. *Der-hám*. Határszél, körhatár. *Ruszek*. Látás' határa, lát-határ. *Pauly*. Földirány, lá-táskör. *Szilasy*. Határozó, látáskör, szemkör, határ-kör. *Lexicon*. Látkör. *Csapó*.
Horizon cognitionum, tu-dáskör, észhatár, tudalom v. észméretkör y. tudhatár, (mint láthatár), elmekorlát. *Imre*.
Horizontalis, földirányos. *Trattner Károly*. Földszinti. *Pauly*. Látköri, vízirányos.

- Csapó.** Láthatári, látáshatári, vízszinével egyenlő. *Puky.*
- Horizontalitas,** egyenfekt. *Szilasy.* Vízirányúság. *Csapó.*
- Horizontaliter,** vízszint. *Kovács Mih.* Vízcsapva. *Szilasy.* Víziránylag, vízirányosan. *Csapó.*
- Horror,** iszony, irtózat, borzamat, borzadály, borzadalom. *Imre.*
- Horror vacui,** ürességtől való iszonyodás. *Derhám.*
- Horribilis,** iszonyatos, irtóztatos 'stb. *Imre.* Rémitő, rettentő, borzasztó, irtóztató, rettenetes. *Puky.*
- Horribilitas,** rettenetesség. *Lexicon.*
- Horridus,** iszonyú, borzasztó stb. *Imre.*
- Horriditas,** éktelenség, képtelenség. *Lexicon.*
- Horrificus,** irtóztató 'stb. *Imre.*
- Hospitalitas,** gazdálkodás, szállásadás. *Pictetus.*
- Hostilitas,** ellenségeskedés. *Imre.*
- Humaniora,** az emberiség' diák oskolája, emberi tanulmányok, embernemesítő tudományok. *Szilasy.*
- Humanitas,** emberiség, emberiség. *Ercsei.* Emberség, szelid emberiség. *Pauly.* Emberség. *Magda.* Emberség. *Lexicon.* *Szalay.*
- Humanitas** (ceu genus humanum), emberiség; — (ceu cultus, studium, amor et aestimum hominis) emberiség. *Imre.*
- Humanus,** emberi, ember-séges. *Imre.*
- Humilitas,** alacsony-ság, alázatosság. *Imre.*
- Humor,** (a' testben) nedv; (a' lélekben) kedv, szeszély, kedvélly, kedvelgés. *Imre.* Kedv. *Lexicon.* Szeszélyesség, szeszély, kedvcsiklandozás. *Pauly.* Kedv-változás, kedvcsapongás. *Fáy.* Kedvszeszenés, kedvi csikland, kedvi csapongás. *Szilasy.* Szeszély. *Közhasznú.*
- Humor crystallinus,** kristál nedvesség. *Derhám.*
- Humores aquosi,** víznedvek. *Ercsei.*
- Humores lenticulares,** lencse forma nedvességek. *Derhám.* *Bachich.*
- Humorismus,** kedvcsapongás, kedvűzés, kedvtöltés, kedveltség, innét: keveltség. A' mit a' magyar jó és rossz kedvnek mond, mások azt így mondják: *gute und böse Laune; bonne et mauvaise humeur; good and ill humour; bonne cattivo umore.* *Imre.*
- Humorista,** kedvmester. *Lexicon.* Kedvűző, kedvelgő. *Szalay.* *Csapó.*
- Humoristicus,** szeszélyes. *Fogarasi.*

Humorosus, kedvszolga.
Lexicon.

Hybridus, erőltetett, zavaros, rendkülös. *Imre.*

Hylarchicus, anyagelvű, eredetű, v. természetű. *Imre.*

Hylologia, anyagtan v. tudomány. *Imre.*

Hypopathismus, anyagérzékenyítés, v. szenvedelmésítés. *Imre.*

Hylzoismus, anyagéltetés, elevenítés v. lelkesítés. *Imre.*

Hyperbole, nagyítás. *Puky.*

Hypercantianismus, Kant-túlság v. Kant-felettség. *Imre.*

Hyperlogismus v. **Hypermetaphysica**, észtúlság, észfelettség. *Imre.* Felleghölcsekedés v. agyaskodás. *Lex.*

Hypochondria, lépkórság. *Imre. Puky.*

Hypocrisis, álnokság, képmutatás, szineskedés, tettetés, kétszinűség. *Imre.*

Tetetés, kép- v. színmutatás, szinkedés, szenteskedés. *Lexicon.* Képmutatás. *Pictetus.*

Hypocrita, álnok, képmutató, szineskedő, kétszinű, tettető. *Imre.*

Hypostasis (subjectum), alány, alázat; (substantia) állany; (persona) személy. *Imre.* Személység. *Lexicon.*

Hypothesis, feltétel, felvétel. *Ruszek.* Feltevés, feltét, aljazás, aljázat, alázás, alázat. *Imre.* Vélemény. *Lexicon.* Itélet' eleje, első feltétel. *Ercsei.* Költelem. *Thezarovich.* Hozzávetés, gyanítás. *Horvát Ádám.* Gyanúság. *Derhám.* Vélekedés. *Köteles.* *Szabó András.* Feltétel, előtétel. *Közhasznú.*

Hypotheticus, feltétes, alkus, kötétes: **Conditionalis**. *Imre.* Véleményes. *Lexicon.* Feltételes. *Köteles.* Költ-elemi, költelemes. *Thezarovich.*

Hypsilogia v. **Hypsologia** (magniloquium), kérkedés, hánykódás. *Imre.*

Hysteron-proteron, utóbb-előbb, fonák (praepostere.) *Imre.*

I.

Idea, olytán repraesentatio, mellyet a' testi világban nem léteáíthetni. *Már-
τυριου. κηρύξις.*

ton István. Idea, eszköz, eszme, képzelet, észrajz. *Imre.* Előterjesztés, remek-

- kép. *Ercsei*. Képezet. *Thezarovich*. Észkép; kép, képezet. *Lexicon*. Képezet, tünkép. *Barczafalvi*. Kép, képezet. *Horvát Ád*. Kép. *Sároári*. Képezet. *Derhám*. *Köteles*. *Ruszek*. Észkép. *Berzsenyi*. *Döbrentei*. Felfogat, képmegfogás, észkép, tárgykép, képezet, képzelet, képzelés, kép, észme. *Szilasy*.
- Idea abstracta**, tündér, tünkép. *Barczafalvi*.
- Idea adaequata v. completa**, teljes képezet. *Thezarovich*.
- Idea clara**, világos; — confusa, zavaros; — distincta, nyilván-tiszta képezet. *Thezarovich*.
- Idea fixa**, megfeneklett előterjesztés. *Ercsei*.
- Idea inadaequata, v. incompleta**, teljetlen képezet. *Thezarovich*.
- Idea innata**, velünk született idea. *Ercsei*. Született képezet. *Horvát Ádám*.
- Idea media**, közép; — obscura, homályos képezet. *Thezarovich*.
- Ideale**, ideál, észképzemény, eszmény, eszmélet, észrajzolat, észremek, észpéldány, teljkép, vezérkép, példakép. *Imre*. Képzemény, zsengekép. *Lexicon*. Mustra. *Márton István*. Példakép, zsengekép, rajzgondolat, képzemény, elmekép. *Szilasy*.
- Idealis**, képzeményes. *Lexicon*. Képzeletheli. *Thezarovich*. Észképes, észképi, eszmés, eszményi, képzetes, képzeti, képzeleti, gondolékos, gondolati, nemvaló, valótlan, képzelt, gondolt. *Imre*. Tudományos, lelki. *Balog Sám*. Képzetes. *Kovács Mih*. Képzelődő. *Fáy*. Képzeti, képzeleti. *Puky*. Kigondolt. *Fejér*. Képzelményi, képi, észképes, képletes. *Fogarasi*. Gondolatbeli.
- Idealismus**, velünk született ideai vélekedés. *Ercsei*. Észképvitatás. *Lexicon*. Észképezés, észképvitatás, eszmérés, valótagadás. *Imre*.
- Idealista**, észképész, észképvitató, eszmerő'stb. *Imre*. Képzetista. *Thezarovich*.
- Idealitas**, képzeményesség. *Lexicon*.
- Idealiter**, képzelőleg, gondolólag, észképleg, eszményleg. *Imre*.
- Ideatio**, képezés, képzés. *Barczafalvi*.
- Idem**, ugyanaz. *Imre*. Azon. *Thezarovich*. Ugyanaz, szinte azon. *Lexicon*.
- Idem genere**, egynemű; — specie, azon- v. egyfelekezettű; numero, egyszámú; — tempore, azon- v. egyidejű; — loco, azon- v. egyhelyű. *Lexicon*.
- Identicus**, egyenlő. *Lexicon*. Ugyanazonos. *Imre*.

- Identificare**, egyíteni.
Guzmics. Azonítani, azonosítani. *Csapó.*
- Identificatio**, ugyanazonlás v. azonítás. *Imre.*
- Identitas**, ugyanazonság.
Ercsei. Imre. Azonegység v. azonság. *Csere.* Egyenlőség. *Lexicon.*
- Identitas individualis**: azonság, ugyanazonság, ridegséges azonság. *Lexicon.* Ugyanság. *Fogarasi.* Azonság. *Pápay. Ruszek. Puky.* Ugyanazonság, egység, egyenlőség. *Szilasy.*
- Ideologia**, észkép- v. eszmetudomány, (Metaphysica az újabb Franciaáknál). *Imre.*
- Idiognomicus**, észkülöncz, önféjú, magafejú, különcvöldi. *Imre.*
- Idiosyncrasia**, különös érzés-tulajdonság. *Szilasy.*
- Idiota**, tudatlan, járatlan, buta, avatlan. *Imre. Puky.*
- Idioticon**, környékszókönyv, tájjékszótár. *Puky.*
- Idiotismus**, nyelvsajátság, nyelvkülönösség. *Imre.* Nemzeti szójárás. *Vidovics.* Vidéki szólás. *Szilasy.* Nyelvszokás, szójárt, szállásformája. *Puky.*
- Idololatra**, bálványozó, bálványimádó. *Lexicon.*
- Idololatria**, bálványimádás. *Ercsei.* Bálványozás, bálványimádás. *Imre.*
- Idolum**, bálvány, kép, hamis isten. *Lexicon.*
- Idoneitas**, alkalmasság. *Lexicon.* Ügyesség. *Csapó.*
- Ignavia**, gyávaság. *Szilasy.* Tunyaság, lomhaság, gyávaság. *Imre.*
- Ignobilitas**, nemtelenség, alacsonyosság. *Imre.*
- Ignominia**, gyalázat. *Imre.* Bőcstelenség, gyalázat, csúfság. *Lexicon.* Gyalázat, szeny, kudarcz, becstelenség. *Pauly.*
- Ignominiosus**, gyalázatos. *Imre.* Becstelen.
- Ignorantia**, tudatlanság. *Imre. Lexicon.* Tudatlanság, nemtudás. *Pauly.*
- Ignorantia adfectata**, szinlett; — crassa, vastag; — culpabilis, vétkes tudatlanság. *Pauly.*
- Ignorantia facti**, a' dolog' nemtudása. *Pauly.*
- Ignorantia supina**, henye; — vincibilis, meggyőzhető v. elkerülhető tudatlanság. *Lexicon. Pauly.*
- Ignoratio**, nemtudás. *Imre. Lexicon.* Szántszándékból nemtudás. *Fejér.*
- Ignoratio elenchi**, kérdés nem értés. *Ercsei.*
- Ignotus**, észméretlen, eszméretlen, tudvanemlévő. *Imre.* Ismeretlen. *Szalay.*
- Illatio**, kihozás. *Imre.* Kővetkeztetés. *Lexicon.*
- Illecebra**, kecs, kecsgetetés, csalogány, csalogatás. *Imre.* Gedélet, csalogány. *Pauly.*

- Illegalis**, törvénytelen. *Lexicon*. Törvény ellen való. *Puky*. Törvényellenes, törvényelleni, törvénykivüli. *Fogarasi*.
- Illegitimus**, törvénytelen. *Lexicon*. *Puky*.
- Illiberalitas**, szűkkezéség, zsugoriság. *Imre*.
- Illicium**, inger, ingerlés, édesgetés, csábítás, csalogatás. *Lexicon*.
- Illicitus**, tilos, tilalmas, tiltott, nemszabad. *Imre*. *Lexicon*.
- Illimitabilis**, határozhatatlan. *Lexicon*.
- Illimitatus**, határtalan. *Ercsei*. *Imre*. *Thezarovich*. Határozatlan, környékezetlen. *Lexicon*. Korlátozatlan. *Fogarasi*.
- Illuminatio**, észderülés v. derítés, derültség, felvilágosodás, felvilágosítás. *Imre*. Észderülés, észderítés. *Lexicon*. Világosodás, világosulás. *Fogarasi*.
- Illusio**, megjátás, megcsalódás, megcsalás; néha: gúnyolás, csúfolás, ámtás, áltatás. *Imre*. Rászedés, megcsalás, csaltkozás, áltatás. *Lexicon*.
- Illusivus**, csalfa, csalékony, játszi, ámtó. *Imre*.
- Imago**, kép. *Imre*. Képezet. *Horvát Ádám*. Ábrázolmány. *Bachich*.
- Imaginabilis**, leábrázolható, képzelhető. *Ruszek*.
- Imaginari**, képzelni. *Féjér*. Képzeldni, képzelni. *Ercsei*.
- Imaginarium**, képzelgős, képzelgési, képzelményi, képzelményes. *Imre*.
- Imaginatio**, képzés, képzemény. *Lexicon*. Képzelmény. képzeldés. *Imre*. Képzelmény. *Ercsei*. *Ruszek*. *Dóhovic*. Képzelmény. *Lángy*. Képzeldés. *Köteles*. Képezet. *Endrődy*. Képzeld erő. *Magda*. Képzelmény, képzeldés. *Bachich*.
- Imaginatio productiva**, teremő; — reproductiva, viszszaahozó képzeldés. *Köteles*.
- Imaginum**, képzelt, képzemény. *Thezarovich*. Képezet. *Horvát Ádám*. Képezet. *Lexicon*. Képzelt. *Döbrentes*.
- Imaginativum**, képzeldésbeli. *Thezarovich*.
- Imbecillitas**, erőtlenség, tehetetlenség, gyarlóság; *Fragilitas*. *Imre*.
- Imbecillitas mentis**, butaság, ostobaság. *Imre*.
- Imitari**, mímelni. *Kazinczy*. Utánozni. *Döbrentes*. Követni. *Szilasy*.
- Imitatio**, utánzás, követés. *Imre*. Majmolás, követés. *Lexicon*.
- Imitator**, utánzó, követő. *Imre*. Mímelő, majmoló, utánzó. *Csapó*.

- Imitatorius**, utános, követékeny, utánzatos, utánzati. *Imre.*
- Immanens**, benmaradó, belleges, bellegi, beható. *Imre.* Benmaradó v. honi *Lexicon.*
- Immanenter**, benmaradólag, behatólag, bellegesen. *Imre.* Vesztegelve. *Csapó.*
- Immanitas**, taméntalanság, iszonyatosság. *Imre.*
- Immaterialis**, nem testi, lelki. *Ercsei.* Testetlen. *Horvát Ádám.* Lángly. Testelen. *Berzsenyi.* Anyagtalan. *Imre.*
- Immaterialismus**, anyagtalánítás, elkísítés: Spiritualismus. *Imre.*
- Immaterialitas**, testetlenség. *Lexicon.* *Ruszek.* Lángly. Szertelenség, anyagtalanság. *Imre.* Szalay.
- Immediate**, közbenvetés nélkül, egyenesen. *Horvát Ádám.* Eszközletlenül, közvetlenül. *Ruszek.* Puky. Fogarasi. Közbevetetlen. *Ercsei.*
- Immediatus**, eszköztelen, közvetlen, közvetlen. *Imre.* Eszköztelen, eszköztelen. *Lexicon.* Közvetlen, eszköztelen, közbevetetlen, egyenes, közvetlen. *Szilasy.*
- Immemor**, feledő, feledékeny. *Imre.*
- Immemorialis**, emlékeztethetetlen, emlékeztethaladó. *Pauly.* Emlékeztet felyülhaladó. *Puky.* Emlékhaladó. *Szalay.*
- Immensitas**, mértéktelenség. *Imre.* Mérheterlenség. *Lexicon.*
- Immensitas (Dei)**, mindenütt lévőség. *Ruszek.*
- Immensum**, megmérhetetlen. *Ercsei.*
- Immensurabilitas**, mérhetetlenség, mérhetlenség. *Imre.* Köteles.
- Immeritus**, érdemtelen, érdemtelen. *Imre.*
- Immersion**, süllyesztés. *Lexicon.* Süllyedés. *Csapó.*
- Imminui**, kevesedni, fogyni, fogyatkozni, kisebbedni. *Lexicon.*
- Immiscere**, belevegyíteni, egyéltetni, avatni, keverni. *Lexicon.*
- Immisceri**, léledzeni. *Szilasy.* Béavatkozni. *Csapó.*
- Immobilitas**, mozdulhatatlanság, mozdíthatatlanság, állandóság. *Imre.*
- Immobile**, mozdúlhatatlan, ingáttalan, fekvő. *Lexicon.*
- Immoderatio**, mérséktelenség, kéméletlenség. *Imre.*
- Immodestia**, szerénytelenség. *Kazinczy.* Szertelenség, szeméretlenség. *Imre.*
- Immoralitas**, erkölcselenség. *Lexicon.* *Bachich.* Erénytelenség, erkölcselenség. *Imre.*
- Immortalis**, halhatatlan. *Köteles.* *Horvát Ádám.* Halhatatlan. *Döbrentei.* *Imre.*

- Immortalitas**, halhatatlanság. *Ruszek.* Halhatlanság. *Imre.*
- Immunis**, mentt. *Lexicon.* Szabados, mentt, mentes, felmentve lévő. *Puky.* Ment, mentes. *Fogarasi.* Felmentett. *Szalay.*
- Immunitas**, mentség, tisztelenség, hivatalatlanság. *Imre.* Mentesség, *Fogarasi.* Szabadság, mentesség, felmentés, megmentés. *Puky.*
- Immutabilis**, változhatatlan, változtathatatlan. *Lexicon.*
- Immutabilitas**, változhatatlanság, változtathatlanság. *Imre.* (Dei) megváltozhatatlanság. *Ruszek.*
- Impar**, nem egyenlő. *Csere.* Egyenlőtlen. *Csapó.* Páratlan. *Imre. Szalay.*
- Imparitas**, páratlanság, egyentelenség, égyenletlenség. *Imre.*
- Impassibilitas**, szenvedhetlenség. *Imre.* Szenvedetlenség, szenvedethetlenség. *Lexicon.* Incompassibilitas, együtt nem szenvedhetés, összenemférés. *Imre.*
- Impatentia**, türethetlenség, türetlenség. *Imre.* Türethetetlenkedés. *Lexicon.* Békételesség. *Pictetus.*
- Impedimentum**, akadály, gáncs. *Imre.* Akadé. *Lexicon.* Gát, akadály; part, geréb. *Pauly.*
- Impedire**, gátolni. *Lexicon.*
- Impellere**, taszítani. *Horvát Ádám.* Ösztönözni, készíteni. *Szalay.* Izgatni, nógatni, biztatni. *Csapó.*
- Impenetrabilitas**, áthathatatlanság. *Lexicon. Imre.* Kiszoríthatatlanság. *Ercsei.* Beférhetetlenség, áthatatlanság. *Thezarovich.* Egybeférhetetlenség. *Ruszek.* Kirekesztő erő. *Szigethy.* Áthatatlanság. *Nagy Leopold.* Elférhetetlenség. *Pauly.*
- Imperans**, parancsoló. *Imre.*
- Imperativus categoricus**, észparancs. *Imre.*
- Imperator**, parancsnok. *Imre.* Császár. *Fogarasi.*
- Imperium**, kormány, hatalom. *Lexicon.* Parancsolat, parancskormány. *Imre.* Uralkodó hatalom, uralkodás. *Ercsei.* Birodalom, császárság. *Fogarasi.*
- Imperium absolutum seu illimitatum**, szabados uralkodás. *Ercsei.* Határtalan v. korlátlan uraság. *Csapó.*
- Imperium despoticum**, önkényű uralkodás. *Ercsei.*
- Imperium limitatum**, seu temperatum; határok közé szorított uralkodás. *Ercsei.*
- Imperium mixtum v. minus plenum**, elegyes uralkodás. *Ercsei.*
- Imperium purum seu plenum**, tiszta v. telyes hatalmú uralkodás. *Ercsei.*

- Imperceptibilis**, megérzhetetlen, észbevehetlen. *Imre.* Megfoghatlan, érzhetlen. *Szalay.*
- Imperfectibilitas**, tökéletesülhetlenség, tökéletesíthetlenség, nemtökéletesülhetés. *Imre.*
- Imperfectio**, tökéletlenség. *Imre. Horvát Ádám.*
- Imperspicuum**, átláthatatlan, értelmetlen, tisztátalan, ösméretlen, járatlan. *Lexicon.*
- Impietas**, kegyességtelenség. *Pictetus.* Istentelenség, gonoszság. *Imre. Lexicon.*
- Implacabilitas**, engesztelhetlenség, kérlelhetlenség, békéltelenség. *Imre.*
- Implementum**, beteltyesedés. *Lexicon.* Tellyesítés, bétöltés. *Puky.*
- Implicari**, kötetlődni. *Lexicon.* Belékeveredni. *Csapó.*
- Implicatio**, befonás, bekeverés, befűzés. *Imre.*
- Implicite**, beszöve, odav. hozzáértve, belézve, szövedékesen, szövevényesen. *Imre.* Titkon. *Lexicon.* Befogalósan, bekötte, hozzáértve, értetődve. *Szilasy. Puky.* Befejtőleg; **explicite**, kifejtőleg; **inclusive**, bezárólag. *Fogarasi.*
- Imploratio**, sírvakérés, esedezés, esdeklés. *Imre.*
- Impopulatio**, népesség. *Ercsei.* Népszám. *Puky.* Népesítés, népesülés, népeület, népesség. *Fogarasi.*
- Importunitas**, alkalmatlankodás, háborgatás. *Imre.*
- Impossibilitas**, lehetlenség. *Imre.* Lehetetlenség. *Köteles. Ruszek. Lexicon.*
- Impotens**, tehetetlen, magával nem bíró. *Ercsei.*
- Impotentia**, tehetetlenség. *Imre. Puky.*
- Imprecatio**, átkozás, átok. *Lexicon.*
- Impressio**, érdeklés, illetés, nyomadék. *Lexicon.* Béhatás, benyomás, érdeklés. *Horvát Ádám.* Benyomás, nyomadék, nyomadék. *Imre.* Illetés. *Ercsei.* Megilletés. *Ángyán.* Ingerlés, illetés. *Bachich.* Benyomás. *Lánghy. Szilasy.* Benyomat, béhatás. *Döbrentei.*
- Improbabile**, hihetetlen. *Ruszek.* Rosszalható. *Csapó.*
- Improbabilitas**, hihetlenség, jóvá, v. helybenhagyhatlanság, igazolhatlanság, valószínűtlenség. *Imre.* Hihetlenség. *Ruszek. Horvát Ádám.*
- Improbare**, rosszalni. *Fogarasi.* Helyteleníteni, feddeni. *Puky.*
- Improbatio**, helytelenítés, rosszalás, helyben v. jóvá-nemhagyás. *Imre.*
- Improbitas**, jámbortalanság, gonoszság. *Imre.*

- Impropertio**, aránytalanság. *Lexicon*. Idomatlanság. *Csapó*. Eránytalanság. *Puky*. Egyarányúatlanság. *Márton*.
- Impropertionale**, aránytalan. *Lexicon*. Egyarányúatlan. *Márton Ist.* Idomatlan. *Csapó*. Eránytalan. *Puky*.
- Improprius**, kölcsönözött. *Lexicon*. Sajátlan, nemtulajdon, idegen. *Imre*.
- Improvidus**, gondolatlan, nemgondoskodó, előrenemlátó, v. néző. *Imre*.
- Imprudencia**, oktalanság. *Imre*. Esztelenség. *Molnár*.
- Impuber**, fel nem serdült. *Molnár S.* Neveletlen. *Puky*. Serdületlen. *Szalay*. Siheder, ifjoncz. *Csapó*.
- Impubertas**, kiskorúság. *Lexicon*. Serdületlenség.
- Impudens**, szemtelen, orczátlan, szemérmetlen, szégyentelen. *Imre*. *Lexicon*.
- Impudentia**, szemérmelenség, szemtelenség, orczátlanság, szégyentelenség. *Imre*.
- Impudicitia**, szemérmetlenkedés, orczátlankodás, fajtalankodás. *Imre*.
- Impudicus**, szemérmetlen, szemtelen, szégyentelen.
- Impugnatio**, ostromlás, vivás, megtámadás. *Imre*.
- Impulsio** v. **Impulsus**, izgatás, taszítás, ösztönözés, késztetés, ingerlés, biztatás. *Lexicon*. Ráhajtás, kész-
- tés, késztetés. *Imre*. Taszítás. *Horvát Ádám*.
- Impulsivus**, ráhajtó. *Thezarovich*. Késztető, ingerlő, ösztönöző. *Szalay*.
- Impunibilis**, megbüntethetetlen. *Lexicon*.
- Impunis**, káratlan, büntetlen. *Lexicon*.
- Impunitas**, büntetlenség, feddtelenség, bűnmentség. *Imre*.
- Impuritas**, tisztátalanság. *Lexicon*. Tisztátlanság. *Imre*.
- Imputatio**, tulajdonítás. *Lexicon*. *Ercsei*. *Köteles*. *Szilasy*. Betudás, beszámítás, tulajdonzás, okolás, ráfogás, tulajdonítás. *Imre*. Beszámítás, beadás, okozás, beszámítás. *Puky*.
- Inactivitas**, ügyetlenség, tehetetlenség, munkálatlanság. *Imre*.
- Inadaequatus**, egyenetlen, nem egyenlő. *Lexicon*.
- Inadvertentia**, észrevétlenség, észrenemvétel, ügyetlenség. *Imre*. Észrenemvétel, észrevehetetlenség. *Puky*.
- Inaequalis**, egyenetlen, egyenetlen. *Lexicon*.
- Inaequalitas**, egyenetlenség, egyenlőtlenység. *Imre*.
- Inaequaliter**, egyenlőtlenül. *Thaisz*.
- Inamoenitas**, kellemetlenség, kietlenség. *Imre*.

- Inamovibilitas**, elmozdíthatatlanság. *Imre.*
- Inanimis**, lelketlen. *Imre.*
- Inanis**, hiúságos, hiú. *Lexicon.* Üres, puszta, haszontalan, értéketlen. *Imre.*
- Inanis terminus**, üres szó. *Thezarovich.*
- Inarticulatus**, tagolatlan, cikkelyezetlen. *Csapó.* Fel nem tagolt, izekre nem oszlott. *Lánghy.*
- Inbegriff**, összeség. *Folnésics.* Tartalom. *Szalay.*
- Incantatio**, varázslás. *Lexicon.* Megigézés, megbűvölés, megbájolás. *Szalay.*
- Incapacitas**, fogékonytalanság, képestelenség. *Imre.*
- Incertitudo**, bizonytalan-ság. *Lexicon.* *Imre.* *Ruszek.*
- Incestus**, vértörés, házasságtörés. *Lexicon.* Vérparáz-naság. *Tóth Ferencz.* Vér- v. vérségfertőztetés. *Puky.* Vértörés. *Szilasy.*
- Inchoatio**, kezdés, hozzáfogás. *Imre.*
- Inchoativus**, kezdős, készítő. *Imre.*
- Incidentia**, ötlet. *Imre.* *Fogarasi.* Észötlés. *Puky.* Ötlemény. *Csapó.*
- Incitabilitas**, éleszthetőség. *Cseremizky.* Ingerlékenység. *Szalay.*
- Incitamentum**, inger, ösztön. *Lexicon.* Izga, inger, gyorszer. *Imre.* Gerjesztés, gerjedelem. *Puky.*
- Incitare**, izgatni, nógatni. *Csapó.* Ingerleni, éleszteni. *Szilasy.* Ingerelni. *Puky.*
- Incitatio**, izgatás, ingerlés, gyorsítás. *Imre.* Nógatás. *Karács.*
- Inclinatio**, hajlandóság, vonzódás. *Imre.* Billenés. *Horvát Ádám.* Hajlandóság. *Lexicon.* *Puky.*
- Inclusive**, belevéve, belérekesztve, bérekesztőleg. *Puky.* Bézárólag. *Fogarasi.*
- Incogitabilitas**, gondolhatatlanság. *Imre.*
- Incognitus**, esméretlen. *Ruszek.* *Horvát Ádám.*
- Incognoscibilitas**, észmérhetlenség, tudhatatlanság. *Imre.*
- Incolumitas**, épség, sér-tetlenség. *Imre.*
- Incompetens**, illetlen, hozzá nemillő. *Lexicon.* Nem-illető. *Fogarasi.*
- Incompletus**, teljetlen, töltetlen, nemteljes. *Imre.*
- Incomprehensibilitas**, megfoghatatlanság. *Imre.*
- Inconceptibile**, megfoghatatlan. *Lexicon.* Meg-nemfogható. *Szalay.*
- Inconciliabile**, össze v. egybe v. kibékélhetetlen, békithetetlen. *Lexicon.*
- Inconditionatus**, alku-tlan, kikötetlen, feltétlen. *Imre.* Alkútlan. *Szilasy.*
- Inconnexum**, kapcsolatlan, kapcsolatlan. *Thezarovich.*

- Inconsequens**, következetlen, balgatag. *Lexicon.* Következetlen. *Imre. Puky. Fogarasi. Fábriczy.*
- Inconsequentia**, következetlenség. *Imre. Puky. Fogarasi.*
- Inconsiderantia**, vigyázatalanság, figyelmetlenség. *Imre. Gondolatlanság. Csapó.*
- Inconstantia**, állhatatlanság. *Imre. Szalay.*
- Inconvenientia**, egyezetlenség, férkezetlenség. *Imre. Illetlenség. Puky.*
- Incorporeitas**, testetlenség. *Imre. Ruszek.*
- Incorporeus**, testetlen, szeretlen *Lexicon.*
- Incorruptibilitas**, romolhatatlanság. *Lexicon. Ruszek.* Romolhatlanság, vesztegethetlenség. *Imre.*
- Incredulitas**, hittelen-ség. *Lexicon.* Hitlenség, hitetlenség, nemhivés. *Imre.* Hihetlenség. *Pietetus.*
- Incredulus**, hittelen. *Rácz And.* Hitlen, nemhivó. *Csapó.*
- Incrementum**, nevededés, gyarapodás, szaporodás, nagyobbodás, nevededés, gyarapodvány. *Imre.* Gyarapodás, nevededés. *Lexicon.*
- Incubo**, lidércz. *Imre. Puky.*
- Inculcare**, fülébe sügni, szájába rágni. *Lexicon.*
- Inculpabilis**, feddhetetlen, vádolhatatlan; vagy: feddendő, vádolható. *Imre.*
- Inculpatatutela**, életmentés, védelem. *Baskick.*
- Inculpatatutelaemoderamen**, büntelen v. szabad védelem' mértéklete. *Pauly.* Büntelen maga v. önvédelem. *Puky.* Hibátlan védelem' mérséke. *Fogarasi.*
- Inculpatus**, bevádolt; büntelen, feddetlen, vétlen. *Imre.* Hibátlan. *Fogarasi.* Büntetlen. *Puky.*
- Incultus**, miveletlen, faragatlan, neveletlen. *Imre.*
- Incuria**, gondatlanság, vigyázatlanság. *Imre. Lexicon.*
- Indebitus**, kelletlen. *Thezarovich.* Helytelen, méltatlan. *Puky.* Tartozatlan. *Fogarasi.*
- Indecentia**, illetlenség. *Lexicon. Imre.*
- Indecise**, függőben. *Ercsei.*
- Indecisivus**, tétovázó, habozó. *Imre.*
- Indecorus**, disztelen. *Imre.* Tisztességtelen, disztelen, illetlen. *Lexicon.*
- Indefinitum**, határozatlan, bizonytalan. *Lexicon.*
- Indemnitas**, káratlanítás, kármentés, kárpótolás. *Imre.* Kártalanítás. *Fogarasi.* Kármegettérítés, kármentség, kármentés. *Puky.*
- Indemnitas**, káratlanság, elégtétel. *Márton.* Kártalanítás. *Fogarasi.* Kármentség, káratlanság. *Imre.*

Indemonstrabilitas, megmutathatlanság. *Imre.*

Independentia, függetlenség. *Imre. Ruszek. Puky.*

Indesignatus, jeletlen, ki-jeletlen, kinemjelelt. *Imre.*

Indesinens, szünetlen. *Lexicon.* Megnemszünő. *Szalay.*

Indeterminabilis, meghatározhatlan. *Imre.*

Indeterminate, határozatlanul. *Thezarovich.* Korlátozatlanul, határatlanul. *Lexic.* Határozatlanul. *Puky.*

Indeterminatus, határozatlan. *Imre. Puky. Thezarovich.* Meg nem határozott. *Horvát Ádám.*

Indeterminismus, a 'határozatlanság' vitatása. *Lexicon.* Szabad-akarat-állítás. *Ercsei.* Önkényezet, kényvitatás, kényszabadítás. *Imre.*

Indeterminista, önkényező, kényvitató, kényszabadító. *Imre.*

Index, számszer. *Kovács Mihály.* Mutató lajstrom. *Puky.* Mutatvány. *Fogarasi.* Foglat, tartalom. *Szilasy.*

Indicium, bizonyítás, tanúbizonyosság. *Lexicon.* Jel, jelenség; jelenség: Praesentia. *Imre.*

Indicatio, bemondás, bejelentés, kimutatás. *Imre.*

Indifferens, egyleges, közömbös, közbenes. *Imre.* Egykedvű, egykedvűleges. *Foga-*

rafi. Érzéketlen, hidegvérű, érdeketlen. *Lexicon.* Határozatlan, érdeketlen, közletes. *Puky.* Különbségtelen. *Kovács Mihály.* Mindegy. *Sárvári.* Középviseletű. *Márton István.* Közömbös. *Dapsy. Thezarovich.* Középbecsű, szabad tetszésre hagyott, törvény által elnemhatározott, különbözetlen, közép, középváló, részvetetlen, befolyás nélkül való. *Szilasy.* Se jó se rossz. *Ercsei.*

Indifferenter, közömböleg. *Thezarovich.* Egykedvűleg. *Fogarasi.*

Indifferentia v. Indifferentismus, egylegesség, közbenesség. *Imre.*

Indifferentia, hidegvérűség, érzéketlenség, érdeketlenség. *Lexicon.* Közömbőség. *Thezarovich.* Különválatlanság. *Szilasy.* Egykedvűség. *Fogarasi.*

Indifferentiae punctum, központ, középpont. *Szilasy.*

Indifferentismus, lágy melegség. *Ercsei.* Hidegvérűség, érzéketlenség, érdeketlenség; középváló' vitatása, közepségitatás, a pártatlanságnak 'szélesítése. *Lexicon.* Határozatlanság, hidegség, lágymelegség, érdeketlenség. *Puky.* Pártatlanság, indulatlanság. *Szilasy.* Közömbösség. *Csapó.*

- Indifferentista**, egylegész, egylegesdi, közbenész, közölő. *Imre*. Felekezetlen, pártatlan, hidegvérű, érzéketlen 'stb. *Lexicon*.
- Indigentia**, inség. *Lexicon*. Szilágy. Inség, szűkölködés, szorultság. *Imre*.
- Indignatio**, neheztelés. *Imre*. Bosszonkodás, neheztelés. *Pictetus*.
- Indignitas**, méltatlanság. *Imre*. *Lexicon*.
- Indirecte**, közösleg, mellesleg, eszköztelenül v. eszköztelenül, mellékesen. *Szilágy*. Mellesleg. *Horvát Ádám*.
- Indirectus**, mellékes, nem-egyenes. *Imre*. Mellesleges. *Szalay*.
- Indiscernibilis**, különböztethetetlen. *Imre*.
- Indiscretio**, megnemkülönböztetés, megneválasztás, megnemitélés, ítéletlenség. *Imre*. Méltalmatlanság. *Fogarasi*.
- Indiscretus**, megnemkülönböztető, ítéletlen, vigyázatlan. *Imre*. Meggondolatlan. *Puky*. Méltalmatlan. *Fogarasi*.
- Indiscriminatum**, szétiben. *Horvát Ádám*.
- Indispositus**, rendbeszedetlen, zavart, készületlen, kedvetlen. *Lexicon*.
- Indissolubilitas**, feloldhatatlanság. *Lexicon*.
- Indistans agere**, távulá-
ba hatni. *Thezarovich*.
- Individuale**, ridegítő, oszthatatlan. *Lexicon*. Önnözöti. *Barczafalvi*. Eggyedes, eggyedményes. *Thezarovich*. Egyes. *Buczy*. *Ruszek*. *Koteles*. Személyes, egyes, meghatározott. *Szilágy*. Egylekes, egyleki. *Imre*. Egymis, egykileges. *Fogarasi*.
- Individualitas**, egymiség. *Balog Sámuel*. Személyesség. *Ángyán*. Ridegség. *Szilágy*. Egylekség, egyediség, egység. *Imre*. Egykiség, egymiség. *Fogarasi*.
- Individuatio**, egylekálás, egylekítés, 'stb. *Imre*.
- Individuum**, egylek, egyed, egyed, különd, különy, magány; ha a' *Solitudo*: magányosság. *Imre*. Önnözet. *Barczafalvi*. Egyegy, egyes dolog. *Ercsei*. Eggyedmény, eggyed. *Thezarovich*. Egymi. *Staut*. Egymiség. *Simon Flor*. Személy. *Puky*. Rideg személy. *Pucz*. Rideg való. *Szilágy*. Ember. *Szabó Andr*. Egyes. *Derhám*. Egyén. *Kunoss*. Egymi (dolog), egyki (személy). *Fogarasi*.
- Individuus**, oszthatatlan, elválhatatlan, elválaszthatatlan. *Imre*.
- Indivisibilis**, oszthatatlan, oszthatatlan. *Imre*. Oszthatatlan, oszthatatlan. *Lexicon*.

- Indivisim**, osztatlanul, együttesen, öszvesen. *Imre.*
- Indivisus**, osztatlan, egész, eggyező. *Lexicon.* Osztatlan, elválhatlan. *Imre.*
- Indocilitas**, tanulékonytalanság, tanítékonytalanság, észtompaság. *Imre.*
- Indolentia**, érzéketlenség, hidegvérűség. *Imre.* Indulatlanság, érzéketlenség. *Szalay.* *Lexicon.* Fájdalomnak nem érzése. *Pictetus.* Fásultság. *Csapó.*
- Indoles**, hajlandóság. *Lexicon.* Indulat, hajlat, természet, vágy. *Imre.* Termélék. *Dóhovicz.* Beltermészet, természetes vonás. *Puky.*
- Indomitus**, szelidítetlen. *Lexicon.*
- Indubitatus**, kétségtelen, kétség - külös v. küli, kétesítetlen. *Imre.*
- Indubius**, kétlen, nemkétetes, bizonyos. *Imre.* Kétségtelen, nyilvánvaló, bizonyos. *Lexicon.*
- Inducianus**, lélek-iktató, lélek-öntető, lélek-fogantató. *Imre.*
- Inductio**, behozás. *Kötetes.* *Thaisz.* Bevezetés. *Szalay.* Példagyűjtés. *Lexicon.* Behozás, példázás, példagyűjtés, okgyűjtés. *Imre.*
- Indulgentia**, engedékenység, engedelem. *Imre.* Kedvezés, búcsú, bocsánat, kegyelmezés, kímélés, elnézés, elmellőzés. *Lexicon.*
- Induratio**, keményedés, átalkodás. *Lexicon.*
- Industria**, szorgalom. *Imre.* Munkásság, igyekezet. *Ercsei.* Szorgalom, iparkodás. *Puky.* Munkásság. *Pauly.* Ipar. *Helmecczy.* *Fogarasi.*
- Industrius**, szorgalmas. *Imre.* Munkás, igyekező. *Szalay.*
- Industriosus**, szorgalmatos. *Imre.* Iparkodó. *Puky.* *Fogarasi.*
- Ineffabile**, kimondhatatlan. *Lexicon.*
- Inedia**, inség. *Puky.*
- Inefficacia**, sikeretlenség, foganatlanság. *Imre.*
- Inefficax**, foganatlan. *Lexicon.* Sikeretlen. *Puky.*
- Ineptia**, alkalmatlankodás, balgáskodás, balgatagoskodás. *Imre.*
- Iners**, munkátlan. *Csorba.* Heverő. *Horvát Ádám.* Veszteglő. *Derhám.* Tunya, gyáva, erőtlen. *Csapó.* Tehetetlen. *Szalay.* Renyhe. *Döbrentei.*
- Inertia**, tunyaság. *Lexicon.* Erőtlenység, tunyaság, gyávaság, önkénytelenség. *Imre.* Veszteglés. *Derhám.* Tehetlenség. *Nagy Leop.* Lomhaság. *Pauly.* Semmire valóság, sem nyugvásra sem mozgásra nem ügyelés. *Szilágy.* Tehetlenség, mozdulhatatlanság, helyben maradhatóság.

- vagy maradhatóság. *Horvát Ádám.*
- Inexcusabilis**, menthetetlen. *Lexicon.*
- Inexistentia**, benlét, benlétel v. létezés. *Imre.*
- Infallibilitas**, csallhatatlanság. *Imre. Lexicon.*
- Infamatio**, gyalázás, rágalmazás, becstelenség, hírvesztegetés, kisebbités. *Imre.*
- Infamia**, gyalázat. *Lexicon.* Becstelenség. *Szilasy.* Gyalázat, rágalom, roszhír v. név, kisebbség, hírvesztés, becstelenség. *Imre.*
- Infantia**, kiseddkor. *Lexicon.* Csecsemőkor, csecsemőség. *Csapó.*
- Infustus**, boldogtalan, szerencsétlen. *Imre.*
- Infavorabilis**, nemkedvező, kedvezetlen. *Imre.*
- Inferioris ordinis** v. *classis*, alacsony rendű. *Horvát Ádám.* Alrendű. *Csapó.* Alábbvaló. *Szalay.* Selejtes. *Döbrentei.*
- Inferioritas**, alábbvalóság, alság, alsóság. *Lexicon.*
- Infestus**, veszedelmes, bártortalan, bizodalmatlan. *Lexicon.* Nyughatatlan, fenekedő, ellenséges. *Mokry.*
- Inficere**, megrontani, megvesztegetni. *Lexicon.*
- Inficiale argumentum**, tagadékony tanúzat v. tanúbizonyság. *Imre.*
- Infidelis**, hűségtelen. *Pu-*
- ky.* Hitetlen. *Lexicon. Szilasy.* Hitlen, hűtelen. *Fogarasi.*
- Infidelitas**, hitetlenség. *Lexicon.* Hívtelenség. *Szalay.* Hűtelenség. *Csapó.*
- Infinitas**, v. *Infinitudo*, végtelenség, véghetetlenség, *Imre.* Végtelenség, végtelenség, véghetetlenség. *Lexicon. Thezarovich.*
- Infinita**, véghetetlenül. *Horvát Ádám.* Végtelenül. *Szalay.*
- Infinitum esse**, végtelenedni. *Barczafalvi.*
- Infinitus**, végtelen. *Sárvári. Berzsenyi. Lángly.* Végtelen. *Ruszek.* Véghetetlen, végtelen. *Köteles.* Végtelen, végezetlen. *Lexicon.* Végtelen, végtelen. *Thezarovich.*
- Influere**, beszivárogni, befolyjni. *Horvát Ádám.*
- Influxionistae**, befolyisták. *Thezarovich.*
- Influxus**, erő, erőhatás, érdeklés, illetés. *Lexicon.* Szivárgódás. *Sartori.*
- Influxus mutuus**, viszonyerő, érdeklés 'stb. *Lexicon.*
- Informatio**, beképzés, oktatás, tudatás, értesítés. *Imre.* Értesítvény, értesítés. *Döbrentei. Fogarasi.*
- Infortunium**, szerencsétlenség, baleset, balság. *Imre.* Szerencsétlenség. *Lexicon.*
- Infundatus**, alaptalan, okatlan. *Imre.*
- Infusionsthierchen**, ázalékféreg. *Szilasy.*

- Ingenitus**, beoltott, született, természeti. *Imre.* Vele született, velelett, a' természetül adott. *Lexicon.*
- Ingenium**, elme. *Ercsei.* *Imre.* *Lexicon.* Elmesség. *Sárvári.* *Ángyán.* Észtüz, elme. *Szalay.*
- Ingenium acutum**, éles elme. *Horvát Ádám.*
- Ingenium bonum**, jó elme. *Ercsei.*
- Ingenium divinum**, nagy elme. *Ercsei.*
- Ingenium festivum**, elmesség. *Ercsei.*
- Ingenium hebes**, buta v. tompa elme. *Ercsei.*
- Ingenium obtusum**, tompa elme. *Horvát Ádám.*
- Ingenium originarium**, észláng. *Lexicon.* *Dübrentei.*
- Ingenium poeticum**, poétai v. költő lélek. *Ercsei.*
- Ingenium sagax**, éles elme. *Ercsei.*
- Ingeniosus**, elmés. *Imre.*
- Ingenuitas**, nyíltszivűség. *Lexicon.* Nyíltság, őszinteség, nyíltszivűség, természetesség. *Imre.*
- Inglorius**, dicsőtlen, dicsőtelen, dicsőségtelen. *Imre.*
- Ingluvies**, torkosság, zabálás, falánkság. *Imre.*
- Ingratitudo**, háládatlanság, hálátlanság. *Imre.*
- Inhabilitas**, alkalmatlanság, használhatlanság. *Imre.* Ügyetlenség. *Csapó.*
- Inhaerentia**, beragadás, betartozás. *Imre.* Függes, függemény. *Lexicon.*
- Inhiatio**, kapkodás. *Lexicon.* Ezenkedés, vágyás v. ásítózás valamire. *Csapó.*
- Inhonestas**, tisztelenség, becstelenség. *Imre.*
- Inhonestus**, gyalázatos, rút, disztelen, tisztességtelen. *Lexicon.*
- Inhonoratio**, nembecsültetés. *Lexicon.*
- Inhumanitas**, embertelenség, gorombaság. *Imre.* Embertelenség. *Lexicon.*
- Inimicitia**, ellenkedés, ellenségeskedés, gyűlölség. *Imre.* Ellenkedés, visszalkodás; a' békételesség: discordia. *Lexicon.*
- Inimicus**, ellenség, ellenfél, ellenséges. *Imre.*
- Inintelligibilitas**, értetlenség, értelmetlenség. *Imre.* *Lexicon.*
- Iniquitas**, méltánytalanság; méltányság: aequitas. *Imre.* Igazságtalanság, törvényszegés. *Lexicon.* Egyetlen szivűség. *Márton István.* Igaztalanság. *Csapó.*
- Iniquus**, igaztalan. *Thezarovich.* Méltánytalan. *Imre.*
- Initiatio**, be v. felszentelés. *Lexicon.* Bé v. felavatás. *Szalay.* *Mokry.*
- Initium existendi**, kezdetesség. *Karács.*

- Injuria seu Injustitia**, igaztalanság, törvénytelenesség, jus-sértés, igazságtalanság. *Imre*. Bosszúság, jusügyeletlenség, jussértés. *Lexicon*. Boszú, bántalom. *Fogarasi*. Méltatlanság, sérelem. *Puky*.
- Injustum**, jogtalan. *Némethy*. Igaztalan, törvénytelen. *Szalay*.
- Innatum**, velünk lett v. született. *Lexicon*.
- Innatura le**, természetlen. *Lexicon*.
- Innocens**, ártatlan. *Imre*. Büntetlen. *Lexicon*.
- Innocentia**, ártatlanság, vétlenség. *Imre*.
- Innocuus**, ártalmatlan, ártalom nélküli. *Imre*.
- Innumerabilis**, számlálhatatlan. *Imre*. Számlálhatatlan. *Lexicon*.
- Innumerus**, számnélküli, számtalan. *Imre*.
- Inobediens**, engedetlen, szófogadatlan. *Lexicon*.
- Inopia**, szegénység, gyámoltalanság. *Imre*.
- Inorganicus**, gépelyetlen, létegtelen, tenészetlen, élettelen, nemélő. *Imre*. Szertelemtelen. *Barczafalvi*. Műszertelen. *Kovács Mihály*.
- Inponderabilia**, mérhetetlen valók. *Csorba*.
- Inquietatio**, nyugtalanítás, bolygatás. *Imre*.
- Inquietudo**, nyugtalanokodás, nyugtalanosság. *Imre*.
- Inquinatum**, tisztátalan, fertőztetett, förtelmes, mocsokos. *Lexicon*.
- Inquisitio**, nyomozás. *Lexicon*. Tudakozás, keresés, kérdezkedés, nyomozás. *Imre*. Kutatás. *Csapó*. Vizsgálat, hitvizsgálat. *Fogarasi*.
- Insania**, bódulás, bodultság. *Imre*. Bolondulás. *Lexicon*. Dühös bolondság, órültség. *Ercsei*. Megbolondulás. *Szilasy*.
- Insanus**, dühös bolond, órült. *Ercsei*.
- Insatiabilis**, telhetetlen. *Lexicon*. *Imre*.
- Insatiabilitas**, telhetetlenség. *Imre*. *Lexicon*.
- Insensatus**, érzékenységtelen. *Lexicon*.
- Insensibilis**, érzéketlen. *Horvát Ádám*. Érezhetetlen, érzéshaladó. *Lexicon*.
- Insensibilitas**, érzéketlenség, érezhetlenség. *Imre*. Érzéketlenség. *Pictetus*.
- Inseparabilis**, válhatatlan, szétválaszthatatlan. *Lexicon*. Elnemválható.
- Insidiae**, les, csel. *Imre*. Incselkedés. *Lexicon*. Fondorlás. *Lexicon*.
- Insidiatio**, leskedés, lésekedés, incselkedés, ólálkodás. *Imre*.
- Insignis**, jeles, díszes, nevezetes, deli: *Concinnus*. *Imre*.

- Insiipientia**, balgaság, bölccstelenség. *Imre.*
- Insociabile**, egybeférhetetlen. *Lexicon.*
- Insolens**, negédes. *Lexicon.*
- Insolentia**, kevélykedés, kényeskedés, felfuvalkodás, orczátlankodás, szemtelenkedés. *Imre.*
- Insolitus**, szokatlan. *Imre.*
- Insomnis**, álomtalan. *Lexicon.* Álmatlan. *Csapó.*
- Insomnium**, álmadozás. *Szilasy. Mokry.*
- Inspiratio**, sugarlás, ihlés. *Lexicon.* Sugallás, ihletés. *Szilasy.* Lélekzetvétel. *Derhám.*
- Instabilis**, állhatatlan. *Lexicon.* Ingadozó, lenge.
- Instabilitas**, állhatatlanság, ingadozás, lengesség. *Imre. Szalay.*
- Instantia**, sürgetés, kifogás. *Imre.* Kérelem, esedezés. *Puky.*
- Instigare**, késztetni, *Lexicon.* Unszolni. *Pápay.*
- Instigatio**, ingerlés. *Imre.* Unszolás, késztetés. *Csapó.*
- Instinctus**, inger. *Imre. Pápay.* Ösztön. *Lexicon. Ruszek. Szilasy.* Vaköztön. *Márton István.* Vágyódás. *Szabó András.* Ösztön, vaköztön, természeti indulat. *Sárvári.* Késztelék, ösztön. *Dóhovics.*
- Instinctus naturae**, természeti késztetés. *Derhám.*
- Institutio**, beiktatás v. avatás, tanítás, szerzés, intézés, intézkedés. *Imre.*
- Institutum**, szerzet. *Lexicon.* Intézet, szerzet, rendelet: statutum. *Imre.*
- Instructio**, felkészítés, oktatás, tudósítás, utasítás. *Imre. Szalay.*
- Instrumentum**, szerszám, műszer. *Imre.* Eszköz. *Horvát Ád.* Műszer. *Fogarasi.*
- Instrumentum**, pneumatikum, szélszerszám. *Derhám.* Szélgépely, széleszköz. *Csapó.*
- Instrumentalis**, szerszamos, műszeres; műszeri. *Imre. Szalay.*
- Insufficiens**, ölégtelen. *Ruszek.*
- Integrale**, tellem. *Barczafalvi.* Egészleges. *Szilasy.*
- Integrans**, egészítő. *Imre.*
- Integrare**, tellemíteni. *Barczafalvi.* Egészíteni. *Csapó.*
- Integritas**, tellyesség, épesség. *Lexicon.* Egészség, épesség, józanság, derekasság, tisztaság. *Imre.*
- Intellectio**, értés. *Barczafalvi.*
- Intellectualis**, értelemügvelő, értelem illető, értékeny, érteményes. *Lexicon.* Értelmi, értelmes. *Imre.* Értelembeli. *Thezarovich.* Értelmi, értelembéli. *Ruszek.*
- Intellectus**, értelem. *Erscsi. Ruszek. Sartori.* Köteles.

- Lánghy.* Értelem, értő tehetség. *Lexicon.* Értő erő v. tehetség. *Imre.*
- I**n t e l l e c t u s a g e n s, cselekedő, v. dolgozó; — p a t i e n s, elfogadó, szenvedő értelem. *Horvát Ádám.*
- I**n t e l l e c t u m (quidpiam prae ceteris distinctius), érték, tudák. *Barczafalvi.*
- I**n t e l l e c t u a l i t a s, értelmiség, értelmesség. *Imre.*
- I**n t e l l e c t u a l i s m u s, értetősdiség, értelmesdiség. *Imre.*
- I**n t e l l e c t u a l i s t a, értetősdi, értelmesdi. *Imre.*
- I**n t e l l i g e n t i a, észség. *Lexicon.* Értelem, értelmesség. *Pauly.* Értés. *Horvát Ádám.* Elme. *Szilasy.* Értelem, értés, v. értény: ens intelligens. *Imre.*
- I**n t e l l i g i b i l i s, gondolati v. észbeli. *Szilasy.* Érthető, értékeny. *Imre.*
- I**n t e l l i g i b i l e s s p e c i e s, értelmes képzetek. *Horvát Ádám.*
- I**n t e l l i g i b i l i t a s, érthetőség, értékenység, értékhaladás. *Imre.*
- I**n t e m p e r a n t i a, mértékletlenség. *Ercsei. Imre.*
- I**n t e n s i o, feszülés, feszítés, duzmasztás, erőlködés, iparkodás. *Lexicon.* Belső erő. *Mednyánszky.* Feszülés, vastagodás. *Szilasy.* Tömöttség, hathatóság, mélység. *Ruszek.* Foglalat. *Köteles.*
- Elhatás; erőlködés, feszülés, elhatolás. *Thezarovich.*
- Befeszülés v. feszítés, bellegzés, belledék, beledés, belleg; *E* x t e n s i o pedig: külleg, külledék. *Imre.*
- I**n t e n s i v u s, belleges, belledékes 'stb. *Imre.* Foglalatbeli. *Köteles.* Erőbeli. *Ercsei. Szilasy.*
- I**n t e n s i t a s, hathatosság. *Szilasy.* Feszesség. *Csapó.*
- I**n t e n s u s, feszes, elható. *Thezarovich.* Erőadó, erősebbítő. *Puky.*
- I**n t e n t i o, szándék, irányzás, irányzat. *Imre.* Ügyekezlet, szándék. *Lexicon.*
- I**n t e r c e s s i o, közbenjárás, szószóllás, esedezés (másért). *Imre. Lexicon.*
- I**n t e r e s s a n s, érdeklő, érdekény, érdekesítő, észtetező. *Imre.* Résztvétető, vonzó erejű, érdekes, érdeklő, használó. *Szilasy.*
- I**n t e r e s s a t u s, haszondi, haszonvadász v. leső, haszonkereső v. néző. *Imre.* Haszonra-néző, részrehajló, önhaszonkereső. *Pauly.* Érdekeltető. *Szilasy.*
- I**n t e r e s s e, érdek. *Imre.* Haszontekintet. *Lexicon.* Inger, érdek. *Döbrentei.* Java, haszna valaminek, v. köze valamihez, részvétel. *Pauly.* Haszontekintet, érdeklés, haszon, 'stb. *Szilasy.*

- Interesse** pathologicum, haszonles; — purum seu morale, észtettség. *Imre.*
- Interessentia**, haszonkereset, észtettség. *Lexicon.* Álhaszonkereset. *Kovács Mihály.* Részrehajlás, érdekeltetés. *Szilasy.*
- Interimaliter**, időközre, ideig-óraig. *Pauly.* Időközileg. *Szilasy.* Időiglen, időleg. *Fogarasi.*
- Interitus**, enyészés, veszt, veszedelem. *Lexicon.* Elromlás, elveszés. *Horvát Ádám.* Veszély, romlás, pusztulás, halál, elenyészés. *Imre.*
- Intermediatio**, közbenjárás. *Lexicon.* Közbenjárás, szószóllás: intercessio. *Imre.*
- Intermedium**, közbenvetés. *Pictetus.*
- Intermedius**, közöttes, közötti, közti, köztes. *Imre.* Közelső, közbeni. *Szilasy.* Közbenjáró. *Thezarovich.*
- Interminabilis**, végére mehetetlen. *Pictetus.*
- Intermundia**, világközök v. hézagok. *Imre.*
- Interne**, belőleg, belsőleg. *Thezarovich.*
- Interpellatio**, közbeyetés, közbeszóllás. *Lexicon.*
- Interpolatio**, közbeírás, iraspótlás v. foltozás, könyvesztegetés. *Imre.* Közbevetés, hozzáadás. *Lexicon.*
- Interpres**, magyarázó, tolmács. *Lexicon.*
- Interpretatio**, tolmácsolás, könyvfejtetés, írásmagyarázás. *Imre.* Magyarázat, magyarázás. *Puky.*
- Interpretatio authentica**, törvényes v. hiteles magyarázat. *Pauly. Puky.*
- Interpretatio doctrinalis**, tudós v. tudományos magyarázat. *Pauly. Puky.*
- Interpretatio extensiva**, terjesztő magyarázás. *Pauly.*
- Interpretatio restrictiva**, mérséklő magyarázás. *Pauly. Puky.*
- Interpretatio usualis**, szokásbeli magyarázás. *Puky.*
- Interpunctio**, központ. *Szilasy.* Várakozás' jele. *Kovács Imre.*
- Interregnum**, uralkodás-közi. *Ercsei.* Királyságszünet. *Puky. Fogarasi.*
- Interruptus**, félbenszakadt. *Thezarovich.* Szakadékos, hézagos. *Imre.*
- Intervallum**, köz. *Lexicon.* Időköz. *Puky.*
- Intolerantia**, türelmetlenség, türedelmetlenség. *Imre. Szalay.*
- Intolerantissimus**, türedelmetlenség. *Ercsei.*
- Intransitivus**, kinemhatható, átnemmenő, benmaradó. *Imre.* Változhatatlan. *Lexicon.*
- Intrigant**, csalárd, ravasz, álnok. *Puky.* Fonadékos. *Döbrentei.*

- Intrigue**, ravasz praktika. *Ángyán. Fonadék. Döbrentei. Szövevény*, ravaszkodás, csalszövet. *Szilasy.*
- Introductio**, bevezetés. *Ruszek. Vezérszó. Fogarasi.*
- Intuitio**, szemlélés, nézés. *Imre. Nézet, látvány. Köteles. Szemlélés. Kazinczy. Lexicon. Lánghy. Szemmelátás. Horvát Adám. Nézet. Szilasy. Dóhovic. Eszközetlen megsemlélés. Folsesics.*
- Intuitismus**, szemlélődés, szemlélgetés, szemlélkezés, szemlátomás. *Imre.*
- Intuitivus**, szemléletes, szemléleti, szemlélős. *Imre. Nézeti, nézletes, érzékleti. Puky. Nézlelhető. Halasy. Szemlélő, szemlélhető, szemlélésbeli, szemlélésűgyelő. Lexicon. Tapasztható, szemmel látható. Ersefi.*
- Intuitus**, szemlélet, nézet. *Imre. Látszat, ránézés. Márton István. Nézés. Köteles. Nézet. Ruszek. Szemlélet, látmány, reánézés. Szilasy. Nézet, érzéklet. Puky.*
- Intuitus seu Repraesentatio simplex**, egyes előterjesztés. *Ersefi.*
- Intuitive**, szemlélőleg. *Lexicon. Nézletesen, nézletileg.*
- Intumescencia**, dagályosság, duzmadás, felfuvalkodás, puffadság, puffedség. *Imre.*
- Inventarium**, jegyzemény. *Molnár S. Lelettár. Fogarasi.*
- Inventio**, találás, lelés. *Imre. Találmány. Szilasy.*
- Inventum**, találmány, lelemény, találat, lelet. *Imre.*
- Inverse**, fonákul, visszajárul. *Lexicon. Megfordítva, visszasan. Csapó.*
- Inversio**, fonákság, kifordítás, fordultság. *Imre. Visszafordítás, v. háritás. Lexicon.*
- Inversus**, visszás, fonák. *Szilasy.*
- Investigatio**, nyomozás, vizsgálás. *Lexicon.*
- Invidia**, irigység, kajánság. *Imre. Irigység, irigylés. Lexicon. Kajánság, irigység, kaján szem. Puly.*
- Invidentia**, irigylés, irigykedés, kajánkodás. *Imre.*
- Invidiosus**, irigykedő, kajánkodó. *Imre.*
- Invidus**, irigy, kaján. *Imre.*
- Invincibilis**, győzhetetlen. *Imre. Lexicon.*
- Inviolabilis**, sérthetetlen, bánthatlan. *Imre. Sérthetetlen. Ersefi. Lexicon.*
- Inviolabilitas**, sérthetlenség. *Ersefi.*
- Invocatio**, segítségkérés. *Lexicon. Eléhvás, felszólítás, segédülhvás, megkérés. Imre.*
- Involuntarietas**, akaratlanság, kénytelenség. *Imre.*
- Involuntarius**, akaratlan, nemakart, kénytelen. *Imre. Akaratlan. Lexicon.*

- Involutio**, beburkolás, beburkozás, beszövés, betakarárás. *Imre*. Bégöngyölés. *Thezarovich*. Bonyolódás. *Fogarasi*.
- Irasci**, berzenkedni, agyarkodni, mérgelődni, ingerkedni, bojtorkodni, másba kapni, tépelődni. *Pauly*.
- Iris (oculi)**, szem'feketéje. *Ercsei*. Szemszivárvány. *Derhám*. Fény- v. csillag-környék. *Bachich*.
- Ironia**, gúny, gúnybeszéd. *Lexicon*. Csufolódo v. kétértelmű beszéd. *Puky*.
- Irradicatus**, be v. meggyökeredzett, megrögzött. *Imre*. *Szalay*.
- Irrationabilis**, oktalan, észtelen. *Ruszek*.
- Irrationabilitas**, oktalanság. *Imre*. *Ruszek*. Esztelenség, oktalanság; az okosságtalanság: *Imprudencia*. *Lexicon*.
- Irrationalitas**, esztelenség. *Imre*.
- Irrefragibilis**, ellenmondhatlan, megczáfolhatlan. *Imre*.
- Irregularis**, rendhagyó. *Imre*. Szabálytalan, rendtelen. *Szalay*.
- Irregularitas**, rendhagyás, rendvesztés. *Szilasy*. Szabattlanság, zabolátlanság, törvénytelenység. *Lexicon*. Rendtelenség, törvényelleniség. *Fogarasi*.
- Irreligiositas**, vallástalanság. *Folnesics*. Religiótlanság, istenetlenység, vallástalanság. *Imre*.
- Irreprehensibilis**, gúnyolhatatlan, feddhetetlen. *Lexicon*.
- Irreverentia**, tiszteletlenség. *Imre*.
- Irrevocabilis**, visszahuzhatatlan. *Puky*.
- Irrglaube**, hibás hit. *Guzmics*. Hittévelygés. *Szalay*.
- Irrisio**, megnevetés. *Pictetus*.
- Irritabilis**, izgékony, ingerlékeny, könnyen ingerelhető. *Szilasy*. *Csapó*.
- Irritabilitas**, izgathatóság. *Pápay*. Ingerelhetőség. *Csorba*. *Thezarovich*. Ingerlődhetség. *Ercsei*. Csiklandhatóság. *Kovács Mihály*. Izgékouyság. *Szilasy*. Ingerlékenység. *Imre*.
- Irritare**, izgatni. *Pápay*. Ingerelni, nógatni, bizgatni. *Szalay*.
- Irritatio**, ingerlés, gerjesztés, nógatás, noszítás, bősztítés. *Imre*. Izgatás. *Pápay*. *Puky*.
- Irritamentum**, ingerlet, gerjesztmény. *Imre*.
- Irritum**, értéketlen. *Lexicon*. *Thezarovich*.
- Irrthum**, csalatkozás. *Féjér*. Tévedés. *Szalay*.
- Isodynamia**, erőegyen. *Imre*. *Csapó*.
- Isolare**, magányozni, kü-

- lönözni. *Puky.* Elválasztani. *Szilasy.* Elszigetelni. *Tóth L.*
- I s o l a t i o**, elszigetelés, különzés, magányítás. *Imre.*
- I s o n o m i a**, törvényegyen.
- I s o s t h e m i a**, erőegyen; a' Skeptikusoknál: okegyen. *Imre.*
- I t e r a r e**, ismételni, ismételni, többszörözni. *Lexicon.*

J.

- J a c t a n t i a**, hanyakodás. *Imre.* Dúcsekedés, kérkedés, hanyakodás, hánykolódás, kérkedékenység. *Lexicon.*
- J a c t a r e s e**, nagy garral tenni. *Székelly mondás.* Dúcsekedni, kérkedni, hanyakodni, hánykolódni. *Imre.*
- J e j u n u s**, éh. *Lexicon.* Éhes, száraz, sovány. *Mokry.*
- J o u i s s a n c e**, örömelés. *Fáy.*
- J o v i a l i s**, vidám, jó kedvű, eleven, mulattató. *Puky.*
- J o v i a l i t a s**, vidámság, jókedvűség, elevenség. *Puky.*
- J u b i l e u m**, örömesztendő. *Lexicon.*
- J u c u n d i t a s**, vidság, vidámság, vidorság, vigság. *Imre. Szalay.*
- J u c u n d u s**, kellemetes. *Lexicon.* Kellemes. *Csapó.*
- J u d i c a t i o**, ítélés. *Imre.*
- J u d i c i o s u s**, ítélettételű. *Horvát Ádám.* Itékes, itékeny. *Csapó.*
- J u d i c i u m**, ítélet. *Ercsei.* *Imre. Ruszek.* Megítélés. *Csere.*
- J u d i c i u m a x i o m a t i c u m**, megnyugotó; — dianaeticum, értekező megítélés. *Csere.*
- J u d i c i a a e q u i p o l l e n t i a**, egyetértő v. egyértékű ítéletek. *Imre.*
- J u d i c i a a n a l y t i c a**, szétfejtő ítéletek. *Imre.* Ugyanazonosok. *Ercsei.*
- J u d i c i a a p o d i c t i c a**, szükséges ítéletek. *Ercsei.* Észkényszerítő v. szükséges ítéletek. *Imre.*
- J u d i c i a a s s e r t o r i a**, valóságos ítéletek. *Ercsei.* Valósítók, erősítők, állítók. *Imre.*
- J u d i c i a c a t e g o r i c a**, alkutlan v. egyenes ítéletek. *Imre.* Feltétel nélkül valók. *Ercsei.*
- J u d i c i a c o l l e c t i v a**, gyűjtő v. öszveszedő ítéletek. *Imre.*
- J u d i c i a c o m p a r a t i v a**, öszve hasonlító ítéletek. *Ercsei.*
- J u d i c i a c o n d i t i o n a t a** seu **h y p o t h e t i c a**, alkus v. feltételes ítéletek. *Imre.*

- Judicium contingens**, eseti ítélet. *Imre.*
- Judicia contradictoria** opposita, ellenkező-visszás ítéletek. *Ercsei.*
- Judicium contraponens**, el-lentevő ítélet. *Imre.*
- Judicia contraria**, ellenző, v. ellenkező ítéletek. *Imre.*
- Judicia conversa**, megfordított ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia conversiva**, forduló v. fordítható ítéletek. *Imre.*
- Judicium convertens**, fordító ítélet. *Imre.*
- Judicia copulativa**, összevett v. egybekapcsolt ítéletek. *Imre.*
- Judicia definitiva**, béklyeges ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia designata**, kijelelt ítéletek. *Imre.*
- Judicia disjunctiva**, osztó ítéletek. *Ercsei.* Szétválasztók. *Imre.*
- Judicia disparata**, különböző v. különértékű ítéletek. *Imre.*
- Judicia diversa**, különféle v. külön erányu ítéletek. *Imre.*
- Judicia exceptiva**, kivevő ítéletek. *Ercsei.* Kifogó v. kivevő ítéletek. *Imre.*
- Judicia exclusiva**, kirekesztő ítéletek. *Ercsei. Imre.*
- Judicia exponibilia**, kifejtendő ítéletek. *Ercsei.* Feltagolhatók v. kifejtegethetők. *Imre.*
- Judicia falsa**, balítéletek. *Ruszek.*
- Judicia generalia**, közönséges v. általános ítéletek. *Imre.*
- Judicia identica**, egyenlő v. ugyanazon ítéletek. *Imre.*
- Judicia indefinita**, bélyegtelen ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia infinita**, véghetetlen ítéletek. *Imre.* Végnélkül valók. *Ercsei.*
- Judicia juxta se posita**, egymás mellé tett v. szomszéd ítéletek. *Imre.*
- Judicia limitantia**, összébb szorító ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia limitativa**, korlátozó ítéletek. *Imre.*
- Judicia manifestae et occultae compositionis**, nyilvánosságos és elrejtett összetételű ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia opposita**, visszás ítéletek. *Ercsei.* Ellenséges, ellentálló v. ellentállító ítéletek. *Imre.*
- Judicia opposita contraria**, közönséges visszás ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia particularia**, különös ítéletek. *Ercsei.* Különös v. néhányos ítéletek. *Imre.*
- Judicia practica**, cselekedtető v. parancsoló ítéletek. *Imre.*
- Judicia problematica**, lehetőségi ítéletek. *Ercsei.*

- Judicia reduplicativa**, két-
tőztető ítéletek. *Imre.* Újon-
nan előhozók. *Ercsei.*
- Judicia restrictiva**, öszve-
szorító ítéletek. *Ercsei.* Szű-
kítő, határbszorító, v. mér-
sékítő ítéletek. *Imre.*
- Judicia simplicia**, együgyű
v. egyszerű ítéletek. *Imre.*
- Judicia singularia**, rideg v.
egyes ítéletek. *Imre.* Egyes
ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia subalterna**, külön-
rendű ítéletek. *Imre.* Egymás
alá tartozók. *Ercsei.*
- Judicia subalternantia**, alá-
rendelő ítéletek. *Imre.* Fe-
lyebb valók. *Ercsei.*
- Judicia subalternata**, alá-
rendelt ítéletek. *Imre.* Alább
valók. *Ercsei.*
- Judicia subcontraria**, al v.
nehányos ellenzók. *Imre.*
- Judicia subcontraria oppo-
sita**, különös visszás ítéle-
tek. *Ercsei.*
- Judicia synthetica**, öszve-
tevő —; *Imre.* Nem azonos
ítéletek. *Ercsei.*
- Judicia tautologica**, szót-
ismételő ítéletek. *Imre.*
- Judicia theoretica**, észmér-
tető ítéletek. *Imre.*
- Judicia totalia**, egészes v.
mindenes ítéletek. *Imre.*
- Jugum**, iga, járom. *Lexicon.*
- Juramentum** s. Jusjuran-
dum, esküvés, hit. *Lexicon.*
Esk, eskü, hittétel. *Imre.*
Esküvés. *Ercsei.*
- Juratio**, esküvés, hittevés;
esküdtetés: Adjuratio. *Imre.*
- Juridicus**, törvénybeli,
törvénytilelő *Imre.* Jusmon-
dó, jusválasztó, jusitelő,
törvénytudományhoz tarto-
zó. *Lexicon.*
- Jurisconsultus**, törvény-
tudó. *Pictetus.*
- Jurisperitus**, törvénytudó.
Imre. Jog- v. törvénytudó,
törvényész, jogász. *Fo-
garasi.*
- Jurisprudentia**, justu-
domány, jus. *Ercsei.* Tör-
vénytudás. *Imre.* Törvény,
jus v. az igazok' tudománya.
Bachich. Törvénytudomány,
törvényészet, jogászat. *Fo-
garasi.*
- Jurista**, törvénytudó, tör-
vényüző; törvényész. *Imre.*
Jogász, jogtanuló v. hallga-
tó. *Csapó.*
- Jus**, jog. *Jankovich.* *Döbren-
tei.* *Berzsenyi.* *Kállay.* Ig, igaz.
Szilasy. Ite; sententia. *Sztro-
kay.* Jus, igaz, jog. *Imre.*
Jus. *Ercsei.*
- Jus civitatis universale**, ter-
mészeti polgári jus. *Ercsei.*
- Jus gentium universale**, ter-
mészeti nemzeti jus. *Ercsei.*
- Jus inculpatæ tutelæ**, bün-
telen oltalmi jus. *Imre.*
- Jus naturæ seu naturale**, ter-
mészeti jusok' tudománya.
Ercsei. *Ruszek.* Természet'
törvénye. *Fuky.* Természeti
törvény' tudománya. *Nagy*

- Imre.* Természeti kötelezetések' tudománya. *Balog Sám.*
- Jus positivum**, tett, határozott v. kijelentett jus. *Ercsei.* Kijelentett törvénytudomány, tett törvénytudomány. *Nagy Imre.* Szabott v. írott törvény. *Puky.*
- Jus publicum naturale seu universale**, polgári közönséges jus, közönség' v. község' jussa. *Ercsei.*
- Jus sociale universale**, természeti társasági jus. *Ercsei.*
- Jus societatum domesticarum universale**, természeti házi-társasági jus. *Ercsei.*
- Jus summae inspectionis**, fővigyázási jus. *Ercsei.*
- Jura connata**, velünk született jusok. *Ercsei.*
- Jura hypothetica**, feltételes jusok. *Ercsei.*
- Jura majestatica**, felség jusok. *Ercsei.*
- Jura regalia**, hasznos-jusok. *Ercsei.*
- Jussio**, parancsolás. *Imre.*
- Justificatio**, bűntelenedés, bűntelenítés. *Lexicon.*
- Justitia**, igazság. *Imre.* *Ruszek.* *Lánghy.* Igazságosság. *Sárvári.* Jogosság. *Berzsenyi.* Jusügyelés. *Lexicon.*
- Justitia attributrix**, tulajdonító igazság. *Pictetus.*
- Justitia commutativa**, felváltó igazság. *Pictetus.*
- Justitia correctiva**, megjobbító igazság. *Pictetus.*
- Justitia distributiva**, osztogató igazság. *Pictetus.*
- Justitia expletrix**, betöltő igazság. *Pictetus.*
- Justitia punitiva**, büntető; — remunerativa, jutalmazó igazság. *Lexicon.*
- Justus**, igazos, igazságos. *Imre.* Jogos. *Fogarasi.*
- Juvenilis**, ifias, ifjus, fiatalos. *Imre.*
- Juvenis**, ifju, fiatal, nevedék. *Imre.* Siheder, ifjoncz v. suhancz. *Csapó.*
- Juventus**, ifjuság, ifjkor. *Imre.*

K.

- Ksbale**, cselszövény, fondorlat, 'stb. I. Cabala.
- Kanzel**, szószék v. szónokszék. *Csapó.*
- Kauderwälsch**, teltetula, abajdóczbeszéd. *Balog S.* Mormogó, hebegő. *Csapó.*
- Kindisch**, gyermekes; — **Kindlich**, gyermeki. *Szilasy.*
- Kolben**, hömpöly. *Szilasy.*
- Komisch**, furcsa. *Döbrentei.* Mulatságos. *Balog S.* Tréfás. *Szalay.*

- Körperlehre**, test-tudomány. *Fábriczgy.*
Kunst, művészség. *Döbrentei.*
Kunst- und Industrie-Comptoir, mű- és szorgalom-tár.
Kunstkaammer, műcsarnok, műterem. *Csapó.*

- Kunstsammlung**, művészgyűjtemény. *Szilasy.*
Kunstwerk, mű. *Fábriczgy.*
Künste der Bewegung, mozgásművek. *Szilasy.*
Künste de Form, alakművek. *Szilasy.*

L.

- Labor**, munka, dolog. *Imre.*
Lexicon.
Laboratorium, munkaház, műhely. *Csapó.*
Laboriositas, munkáság, dolgoosság. *Imre.*
Labyrinthus, útvesztőkert. *Faludy.* Keringős kert. *Kovács Mih.* Bolygóház. *Horvát Ád.* Csalkert. *Fáy.* Tömkeleg. *Barczafalvi.* Fül' belső szakassza. *Ercsei.* Örvény. *Bachich.* Észbolyg v. bolygás, észkeringés v. tévelygés. *Imre.*
Lächerlich, nevetős, nevetséges. *Fábriczgy.*
Laesio, sértés, sérelem. *Imre.* Sértés, megsértés. *Lexicon.*
Laesivus, sértős, sérelmes. *Imre.*
Laetitia, vigság, vigadozás, örvendezés. *Imre.* Vigasság. *Horvát Ádám.*
Lamia, boszorkány. *Imre.*
- Lamina**, hártvácska. *Derh.*
Landschaft, tájkép. *Szilasy.* Vidékrajz. *Csapó.*
Landschaftmahler, környék- v. tájfestő. *Szilasy.*
Langvidus, lankadt, erőtlen. *Lexicon.* Lankadt, lankatag, tikkadt, tikkatag. *Imre.*
Langvor, lank, lankanat, tikkanat. *Imre.*
Lapsus, eset. *Karács.* Esés, hullás, folyás, múlás. *Csapó.*
Lapsus perpendicularis, egyenes lehullás. *Derhám.* Fügőleges v. sulyirányos esés. *Szalay.* *Csapó.*
Largitio, ajándékozás, bővenadás, bőkezűség. *Imre.*
Larva, álorcza. *Lexicon.* Álarcz, álkép, álnevezet. *Csapó.*
Larynx, gégefő. *Ercsei.* Gégefog. *Bachich.* Lehellő gége' feje. *Derhám.*
Lascivia, feslettség, fajtalanság, szilajkodás. *Imre.*

- Lasciviens** (pro refractario), délczeg. *Lexicon*.
- Latebra**, rejték. *Lexicon*.
- Lappangó**, buvó v. rejték-hely. *Mokry*.
- Laterna magica**, mesterséges lámpás. *Fejér*. Búbajos lámpa. *Csapó*.
- Latrocinium**, tolvajlás. *Pictetus*. Tolvajtság, haramiáság, zshiványosság. *Mokry*.
- Laudabilis**, dicséretes, dicséretre méltó. *Imre*.
- Laudatio**, dicsérés. *Imre*.
- Laudemium**, engedelem-bér. *Csapó*.
- Laune**, l. Humor.
- Lau nig**, szeszélyes. *Gr. Dessewffy József*.
- Laus**, dicséret. *Imre*.
- Lautirmethode**, hangoztatás' módja. *Szilasy*. Hangoztató mód. *Kiss*.
- Legalis**, törvénykövető, törvényhez szabott. *Lexicon*. Törvényes. *Sárvári. Köteles. Lánghy*. Törvény szerint való. *Pauly*.
- Legalitas**, törvényesség. *Lexicon. Nagy Im.* Törvényiség. *Márton István*. Törvényesség, külillőség, külillendőség, küljóság, külerkölcsiség. *Imre*.
- Legaliter**, törvényesen. *Magda*. Törvényszerint, törvényesen. *Lexicon*.
- Leger**, lengő. *Szilasy*.
- Leges associationis**, idearum, előterjesztések' egybekötöttése' törvényre. *Ercsei*.
- Leges fundamentales**, sarkalatos törvények. *Ercsei*.
- Legis abrogatio**, 'törvény' eltörlése. *Pauly*.
- Legis acceptatio**, törvény' elfogadása. *Pauly*.
- Legis cessatio**, törvény' megszűnése. *Pauly*.
- Legis derogatio**, a' törvény' megesorbitása, részszerint való eltörlése, megmásoltatása. *Pauly*.
- Legis promulgatio**, törvény' kihirdetése. *Pauly*.
- Legis surrogatio**, törvény' felváltása. *Pauly*.
- Legifragium**, törvényszegés. *Lexicon*.
- Legislatio**, törvényhozás, szabás, adás v. szerzés. *Imre*.
- Legislator**, törvényszerző. *Lexicon*. Törvénytevő, törvénykiadó. *Pictetus*.
- Legisperitus**, törvénytudó, törvényfejtő. *Lexicon*.
- Legitimatío**, törvényesítés, igazítás. *Imre*. Meghitelesítés. *Szilasy*. Szerintelés. *Thezarovich*.
- Legitimitas**, törvényszerelesség, törvényszerűség. *Fogarasi. Imre*.
- Legitimus**, törvény szerint való. *Pictetus*. Szeréntes v. szerintes. *Thezarovich*. Törvényszeres, törvényszerű. *Imre. Fogarasi*.

- Lehrbuch, tanító - könyv.
Szilasy.
- Lehrgeschicklichkeit, tanítás' mestersége. *Székely S.*
- Leichtsinn, könnyelműség. *Kazinczy.* Könnyűszerűség. *Szilasy.* Vizeszüség. *Döbrentei.*
- Leitfaden, vezér - könyv.
Szilasy.
- Lemma, okkölcson, kölcsönök. *Imre.* Kölcsönözött talpállítás, kölcsönállítás. *Lexicon.* Kölcsönözött tétel. *Ercsei.* Segéd tétel. *Köteles.* Kölcsön állítás, titkos szólas. *Szilasy.*
- Lematicae, okkölcsonözve. *Imre.*
- Lenitas, lágyság, kegyesség. *Imre.*
- Lenocinium, édesgetés.
Thezarovich.
- Lens crystallina, kristálylencse. *Ercsei.* Fénygyöngy.
Bachich.
- Lens optica, néző v. látólencse. *Derhám.*
- Lethargus, álmokórság.
Csapó.
- Levis, lepke, könnyen gondolkodó. *Lexicon.* Könnyelmű. *Kazinczy.* *Imre.*
- Levitas animi, gondolatlanság. *Szilasy.* Könnyelműség, lepkeség. *Imre.* Csélcapság. *Márton István.*
- Lex, törvény. *Közzzó.*
- Lex conservatoris, megtartás' törvénye. *Thezarovich.*
- Lex continui, egymásból folyás' törvénye. *Ercsei.*
- Lex fundamentalis, talptörvény, sark törvény. *Lexicon.*
- Lex fundata in praesumptione, gyanításon épült törvény.
Pauly.
- Lex imperfecta, seu moralis v. interna, erkölcsi belső törvény. *Ercsei.*
- Lex irritans, sikeretlenítő törvény. *Pauly.*
- Lex justitiae, igazság' törvénye. *Csere.*
- Lex minimi, kicsid' törvénye.
Thezarovich.
- Lex moralis, erkölcsi törvény. *Ruszek.*
- Lex naturalis, természeti törvény. *Ercsei.*
- Lex parsimoniae, takarékoság' törvénye. *Thezarovich.*
- Lex perfecta seu juridica v. externa, jusbeli v. jústörvény, külső törvény. *Ercsei.*
- Lex permissiva, engedelem v. szabadság - törvény. *Lexicon.*
- Lex positiva, szerzett törvény. *Lexicon.* Meghagyó törvény. *Pauly.* Szabott törvény. *Puky.* Szabad törvény. *Szilasy.* Tett v. kijelentett törvény. *Ercsei.*
- Lex prohibens, tiltó törvény.
Pauly.
- Lex sapientiae, bölcsesség' —; veritatis, igazság' törvénye. *Csere.*
- Lexicon, szótár, szókönyv.
Idioticon, vidéki szó-

- könyv. *Etymologicon*, származtató szókönyv. *Glossarium*, avült-szókönyv. *Schullexicon*, iskolai szókönyv. *Synonymicum*, egyeztető szókönyv. *Szilasy*.
- Libella**, vízmérték. *Nagy Imre*. Egyenző. *Pauly*.
- Liber**, szabad, mentt. *Lexicon*. Szabad akarat szerént való. *Horvát Ádám*.
- Libere**, szabadgyában. *Lexicon*. Szabadon. *Közszó*.
- Liberalismus**, szabadkozás. *Imre*. Szabadoskodás, szabad gondolkodás. *Csapó*.
- Liberalitas**, adakozás, bőkezűség. *Ercsei. Lexicon*. Szabadszerűség, adakozás, szabad adás. *Imre*.
- Libertas a coactione v. necessitate**, kényszerítéstől v. erőszaktól való szabadság. *Horvát Ádám*. Az erőszaktól v. sükségtől mentt szabadság. *Lexicon*.
- Libertas cogitandi**, gondolkodásbeli szabadság. *Ercsei*.
- Libertas contradictionis v. contrarietatis**, ellenmondó, ellenkező v. ellentéző szabadság. *Horvát Ádám*.
- Libertas ephemeridum**, újságírási szabadság. *Pauly*.
- Libertas preli**, nyomtatási szabadság. *Pauly*. Sajtószabadság. *Szalay*.
- Libertas**, szabadság. *Közszó*.
- Libertinismus**, szabadonczság, szabadonkodás, szabadkodás. *Imre*. Kötelességtelenség, v. inkább ennek vitatása. *Lexicon*.
- Libertinus**, szabadoncz. *Imre*. Kötelességtagadó, szabadon gondolkodó, szabad gondolkodású, szabad itéletű, szabados. *Lexicon*.
- Libertus**, szabados. *Imre*.
- Liberum arbitrium**, szabad akarat. *Ercsei. Lexicon*.
- Libidinosus**, bujavágyú, bujaszemű, bujálkodó, kedvűző. *Imre*.
- Libido**, vágyakodás, vágykórság, bujavágy, kedvűzés. *Imre*. Fajtalanság. *Lexicon*.
- Libido vaga**, koborló, csélcsep szerelem, bujálkodás. *Lexicon*.
- Libido dubitandi**, kételkedékenység. *Lexicon*.
- Lieblingsmeinung**, kedves vélekedés. *Szilasy*.
- Licentia**, engedelem, szabadalom. *Imre*. Zabolátlan-ság. *Ercsei*. Féketlenség. *Pauly*. Engedelem, szabadság, hatalom. *Lexicon*. Féketlenség. *Szalay*.
- Licentiatus**, szabadságos.
- Licentiositas**, szabadalmasság, zabolátlan-ság, féketlenség. *Imre*.
- Licentiosus**, szabadalmas, zabolátlan, féktelen. *Imre*.

- Zabolátlan, pajkos, szilaj. *Lexicon.*
- Licitus, szabad, tiltatlan, tiltatlan, nemtiltott. *Imre.* Szabados. *Pictetus.* Szabad, tiltatlan. *Lexicon.*
- Ligá, csatolat. *Némethy.* Szövetség. *Pauly.* Kötés. *Puky.* Párt. *Csapó.*
- Ligamentum, kötelecske; — ciliare, fénykötő. *Derhám.*
- Limén, küszöb. *Lexicon.*
- Limes, korlát, határ. *Lexicon.* *Thezarovich.*
- Limitans, határozó. *Fábriczy.* Korlátozó. *Szalay.*
- Limitatio, határozás, határszabás, korlátozás. *Imre.* Megszorítás. *Köteles.* Határozottság. *Ercsei.* Korlátozás. *Lexicon.*
- Limitatio activa, határozás; — passiva, határozottság. *Thezarovich.*
- Limitativus, korlátozó. *Lexicon.* Határozatos. *Imre.*
- Limitatus, határos, határozott, korlátos. *Imre.* *Lexic.*
- Linea, hossz. *Lexicon.* Hosszú. *Thezarovich.* Vonás, sor, ág. *Puky.* Vonal. *Szilasy.* *Döbrentei.*
- Linea directionis, irányhoz. *Nagy Leopold.* Megtartózkodhatás' lineája. *Derhám.*
- Linea meridionalis, déli lineá. *Derhám.* Délvonal. *Csapó.*
- Linea spiralis, tekergő lineá. *Derhám.*
- Lineamentum, orcavonás. *Lexicon.* Arcz- v. képvonás. *Szalay.*
- Lingvista, nyelvtudó, nyelv ismerő. *Csapó.*
- Liquor, nedvesség. *Derhám.*
- Literatura, tudományosodás. *Tóth Fer.* Tudományosság, tudósság. *Szalay.*
- Lithographia, köírás, kőmetszés. *Csapó.*
- Lithotomia, kőmetszés. *Barczafalvi.*
- Litigatio, vádoskodás, perlekedés, törvénykezés, vetélkedés. *Pictetus.*
- Livor, irigylet. *Imre.* Irigység. *Szalay.*
- Lividus, irigyletes. *Imre.* Irigy, irigykedő. *Csapó.*
- Locale, helybeli, v. helyügylő. *Lexicon.*
- Locatio, helyheződés. *Karács.* Helyzés. *Döbrentei.*
- Locuples, értékes. *Lexic.* Gazdag, bő, hiteles. *Mokry.*
- Logica, észtudomány. *Lexicon.* Elmélkedéstudomány. *Lánghy.* Okoskodás' mestersege. *Dapsy.* Megfogások' tudománya. *Balog Sám.* Gondolat' mestersege. *Thezarovich.* Elmetudomány. *Bachich.* Okosság', ész', gondolkodás' tudománya. *Ercsei.* Észfogások' tudománya. *Pauly.* Észtudomány, gondolkodás' tudomány. *Szilasy.* Értelem' tudománya. *Köteles.* Józan gondolkodás' mestersege. *Ru-*

- szek.* Logika, gondolkodás v. gondolattudomány. *Imre.*
- Logica** artificialis, tudományos; — naturalis, természeti logika. *Ercsei.*
- Logica** veritas, gondolati igazság. *Thezarovich.*
- Logice**, észügyelőleg. *Lexicon.* Ész' törvényei szerint. *Szilasy.* Észtudományosan.
- Logicus**, tudósgondolkodó; logikai, gondolat, gondolat, gondolatbéli. *Imre.* Észügyelő, észtudományos. *Lexicon.* Gondolkodás' törvényei szerint való. *Fejér.* Észügyelő. *Szilasy.*
- Logice** verum, logikai igaz, gondolható. *Ercsei.*
- Logogryphus**, betűtárlány, betűtaláló. *Puky.*
- Logomachia**, szóharcz, szóper. *Lexicon.* Szóvita, szóharcz, szócsata. *Imre.* Szóharcz, szófiabeszéd, szószaporítás. *Pauly.* Szóharcz. *Köteles.* Szószaporítás. *Horvát Ádám.*
- Logos**, szó, ige, nyelv, beszéd, ész, gondolat. *Imre.*
- Longanimitas**, türelem. *Lexicon.* Elhalasztás, elvárás, türelmesség. *Imre.*
- Longinquitas**, hosszóság, messzeség, távolság, messze v. távollét. *Imre.*
- Longitudo**, hossz v. hosz. *Imre.*
- Loquacitas**, beszédesség, nyelvesség; lingvositas. *Imre.*
- Loquax**, szós, beszédes, nyelves. *Lexicon.*
- Loquela**, beszélés, beszélő tehetség. *Ercsei.*
- Loquendi** usus, nyelvszókás. *Lexicon.* Nyelvdivat. *Csapó.* *Döbrentei.*
- Lubido**, tetszet, tetszés, kedv, kény. *Imre.*
- Lubitus**, kény. *Lexicon.*
- Lucidum**, villogó. *Barczafalvi.*
- Lucidum** intervallum, tiszta köz. *Ercsei.*
- Luculentus**, látszatos, világos, nyilvánosságos. *Imre.*
- Ludibrium**, jádzódtatás. *Pictet.* Játék, nevetség, csúfság. *Mokry.*
- Ludicrum**, mulatságos. *Lexicon.* Játéki. *Mokry.*
- Lumen**, világosság, villanás. *Lexicon.*
- Lunambulo**, holdas, holdkórságos. *Pauly.*
- Lunaticus**, havas eszű, havas. *Puky.* Féleszű. *Pauly.* Havi. *Szilasy.* Hóholygó, hold- v. álomjáró. *Csapó.*
- Lux**, világosság. *Derhám.* Fény, fényesség. *Lexicon.* Villag. *Barczafalvi.*
- Luxuria**, v. *Luxuries*, bujaság, fajtalanság. *Lexicon.* Bujaság, bujály. *Imre.*
- Luxuriatio**, bujálkodás. *Imre.* Mértéketlenkedés. *Csapó.*
- Luxus**, fényezés. *Takács József.* *Döbrentei.* Fényeskedés. *Szilasy.* Pazar, fényva-

dászat, bőség. *Lexicon*. Pompázás. *Ercsei*. Fényüzés, fényvágy, pompáskodás,

pompázás, pazar. *Imre*. Pazarfény. *Csapó*.

Lytrum, váltság. *Lexicon*.

M.

Machiavellismus, alatomos önhaszonkeresés. *Szilasy*.

Machina, műszer. *Karács*. Műszerszám, erőmív, erőmű. *Imre*. Gépely. *Lexicon*. Alkotmány. *Horvát Ádám*. Műalkotmány. *Puky*. Mozgány. *Gorove*. Erőmű, gépely. *Fogarasi*. Gépely, műszer. *Thezarovich*. Mosztony; innét, mosztonol: machinatur. *Barczafalvi*. Műszer, alkotmány, erőmív, gépely, gépelymű, alkottyu, mozgány. *Szilasy*.

Machinári, fortélyoskodni, mesterkedni. *Puky*.

Macrobiotica, élethosszító tudomány. *Kovács Mihály*. Hosszúélet-tudomány. *Szilasy*. Élet-hosszabbításának mestersége.

Macrocismus, nagyvilág. *Köteles*. *Imre*.

Macula solaris, nap' homálya. *Derhám*.

Magia, egyiptomi bölcsesség, bű, bűbáj, bűvészet. *Imre*. Bű, v. bűvölés. *Lexicon*. Boszorkány, bűbájosság, babo-

naság, ördögösség. *Pauly*. *Puky*. Természetes bűbájolás. *Szilasy*.

Magismus, büvelés, bűvészkedés, bűbájosság, csilgagistenelés, v. istenítés, v. imádás. *Imre*.

Magus, ördögös, tátos, táltos. *Pauly*. Bűbajos, babonás. *Puky*. Egyiptomi bölcs, bűvész, bájnok: Zauberer. *Imre*. Bűbájoló. *Szilasy*. Bűvös, bűbajos. *Szalay*.

Magnanimitas, elmebeli nagyság. *Pictetus*. Nagyelkűség. *Közszó*.

Majestas, felség. *Lexicon*. *Puky*. Fölség. *Szalay*. *Fogarasi*.

Majestas Dei, Isten' méltósága. *Ruszek*.

Majestas personalis, főméltóság, felség; — realis, főhatalom. *Ercsei*.

Major (propositio) feltétel. *Fábricz*. Főállítás. *Lexicon*. *Szilasy*.

Majorennis, felserdült v. nagykorú. *Pauly*. *Puky*. Megállapodott idejű, v. korú. *Szilasy*. Nagykorú. *Fogarasi*.

- Majoritas** v. **Pluralitas**, többség. *Fogarasi.*
- Maledicentia**, átkozódás, szidalmazás. *Imre.* Szidalom, szidalmazás, gyalázás, káromlás. *Lexicon.*
- Maledictio**, átkozás, szidás. *Imre.* Átkozódás. *Lexicon.*
- Maledictum**, átok, szitok, szidalom. *Imre.*
- Malefactor**, gonosztevő. *Lexicon.*
- Maleficium**, gonosztett, kártét, megrontás. *Imre.* Gonosz cselekedet. *Lexicon.* Kártétel, bajlakodás, ártalom. *Puky.* Gonosztett, bűnösség; kárszenvedés, kárszenv. *Fogarasi.*
- Maleversatio**, gonoszlelkűség, gonoszság. *Puky.*
- Malevolentia**, rosszakarás. *Imre.*
- Malitia**, rosszaság. *Imre.* Gonoszság, rosszaság. *Puky.* Gonoszság, gonosz szívűség. *Lexicon.*
- Malitiosus**, rosszas, rosszaságos, rosszalkodó, gonosz. *Imre.* Gonosz lelkű. *Puky.*
- Malum**, rossz, baj. *Imre.* Gonosz. *Sárvári.* Rossz. *Horvát Ádám.*
- Malum apparens**, úgytetsző; — verum, valóságos rossz. *Horvát Ádám.*
- Malum morale**, gonosz. *Lexicon.* Erkölcsi rossz. *Ercsei.*
- Malum physicum**, rossz. *Lexicon.* Természeti rossz. *Tóth Ferencz.* Természetbeli rossz. *Ercsei.*
- Mancipatus**, rabszolgaság. *Lexicon.* Rabiga, rabság, rabbálét v. tét. *Imre.*
- Mancipium**, rabszolga. *Imre.* *Puky.*
- Mandatum**, parancs, parancsolat. *Puky.* *Fogarasi.* Megbízás, biztossági egyesítés, hatalmasítás, hatalomadás, hagyomány, parancsolat, bizomány. *Lexicon.*
- Mania**, órúltság, órület, órjüngés. *Imre.* Órúltság. *Pauly.* *Puky.*
- Maniacus**, órült. *Pápay.* *Puky.* Megzavarodott elméjű. *Szilasy.* Órült, órületes, órjüngős. *Imre.*
- Manière**, fogás. *Döbrentei.* Módosság. *Gr.* Székely Ádám. *Modor.* *Csapó.*
- Mannigfaltig**, különféle, sokféle. *Szilasy.*
- Manifestatio**, kinyilatkoztatás. *Lexicon.* Kijelentés. *Szalay.* Nyilvánítás, nyilatkoztatás, szemléltetés. *Imre.*
- Manifeste**, szemlátomást, nyilván. *Lexicon.*
- Manifestus**, nyilvánosságos. *Fogarasi.*
- Manipulare**, kezelni, kezén forgatni. *Pauly.* Kézén forgatni, vele bánni. *Puky.*
- Mantica**, jövőndölet, jövőndölő mesterség. *Imre.*

- Manuductio**, kézenvezetés, bevezetés. *Imre.*
- Manuductor**, vezér, vezető, kalauz. *Lexicon.*
- Manufactum**, kézesinálmány, kézműdarab. *Lexicon.*
- Manufactura**, kézmű, gyár. *Helmecczy. Fogarasi.* Kézmív, kézimű. *Puky.*
- Manuscriptum**, kézírás v. íromány. *Lexicon.* Kézirat. *Szalay. Fogarasi.*
- Mappa**, földabrosz. *Ruszek.* Földrajzolat. *Lexicon.* Földkép, földrajz. *Csapó.* Földrajzolat, földabrosz, földkép. *Puky.*
- Marionette**, buba játékszín. *Döbrentei.*
- Massa**, szertömény. *Lexicon.* Temérdekség. *Némethy.* Érték, vagyon, öszveség. *Pauly. Puky.* Tömeg. *Helmecczy.* Csomó. *Karács.* Tetem, szertömény, tömeg, csoport, testezet. *Szilasy.*
- Massiv**, temérdek. *Némethy.* Tetemes. *Szilasy.* Tömött, merő, zömök. *Csapó.*
- Materia**, szer, talpszer (a' logjkáb.) *Lexicon.* Anyag. *Kazinczy. Döbrentei. Berzsenyi.*
- Matéria**, anyag, szer; alagy: Stoff. *Imre.* Test, tárgy. *Ercsei.* Kelem. *Székely szó.* Kelmé. *Kerekes.* Talpszer. *Lánghy.* Tárgy. *Balog. Szabó.* Szer, műszer, testmény, anyag. *Puky.* Műveszköz, any, anyag. *Szilasy.* Anyag, tárgy, test. *Fogarasi.*
- Materia simplex**, részetlen, v. oszthatatlan valami. *Horvát Ádám.*
- Materiale**, miség. *Szilasy.* Létszer, építőszer. *Lexicon.* Készülmény. *Puky. Szer. Fogarasi.*
- Materialis**, anyagos, anyagi, szeres, szeri, szerbeli. *Imre.* Testi. *Balog. Ercsei.* Talpszerü. *Lánghy.* Materriás. *Sárvári. Köteles.* Anyagi. *Berzsenyi. Csapó. Puky.* Anyagos. *Rác Ist.* Talpszeres, szerbeli. *Szilasy.* Szerből való, szerügyelő. *Lexicon.* Materrián-való, materriás. *Thezarovich.*
- Materialismus**, anyagátszat, anyagdiság, anyaglás, anyagositás, anyagvitatás. *Imre.* Szervitatus. *Lexicon.*
- Materialista**, anyagász, anyagdi, anyagnok, anyagvitató. *Imre.* (a' kereskedésb.) Fűszerszámos, fűszeráros. *Puky. Szeráros. Fogarasi.*
- Materialiter**, szeresen, anyagosan, szerleg, anyaglag, szerre v. anyagra nézve. *Imre.*
- Materialiter verum**, valódi igaz. *Ercsei.*
- Materia tum**, tett dolog. *Csere.*
- Mathematicus**, mekkoráságos. *Lánghy.* Mérőtudományos. *Lexicon.* Mérő. *Kovács Mih.* Mennyiségtudományos. *Szilasy.*

- M a t h e s i s**, tudákoság. *Dugonics*. Tudákság. *Bereczfalvi*. Mennyiség v. mérőtudomány. *Puky*. Mekkoraságtudomány. *Lánghy*. Egésztudomány, nagyságtudomány 'stb. *Szilasy*.
- M a x i m a**, öntörvény. *Imre*. Talpregula, sarkregula. *Lexicon*. Alaptétel, közönséges szabás. *Pauly*. *Puky*. Magától származó főregula, alaprendszabás. *Szilasy*.
- M e a t u s** auditorius, hallási menedék. *Derhám*. Hallásmenetel. *Bachich*.
- M e c h a n i c a**, mozgástudománya. *Ercsei*. Gépelytudomány, műszer' tudalma. *Thezarovich*. 'stb. I. Machina.
- M e c h a n i c e**, kézi művel, kézi mesterséggel, kézművesi módon. *Puky*. Erőművesen. *Szilasy*.
- M e c h a n i c u s**, műszeres, erőműves, gépelytelen. *Imre*. Műszeri, eszközszerű. *Szilasy*. Szokáskeli. *Márton*. Gépelyes, műszeres. *Thezarovich*. Erőműves, műszeres. *Fogarasi*. Gépelyes. *Lexicon*.
- M e c h a n i c u s** (subst.), erőművész. *Puky*. Műszerkezettő. *Szilasy*.
- M e c h a n i s m u s**, gépelyezet, gépelyzés. *Lexicon*. Készület. *Derhám*. Erőműzet, művezet, műség, gépelytelenség. *Imre*. Gépelység, műszerség. *Thezarovich*. Szer-
- keztetés-mesterség. *Ercsei*. Erőművesség, műszeresség. *Fogarasi*. Szerszámosság. *Kovács Mihály*. Kézművészség. *Puky*.
- M e d a i l l e**, emlékpénz. *Döbrentei*. Melypénz. *Szilasy*.
- M e d i a t e**, közbenvetéssel. *Sartori*. *Horvát Ádám*. Eszközöleg, közvetőleg. *Fogarasi*. Közbevetre, közvetve. *Puky*. Eszközölve. *Lencsés*. Eszközösen. *Lexicon*. Közbevetőleg. *Szilasy*. *Thezarovich*. Közvetőleg. *Köteles*.
- M e d i a t i o**, közbenjárás, közbenkelés, eszközlés. *Lexico*.
- M e d i a t u s**, eszközölt, eszközös. *Imre*. Közbevetett. *Puky*. *Thezarovich*.
- M e d i c i n a** philosophica, bölcsességi orvos tudomány. *Kovács Mihály*.
- M e d i o c r i t a s**, közepszerűség. *Pictetus*. *Lexicon*. Közepszer, közepszerűség. *Imre*
- M e d i o c r i t a t i s** studium, közepszertartás. *Kovács M.*
- M e d i t a t i o**, elmélkedés. *Karác*. *Köteles*. *Lexicon*. Elmélkedés, elmélés, elmélet: thema meditationis. *Imre*.
- M e d i u m** (ad finem), eszköz. *Ruszek*. *Lexicon*. Eszköz, szer, közép. *Imre*. *Puky*.
- M e d i u s** terminus, közép fogás. *Lexicon*. *Szilasy*.
- M e d u l l a** spinalis, gerincvelő. *Derhám*. Hátgerincvelő.

16. *Ercsei*. Hosszúlt velő.
Bachich.
- Meinen**, vélni. *Fábricz*y.
- Melancholia**, fekete epés-ség. *Kovács Mih.* Nehézkedv, komorság. *Puky*. Komor-bolondság. *Ercsei*.
- Melancholicus**, fekete epés. *Kovács Mih.* Komor-bolond. *Ercsei*. Bús. *Ángyán*. Nehézkedvű, komor. *Puky*. Elmebomlott, bús, komoly, feketevérű. *Szilasy* gyűjtem. Sárepés. *Csapó*.
- Membra divisionis**, osztályos részek. *Ercsei*. Osztályrészek. *Szalay*. *Csapó*.
- Membrana nictitans**, pislogó hártya. *Derhám*.
- Membrana pituitaria**, takonybőr. *Ercsei*.
- Membrana tympani**, dobhártya. *Derhám*. Fülhártya. *Ercsei*. Hanghártya. *Bachich*.
- Membrum dividens**, osztálytag. *Ercsei*.
- Memoria**, emlékezet. *Köz*. Emlékező tehetség. *Köteles*. *Sárvári*. Emlékeztető elme. *Gr.* *Székely Ádám*. Emlékezet, emle. *Imre*. Előállító tehetség. *Török*. Emlékeztetehetség. *Szilasy*.
- Memoria rerum**, dologbeli; — verborum, szóbeli emlékezés. *Fáy*.
- Memoratio**, emlegetés; emlegetés: *Commemoratio*; említés pedig: *Mentio*. *Imre*.
- Memoriter**, könnyvélkül, betéve. *Szalay*. Elmélve, emlékelve, emlegetve. *Csapó*.
- Mendacium**, hazugság.
- Mendacii arguere**, hazudtolni. *Lexicon*.
- Mendacitas**, hazudozás.
- Mendax**, hazug, hazudozó.
- Mendum**, hiba, gáncs. *Lexicon*.
- Menix s. mater dura cerebri**, agyvelőnek kemény hárttyája. *Derhám*.
- Mens**, elme. *Pictetus*. Ész, okosság. *Ercsei*. Ész, észlet. *Imre*.
- Menstrum**, olvasztó híg-ság. *Derhám*.
- Menstruus**, hóí, havi, hónapi. *Puky*.
- Mentalis**, észletes, észletti. *Imre*.
- Mente captus**, tébolyodott, eszement, eszefogyott. *Puky*.
- Mentis compos**, észszel bíró; — *expers*, esztelen. *Szilasy*. Eszelős. *Csapó*.
- Mentis integrae**, ép elméjű. *Szilasy*. Ép eszű. *Szalay*.
- Mente respicientes expresiones**, észt illető kifejezések: *prudens*, eszes ember; — *prudencia*, észesség; — *imprudens*, eszetlen; — *intelligens*, értelmes ember; — *intelligentia carens*, értetlen; — *rationalis*, okos ember; — *irrationalis*, okatlan; — *doctus*, tanult; — *indoctus*, tanulatlan; — *do-*

ctrina, tanultság; — eruditus, tudós; — ineruditus, tudatlan; — eruditio, tudóság; — polyhistor, sokban tudós; — literatus, tudományos; — illiteratus, tudománytalan; — sapiens, bölcs; — homo sine sapientia, bölcsesség nélküli ember; — sapientia, bölcsesség. *Szilasy* gyűjteményében.

Mentis perturbatio, elmeháborodás, tébolyodás, tébolyodtság. *Puky*.

Mentis profunditas, elme' mélysége. *Szilasy*.

Merces, bér, zsold. *Imre*. Munkabér. *Fogarasi*.

Mercenarius, béres, zsoldos. *Imre*.

Meridianus, délhatározó. *Derhám*. Délkör. *Nagy Imre*. Délvonal. *Csapó*.

Meritum, érdem, becs.

Metabasis, áthágás, tárgytevésztés, össze-visszázás. *Imre*.

Metallum, bányásznaék. *Derhám*. Ércz. *Puky*. Szinércz. *Szilasy*.

Metallurgia, ércztudomány. *Puky*.

Metamorphosis, átalváltozás. *Csorba*.

Metaphora, névmásítás. **Allegoria**, értelemmásítás. **Tropus**, szófordúlat. *Lexicon*.

Metaphysica, a' látható természetten túl, v. fölötté

lévő tárgyacról szóló tudomány. *Ruszek*. Tapasztalástúli v. feletti dolgok' tudománya. *Ercsei*. *Nagy Imre*. Mélyeszmélkedéstudomány. *Lánghy*. Metafizika. *Sárvári*. Bölcselkedés, bölcselkedéstudomány. *Lexicon*. Talptudomány. *Thezarovich*. Mélyeszmélkedés. *Csapó*. Lélekről való tudomány. *Sartori*. Észmérettudomány, érzék-túlitudomány. *Imre*. Tapasztalást haladók' tudománya. *Szilasy*.

Metaphysice, bölcselkedőleg, bölcselkedésügyelőleg. *Lexicon*. Mélyeszmélkedőleg. *Csapó*.

Metaphysicus (subst.), érzék-túlnok, érzék-túlász. *Imre*. Mélyeszmélkedő. *Csapó*.

Metaphysicus (adject.), nemtapasztalható. *Ercsei*. Mivoltlagos. *Thezarovich*. Túltettség. *Gr. Dessewffy*. Bölcselkedésügyelő. *Pauty*. Érzéktúli, tapasztalásthaladó. *Imre*. Értelmes, túltesti, természet-túli. *Szilasy*.

Metapolitica, észbeli kormánytudomány. *Imre*. Mélykormányozás. *Lánghy*.

Metempsychosis, lélekköltözés. *Döbrentei*. Lélek' általköltözése, lélekköltözöködés. *Szilasy*. Egymásba költözése a' léleknek. *Horvát Ádám*. Lélekvándorlás. *Ercsei*.

- Meteorum**, levegő-égbeli történet. *Derhám.*
- Methodice**, rendszerint. *Fejér.* Módszeresen. *Fogarasi.*
- Methodicus**, rendes, rendezetes, tanrendes, rendszeres, rendszertani. *Imre.*
- Methodologia**, tanítástudomány. *Puky.* Tudományalkotás, rendszertanítás, tudományítás. *Imre.* Módszertudomány. *Köteles.* Tanítás' sark-törvényei. *Beke.* Tanításbéli módtudomány. *Székely Sándor.*
- Methodus**, tanításban való rend. *Pictetus.* Elrendelés. *Csere.* Tanításmód, rendezet, tanrend, előadás. *Imre.* Rendszer. *Fejér.* Rendút. *Kovács Mihály.* Vele való bánásmód. *Lángly.* Módszer. *Köteles.* *Fogarasi.* Tanításmód. *Lexicon.* Előadásmód, rendösvény, módszer. *Szilasy.* Tanítás' módja. *Székely Sándor.* Rendszer, rendszabás, mód, rend. *Puky.* Írásmód, tudásmód, renddel-írás. *Horvát.*
- Methodus acroamatica**, tanító; — *erothermatica*, kérdezkedő mód. *Köteles.*
- Methodus analytica**, bonczoló; — *synthetica*, összerakó módszer. *Köteles.*
- Methodus sciendi**, tudalmód. *Thezarovich.*
- Meticulosus**, félnék, féltelmes, félős. *Lexicon.*
- Metrica**, méret- v. mérőtudomány. *Imre.*
- Metriopathia**, indulatmérsek. *Imre.*
- Miasma**, döglegelő részecske. *Szilasy.* Döglelet. *Puky.*
- Microcosmos**, kisvilág: ember. *Imre.*
- Micrologia**, hasztalan hajszaelhasogatás. *Szilasy.*
- Micrometrum**, kicsiségmérő. *Puky.* Parány-mérő. *Bitnicz.*
- Micrologus**, piszkáncsi. *Ruszek.*
- Microscopium**, nagyító üveg. *Derhám.*
- Milliare cubicum**, koczkás mértföld. *Derhám.*
- Minera**, ércztermőkő. *Derhám.* Ásvány. *Közzsö.*
- Mineralogia**, ásványtudomány. *Szilasy.*
- Miniature**, kisedmés, parányék; *en miniature*, kicsinyben. *Szilasy.* *Döbrentei.*
- Minor** (propositio), altétel. *Fábriczzy.* Alállítás. *Szilasy.* *Lexicon.*
- Minorennis**, gyermekkorú. *Puky.* Serdülékeny. *Szilasy.* Kiskorú. *Fogarasi.*
- Mirabilis**, csudálatos. *Lexicon.*
- Miraculum**, csuda. *Imre.* *Lexicon.* Csoda. *Fogarasi.*
- Miraculosus eventus**, csuda-eset v. történet. *Imre.*
- Mirus**, csudás. *Lexicon.* Csudálatos. *Imre.*

- Misanthropia**, embergyűlölés, emberkerülés. *Döbrentei. Imre. Lexicon.*
- Mischmasch**, keverék. *Balog S. Elegybelegy. Csapó.*
- Miseratio**, szánakodás, sajnálás, fájlalás, könyörülés. *Imre.*
- Miseria**, nyomor, nyomorúság, keserv, keserűség. *Imre. Csapó.*
- Misericordia**, irgalom, irgalmasság, könyörületesség. *Imre. Szalay.*
- Misocosmia**, csín- v. ékgyűlölet, csíntalanság, piszkosság. *Imre.*
- Misogynia**, asszonygyűlölet. *Imre.*
- Misologia**, észkerülés. *Puly. Észgyűlölet, esztelenkedés. Imre.*
- Misosophia**, bölcseségyűlölet. *Imre.*
- Mitigatio**, szelidítés, enyhítés. *Imre.*
- Mitis**, szelíd. *Imre. Epyhe. Döbrentei. Puky.*
- Mixtim**, elegyesleg, vegyesleg. *Lexicon. Vegyítve. Szalay. Keverve. Csapó.*
- Mixtio**, vegyítés, vegyülés, elegyítés, elegyülés, egyelítés, egyeledés. *Lexicon.*
- Mixtura**, keverék, elegyítés. *Puky. Vegyíték, elegyíték, zavarék, keverék, elegy. Imre.*
- Mixtus**, elegy, elegyes. *Lexicon. Vegyes, elegyes,*
- egyveleg, vegyült, kevert. Imre.*
- Mnemonic** (memoria artificialis), emlékezőerő segítő. *Ángyán. Emletan, emlékeztető mesterség. Imre.*
- Mobile perpetuum**, örökké mozgó. *Lexicon. Mindig mozgatható, mindig mozduló. Fejér. Mindegyre mozgásban lévő test. Szilasy. Örökmozgony. Csapó.*
- Mobilis**, mozdulható. *Horvát Ádám. Ingó, ingadozó. Szalay.*
- Mobilitas**, mozgékonyosság, ingadozás, változékonyság, állhatatlanság. *Imre. Ingadóság. Thezarovich. Mozdulhatóság. Ruszek. Horvát Ád. Nagy Leopold.*
- Modalitas**, módosság. *Lexicon. Módság. Berzsenyi. Mintség. Thezarovich. Módosítás, módlat, mintség, hogyság. Imre. Módszer, rendszabás, útmód. Puky. Mód. Erceei. Fogarasi.*
- Mode**, módi, közizlés. *Szilasy. Divat. Helmecky.*
- Modella**, minta, forma, öntő-forma. *Lexicon. Mustra. Ángyán. Mustrapélda, hímforma. Puky. Minta. Fogarasi. Mustrakép, kisededmás, a' mesterséges erőmiveknek kis formában készített képe. Szilasy' gyűjtem.*
- Moderamen**, mérsék, mérséklet. *Imre. Puky. Fogarasi.*

Moderatio, maga mérsék-
lés. *Pictetus*. Mérséklés. *Imre*.

Fogarasi. Önmérséklet. *Csapó*.

Moderator, igazgató, mér-
séklő. *Szalay*. *Puky*.

Moderatus, mérsékletes.
Imre. *Szalay*.

Modern, mostani. *Fábriczzy*.

Modestia, tisztesség, mó-
dosság, módtartás. *Lexicon*.

Alázatosság, szemérmetes-
ség. *Ercsei*. Szerénység. *Ka-*

zinczy. *Szilasy*. Módság,
mérsékletesség, szemérme-

tesség, szemérmesség. *Imre*.

Magáról illendő vélekedés.

Ángyán.

Modestus, szerény, illen-
dő. *Kazinczy*. *Döbrentei*. *Sze-*

res. *Kovács Mih*. Módos, ha-
tártartó, leereszkedő. *Szi-*

lasy' gyűjtem.

Modificatio, alkalmazta-
tás. *Horvát Ádám*. Változ-

gattatmány. *Kovács Mih*. Mó-
dosítás, változtatás, elin-

tézés. *Puky*. Módolás. *Le-*

xicon. Módivagyon. *Barcza-*

falvi. Mérsékelgettetés. *Szi-*

lasy. Módosítás. *Lángöly*. *The-*

zarovich.

Modo statario, megállapod-
va. *Szilasy*.

Modus, mód. *Közszó*. Mód,
mérsék. *Imre*.

Modus existendi, Jétel' mód-
ja. *Szabó András*.

Modus ponens, állító; —
tollens, tagadó mód. *Ercsei*.

búskodás, búslakodás, bú-
songás. *Imre*.

Molecule, lágyelem. *Szi-*

lasy' gyűjtem.

Moles, súly, teher, nehé-
zék, baj. *Imre*. *Máglya*. *Hel-*

meczy.

Molestatio, sulyosítás,
terhelés, nehézítés, alkalmatlan-

kodás, bústítás. *Imre*.

Molestia, alkalmatlanság,
bajlódás, bajosság, fárad-

ság. *Imre*.

Mollities, lágytság. *Pictet-*

us. Puhaság, finnyáság. *Le-*

xicon. Gyengeség. *Csapó*.

Momentum, nyomadék, in-
dító ok, fontosság, érték,
üdőhatár, percz, pont, szem-

pillantás. *Lexicon*. *Percz*.

Thezarovich. Perczenet. *Puky*.

Időhatár, percz, pont, per-
czenet, pillanat, pillantat,

súly, érték, nyomat, nyo-
madék. *Imre*.

Momentaneus, pillantati,
perczeneti. *Imre*.

Momentosus, fontos, nyo-
matos, tetemes 'stb. *Imre*.

Monades, piczinkék. *Theza-*

rovich, 'stb. I. Monas.

Monadologia, egyelem-
tan, v. tudomány. *Imre*.

Monarcha, fejedelem. *Er-*

csei. Egyúr. *Kovács Mihály*.

Fogarasi.

Monarchia, egyfő uralko-
dás. *Puky*. Egyes személy'
uralkodása. *Ercsei*. Egyuri-
ság, egyuradalom. *Fogarasi*.

- Monarchicum** regimen, egyfő országlás. *Puky.*
- Monas**, egység, egyelem; mint: kegy, kegyelem. *Imre.* Egy, egység, lélek. *Ercei.* Egység. *Thezarovich.*
- Moneta**, formás pénz. *Ercei.* Vertt pénz, pengő pénz. *Puky.*
- Monetaria**, v. Münzwissenschaft, pénzverés. *Szilasy.*
- Monogamia**, egyfeleségűség. *Lexicon.* Egnósság. *Imre.* Egyházastársaság. *Ercei.* Egyes házasság. *Tóth Ferencz.* Egnőjűség, egytársuság. *Csapó.*
- Monomachia**, önvita. *Imre.*
- Monopathia**, önszenvedés. *Imre.*
- Monopolium**, egyedüli kereskedés. *Ercei.* Kizáró kereskedés. *Puky.* Magányos nyerekedés. *Fejér.*
- Monothéismus**, Istenegylelés, egyisten-vallás. *Imre.*
- Monstrosum**, szörnyetes. *Lexicon.*
- Monstrum**, szörnyeteg. *Szabó Dávid.* Szörny. *Kazinczy.* *Döbrentei.* Szörny, szörnyet, szörnyeteg. *Imre.* Rémm, rémség, szörnyeteg. *Puky.* Szörny, iszony. *Fogarasi.* Undomány. *Thezarovich.*
- Monumentum**, emlék, emlékjel. *Döbrentei.* Imre. Emlékeztető, emlékezedék. *Lexicon.* Emlék. *Fogarasi.* Em-
- lékjel, emlékoszlop v. épület. *Puky.*
- Mora**, késedelem. *Imre.* Haladék, késedelem. *Puky.* *Fogarasi.*
- Mora temporis**, időhaladék. *Horvát Ádám.*
- Moralis** (subst.), erkölcs-, élet-, cselekedet-, v. önviselet-tudomány. *Imre.* Erkölcs-tanítás. *Lánghy.* Erkölcs-tudomány. *Szilasy.*
- Moralis** (adj.), erkölcsi. *Ercei.* *Sárvári.* *Lánghy.* Erkölcslögi. *Thezarovich.* Erkölcsi, erkölcsös, erkölcs-tudományos, erkölcs-tudományi. *Imre.*
- Moralis certitudo**, hiteles bizonyosság. *Szilasy.*
- Moralisch - religiös**, erkölcsilegvallási. *Szilasy.*
- Moralis character**, erkölcsi vonás v. bélyeg. *Puky.*
- Moralisatio**, intézkedés, feddőzés, erkölcsi-tanítás. *Ángyán.*
- Moralista**, erkölcsstanuló, erkölcsész, erkölcsdi. *Imre.*
- Moralitas**, erkölcsiség. *Ercei.* *Mokry.* *Karács.* Erkölcsőség. *Lexicon.* Erkölcs-ség. *Thezarovich.*
- Moraliter**, erkölcsleg. *Thezarovich.* Erkölcsiképen, erkölcsügylőleg. *Lexicon.* Erkölcsileg. *Szalay.* *Csapó.*
- Moratus bene** v. male, jó v. rossz erkölcsű, v. önviseletű. *Imre.*

- Moraliter bonum**, erkölcsi képen jó. *Bachich. Erkölcsi jó. Szalay. Csapó.*
- Mordax**, mord, rágó, maró, rágalmazó. *Lexicon.*
- Mordeus usura**, maró uszora. *Dapsy.*
- Mores boni v. mali**, jó v. rossz erkölcs, önvisélet, szokás. *Imre.*
- Morositas**, mordság. *Pictetus. Komorság. Szilasy.*
- Mortalitas**, halandóság. *Horvát Ádám. Kovács Mih.*
- Mortificatio**, testsanyargatás. *Lexicon.*
- Mos**, szokás. *Közzzó.*
- Motio**, mozdítás, mozgatás, indítás. *Imre. Indítmány. Fogarasi.*
- Motivum**, indító ok. *Lexicon. Puky. Moztony. Ruszek. Támogatvány, indítvány. Fogarasi. Indítmány. Dóhovich. Thezarovich. Indító ok, indok, indítmány. Imre.*
- Motor**, indító, mozdító. *Imre. Lexicon.*
- Motrix (vis)**, indító v. mozdító erő. *Lexicon.*
- Motto**, elmésmondás. *Puky. Homlokirás, jelmondás. Szilasy. Jelige, jelmondat. Dóhrentei. Csapó.*
- Motus**, mozgás. *Csere. Ercsei. Mozdulás. Horvát Ádám. Mozdítás, mozdítás. Lexicon. Mozdítás, mozdulás, mozdulat, indulat. Imre. In motu primo, első felindulásban. *Szilasy. Első hévvel. Csapó.**
- Motus animi**, illetés, illetődés. *Lexicon.*
- Motus antiperistalticus**, felfelé való mozgás. *Ercsei.*
- Motus diurnus (terrae)**, nappali kerülés. *Derhám.*
- Motus diurnus annuus (terrae)** nappali 's esztendei forgás. *Derhám.*
- Motus peristalticus**, lefelé való mozgás. *Ercsei. Inas-húsos mozgás. Derhám.*
- Mucus**, enyekes nedvesség, enyek. *Bachich.*
- Multiloquium**, szószaporítás, szóbövség, csevegés. *Lexicon. Csacsogás. Csapó.*
- Multitudo**, sokaság. *Imre. Sokság. Barczafalvi.*
- Mundus**, ék, ékesség, világ. *Imre.*
- Mundus corporeus**, testvilág; — **incorporeus**, nemtesti világ; — **imaginatus**, képzelt világ. *Barczafalvi.*
- Mundus intellectualis**, értelmi világ, értelem' világa. *Ruszek. Érthető v. képzelhetetlen világ. Horvát Ádám.*
- Mundus intelligibilis**, értelem' világa. *Sárovári.*
- Mundus metaphysicus**, tündérvilág; — **physicus**, természetvilág. *Barczafalvi.*
- Mundus sensualis v. sensibilis**, tapasztalható, érezhető világ. *Horvát Ádám.*

- Mundus visibilis**, testi v. látható világ. *Sárvári.*
- Munificentia**, adakozás, bőkezűség, ajándékoskodás. *Imre. Lexicon.*
- Munus**, ajándék, tisztség, adomány. *Imre. Tiszt, tiszt-ség. Lexicon.*
- Musculus**, inashús. *Derhám. Ercsei. Mirigy. Horvát Ádám. Izom. Horvát József. Szálashús, inszál. Bachich.*
- Musculus antagonista**, el-lene lévő; — intercostalis, oldalcsontok közt lévő; — obliquus inferior, a' szem-félre csavarított alsó; — rectus attollens, szemgolyó-bisát felemelő; — subclavius, vállpercze alatt levő; — suspensorius, felfüggesztő; — triangularis, háromszegű; — trochlearis, csigára tekerődött inashús. *Derhám.*
- Museum nationale**, nemzeti gyűjteménytár. *Puky.*
- Musterhaft**, remek. *Baglog Sámuel.*
- Mutabilis**, változható, változékony. *Szalay.*
- Mutabilitas**, változékony-ság, változhatás, változhatóság. *Imre.*
- Mutatio**, változás, változtatás. *Imre. Lexicon.*
- Mutilatio**, csonkítás. *Lexicon. Fogarasi. Megcsonkítás, bennítés. Puky.*
- Muttermahl**, anyajegy. *Szilasy.*
- Mutterwitz**, született el-me. *Szilasy.* Természeti elmésség, elménczség. *Csapó.*
- Mutuarius**, hitelt-vevő, kölcsön-vevő. *Puky.*
- Mutum**, hitel, kölcsönadás, kölcsön. *Puky. Kölcsöny. Fogarasi. Kölcsön, hitel. Lexicon.*
- Mutuus**, kölcsönös. *Puky. Fogarasi. Viszonos. Csapó.*
- Mutuus influxus physicus**, viszonytermeti befolyás. *Thezarovich.*
- Mutuus consensus v. dissensus**, kölcsönös egyetértés v. egyenetlenség. *Puky.*
- Mutuus respectus**, viszonyteketet. *Thezarovich.*
- Myops**, kakúcs. *Székely szó. Vaksi. Csapó. Rövidlátás. Puky. Szalay.*
- Mystagogus**, titoktanító. *Imre.*
- Mysteria**, titkos istenitiztelet. *Szilasy.*
- Mysteriosus**, titkos szerű. *Imre. Rejtéményes, rejtélyes, burkolt. Csapó.*
- Mysterium**, titok, rejtély, rejtek. *Imre. Titok, rejtémény. Szilasy.*
- Mysticismus**, titkászat, rejtélyesség, látnokság. *Imre. Burkoltság. Döbrentei. Észfonás, ábrándosság. Szilasy.*
- Mysticus**, (subst.), titkász, rejtélyesdi. *Imre.*

- Mysticus**, (adj.), titkos, rejtett, rejtélyes. *Imre*. Titkos értelmű. *Lexicon*.
- Mythica** seu fabulosa philosophia, mesés philosophia. *Ercsei*.
- Mythologia**, költemény-előadás, pogány - istenek' leírása. *Puky*. Hamis istenek' ismertetése, meséstudomány. *Szilasy*.
- Mythos**, költemény. *Puky*. Rege, régimese, költemény. *Imre*. Hitköltés. *Lángly*.

N.

- Nachdenken**, meggondolni. *Szilasy*. Elmélkedni, gondolkodni. *Csapó*.
- Nachtwandel**, álmosan járás. *Szilasy*. Álomjárás. 'stb. I. Somnambulismus.
- Naevus**, szeplő, természeti jegy v. hiba. *Imre*.
- Naiv**, természetes. *Mokry*. Ártatlankodó. *Gr. Desseoffy*. Gyermekded. *Szilasy*. Szende. *Róthkrepf*.
- Naiveté**, természetesség. *Mokry*. Bájoló együgyűség, egyszerűség. *Pauly*. Őszinteség, természetesség. *Szilasy*.
- Narratio**, elbeszélés. *Döbrentei*. Esetírás. *Lexicon*.
- Natalis**, születési. *Imre*.
- Natio**, nemzet. *Közszó*. Nemzetség. *Imre*.
- Nation**, nemzet. Volk, nép. Staat, ország. *Szilasy* gyűjtem.
- Nationalitas**, nemzetiség.
- Nationalisatio**, nemzetülés, nemzetisedés, nemzetesítés. *Imre*.
- Nationalis character**, nemzeti bélyeg. *Puky*.
- Nationalismus**, nemzeti tulajdonság, nemzetiség. *Puky*.
- Nativitas**, születés. *Imre*.
- Nativus**, veleszületett, ve-lenyőtt. *Imre*.
- Natura**, természet; natura-ns, természet, természető; natura-ta, termett, természetett. *Imre*.
- Natura universa**, természet-önöntség. *Barczafalvi*.
- Naturalis**, természeti, természetes. *Döbrentei*. *Imre*. Természet szerint való. *Sartori*. *Lexicon*.
- Naturalismus**, természet-sediség, természetvizsgálat, nyilatkoztatás-tagadat

- v. tagadvány. *Imre.* Természeti vallás. *Puky.*
- Naturalista**, tisztaeszt v. nyilatkoztatást tagadó. *Lexicon.* Természetesdi, természetvizsgáló, nyilatkoztatástagadó. *Imre.* Természeti vallást tartó. *Puky.*
- Naturgemäss**, természet szerint elrendelt. *Folnesics.*
- Naturforscher**, természetbuvár. *Szalay.*
- Nausea**, unalom, undor. *Imre.* Csömör, unalom. *Puky.*
- Navitas**, gyorsaság, serényiség. *Imre.*
- Necessarium in existendo**, szükséges létű. *Thezarovich.* Kellető, kellezetes, kellő. *Csapó.*
- Necessarium in se**, magában v. voltaképen szükséges. *Puky.*
- Necessarius**, szükséges. *Imre. Puky. Lánghy.* Szükségképen való. *Lexicon. Sárvári. Thezarovich.* Elmulhatatlan, elháríthatatlan. *Horvát Adám.*
- Necessarianismus** (Fatalismus v. Determinismus), szükségeskedés. *Imre.* Szükségesdiség. *Csapó.*
- Necessitare**, kényszeríteni, erőtetni. *Pauly.* Kényteleníteni. *Puky.*
- Necessitas**, szükségesség. *Sárvári. Köteles. Lánghy.* Szükség, kénytelenség. *Imre.* Kényszerítés, kényte-
- lenség, szükséges volt, szükségesség. *Szilasy.* Szükségképen való létel. *Ercsei.*
- Necessitas**, szükség v. szükségesség; — caeca v. fatalis, vakszükségesség, kénytelenség; — coacta, kénytelenség. *Lexicon.*
- Necessitas consequentiae ex suppositione v. hypothese**, következési szükség. *Csere.*
- Necessitatio**, szükségelés, szükségesítés. *Imre. Thezarovich.*
- Necessitudo**, szükségesség, szövetség, vonzalom, rokonság. *Imre.*
- Nefas**, nemszabad, nemilik, gyalázat, *Imre.*
- Negans**, tagadó. *Guzmics.*
- Negatio**, tagadás, megtagadás, nemlés. *Imre.* Tagadósság. *Thezarovich.* Tagadás, nemvalóság. *Ercsei.*
- Negative**, tagadólag. *Lexicon. Puky. Fogarasi.* Tagadóképen, tilalomképen, tagadóra. *Szilasy.* Tagadólag, nemleg. *Imre.* Tagadólag, nem-mel. *Thezarovich.*
- Negativo-affirmativum**, tagadólagvitató. *Lexicon.*
- Negativus**, tagadós. *Thezarovich. Puky. Mulasztó. Fáy.* Tagadó. *Köteles. Lexicon. Szilasy.* Tagadós, tagadólagos. *Fogarasi.* Tagadós, tagadékony, hemleges, tagadólagos. *Imre.*

- Neglectus**, megvetés, elmulasztás. *Imre*. Elmellőzés. *Szalay*. *Csapó*.
- Negligentia**, szorgalmatlanság. *Lexicon*. Késedelem, tunyaság. *Puky*: Henyélés, tunyakodás, restkedés, szorgalmatlanság, gyorstalanság, gondatlanság. *Imre*.
- Negotium**, dolog, ügy. *Lexicon*.
- Neologismus**, új szóolás. *Döbrentei*. Szóújítás. *Puky*. Újságvágy, újságüzet v. üzés. **Palaeologismus**, ellenben: régiség- v. óságüzés. *Imre*.
- Neologus**, szóújító. *Ercsei*. Nyelvújító. *Szilasy*. Újító, újítás-terjesztő. *Puky*.
- Neophytus**, ujoncz; különösen: hitujoncz. *Imre*.
- Neotericus**, újító. *Horvát Ádám*. *Lexicon*.
- Nepotismus**, vérkegyelet. *Fogarasi*. Unoka-kedvesség, vérségre nézés, vérségtekintés, vérség-figyelem. *Puky*.
- Nequitia**, gonoszság, álnokság. *Lexicon*.
- Nervus**, érzőin. *Derhám*, *Ercsei*. Érzőin. *Bachich*. In. *Horvát Ádám*. Ideg. *Molnár*. *Lexicon*.
- Nervus acusticus**, hallás' érző-ina. *Ercsei*.
- Nervus auditorius**, halló érzőin. *Derhám*.
- Nervus oculi motorius**, szemmozgató érzőin. *Derhám*.
- Nervus olfactorius**, szaglás' érző-ina. *Ercsei*.
- Nervus opticus**, látás' érző-ina. *Ercsei*.
- Neutralis**, részre nemhajtó. *Szilasy*. Közömbös. *Csapó*. Középleges. *Fogarasi*. Pártatlan. *Lexicon*.
- Neutralista**, senkivelező, senkivelesdi, semző, sendi, senkivel sem tartó. *Imre*.
- Neutralitas**, pártatlanság. *Lexicon*. Közömbösség. *Csapó*. Egyiksemség. *Némethy*. Középlegesség. *Fogarasi*. Pártatlanság, pártközlés, hajlatlanság. *Puky*.
- Nexus**, összeszővés. *Lexicon*. Kötelék. *Szilasy*. Egyeség. *Sárvári*. Kapcsolat. *Berzsenyi*. Fonadék, szövedék, kapocs, csatolat. *Imre*. Kötetés, kötelék, összekötés, összvefűggség. *Puky*. Egybekötetés. *Szalay*.
- Nihil**, l. Nihilum.
- Nihil est sine ratione sufficienti**; semmi sincs elegendő ok nélkül. *Horvát Ádám*.
- Nihilismus**, semmiskedés, semmisdiség, valótagadás. *Imre*. *Csapó*.
- Nihilista**, semmisdi, semmiskedő. *Imre*.
- Nihilum**, semmi. *Imre*.
- Nihilum negativum**, tagadó semmi, valótlanság. *Lexicon*.
- Nimius**, feles, felettébb való, feleslegvaló. *Lexicon*. Sokas, felette sok, mértékha-

- Iadó**, felettébbes. *Imre.* Fölösleges, fölöttébbi. *Csapó.*
- Nimium probare**, sokat tenni fel. *Ercsei.*
- Nisus**, ügyekezett, iparkodás, törekedés. *Lexicon.* Hódulás, erőlködés. *Szilasy.* Erőlködék. *Dóhovies.* Igyekezett, ipar. *Imre.*
- Nobilis**, nevezetes, jeles, nemes, dicső. *Imre.* Nemes, felséges. *Lexicon.*
- Nobilitas**, jelesség, nemesség 'stb. *Imre.*
- Nobilitatio**, jelesítés, nemesítés. *Imre.* *Puky.*
- Nocivus**, ártékony, ártalmas. *Imre.*
- Nocumentum**, ártalom, sérelem, kár. *Lexicon.* Ártat, ártalom, árték. *Imre.*
- Nodosum**, nehéz, őszveketelődött. *Lexicon.*
- Nodus**, hurok, nehézség. *Lexicon.* Bög, bog, csomó, bűtykő. *Csapó.*
- Nolitio**, nemakarás. *Imre.* Rosztól való értelmes irtozás. *Horvát Adám.* Vona-kodás, nemakarás. *Szalay.*
- Noluntarietas**, akarat-lanság, akaratkültség. *Imre.*
- Noluntarius**, nemakart, akaratlan, akaratküli v. kü-lős. *Imre.*
- Nomades**, pásztornép, vándornép. *Imre.*
- Nomenclatio**, neveződés. *Karács.*
- Nominalis**, neves. *Némec-*
- thy.* Névheli. *Fogarasi.* Név-ügyelő. *Lexicon.*
- Nominalis definitio**, név-kifejezés. *Thezarovich.*
- Nominalis valor**, névsze-rént való becs. *Ercsei.*
- Nominalista**, névdi, név-valódsi, névvalósító. *Imre.*
- Nominatum**, nevezet szer-int. *Lexicon.* Névszerint. *Szalay.*
- Nonens**, nemlőny. *Thezaro-vich.* Semmiség. *Puky.*
- Non vero simile**, igaz - szin-űtlen. *Thezarovich.*
- Noogoniana Lockiana**, Locknak észnemzése. *Lexic.*
- Noologismus**, észvédlés, észpártolás. *Imre.*
- Noologista**, észvéd, ész-védő, észpártoló. *Imre.*
- Norma**, zsinórmérték. *Már-ton.* *Lexicon.* Rendhatár, szab-da, szablag, szabály, rend-pont. *Imre.* Szabott rend. *Szilasy.* Zsinórmérték, mód-szabás. *Puky.* Szabda. *Bar-czafalvi.* *Fogarasi.*
- Normales scholae**, alsó mustra iskolák. *Pauly.* *Puky.*
- Normalis**, szabdaszeres; innormalis, szabdaellenes. *Fogarasi.*
- Normativum**, rendszabat, rendszabó, rendszabás. *Szilasy* gyűjtem.
- Normativum seu regula-tivum principium**, tárgy-nyomozó v. utasító talpál-lítás. *Szilasy.*

- Nota**, jegy. *Imre*. Bélyeg. *Karács. Köteles*. Jegyzet. *Barcsafalvi*. Jegyzék. *Szilasy*. Jegy, bélyeg. *Fogarasi*. Megeszmértetőjel. *Horvát Ádám*. Esmertető jel. *Bachich*. Jegyzés, bélyeg, megjegyzés; pártütés. *Puky*.
- Nota**, qua criterium; czimer. *Szilasy*.
- Nota infidelitatis**, hazasértés, hazaárulás. *Puky*. Hüségtelenségi vétek, honárulás. *Fogarasi*.
- Nota perduellionis**, pártütés' vétké. *Puky*.
- Notae**, jegyek, jegyzések. *Lexicon*. Jegyek. *Ercsei. Thezarovich*. 'stb.
- Notae accidentales**, mulható jegyek. *Ercsei*.
- Notae affirmativae**, állító jegyek. *Ercsei*. Erősítő v. bizonyító jegyek. *Szalay*.
- Notae communes**, közjegyek. *Lexicon*. Közös jegyek. *Ercsei. Imre*.
- Notae consecutivae**, következtető; — consentientes, egyező; — constantes, állandó; — constitutivae, mivolti; — convenientes, összeillő jegyek. *Lexicon*.
- Notae derivativae**, származék; — originariae, eredeti jegyek. *Lexicon*.
- Notae essentiales**, szükségképen való jegyek. *Ercsei*. Léteges v. lényeges jegyek. *Csapó*.
- Notae externae**, külsőjegyek. *Ercsei*. Küljegyek. *Szalay*.
- Notae internae**, belső jegyek. *Ercsei*. Beljegyek. *Szalay. Imre*.
- Notae negativae**, tagadó; — propriae, tulajdon jegyek. *Ercsei*. Saját jegyek. *Csapó*.
- Notabiliter**, észrevehetőképen, ösmérhetőképen, láthatóképen. *Lexicon*. Szemlátomást, láthatólag, észrevehetőleg. *Csapó*.
- Notatio**, jegyzés, megjegyzés. *Imre. Szalay*.
- Notatum**, jegyzet, jegytárgy, jegyzék. *Imre*.
- Notio**, tiszta értelmi fogás. *Márton*. Esmeret. *Sárvári. Köteles. Lángly*. 'stb. Értelem, képzés, tudás, tudomány, esméret. *Horvát Ádám*. Értemény. *Lexicon. Szilasy*. Tudat. *Fejér*. Esmérelem. *Dóhovichs*. Képzet. *Thezarovich*.
- Notio s. Conceptus z. Representatio composita**, megfogás, többes előterjesztés. *Ercsei*.
- Notio, s. Conceptus quoad intensionem**, jegy-össz; értés, értemény, értény, értély. *Imre*. Értemény. *Lexicon*.
- Notio adaequata**, tellyes egyenlő értemény. *Lexicon*. Illó kimerítő esmeret. *Köteles*. Felesleg-világos többes előterjesztés. *Ercsei*.
- Notio affinis**, határos; —

- antithetica v. contraponens, ellentevő értemény. *Lexicon.*
- Notio clara, tiszta t. előterjesztés. *Ercsei.* Világos értemény. *Lexicon.*
- Notio cognata, rokony; — communis, közös; — completa, tellyes értemény. *Lexicon.*
- Notio complete distincta, egészen világos többes előterjesztés. *Ercsei.*
- Notio composita, összetett; — confusa, zavaros t. előterj. *Ercsei.* Zavarodott v. zavart értemény. *Lexicon.* Zavaros esmeret. *Köteles.*
- Notio contingens, eseti; — coordinata, azon rendű, összesorozott v. rendbeszedett értemény. *Lexicon.* Eggyüvé tartozó t. előterj. *Ercsei.*
- Notio determinata, határozott; — disjuncta, szétválasztott; — disparata, külömböző; — dissentiens, egygyezetlen ért. *Lexicon.*
- Notio distincta, világos esmeret. *Sárvári.* Világos; — diversa, külömböző t. előterj. *Ercsei.* Külömb- v. más arányú értemény. *Lexicon.*
- Notio erronea, helytelen, álnok, igaztalan; — explicita perspicua, fejtőleg értelmes értemény. *Lexicon.*
- Notio formaliter v. materialiter vera, forma- v. szerügyyelőleg igaz értemény. *Lexicon.*
- Notio generica, általjában való v. nemfogaló értemény. *Lexicon.* Általános v. nemügyyelő ismeret. *Csapó.*
- Notio historica, történetes esmeret. *Lánghy.* Történet-tudományos ismeret. *Köteles.*
- Notio identica, ugyanazon t. előterj. *Ercsei.* Egyenlő értemény. *Lexicon.* Ugyanazonos esmeret. *Lánghy.*
- Notio inadaequata, tellyetlenül egyenlő, v. egyenletlen értemény. *Lexicon.*
- Notio indeterminata, határozatlan; — individua, oszlohatatlan; — laxior v. angustior, tág v. szűk; — logice vera, észügyyelőleg igaz értemény. *Lexicon.*
- Notio mathematica, mekkoraságos esmeret. *Lánghy.*
- Notio minus distincta, nem világos t. előterj. *Ercsei.*
- Notio necessaria, szükséges; — obscura, homályos; — praecisa, pontos értemény. *Lexicon.* Kiszabott többes előterj. *Ercsei.*
- Notio perspicua, értelmes; — imperspicua, értelmetlen értemény. *Lexicon.*
- Notio realis, valóságos, létbeli, lévő; — recta, helyes értem. *Lexicon;* — reciproca, csere t. előterj. *Ercsei.*
- Notio simplex, együgyü v. részetlen ért. *Lexicon.* Egyszerű t. előterjesztés. *Ercsei.*

- Moderatio**, maga mérséklés. *Pictetus*. Mérséklés. *Imre*. *Fogarasi*. Önmérséklet. *Csapó*.
- Moderator**, igazgató, mérséklő. *Szalay*. *Puky*.
- Moderatus**, mérsékletes. *Imre*. *Szalay*.
- Modern**, mostani. *Fábricz*.
- Modestia**, tisztesség, módosság, módtartás. *Lexicon*. Alázatosság, szemérmetség. *Ercsei*. Szerénység. *Kazinczy*. *Szilasy*. Módosság, mérsékletesség, szemérmetség, szemérmesség. *Imre*. Magáról illendő vélekedés. *Ángyán*.
- Modestus**, szerény, illendő. *Kazinczy*. *Dübrentei*. *Szeres*. *Kovács Mih.* Módos, háttartató, leereszkedő. *Szilasy* gyűjtem.
- Modificatio**, alkalmaztatás. *Horvát Ádám*. Változgatattmány. *Kovács Mih.* Módosítás, változtatás, elintézés. *Puky*. Módolás. *Lexicon*. Módivagyon. *Barczafalvi*. Mérsékelgettetés. *Szilasy*. Módosítás. *Lángöly*. *Thezarovich*.
- Modo statario**, megállapodva. *Szilasy*.
- Modus**, mód. *Közszó*. Mód, mérsék. *Imre*.
- Modus existendi**, létel' módja. *Szabó András*.
- Modus ponens**, állító; — tollens, tagadó mód. *Ercsei*.
- Moestitia**, bú, búslás, búskodás, búslakodás, búsongás. *Imre*.
- Molecule**, lágyelem. *Szilasy* gyűjtem.
- Moles**, súly, teher, nehézek, baj. *Imre*. *Máglya*. *Helmecczy*.
- Molestatio**, sulyosítás, terhelés, nehéztetés, alkalmatlankodás, bústítás. *Imre*.
- Molestia**, alkalmatlanság, bajlódás, bajosság, fáradtság. *Imre*.
- Mollities**, lágyág. *Pictetus*. Puhaság, finnyáság. *Lexicon*. Gyengeség. *Csapó*.
- Momentum**, nyomadék, indító ok, fontosság, érték, üdőhatár, percz, pont, szempillantás. *Lexicon*. *Percz*. *Thezarovich*. *Perczenet*. *Puky*. Időhatár, percz, pont, perczenet, pillanat, pillantat, súly, érték, nyomat, nyomadék. *Imre*.
- Momentaneus**, pillantati, perczeneti. *Imre*.
- Momentosus**, fontos, nyomatos, tetemes 'stb. *Imre*.
- Monades**, piczinkék. *Thezarovich*. 'stb. I. *Monas*.
- Monadologia**, egyelemtan, v. tudomány. *Imre*.
- Monarcha**, fejedelem. *Ercsei*. Egyúr. *Kovács Mihály*. *Fogarasi*.
- Monarchia**, egyfő uralkodás. *Puky*. Egyes személy' uralkodása. *Ercsei*. Egyuriság, egyuradalom. *Fogarasi*.

- Monarchicum** regimen, egyfő országlás. *Puky.*
- Monas**, egység, egyelem; mint: kegy, kegyelem. *Imre.* Egy, egység, lélek. *Ercesei.* Eggyenség. *Thezarovich.*
- Moneta**, formás pénz. *Ercesei.* Vertt pénz, pengő pénz. *Puky.*
- Monetaria**, v. Münzwissenschaft, pénzverés. *Szilasy.*
- Monogamia**, egyfeleségűség. *Lexicon.* Elynósság. *Imre.* Egyházastársaság. *Ercesei.* Egyes házasság. *Tóth Ferencz.* Elynójjúság, egytársuság. *Csapó.*
- Monomachia**, önvita. *Imre.*
- Monopathia**, önszenvedés. *Imre.*
- Monopolium**, egyedüli kereskedés. *Ercesei.* Kizáró kereskedés. *Puky.* Magányos nyerekedés. *Fejér.*
- Monothéismus**, Istenegylelés, egyisten-vallás. *Imre.*
- Monstrosum**, szörnyetes. *Lexicon.*
- Monstrum**, szörnyeteg. *Szabó Dávid.* Szörny. *Kazinczy.* *Döbrentei.* Szörny, szörnyet, szörnyeteg. *Imre.* Rémm, rémség, szörnyeteg. *Puky.* Szörny, iszony. *Fogarasi.* Undomány. *Thezarovich.*
- Monumentum**, emlék, emlékjel. *Döbrentei.* *Imre.* Emlékeztető, emlékezedék. *Lexicon.* Emlék. *Fogarasi.* Em-
- lékjel, emlékoszlop v. épület. *Puky.*
- Mora**, késedelem. *Imre.* Haladék, késedelem. *Puky.* *Fogarasi.*
- Mora temporis**, időhaladék. *Horvát Ádám.*
- Moralis** (subst.), erkölcs-, élet-, cselekedet-, v. önviselet-tudomány. *Imre.* Erkölcs-tanítás. *Lánghy.* Erkölcs-tudomány. *Szilasy.*
- Moralis** (adj.), erkölcsi. *Ercesei.* *Sárvári.* *Lánghy.* Erkölcslögi. *Thezarovich.* Erkölcsi, erkölcsös, erkölcs-tudományos, erkölcs-tudományi. *Imre.*
- Moralis certitudo**, hiteles bizonyosság. *Szilasy.*
- Moralisch - religiös**, erkölcsilegvallási. *Szilasy.*
- Moralis character**, erkölcsi vonás v. bélyeg. *Puky.*
- Moralisatio**, intézkedés, feddőzés, erkölcsi-tanítás. *Ángyán.*
- Moralista**, erkölcsstanuló, erkölcsész, erkölcsdi. *Imre.*
- Moralitas**, erkölcsiség. *Ercesei.* *Mokry.* *Karács.* Erkölcsösség. *Lexicon.* Erkölcs-ség. *Thezarovich.*
- Moraliter**, erkölcsleg. *Thezarovich.* Erkölcsiképen, erkölcsüggyelőleg. *Lexicon.* Erkölcsileg. *Szalay.* *Csapó.*
- Moratus bene** v. **male**, jó v. rossz erkölcsü, v. önviseletü. *Imre.*

Moraliter bonum, erkölcsi képen jó. *Bachich*. Erkölcsi jó. *Szalay*. *Csapó*.

Mordax, mord, rágó, maró, rágalmazó. *Lexicon*.

Mordens usura, maró uszora. *Dapsy*.

Mores boni v. mali, jó v. rossz erkölcs, önviselet, szokás. *Imre*.

Morositas, mordság. *Pictetus*. Komorság. *Szilasy*.

Mortalitas, halandóság. *Horvát Ádám*. *Kovács Mih.*

Mortificatio, testsanyargatás. *Lexicon*.

Mos, szokás. *Közzszó*.

Motio, mozdítás, mozgatás, indítás. *Imre*. Indítmány. *Fogarasi*.

Motivum, indító ok. *Lexicon*. *Puky*. Moztöny. *Ruszek*. Támogatvány, indítvány. *Fogarasi*. Indítmány. *Dóhovicz*. *Thezarovich*. Indító ok, indok, indítmány. *Imre*.

Motor, indító, mozdító. *Imre*, *Lexicon*.

Motrix (vis), indító v. mozdító erő. *Lexicon*.

Motto, elmésmondás. *Puky*. Homlokírás, jelmondás. *Szilasy*. Jelige, jelmondat. *Döbrentei*. *Csapó*.

Motus, mozgás. *Csere*. *Ercsei*. Mozdulás. *Horvát Ádám*. Mozdítás, mozdítás. *Lexicon*. Mozdítás, mozdulás, mozdulat, indulat. *Imre*. In motu

primo, első felindulásban. *Szilasy*. Első hévvel. *Csapó*.

Motus animi, illetés, illetődés. *Lexicon*.

Motus antiperistalticus, felfelé való mozgás. *Ercsei*.

Motus diurnus (terrae), nappali kerülés. *Derhám*.

Motus diurnus annuus (terrae) nappali 's esztendei forgás. *Derhám*.

Motus peristalticus, lefelé való mozgás. *Ercsei*. Inas-húsos mozgás. *Derhám*.

Mucus, enyekes nedvesség, enyek. *Bachich*.

Multiloquium, szószaporítás, szóbozség, csevegés. *Lexicon*. Csacsogás. *Csapó*.

Multitudo, sokaság. *Imre*. Sokság. *Barczafalvi*.

Mundus, ék, ékesség, világ. *Imre*.

Mundus corporeus, testvilág; — incorporeus, nemtesti világ; — imaginatus, képzelt világ. *Barczafalvi*.

Mundus intellectualis, értelmi világ, értelem' világa. *Ruszek*. Érthető v. képzelhetetlen világ. *Horvát Ádám*.

Mundus intelligibilis, értelem' világa. *Sárvári*.

Mundus metaphysicus, tündérvilág; — physicus, természetvilág. *Barczafalvi*.

Mundus sensualis v. sensibilis, tapasztalható, érezhető világ. *Horvát Ádám*.

- Mundus visibilis**, testi v. látható világ. *Sárvári.*
- Munificentia**, adakozás, bőkezűség, ajándékoskodás. *Imre. Lexicon.*
- Munus**, ajándék, tisztség, adomány. *Imre. Tiszt, tiszt-ség. Lexicon.*
- Musculus**, inashús. *Derhám. Ercsei. Mirigy. Horvát Ádám. Izom. Horvát József. Szálashús, inszál. Bachich.*
- Musculus antagonista**, elene lévő; — intercostalis, oldalcsontok közt lévő; — obliquus inferior, a' szem-félre csavarított alsó; — rectus attollens, szemgolyó-bisát felemelő; — subclavius, vállpercze alatt lévő; — suspensorius, felfüggesztő; — triangularis, háromszegű; — trochlearis, csigára tekerődött inashús. *Derhám.*
- Museum nationale**, nemzeti gyűjteménytár. *Puky.*
- Musterhaft**, remek. *Balog Sámuel.*
- Mutabilis**, változható, változékony. *Szalay.*
- Mutabilitas**, változékony-ság, változhatás, változhatóság. *Imre.*
- Mutatio**, változás, változtatás. *Imre. Lexicon.*
- Mutilatio**, csonkítás. *Lexicon. Fogarasi. Megcsonkítás, bennítés. Puky.*
- Muttermahl**, anyajegy. *Szilasy.*
- Mutterwitz**, született eleme. *Szilasy.* Természeti elmesség, elménczség. *Csapó.*
- Mutuarius**, hitelt-vevő, kölcsön-vevő. *Puky.*
- Mutuum**, hitel, kölcsönadás, kölcsön. *Puky. Kölcsöny. Fogarasi. Kölcsön, hitel. Lexicon.*
- Mutuus**, kölcsönös. *Puky. Fogarasi. Viszonos. Csapó.*
- Mutuus influxus physicus**, viszonytermeti befolyás. *Thezarovich.*
- Mutuus consensus v. dissensus**, kölcsönös egyetértés v. egyenetlenség. *Puky.*
- Mutuus respectus**, viszonytekinet. *Thezarovich.*
- Myops**, kakúcs. *Székely szó. Vaksi. Csapó. Rövidlátás. Puky. Szalay.*
- Mystagogus**, titoktanító. *Imre.*
- Mysteria**, titkos istenitiztelet. *Szilasy.*
- Mysteriosus**, titkos szerű. *Imre. Rejtéményes, rejtélyes, burkolt. Csapó.*
- Mysterium**, titok, rejtély, rejtek. *Imre. Titok, rejtémény. Szilasy.*
- Mysticismus**, titkászat, rejtélyesség, látnokság. *Imre. Burkoltság. Dübrentei. Észfonáság, ábrándosság. Szilasy.*
- Mysticus**, (subst.), titkász, rejtélyesdi. *Imre.*

Mysticus, (adj.), titkos, rejtett, rejtélyes. *Imre.* Titkos értelmű. *Lexicon.*

Mythica seu fabulosa philosophia, mesés philosophia. *Ercsei.*

Mythologia, költemény-

előadás, pogány - istenek' leírása. *Puky.* Hamis istenek' ismertetése, meséstudomány. *Szilasy.*

Mythos, költemény. *Puky.* Rege, régimese, költemény. *Imre.* Hitköltés. *Lángly.*

N.

Nachdenken, meggondolni. *Szilasy.* Elmélkedni, gondolkodni. *Csapó.*

Nachtwandel, álmosan járás. *Szilasy.* Álomjárás. 'stb. I. Sömnambulismus.

Naevus, szeplő, természeti jegy v. hiba. *Imre.*

Naiv, természetes. *Mokry.* Ártatlankodó. *Gr. Dessewffy.* Gyermeked. *Szilasy.* Szende. *Róthkrepf.*

Naiveté, természetesség. *Mokry.* Bájoló együgyűség, egyszerűség. *Pauly.* Őszinteség, természetesség. *Szilasy.*

Narratio, elbeszélés. *Döbrentei.* Esetírás. *Lexicon.*

Natalis, születési. *Imre.*

Natio, nemzet. *Közszo.* Nemzettség. *Imre.*

Nation, nemzet. *Volk,* nép. *Staat,* ország. *Szilasy'* gyűjtem.

Nationalitas, nemzetiség.

Nationalisatio, nemzetülés, nemzetisedés, nemzetesítés. *Imre.*

Nationalis character, nemzeti bélyeg. *Puky.*

Nationalismus, nemzeti tulajdonság, nemzetiség. *Puky.*

Nativitas, születés. *Imre.*

Nativus, veleszületett, veleszületett. *Imre.*

Natura, természet; **naturans**, természet, természető; **naturata**, termett, természetett. *Imre.*

Natura universa, természet-önöntség. *Barczafalvi.*

Naturalis, természeti, természetes. *Döbrentei.* *Imre.* Természet szerint való. *Sartori.* *Lexicon.*

Naturalismus, természetesdiség, természetvizsgálat, nyilatkoztatás-tagadat

- v. tagadvány. *Imre.* Természeti vallás. *Puky.*
- Naturalista**, tisztaészt v. nyilatkoztatást tagadó. *Lexicon.* Természetesdi, természetvizsgáló, nyilatkoztatástagadó. *Imre.* Természeti vallást tartó. *Puky.*
- Naturgemäss**, természet szerint elrendelt. *Folnesics.*
- Naturforscher**, természetbuvár. *Szalay.*
- Nausea**, unalom, undor. *Imre.* Csömör, unalom. *Puky.*
- Navitas**, gyorsaság, serénység. *Imre.*
- Necessarium in existendo**, szükséges létű. *Thezarovich.* Kellető, kellezetes, kellő. *Csapó.*
- Necessarium in se**, magában v. voltaképen szükséges. *Puky.*
- Necessarius**, szükséges. *Imre. Puky. Lángly.* Szükségesképen való. *Lexicon. Sárvári. Thezarovich.* Elmulhatatlan, elháríthatatlan. *Horvát Ádám.*
- Necessarianismus** (Fatalismus v. Determinismus), szükségeskedés. *Imre.* Szükségesdiség. *Csapó.*
- Necessitare**, kényszeríteni, erőtetni. *Pauly.* Kényteleníteni. *Puky.*
- Necessitas**, szükségesség. *Sárvári. Köteles. Lángly.* Szükség, kénytelenség. *Imre.* Kényszerítés, kénytelenség, szükséges volt, szükségesség. *Szilasy.* Szükségesképen való létel. *Ercsei.*
- Necessitas**, szükség v. szükségesség; — caeca v. fatalis, vakszükségesség, kénytelenség; — coacta, kénytelenség. *Lexicon.*
- Necessitas consequentiae ex suppositione v. hypothetici**, következési szükség. *Csere.*
- Necessitatio**, szükségelés, szükségesítés. *Imre. Thezarovich.*
- Necessitudo**, szükségesség, szövetség, vonzalom, rokonság. *Imre.*
- Nefas**, nemszabad, nemilik, gyalázat, *Imre.*
- Negans**, tagadó. *Guzmics.*
- Negatio**, tagadás, megtagadás, nemlés. *Imre.* Tagadósság. *Thezarovich.* Tagadás, nemvalóság. *Ercsei.*
- Negative**, tagadólag. *Lexicon. Puky. Fogarasi.* Tagadóképen, tilalomképen, tagadóra. *Szilasy.* Tagadólag, nemleg. *Imre.* Tagadólag, nem-mel. *Thezarovich.*
- Negativo-affirmativum**, tagadólagvitató. *Lexicon.*
- Negativus**, tagadós. *Thezarovich. Puky.* Mulasztó. *Fáy.* Tagadó. *Köteles. Lexicon. Szilasy.* Tagadós, tagadólagos. *Fogarasi.* Tagadós, tagadékony, hemleges, tagadólagos. *Imre.*

- Neglectus**, megvetés, elmulasztás. *Imre. Elmellőzés. Szalay. Csapó.*
- Negligentia**, szorgalmatlanság. *Lexicon. Késedelem, tunyaság. Puky. Henyélés, tunyakodás, restkedés, szorgalmatlanság, gyorstalanság, gondatlanság. Imre.*
- Negotium**, dolog, ügy. *Lexicon.*
- Neologismus**, új szóolás. *Döbrentei. Szóújítás. Puky. Újságvágy, újságüzet v. üzés.*
- Palaeologismus**, elienben: régiség- v. óságüzés. *Imre.*
- Neologus**, szóújító. *Ercsei. Nyelvújító. Szilasy. Újító, újítás-terjesztő. Puky.*
- Neophytus**, ujoncz; külföldön: hitujoncz. *Imre.*
- Neotericus**, újító. *Horvát Ádám. Lexicon.*
- Nepotismus**, vérkegyelet. *Fogarasi. Unoka-kedvesség, vérségre nézés, vérségtekintés, vérség-figyelem. Puky.*
- Nequitia**, gonoszság, álnokság. *Lexicon.*
- Nervus**, érzőin. *Derhám. Ercsei. Érzőiz. Bachich. In. Horvát Ádám. Ideg. Molnár. Lexicon.*
- Nervus acusticus**, hallás' érző-ina. *Ercsei.*
- Nervus auditorius**, halló érzőin. *Derhám.*
- Nervus oculi motorius**, szemmozgató érzőin. *Derhám.*
- Nervus olfactorius**, szaglás' érző-ina. *Ercsei.*
- Nervus opticus**, látás' érző-ina. *Ercsei.*
- Neutralis**, részre nemhajló. *Szilasy. Közömbös. Csapó. Középleges. Fogarasi. Pártatlan. Lexicon.*
- Neutralista**, senkivelező, senkivelesdi, semző, sendi, senkivel sem tartó. *Imre.*
- Neutralitas**, pártatlanság. *Lexicon. Közömbösség. Csapó. Egyiksemség. Némethy. Középlegesség. Fogarasi. Pártatlanság, pártközlés, hajlatlanság. Puky.*
- Nexus**, összeszővés. *Lexicon. Kötelék. Szilasy. Egyeség. Sárvári. Kapcsolat. Herzsenyi. Fonadék, szövődék, kapocs, csatolat. Imre. Kötetés, kötelék, öszvekötés, öszvefüggés. Puky. Egybeköttetés. Szalay.*
- Nihil**, i. Nihilum.
- Nihil est sine ratione sufficienti**; semmi sincs elegendő ok nélkül. *Horvát Ádám.*
- Nihilismus**, semmiskedés, semmisdiség, valótagadás. *Imre. Csapó.*
- Nihilista**, semmisdi, semmiskedő. *Imre.*
- Nihilum**, semmi. *Imre.*
- Nihilum negativum**, tagadó semmi, valótlanság. *Lexicon.*
- Nimius**, feles, felettébb való, feleslegvaló. *Lexicon. Sokas, felette sok, mértékha-*

- Iadó**, felettebbes. *Imre. Fölösleges, fölöttébbi. Csapó.*
- Nimium probare**, sokat tenni fel. *Ercsei.*
- Nisus**, ügyekezett, iparkodás, törekedés. *Lexicon. Hódulás, erőlködés. Szilasy. Erőlködék. Dóhonicz. Igyekezett, ipar. Imre.*
- Nobilis**, nevezetes, jeles, nemes, dicső. *Imre. Nemes, felséges. Lexicon.*
- Nobilitas**, jelesség, nemesség 'stb. *Imre.*
- Nobilitatio**, jelesítés, nemesítés. *Imre. Puky.*
- Nocivus**, ártékony, ártalmas. *Imre.*
- Nocumentum**, ártalom, sérelem, kár. *Lexicon. Ártat, ártalom, árték. Imre.*
- Nodosum**, nehéz, öszvekötelődött. *Lexicon.*
- Nodus**, hurok, nehézség. *Lexicon. Bög, bog, csomó, büttykő. Csapó.*
- Nolitio**, nemakarás. *Imre. Rosztól való értelmes irtozás. Horvát Ádám. Vona-kodás, nemakarás. Szalay.*
- Noluntarietas**, akarat-lanság, akaratkültség. *Imre.*
- Noluntarius**, nemakart, akaratlan, akaratküli v. kü-lös. *Imre.*
- Nomades**, pásztornép, vándornép. *Imre.*
- Nomenclatio**, neveződés. *Karács.*
- Nominalis**, neves. *Néme-
thy. Névbeli. Fogarasi. Név-
ügyelő. Lexicon.*
- Nominalis definitio**, név-kifejezés. *Thezarovich.*
- Nominalis valor**, névszeré-
nént való becs. *Ercsei.*
- Nominalista**, névdi, név-
valódsi, névvalósító. *Imre.*
- Nominatim**, nevezet szer-
int. *Lexicon. Névszerint.
Szalay.*
- Nonens**, nemlőny. *Thezaro-
vich. Semmiség. Puky.*
- Non vero simile**, igaz - szin-
nűtlen. *Thezarovich.*
- Noogouiana Lockiana**,
Locknak észnemzése. *Lexic.*
- Noologismus**, észvédlés,
észpártolás. *Imre.*
- Noologista**, észvéd, ész-
védlő, észpártoló. *Imre.*
- Norma**, zsinórmérték. *Már-
ton. Lexicon. Rendhatár, szab-
da, szablag, szabály, rend-
popt. Imre. Szabott rend.
Szilasy. Zsinórmérték, mód-
szabás. Puky. Szabda. Bar-
czafalvi. Fogarasi.*
- Normales scholae**, alsó
mustra iskolák. *Pauly. Puky.*
- Normalis**, szabdaszeres;
inormalis, szabdaeellen-
es. *Fogarasi.*
- Normativum**, rendszabat,
rendszabó, rendszabás. *Szi-
lasy' gyűjtem.*
- Normativum seu regula-
tium principium**, tárgy-
nyomozó v. utasító talpál-
lítás. *Szilasy.*

- Nota**, jegy. *Imre*. Bélyeg. *Karács. Köteles. Jegyzet. Barczafalvi. Jegyzék. Szilasy.* Jegy, bélyeg. *Fogarasi. Megesmeretetőjel. Horvát Ádám.* Esmertető jel. *Bachich.* Jegyzés, bélyeg, megjegyzés; pártütés. *Puky.*
- Nota**, qua criterium; czimer. *Szilasy.*
- Nota infidelitatis**, hazasértés, hazaárulás. *Puky.* Hűségtelenségi vétek, honárulás. *Fogarasi.*
- Nota perduellionis**, pártütés' vétké. *Puky.*
- Notae**, jegyek, jegyzések. *Lexicon. Jegyek. Ercsei. Thezarovich.* 'stb.
- Notae accidentales**, mulható jegyek. *Ercsei.*
- Notae affirmativae**, állító jegyek. *Ercsei.* Erősítő v. bizonyító jegyek. *Szalay.*
- Notae communes**, közjegyek. *Lexicon.* Közös jegyek. *Ercsei. Imre.*
- Notae consecutivae**, következő; — consentientes, egyező; — constantes, állandó; — constitutivae, mivolti; — convenientes, összeillő jegyek. *Lexicon.*
- Notae derivativae**, származék; — originariae, eredeti jegyek. *Lexicon.*
- Notae essentiales**, szükségképen való jegyek. *Ercsei.* Léteges v. lényeges jegyek. *Csapó.*
- Notae externae**, külsőjegyek. *Ercsei.* Küljegyek. *Szalay.*
- Notae internae**, belső jegyek. *Ercsei.* Beljegyek. *Szalay. Imre.*
- Notae negativae**, tagadó; — propriae, tulajdon jegyek. *Ercsei.* Saját jegyek. *Csapó.*
- Notabiliter**, észrevehetőképen, ösmérhetőképen, láthatóképen. *Lexicon.* Szemlátomást, láthatólag, észrevehetőleg. *Csapó.*
- Notatio**, jegyzés, megjegyzés. *Imre. Szalay.*
- Notatum**, jegyzet, jegy-tárgy, jegyzék. *Imre.*
- Notio**, tiszta értelmi fogás. *Márton.* Esmeret. *Sárvári. Köteles. Lángly.* 'stb. Értelem, képzés, tudás, tudomány, esméret. *Horvát Ádám.* Értemény. *Lexicon. Szilasy.* Tudat. *Fejér.* Esmérelem. *Dóhorics.* Képzet. *Thezarovich.*
- Notio s. Conceptus z.** Repraesentatio composita, megfogás, többes előterjesztés. *Ercsei.*
- Notio, s. Conceptus quoad intensionem**, jegy-össz; értés, értemény, értény, értély. *Imre.* Értemény. *Lexicon.*
- Notio adaequata**, tellyes egyenlő értemény. *Lexicon.* Illó kimerítő esmeret. *Köteles.* Felesleg-világos többes előterjesztés. *Ercsei.*
- Notio affinis**, határos; —

antithetica v. contraponens, ellentevő értemény. *Lexicon.*

Notio clara, tiszta t. előterjesztés. *Ercsei.* Világos értemény. *Lexicon.*

Notio cognata, rokony; — communis, közös; — completa, tellyes értemény. *Lexicon.*

Notio complete distincta, egészen világos többes előterjesztés. *Ercsei.*

Notio composita, összetett; — confusa, zavaros t. előterj. *Ercsei.* Zavarodott v. zavart értemény. *Lexicon.* Zavaros esmeret. *Köteles.*

Notio contingens, eseti; — coordinata, azon rendű, összesorozott v. rendbeszedett értemény. *Lexicon.* Együvé tartozó t. előterj. *Ercsei.*

Notio determinata, határozott; — disjuncta, szétválasztott; — disparata, külömböző; — dissentiens, egygyezetlen ért. *Lexicon.*

Notio distincta, világos esmeret. *Sárvári.* Világos; — diversa, külömböző t. előterj. *Ercsei.* Külömb- v. más arányú értemény. *Lexicon.*

Notio erronea, helytelen, álnok, igaztalan; — explicita perspicua, fejtőleg értelmes értemény. *Lexicon.*

Notio formaliter v. materialiter vera, forma- v. szerügyyelőleg igaz értemény. *Lexicon.*

PHILOS. MŰSZÓTÁR.

Notio generica, általjában való v. nemfoglaló értemény. *Lexicon.* Általános v. nemügyyelő ismeret. *Csapó.*

Notio historica, történetes esmeret. *Lánghy.* Történet-tudományos ismeret. *Köteles.*

Notio identica, ugyanazon t. előterj. *Ercsei.* Egyenlő értemény. *Lexicon.* Ugyanazonos esmeret. *Lánghy.*

Notio inadaequata, tellyetlenül egyenlő, v. egyenletlen értemény. *Lexicon.*

Notio indeterminata, határozatlan; — individua, oszthatatlan; — laxior v. angustior, tág v. szűk; — logice vera, észügyyelőleg igaz értemény. *Lexicon.*

Notio mathematica, mekkoraságos esmeret. *Lánghy.*

Notio minus distincta, nem világos t. előterj. *Ercsei.*

Notio necessaria, szükséges; — obscura, homályos; — praecisa, pontos értemény. *Lexicon.* Kiszabott többes előterj. *Ercsei.*

Notio perspicua, értelmes; — imperspicua, értelmetlen értemény. *Lexicon.*

Notio realis, valóságos, létbeli, lévő; — recta, helyes értem. *Lexicon.*; — reciproca, csere t. előterj. *Ercsei.*

Notio simplex, együgyü v. részetlen ért. *Lexicon.* Egy-szerű t. előterjesztés. *Ercsei.*

Notio specifica, félügyelő, felekezet ügyelő; — subordinata, alrendű értemény. *Lexicon*. Egymás alá tartozó t. előterj. *Ercsei*.

Notio universalis, közönséges; — singularis, rideg értemény. *Lexicon*.

Notitia, tudalom, tudat, esmeretség, tudomány. *Imre*.

Notorius, ösméretes, nyilvánvaló, világos, czéges. *Lexicon*. Elhíresedett, czéges. *Puky*.

Notus, ismeretes, tudva lévő. *Lexicon*.

Noumena, elme' gondolati szerént való v. tapasztalhatatlan dolgok. *Sárvári*. Magok a' tárgyak. *Fábriczy*.

Noumenon, gondolék, gondolmány, gondolható de nem tudható; észlény (philos. nézetből): *Spiritus*. *Imre*. Valamiség. *Lexicon*.

Noumenon homo, észember. *Szilasy*.

Nuance, árnyékozat. *Szilasy*. Szinezés, árnyéklát. *Csapó*.

Nubere, egybekelni, házasságra lépni. *Lexicon*.

Nubes, felhő. *Derhám*.

Nugacitas, enyelgés, gyermekeskedés. *Imre*.

Nullibista, seholy, seholfi. *Imre*. *Sehonnai*. *Döbrentei*.

Nullitas, senkiség, semmiség, értéktelenség. *Imre*.

Nullus, senki, semmi, semmis. *Fogarasi*.

Numerus, szám. *Imre*.

Numeratio, számítás, számolás, számlálás, számbaszedés. *Imre*.

Numerabilis, számítható 'stb. *Imre*.

Numericus, számbeli, számi. *Imre*. Számügyelő. *Lexicon*. Szám szerint való. *Puky*.

Numerosus, számos, nagy számú. *Lexicon*. Számos. *Imre*. *Puky*. 'stb.

Nuncius, hirmondó, küldött. *Fogarasi*. Követ. *Szalay*. Hírnök. *Helmecczy*. *Csapó*. *Kunoss*.

Numisma, emlékpénz, érdempénz, érdemjel. *Döbrentei*.

Numismatica, pénzesmérettudomány. *Puky*.

Numismaticus, pénzesmérő, pénzesmértető. *Puky*.

Numophilaceum, pénzgyűjtemény. *Puky*.

Nutritio, tápláltatás. *Ercsei*. Táplálás. *Csapó*.

Nutus, jeladás, intés, homorodás, hajlás. *Imre*.

O.

- O b e d i e n t i a**, engedelmeség, szófogadás. *Lexicon.*
- O b e r f l ä c h l i c h**, felületes. *Thaisz. Színénjáró. Döbrentei.*
- O b e r r a t i o**, kóborlás, tétozás, bolyongás, lézenegés. *Imre.*
- O b e x**, I. *Obstaculum.*
- O b i c e s** ponere, gátot vetni. *Puky. Gátolni. Szalay.*
- O b i t e r**, futólag, melleleg. *Lexicon. Immel-ámmal. Csapó.*
- O b j e c t i o**, ellenvetés, ellenok. *Imre.*
- O b j e c t i v a t i o**, tárgyasítás, valóstítás, tárgyzás. *Imre.*
- O b j e c t i v e**, tárgyképen. *Lánghy. Tárgyilag, tárgyasán, tárgyügylőleg, valólag. Imre. Tárgyilag. Berzsenyi. Tárgyalag. Ercsei. Ruszek. Tárgyilag, önmileg. Fogarasi. Tárgyasán. Köteles.*
- O b j e c t i v i t a s**, tárgyügylés, tárgyaság. *Lexicon. Tárgyaság, önmiség. Fogarasi. Valódiság, tárgyaság. Imre.*
- O b j e c t i v u s**, tárgyas, tárgybeli, tárgyügylő, tárgyalósági, tárgyötletli, tárgyillető, tárgyalagos. *Szilasy. Tárgyilagos, önmis. Fogarasi. Tárgyaló, tárgy-*
- beli. Lánghy. Tárgyas. Köteles. Tárgyi. Berzsenyi.*
- O b j e c t u m**, előtte lévő dolog. *Csere. Czél. Pictetus. Tárgy. Horvát Ádám. Ruszek. Tárgyzott, tárgy, jegyzetett. Ercsei. Elővetvény. Thezarovich. Tárgy, ötlet. Imre. Fejér. Előzmény. Barczafalvi. Tárgy, élény. Dóhovich. Tárgy, önmí. Fogarasi. Tünet. Endrődy.*
- O b j e c t u m** cogitationis, gondtárgy. *Ruszek.*
- O b l i g a t i o**, kötelezés, köteleesség. *Lexicon. Lekötés, tartozás. Puky. Kötelezvény. Helmecczy. Döbrentei. Fogarasi.*
- O b l i g a t i o**, activa, kötelezés; — passiva, köteleztetés, tartozás. *Imre.*
- O b l i g a t i o** externa v. *juridica*, igazság' köteleessége. *Ercsei.*
- O b l i g a t i o** moralis, erkölcsi köteleztetés. *Ruszek.*
- O b l i g a t i o** perfecta, szoros köteleesség; tartozás; — imperfecta, nem szoros köteleesség, szivesség. *Ercsei.*
- O b l i g a t u m**, kötelezmény, tartozat. *Fogarasi.*
- O b l i v i o**, feledékenység. *Horvát Ádám. 'stb. Felejtés*

- elfelejtés, feledék, nem emlékezés. *Imre.*
- Oblivio** sui, elragadtatás. *Pauly.* Önfeledés. *Csapó.*
- Obliviosus**, feledékes, feledékeny. *Imre.*
- Obliviscentia**, feledékenység. *Lexicon.* Feledékség. *Imre.*
- Obnitentia**, ellentállás. *Lexicon.*
- Obscoenitas**, ocsmányosság, undokság. *Imre.* Trárgárság. *Lexicon.*
- Obscurantismus**, lelki setétség, a' lelki setétség' tenyésztetése, setétség' buvársága. *Pauly. Puky.* Sötétfiség, homálydiság, sötétedsiség, homályosdiság. *Imre.*
- Obscurantista**, sötétfi, homálydi, sötétedsi, homályosdi. *Imre.* Setétség'buvára. *Puky.*
- Obscuratio**, sötétítés, homályosítás. *Imre.*
- Obscuritas**, homályosság, sötétség. *Imre.* Homályosodás. *Horvát Adám.* Homály, homályosság. *Szulay.*
- Obscurus**, sötét, sötétes, homályos. *Imre.*
- Obsequium**, szófogadás, engedelmesség, készszolgálat. *Imre.*
- Observantia**, tekintet, tisztelet, ügyelet, megtartás. *Imre.*
- Observatio**, vizyázás, vizsgálás, nyomozás, vizsgálódás, ügyelés, szemeltartás. *Imre.* Eszlelés. *Barczafalvi.* Észrevétel. *Döbrentei.* Szemlelés. *Fogarasi.* Vizsgálás, tellyesítés, megtartás. *Lexicon.*
- Observatorium**, csillagvizsgáló torony. *Fuky.* Csillag őrtorony. *Döbrentei.*
- Observatum**, észlelet. *Barczafalvi.*
- Obsoletus**, avúlt, elavúlt, kiavúlt, ereje-vesztett. *Pauly. Puky.* Divatlan, szokatlan. *Csapó.* Felhagyott. *Döbrentei.*
- Obstaculum** v. **Obex**, akadály. *Lexicon.* Ellenzet, akadály, gát. *Imre.*
- Obstinatio**, megátalkodás, állhatatoskodás, fejesség, nyakasság. *Imre.*
- Obtrectatio**, emberszólás. *Ercsei.* Kisebbítés. *Lexicon.* *Csapó.* Rágalmazás, megszólás. *Imre.*
- Obtutus**, tekintet, szemrevétel; primo obtutu, első tekintettel. *Puky.*
- Obvius**, útközi, szembejövő v. akadó, szembenes. *Imre.* Útféli. *Gr. Dessenffy.*
- Occasio**, alkalom, alkalmatosság. *Imre.*
- Occasionalis**, alkalmi, alkalomadó. *Imre.* Alkalmatosságbeli. *Puky.* Alkalmatosság szerint való. *Ercsei.*

- Occasionalista**, alkalmi, alkalommal élő. *Imre.*
- Occasionaliter**, mellesleg, oldalaslag. *Lexicon.* Történetből, alkalmoszerint. *Puky.* Alkalmilag. *Csapó.*
- Occultatio**, elrejtés, eltitkolás, eldugás, eltakarás. *Imre. Szalay.*
- Occultus**, alattomos. *Lexicon.* Elrejtett, titkos, alattomos. *Imre.* Lappangó, dugott, rejtett. *Csapó.*
- Oceanus**, öblös tenger. *Derhám.* Világtenger. *Szalay.*
- Ochlocratia**, pór- v. alnépkormány. *Imre.*
- Oculatus testis**, szemtanú; auritus, fültanú. *Imre.*
- Odium**, gyűlölet, gyűlölés, gyűlölség, haragtartás. *Imre.*
- Odiosus**, gyűlöletes, gyűlölséges. *Imre.*
- Oditologia**, utazás' mestersége. *Puky.*
- Odoratus**, szaglás. *Köz.*
- Odometrum**, útmérő. *Puky.*
- Odontalgia**, fogfájás. *Puky.*
- Oeconomia**, gazdaság. *Puky.* Sáfárság. *Derhám.* Házigazdaságtudomány. *Pictetus.* Gazdálkodásmesterség. *Lánghy.* Gazdaságtudomány. *Berzsenyi.* Gazdálkodás. *Csorba.*
- Oeconomus**, sáfár. *Pictetus.*
- Oesophagus**, nyeldek-lő gége. *Derhám.* Kérő. *Ercsei.*
- Offensio**, botlás, bántás, sértés, megtámadás, megüt-közés. *Imre.* Bántalom, meg-bántódás. *Csapó.*
- Offensive**, bántólag, megtámadólag. *Puky.* Támadólag. *Fogarasi.*
- Offensivus**, támadólagos, támadós. *Fogarasi.*
- Officialis**, tiszt, tisztviselő. *Puky.* Tisztnök, hivatalnok. *Fogarasi.*
- Officina**, műhely. *Lexicon.* Koh. *Pictetus.*
- Officiositas**, tisztesség, kötelezettség, kötelességszeretet, illendőség; szolgálato-ság: Dienstfertigkeit, v. Obsequiositas; elő-lem, megelőzés. *Imre.* Szolgálni való készség. *Ercsei.*
- Officiosus**, hivatalos, hivatalbeli, tiszt. *Puky.* Tiszt, tisztességes, kötelezettszerető, illőt néző v. tartó; szolgálato-s: Obsequiosus v. Dienstfertig; előzelm: zu-vorkommend. *Imre.*
- Officium**, tiszt. *Pictetus.* *Thezarovich.* Kötelesség. *Sárvári.* Tisztség, hivatal. *Lexicon.* *Puky.* *Fogarasi.* Kötelesség, kötelezet, tiszt. *Imre.*
- Officium perfectum**, tartozás; — imperfectum, szivesség. *Ercsei.*
- Olfactus**, szaglás. *Köz.*
- Oligarcha**, kormányosztályos, kormánytag. *Imre.*
- Oligarchia**, v. Oligocratia, hol kevesen bírják a' fejedelmi hatalmat. *Rácz And.*

- rás.* Néhánykormány, kormányosztály. *Imre.* Főranghatalom. *Puky.*
- O**men, előérzés, jóslat, rémlés. *Döbrentei.*
- O**minatio, előre érezhetés. *Pauly.* Előérzelgés, jósolás, rémlelés. *Csapó.*
- O**missionis peccatum, elmulatásbeli bűn. *Márton Ist.*
- O**mnimodus, mindenleges, mindenképes. *Imre.*
- O**mnipotentia, mindenkhatóság. *Lexicon. Imre.* 'stb.
- O**mnipraesentia, mindenüttlélet, mindenüttlét. *Le. von.* Mindenholság, mindenhollet v. létség, mindenütttség. *Imre.*
- O**mniscientia, mindentudóság. *Ruszek. Horvát Ádám.* Mindentudás. *Lexicon. Imre.*
- O**mnitudo, mindenség, mindenesség. *Imre.*
- O**mphaloptron, nagyítóüveg. *Puky.*
- O**nania, néhabún, fertelmesség. *Lexicon.* Önfertőzet, önfertőztetés, önszeplítés, önszeplősítés, önparáznítás. *Imre. Pauly. Puky.*
- O**nanista, onánfi. *Kovács Mihály.* Önszeplősítő, önfertőztető 'stb. *Imre.*
- O**nomatopepomenon, visszahangzó. *Ercsei.*
- O**ntologia, lénytudomány. *Imre.* Észvalótudomány. *Lexicon.* Valóságtudomány. *Ercsei.* Alaptudomány. *Lánghy.*
- Valóság'tudománya. *Nagy Imre.* Képzetek' tudománya. *Köteles.* Lőnytudomány, lőnyödmény. *Ruszek.* Való-, lény-, valóság-tudomány. *Puky.* A' tiszta értelemből, okosságból folyó képzetek' tudománya. *Szilasy nál.*
- O**nus, tereh. *Fogarasi.* Tereh, büntetés, adó, bér, marattság. *Puky.*
- O**peratio, munkálódás. *Puky. Fogarasi.* Munkálkodás, művelés, foglalatoskodás, fáradozás. *Imre.* Működés. *Bugát.*
- O**peratum, munkálat. *Puky.* Munka. *Fogarasi.*
- O**perosus, munkás, fáradtságos. *Imre.*
- O**pifex, kézműves, mesterember. *Döbrentei. Puky.* Mives. *Fogarasi.*
- O**pinative, vélve, vélőleg, vélekedve, véleményesen. *Imre. Szalay.*
- O**pinio, vélekedés. *Lexicon. Ruszek. Márton. Horvát Ádám.* Véles, vélemény. *Imre.* Vélekedés, gyanítás. *Ercsei.*
- O**piniosus, vélekedő, véleményes. *Imre.*
- O**pitulatio, segítség, gyámolás, gyámolítás, ápolás, ápolgatás. *Imre.*
- O**portet, illik, kell, szükséges. *Imre.*
- O**pportunitas, jókoriság, alkalmatosság. *Imre.*
- O**pposite, ellenben, ellenleg, ellentéve. *Imre.*

- O p p o s i t i o**, ellentállítás. *Lexicon*. Ellenvetés, ellentetés, ellenállás. *Imre*. Viszszázás. *Ercsei*. Szembetétel. *Köteles*. Ellenkedés, ellentétel, ellenvetés. *Thezarovich*. Ellentállás, ellenszegülés. *Fogarasi*. Ellenzés. *Gr. Széchenyi István*.
- O p p o s i t u s**, ellenbenálló, ellenbetett. *Lexicon*. Ellenés. *Fogarasi*. Ellenleges, ellentett, ellenvetett, ellenzett, ellenes. *Imre*.
- O p p u g n a t i o**, vivás, ostromlás. *Imre*. Vitatás (az oskolákban.). *Pauty*. *Puky*.
- O p t a t i o**, kívánság. *Szilasy*.
- O p t i c a**, látásról való tudomány. *Derhám*.
- O p t i c u m i n s t r u m e n t u m**, messzelátó szerszám. *Derhám*.
- O p t i m a t e s**, főemberek. *Ercsei*. Főrendek. *Mokry*.
- O p t i m i s m u s**, legjobblás, legjobbászat 'sth. *Imre*. Legjobbikság. *Thezarovich*.
- O p t i m i s t a**, legjobbzó, legjobbló, legjobbasdi, legjobbász. *Imre*. Legjobbas. *Kovács Mihály*.
- O p u l e n t i a**, gazdagság, vagyonosság, értékesség. *Imre*.
- O p u s**, munka, mű, miv. *Imre*. Cselekedet. *Lexicon*.
- O r a t i o**, beszéd. *Közszó*.
- O r a t i o l i g a t a**, kötött beszéd, vers; — *soluta*, folyóbeszéd. *Csapó*.
- O r a t o r**, szóvezér, beszéllő, szónok. *Puky*. Szóllámos. *Thezarovich*. Szónok. *Verszeghy*. Beszédnök. *Jelenkor*.
- O r a t o r i a**, íbeszédtan, szónokság. *Csapó*. Beszédtudomány. *Szilasy*.
- O r b i s** (in definiendo), jegykerengés; (in demonstrando), okkerengés. *Imre*.
- O r b i s t e r r a r u m**, földkör, földkerekség. *Puky*.
- O r b i t a o c u l i**, szemgödör; — *terrae*, földkerülete. *Derhám*.
- O r d o**, rend. *Közszó*.
- O r d i n a r i u s**, rendes, rendszeres, rendszerinti, rendtartó. *Imre*. Rendbéli. *Lexicon*. Rendszerént való, közönséges. *Puky*.
- O r d i n a t e**, rendesen, rendszerint. *Imre*.
- O r d i n a t i o**, rendelés, rendezés, rendbeszedés, rendszerzés. *Imre*. Rendelés, rendelet; papszentelés. *Fogarasi*. *Puky*.
- O r d i n a t u s**, rendelt, rendezett, rendbeszedett. *Imre*. Rendes. *Thezarovich*. Rendkedvelő; felszentelt. *Fogarasi*. Rendes, rendszerető; felszentelt. *Puky*.
- O r g a n a s e n s o r i a**, érző eszközök. *Ercsei*. Érző edények. *Bachich*. Érző szerek. *Ruszek*. Érző v. érzékeny szerszámok. *Horvát Ádám*.
- O r g a n i c u s**, eszközös. *Sartori*. Szertetemes. *Bareza*.

- falvi*. Gépelyes, léteges, élő, tenyésző, tenyészetes. *Imre*. Életműves. *Puky*. Létszeres. *Balogh Pál*. Élőeszközös, életműves, tenyésző. *Szilasy*. Organamódú, organosított. *Thezarovich*.
- O r g a n i c a** constitutio, alapos eredeti törvények. *Szilasy*. Léteges v. létszeres alkotvány v. alkat. *Csapó*.
- O r g a n i s a r e**, rendbeszedni. *Pauly*. Elrendelni, alkatni, rendbeszedni, összeszerkesztetni. *Puky*. Létszeresíteni, szerkeszteni. *Fogarasi*. Gépelyezni, gépelyesíteni. *Csapó*.
- O r g a n i s a t i o**, alkotás, elrendelés, összeszerkesztetés. *Puky*. Egybeszerkesztetés. *Szigethy*. Gépelyezet. *Verszeghy*. Műszerzet. *Kovács Mihály*. Életeszközök' alkotása. *Ángyán*. Alkottatás. *Cseremiszkó*. Életművesség, életművettség. *Szilasy*. Gépelyezés, létegesítés, tenyésztés; rendelkezés, képzés, alkatás. *Imre*. Létszeresítés. *Döbrentei*. Szerkesztés, szerkezet, létszeresítés. *Fogarasi*.
- O r g a n i s a t u s**, életeszközös. *Ángyán*. Gépelyezett. *Verszeghy*.
- O r g a n i s m u s**, gépelyezet, létgaz, élet, tenyész, rendelkezés, alkotvány. *Imre*. Műszeresség. *Kovács Mihály*. Élő eszközi alkotmány. *Ángyán*. Életműv. *Puky*. Élőművesség, eszközösség, gépelyezet. *Szilasy*.
- O r g a n o n** s. Organum, eszköz. *Derhám*. *Sartori*. Gépely. *Lexicon*. Szerszám: *Thezarovich*. Szerzetem. *Barczafalvi*. Létszer. *Fogarasi*. Műszer. *Vörösmarty*. Gépely, léte, rend, élet-tenyészetszerszám. *Imre*. Erőmű, alkottyú, életmű, gépely, élőeszköz, életműszer, érző műszer. *Szilasy*' gyűjtem.
- O r g a n u m** loquela, szózat' eszköze. *Bachich*. Beszéd' v. szólás' műszere. *Csapó*.
- O r g a n u m** sensus, érző eszköz. *Fejér*. Érző szerzetem. *Barczafalvi*. Érzés' szerszáma, érzékszér, érzésgépely, testi érzék, érzékeny testi rész, érzék. *Szilasy*.
- O r i e n t a t i o**, tájolás, tájzás, keletezés, találkozás. *Imre*. Tájékitás. *Lexicon*. Tájékozás, tájékosítás. *Csapó*.
- O r i g i n a l e**, valaminek valólsága. *Fejér*. Eredvény. *Szilasy*nál.
- O r i g i n a l i s**, eredendő. *Imre*. Eredeti. *Döbrentei*. *Puky*. *Fogarasi*. 'stb.
- O r i g i n a l i t a s**, eredetiség. *Döbrentei*. *Lexicon*. *Puky*. Sajátság, eredetiség. *Szilasy*.
- O r i g i n a r i u s**, eredeti. *Imre*. Eredeties. *Fogarasi*. Sajátas.
- O r i g o**, eredet, származás. *Puky*. 'stb. Eredetűség. *Karács*. Kútű, eredet. *Thezarovich*.

- Ornatus**, ék, disz, csin. *Verseghy. Imre.*
- Orographia**, hegyleírás. *Csapó. Hegyek' v. bérczek' leírása. Puky.*
- Orphanotrophium**, árvák' intézete, árvák' háza.
- Orthodoxia**, helyes hitűség. *Márton. Lexicon.*
- Orthodoxus**, megrögzött, agghitű, aggbuzgó. *Puky.*
- Orthographia**, helyesírás. *Révai. Szalay. Betűírakság. Barczafalvi. Jólírás. Csapó.*
- Orthopaedicus**, helyesen nevelő, görbült hátgerincz gyógyító. *Szilasy.*
- Ortus**, eredet, származat, kelet, támadat. *Imre.*
- Os**, csont; — hyoides, nyelvcsont; — ileum, csipőcsont; — ischium, alfelcsont; — orbitale sylvii s. lentiforme, kerek v. lencseforma csont; — parietale, falcsont; — petrosus, kősziklacsont; — pubis, szeméremcsont; — sacrum, keresztcsont; — sternum, mellcsont. *Derhám.*
- Oscicula auditus**, hangcsontocskák. *Bachich.*
- Oscillatio s. Tremulatio**, rezgés. *Horvát Ádám. Híntázás. Derhám. Lengés. Lexicon. Érzőinak' rezgése. Ercsei.*
- Osor**, gyűlölő. *Imre.*
- Ostensio**, mutatás, rámutatás, láttatás. *Imre.*
- Ostensivus**, rámutató, láttató, mutatékos. *Imre. Ösmértető. Lexicon. Mutatékony, fitogató. Csapó.*
- Ostentatio**, magamutogatás. *Pictetus. Mutogatás. Lexicon. Kérkedékenység, kérkedés, fitogtatás. Döbrentei.*
- Ostracismus**, cseréptörvény. *Szilasy.*
- Otiari**, henyélni, hivalkodni. *Imre. Lebselni. Szilasy.*
- Otium**, nyugalom, henyélés, hivalkodás. *Imre. Kényelgés. Döbrentei.*
- Otiosus**, henye, hivalkodás. *Imre.*
- Ovalis**, tojás formájú, tojásdad. *Csapó. Tojás-gömbölyeg, hosszú-gömbölyeg. Puky.*
- Oxiopia**, szemesség, személesség. *Imre.*

P.

- Pacificatio**, békélés, békülés, békítés, békéltetés, békeszerzés. *Imre. Békekötés, békealku. Fogarasi. Bé-*
- kességkötés, békeszerzés, békesség. Puky.*
- Pacificus**, békessége, békeszerző. *Imre.*

- Pactum**, kötés, egyezés. *Ercsei*. Kötés, alku, fogadás. *Puky*. Frigy, alku v. kötés. *Lexicon*. Szerződés. *Csapó*. Szerződmény. *Fogarasi*.
- Pactum bilaterale**, viszontag terhelő; — consummatum, tellyesedett, tellyesített v. végbement; — foenebre, béralku; — gratuitum, önkint való, ingyen ajánlott; — subjectionis, hódoló; — unionis, egyesítő kötés v. alku. *Lexicon*.
- Paedagogia**, a' nevelésnek 's tanításnak tudományos mestersége, neveléstudomány, neveléstudomány. *Szilasy* gyűjt. Gyermekevelés v. oktatás. *Imre*. Neveléstudomány. *Ercsei*. *Lánghy*.
- Paedagogia sublimior**, a' finomabb nevelés'tudománya. *Szilasy*.
- Paedagogus practicus**, valóban v. tetteben nevelő; — theoreticus, neveléstudó, neveléstanító. *Szilasy*.
- Paedantismus**, oskolai-feszesség, oskolai-tudósság. *Puky*. 'stb. I. Pedanteria.
- Paedaraestia**, gyermekfertítés, fertőztetés, v. szepítés, szepelőztetés. *Imre*.
- Paganus**, pogány. *Lexicon*.
- Page**, apród. *Kisfaludy Sándor*.
- Pagina**, lap. *Barczafalvi*. Oldal. *Puky*.
- Palaeologismus**, I. Neologismus.
- Palingenesia**, újraszületés, lény-újulás, újdonság. *Imre*.
- Palladium**, főoltalom, védőkincs. *Puky*.
- Palliare**, fődözni, palástolni. *Puky*. Leplezni. *Csapó*.
- Palliativum**, színképváló, fődözgetett. *Lexicon*. Leplező. *Fogarasi*.
- Palpabile**, tapogatható. *Lexicon*.
- Palpo**, bizgató, fellovaló, feltüzelő. *Imre*.
- Paneresia**, mindenbirás. *Imre*.
- Pancreas**, has-ikrás-hús. *Derhám*. Gyomor-mirigy. *Bachich*. Nagy ikráshús. *Ercsei*.
- Panegersia**, közbuzdítás, közjóra-intés. *Imre*.
- Panhellenion**, országos tanács. *Szilasy*.
- Panicus terror**, rémülés. *Puky*.
- Panorama**, körülfestés, kerekfestés. *Puky*. Körrajz, körrajzolat, körrajzat. *Csapó*.
- Pansophista**, mindenesebölcs. *Ruszek*.
- Pantheismus**, világegyességvitatás. *Lexicon*. Világistenészet, világistenlet, istenmindezet. *Imre*. Mindenistenség. *Ercsei*. Mindenistenítés, világistenzés v. istenelés. *Csapó*.
- Pantheista**, világistenző,

- világistenesdi, istenmindező, *Imre*. Mindenistenítő, világistenező. *Csapó*.
- P**antheisticus, világistenesdis, istenmindenzetes. *Imre*. Világistenzetes. *Csapó*.
- P**antographum, másoló-mív. *Puky*.
- P**antomia v. Pantomime, némajáték. *Imre*. *Szilasy*.
- P**antosophia, mindentudás, mindentértés, mindesbölcsesség. *Imre*.
- P**apilio, pillangó. *Derhám*.
- P**apillae nerveae, érzőbimbók. *Ercsei*. Érző-inasbimbócskák. *Derhám*.
- P**ar, egyenlő. *Csere*. Páros, egyenlő, egyerejű, értékű, nagyságu, v. illendő. *Imre*.
- P**arabola, példázat. *Köteles*. *Csapó*.
- P**aradoxia, külöködés, külözneteskedés. *Imre*.
- P**aradoxum, nehezen hihető, v. nehéz hitelfű, rosz. *Lexicon*. Félig igaz. *Ercsei*. Középtelentől elcsapó. *Thezarovich*. Képtelenség. *Lánghy*. Szokatlanság. *Szilasy*.
- P**aragraphus, cikk. *Barczafalvi*. Czikkely. *Csapó*. *Szalay*. Szám, ágazat. *Szilasy*. Szakasz. *Pauly*. Szak. *Fogarasi*.
- P**aralaxis, elcsereződés.
- P**arallela loca, egytartalmú, értelmű v. jelentésű könyvhelyek, hason- vagy egyen-mondások. *Imre*.
- P**arallele, egyközűleg, közegyenesen. *Szilasy*. Párhuzatosan. *Horvát József*. Párhuzamosan, egyirányúlag. *Szalay*.
- P**arallelismus, mellékesség. *Derhám*. Egyirányúság. *Fogarasi*.
- P**arallelus, egyirányú, egyközű. *Fogarasi*.
- P**aralogismus, helytelen v. hibás következtetés. *Köteles*. *Lexicon*. Észtévedés, észtev, öncsalás, v. csalódás. *Imre*.
- P**aralysis, tag-elesés. *Derhám*. *Bachich*.
- P**araenesis, rábeszélés, rávevés. *Imre*.
- P**arenchyma, fa' levelének húsa. *Derhám*.
- P**arens, szülő, szüle; parentalis, szülői, szülei. *Imre*. *Fogarasi*.
- P**arenthesis, rekesz. *Lexicon*. *Puky*. *Fogarasi*. Zárjel. *Szalay*. Intra parenthesis, rekeszben. *Puky*. Zárjel közt. *Csapó*.
- P**aria, egyenlők. *Csere*.
- P**aritas, hasonlítás. *Puky*.
- P**arricidium, szüleölés. *Imre*. Szülegyilkolás v. gyilkosság. *Csapó*.
- P**ars, rész, fél, vidék. *Pauly*. *Puky*. *Fogarasi*. A parte rei, valóban. In partes alicujus ire, valakihez szítani, valakivel tartani. *Lexicon*.

- Pars constitutiva**, alkotó rész. *Lexicon*.
- Pars dissentiens**, ellenkező; — litigans, pörös fél. *Lexicon*.
- Pars medullaris**, velős rész. *Derhám*.
- Parsimonia**, takarékoság. *Pictetus*. *Lexicon*. Gazdálkodás, kevesedség, kiméletesség, kimélet. *Imre*.
- Partes constitutivae**, alkotó v. tővő részek. *Szilasy*.
- Partes fluidae**, híg részek. *Ercsei*. Folyó részek. *Bachich*.
- Partes similes**, egyes nemű részek. *Szilasy*.
- Partes solidae**, kemény részek. *Ercsei*. Mereven részek. *Bachich*.
- Partialis**, részintes, részszerű, részletes, részleti. *Imre*. *Részi*. *Tóth Fer.* Részes, részre hajló. *Puky*. Részbeli (theilig), részrehajló (partheisch). *Fogarasi*.
- Partialitas**, részelkedés, részrehajlás. *Puky*.
- Particeps**, részes. *Karác*. *Fogarasi*. 'stb.
- Participatio**, részesülés, részvevés, részesítés. *Imre*.
- Particula**, részecske. *Köz*.
- Particularis**, különös. *Pictetus*. Néhányos. *Thezarovich*. Részszerint való. *Pauly*. *Puky*. Részszerinti. *Fogarasi*. Részékeny. *Dóhovicz*. Részé-
- lékeny. *Szilasy*. Részletes. *Csapó*. Néhányos, egykettős, részdedes. *Imre*. Rideg, részügyelő. *Lexicon*.
- Particularitas**, részrehajlás, néhányosság. *Thezarovich*. Részletesség. *Csapó*.
- Partitio**, részezés, részreosztás. *Imre*. *Lexicon*. Fölosztás. *Fogarasi*. *Puky*.
- Partium studium**, pártosság. *Lexicon*. Részvágy, pártvágy, részrehajlás. *Imre*.
- Partus ingenii**, agyszülemény. *Puky*. Esztermék, észszülemény. *Csapó*.
- Pasquillus**, gúnyoló, gyalázó, mocskoló irás. *Pauly*. *Puky*. Gúnyirat, gúnykép, gúnyrajz. *Szalay*. *Csapó*.
- Passio**, uralkodó kívánság, aggódás. *Ercsei*. Indulatosság. *Thezarovich*. Vágyódás. *Bachich*. Indulat. *Márton*. Vonzódás. *Gorove*. Szenvedés, kín, kínlódás, indulatoskodás. *Imre*. Szenvedelem. *Kazinczy*. Szenvedély. *Helmezy*, *Döbrentei*. Vágyrögzés, kívánság. *Lexicon*. Szenv. *Bugát*. *Fogarasi*.
- Passive**, szenvedőleg. *Köz*.
- Passivitas**, szenvedékenységség, szenvedőség, szenvedély. *Imre*.
- Paternitas**, atyaság, atyáskodás. *Imre*.
- Pathema**, l. Passio.
- Pathetici affectus**, állati indulatok. *Szilasy*.

- Patheticus**, indulatos. *Lexicon.*
- Pathognomia**, indulattudalom, szívésméret, szívjelelet, érzelemtan. *Imre.*
- Pathologia**, betegségtudomány. *Kovács Mih.* Testérezstudomány, kórtudomány, orvosi nyavalya-tudomány. *Szilasy' gyűjt.* Lelkibajttudomány. *Imre.*
- Pathologicum**, szenvedékeny; ellene; a' gyakorlékony: practicum. *Lexicon.*
- Pathos**, indulat. *Szilasy.* Indulatosság. *Lexicon.*
- Patientia**, türés. *Pictetus.* Türelem. *Ráth M.* Béketüres. *Fogarasi.* Békességestüres. *Köz.* Türelem. *Csapó.*
- Patratio**, elkövetés, végbevívés. *Imre.*
- Patria**, honn. *Lexicon.* Szülőföld, haza, hon. *Imre.*
- Patrimonium**, örökség. *Molnár Sándor.*
- Patriota**, hazafi, honfi, honos, haza- v. honszerető. *Imre.* Földi, hazafi, honfi, honhív. *Fogarasi.* Honfi, honnvédő, haza' híve. *Puky.*
- Patriotismus**, hazafi hűség, hazaszeretet. *Lexicon.* Hazafiság, honfiség, haza v. honszeretet. *Imre.* Hazafiúság. *Guzmics.* Honhűség, hazafiség. *Fogarasi.* Hazaszeretés, hazafiúi buzgóság v. buzgólkodás. *Puky.*
- Patrius**, atyai, honi, hazai. *Imre.*
- Patrocinium**, pártfogás, kedvezés, oltalmazás. *Puky.*
- Patronus**, szószólló, pártfogó. *Szalay.* Kegy-úr. *Fogarasi.*
- Paucitas**, kevésség. *Imre.*
- Paupertas**, szegénység.
- Pavor**, rémülés, rettegés, nagyfélelem. *Imre.*
- Pax**, béke, békesség. *Imre.*
- Peccabilitas**, hibázhatóság, vétkezhetőség, bűnhódhatóság. *Imre.*
- Peccaminosus**, vétkes. *Lexicon.*
- Peccantia**, bűnhódás, vétkezés. *Imre. Lexicon.*
- Peccare**, bűnhódni, vétkezni. *Lexicon. Imre.*
- Peccatum**, hiba, vétek, bűn. *Imre.*
- Peccatum commissionis**, cselekedeti; — omissionis, elmulasztásbeli bűn. *Puky.*
- Peccatum originarium**, eredeti v. törzsbűn. *Márton István.*
- Peculiaritas**, ridegség, különösség. *Imre.*
- Pecus**, marha. *Imre.*
- Pedant**, szobaszennyes. *Gr. Desseuffy Józs.* Feszkeskedő, tudákos. *Csapó.*
- Pedanteria** v. **Pedantismus**, feszesség, iskolafesz, tudatfesz. *Imre.* Ó-szokásbeli tudakosság. *Kovács Mih.* A' megszokotthoz körü-

- szakadtig ragaszkodás. *Szilaszy gyűjt.*
- Pedantista**, szolgálász. *Derhám.*
- Pejeratio**, hamis esküvés. *Lexicon.* Elesküvés, hitszegés, 'stb. I. Perjurium. *Imre.*
- Pelvis ossis**, csontmedence. *Derhám.*
- Pendulum**, függő. *Nagy Leop.* Lógó függelék. *Pauly.*
- Penetrabilitas**, áthatathatóság. *Lexicon.*
- Penetrans**, beható, átható. *Szalay. Imre.* Hatható. *Thezarovich.*
- Penetratio**, áthatás, behatás. *Imre.*
- Pensitatio**, méregetés, fontolgatás, meggondolás: *Recogitatio. Imre.*
- Pentalemma**.
- Penumbra**, félárnyék. *Pápay. Puky.*
- Penuria**, drágaság, szűkség, szűke (valaminek). *Imre.*
- Perceptibilis**, észrevehető, megérezhető. *Imre.*
- Perceptio**, észrevétel. *Köteles.* Észbevevés, megérzés. *Imre. Szalay.*
- Perceptio mentis**, képzés; — *perceptionis*, képzésről való képzés. *Horvát Ádám.*
- Perdurans**, tartós, állandó. *Lexicon.*
- Peregrinus**, idegen, jövevény, tapasztalatlan, járatlan. *Imre.*
- Perennalis**, örök, örökös.
- Perfectibilis**, tökéletesülhető, tökéletesedhető, tökéletesíthető. *Imre.*
- Perfectibilitas**, tökéletesedhetőség, tökéletesülhetőség, tökéletesíthetőség. *Imre.*
- Perfectio**, tökéletesség. *Közszó.* Tökély. *Gróf Dessewffy József. Imre.* Tökélet. *Buczy.* Tökéletesedés. *Lexicon.* Tökéletesítés. *Puky.*
- Perfectus**, tökéletes, tökéletes. *Gr. Dessewffy J. Imre.*
- Perfidia**, hitszegés, hitelenség. *Lexicon.* Hítelenség, hittörés v. tagadás. *Imre.*
- Periodus**, időkor, időkerület. *Lexicon.* Időszakasz. *Imre.* Időszak, korszak. *Döbrentei.* Kerekmondás, korszakasz. *Fogarasi.* Körbeszéd. *Csapó.*
- Peripetia**, bajbaesés, szerencsétlenedés. *Imre.*
- Periphéria**, körszél, környék. *Fogarasi.* Táj, vidék, környék. *Puky.*
- Perjurium**, hitszegés. *Lexicon.* Áleskü, hamiseskü, hitszeget. *Imre.* Hamis hitűség, hamisesküvés. *Puky.*
- Perjurus**, hamis esküvő, hitesegett. *Puky.*
- Permissio**, megengedés, elnézés, hagyás. *Imre.* Engedelem, szabad hagyás. *Lexicon.*

- Permanens**, állandó, megmaradó. *Puky.*
- Permissive**, engedőleg.
- Pernegatio**, eltagadás, elnemelés. *Imre.*
- Pernicies**, veszély, veszedelem, végső romlás. *Imre.*
- Perpendere**, átfontolni, átgondolni. *Imre.* Megfontolni, megvizsgálni. *Lexicon.*
- Perpendicularis**, függőleges. *Szalay.*
- Perpendicularum**, függtyű, függőszál. *Puky.* Függöny. *Csapó.*
- Perpetuitas**, maradandóság, szüntelenség, fennmaradás. *Imre.*
- Perpetuus**, mindenhai. *Csapó.* Megrögzött. *Lexicon.* Mindenkori. *Döbrentei.*
- Perplexitas**, észzavar, zavartság. *Imre.* Észvesztés, észvesztés. *Lexicon.* Habozás, nyughatatlanság, zavarodás. *Puky.* Tétova, elakadás. *Döbrentei.*
- Perplexus**, habozó. *Puky.*
- Per se**, önkint, magától, magából. *Imre.*
- Perseverantia**, megmaradás, állhatatoskodás, elnemállás. *Imre.*
- Persistentia**, állhatatosság, állhatatos megmaradás. *Puky.*
- Persona**, személy. *Közszo.*
- Persona moralis**, többes; — **physica**, egyes személy. *Ercsei.*
- Personae acceptio**, személy-válogatás. *Lexicon.*
- Personalis**, személyes, személyi. *Fogarasi.* Személybeli. *Lexicon.* Személynök. *Helmecczy.*
- Personalitas**, személyesség, személyiség. *Imre.* *Ercsei.* *Lexicon.*
- Personificatio**, személyítés, személyesítés. *Ercsei.* *Döbrentei.* *Lexicon.* Személyköltés, személyítés. *Szilasy.*
- Perspectiv**, nagyító v. messzelátó cső. *Szilasy.*
- Perspicacia**, megfogó tehetség. *Török József.* Átlátás, értés, belátás, külömböztetés. *Imre.*
- Perspicax**, éles elméjű, értékeny, át v. belátó, külömböztető. *Imre.*
- Perspicuitas**, átláthatóság, érthetőség, külömbözöttség. *Imre.* Értelmesség, *Lexicon.* *Szilasy.* Világos értelem. *Balog Sámuel.*
- Perspirabile Sanctorii**, gőzök. *Ercsei.*
- Perspiratio**, kigőzölgés. *Mokry.* Gőzölgés. *Ercsei.*
- Persvasio**, hitetés. *Lexicon.* Elhitetés, rábeszélés. *Ruszek.* Elhitetődés. *Horvát Ádám.* Meggyőzés. *Balog Sám.* Elhitetés, rábírás, rávevés. *Imre.* Képzemény. *Puky.*
- Persvasivus**, rábeszélős. *Thezarovich.*

- P e r t a e s u s**, unatkozott. *Imre.*
- P e r t i n a c i a**, megátalkodás, megátalkodottság. *Pictetus.* Engedetlenség, nyakasság. *Lexicon.* Átalkodottság, makacsság. *Imre.*
- P e r t u r b a t i o** animi, háborodás, rémülés. *Imre.* Észvesztés, észfosztás. *Lexicon.*
- P e r v e r s i t a s**, fonákság, romlottság. *Imre.* Elfordultság, gonoszság. *Lexicon.* *Márton István.*
- P e r v i c a c i a**, nyakasság, konokság. *Imre.*
- P e r v i u s**, átjárhatékony, érthetékony, tudhatékony. *Imre.*
- P e t i t i o** principii, álokadás, elvkoldulás, okcsusztatás. *Imre.* Csavargás. *Lexicon.* Okfő-feltevés. *Ercsei.* Bizonyítatlan előre való tétel. *Szilasy' gyűjt.*
- P e t u l a n t i a**, szilajság, csinatalanság, délczezség. *Imre.*
- P f l a s t e r**, kövezet. *Gr. Dessevffy Józs. Döbrentei.*
- P h a e n o m e n o n**, tünet. *Ercsei.* Tünetemény. *Lánghy. Ruzsek. Thezarovich.* Jelenés. *Derhám. Lexicon.* Jelenet, tünet, tünlet. *Barczafalvi.* Szembetűnés. *Sárvári.*
- P h a e n o m e n i** corpus, seu noumenon, tünetemény, tünlőmény. *Barczafalvi.*
- P h o e n o m e n o n** (virtus), színes, czímer szerint való. *Márton István.*
- P h a n t a s i a**, képzelődés. *Lexicon.* Képzelmény. *Kardcs.* Képzélet. *Lánghy.* Képzés. *Sartori.* Tünekép. *Endrödy.* Képzelő tehetség. *Ercsei.* Kéltőerő. *Szilasy.* Képzelődő erő, képzelgés. *Imre.*
- P h a n t a s m a**, képzelmény, képzelődmény, látvány, tündérkép, tündérezet. *Imre.* Látomány, látszat, álkép. *Lexicon.* Ábrándozás. *Szilasy.* Képzélet, látszat. *Pauty.*
- P h a n t a s t a**, rajzó, buzgólkodó. *Lexicon.* Képzelődő, képzelgő, képzelődsdi, képzelmez, látnok. *Imre.* Ábrándozó. *Ercsei.*
- P h a n t a s t i c u s**, képzelgős 'stb. *Imre.*
- P h a n t o m a**, tünetemény. *Lexicon.*
- P h i l a n d r i a**, férfiszereget v. szeretés. *Imre.*
- P h i l a n t h r o p i a**, ember-szeretet. *Imre.*
- P h i l a n t h r o p o s**, emberbarát. *Berzsenyi.*
- P h i l a u t i a**, önszeretet. *Köteles. Lexicon.* Magunk' szeretése. *Pictetus.* Tulajdon-szeretet. *Márton.* Magaszereget, énszeretet. *Szilasy.*
- P h i l o c r a t i a**, kormányvág. *Imre.*
- P h i l o d o x**, észkupecz, észkontár. *Ruzsek.*

- Philodoxia**, véleményszere-
retet, véleményeskedés, vé-
lőskedés, magafejűség, ön-
hittség. *Imre.*
- Philodoxus**, magafejű,
önitéletű, magahitt. *Imre.*
- Philogynia**, asszonyszere-
retet v. szeretés. *Imre.*
- Philosophastes**, bölcs-
ke, álbölcs. *Imre.*
- Philosophatio**, bölcsel-
kedés, elkeresés, észtuda-
kozás, okfőnyomozás, el-
velés, elvezés, észművelés.
Imre.
- Philosophema**, bölcse-
let, bölcselkedő mód, böl-
cselemény. *Imre.*
- Philosophia**, természeti
bölcsesség. *Pictetus.* Bölcses-
ség - szeretése' tudománya.
Sartori. Bölcselkedmény, vi-
lági tudósság. *Ruszek.* Ész-
tudomány, elvtudomány, észelvtudomány, elvelet, elvezet, főök, okfő, ész-
képzés, észművelés. *Imre.*
Oktudomány, okértékség.
Burczafalvi. Bölcsesség. *Ko-
vács Mihály.* Bölcseségtudo-
mány. *Sárvári.* Bölcsszereme.
Thezarovich. Bölcseségnyo-
mozás-szeretet v. tudomány.
Lexicon. Bölcselkedés. *Imre.*
Berzsenyi. Bölcselkedéstudo-
mány. *Szilasy.* Bölcselked-
mény. *Zeyk.* Bölcseszmélke-
dés. *Lánghy.*
- Philosophia critica**, bíráló
bölcseszmélkedés. *Lánghy.*
- Philosophia eclectica**,
válogató bölcseszmélkedés.
Lánghy. Egyvelges philoso-
phia. *Ercsei.*
- Philosophia exoterica**,
külső philos. *Ercsei.*
- Philosophia fundamen-
talis**, fenéktudomány. *Szilasy.*
- Philosophia moralis**, er-
kölcsei tudomány. *Sárvári.*
Erkölcsei bölcselkedés. *Go-
rove.* Természeti erkölcsök'
tudománya. *Ruszek.* Morál,
erkölcsstudomány. *Márton.*
- Philosophia practica**,
cselekvő v. műveltető böl-
csesség. *Ruszek.* Cselekedet'
philosophiája. *Nagy Imre.*
Mesterségi bölcselkedés. *Sz-
lasy.* Cselekedeti nyomozás.
Lexic. Cselekvő philosophia.
Szász Mózes. Cselekedeti
philos. *Ercsei.*
- Philosophia scholastica**,
iskolai philos. *Buczy.*
- Philosophia speculativa**,
szemléelő v. vizsgálódó phi-
los. *Buczy.*
- Philosophia subjectiva**,
személyes bölcselkedés. *Sz-
lasy.*
- Philosophia theoretica**,
vizsgálódó bölcselkedés. *Sz-
lasy.* Ismeret' philosophiája.
Nagy Imre. Esméret'i philos.
Ercsei. Szemléelő v. ősmér-
tető bölcsesség. *Ruszek.*
- Philosophia vitae s. pop-
ularis**, élet' philos. *Ercsei.*

- Philosophice**, bölcselkedőleg, elvnyomozva, elvnyomozólag, elvnyomosan, elveleg 'stb. *Imre*.
- Philosophicus**, filozófiai, bölcselkedős, elvnyomos, elveleges, ész tudatos 'stb. *Imre*. Filozofusi. *Sárvári*. Bölcseszemlékedési. *Lánghy*. Elméleti, észbeli. *Havas*. Bőcsszeremű. *Thezarovich*.
- Philosophus**, bölcseségszerető. *Horvát Ádám*. Bölcseséggkedvelő, bölcselkedő. *Ruszek*. Természetvizsgáló bölcs. *Pictetus*. Filozofus. *Sárvári*. Bölcs. *Ercsei*. Okértékes, oktudományos. *Barczafalvi*. Bölcseszemlékedő. *Lánghy*. Bölcsedi, bölcseldi, elvész, észmész, észművész, bölcselkedő, észelvkereső, ész tudós, végcél- v. okfő tanító. *Imre*.
- Philotheca**, emlékkönyv. *Fauty*. *Puky*.
- Phlegmaticus**, nyálkás mérsékletű. *Szilasy*. Taknyos. *Kovács Mih*. Nyálkás v. taknyos vérű. *Ruszek*.
- Phlogisticus**, gyúlladó. *Puky*.
- Phoronomia**, mozgástudomány, mozgástan. *Imre*. Testmozgástudomány. *Lexicon*.
- Photometrica**, elmevilág-mérés. *Imre*.
- Phrenologia**, emberi szív-tudomány. *Szilasy*.
- Phronesologia**, okosság-tudomány, módtanítás. *Imre*.
- Physica**, természettudomány. *Lexicon*. Természeti dolgokról való tudomány. *Sartori*. Természet' tudománya. *Sárvári*.
- Physice**, természetileg, természetesen. *Imre*. Termet' leg. *Thezarovich*.
- Physico-theologia**, természeti vallástudomány. *Köteles*.
- Physicus** (subst.) természetvizsgáló, természetbuvár, természettudós. *Imre*.
- Physicus** (adj.) természeti, természetes, természettudományi. *Imre*. Természetbeli, természet ügyelő. *Lexicon*. Valóbeli, termetlegi, termeti, termetbeli. *Thezarovich*.
- Physiocratia**, okfüggés-vitatus. *Lexicon*.
- Physiognomica**, ábrázatból való hozzávetés. *Ángyán*. Arczvizsgálat. *Ercsei*. Ábrázattudomány. *Szilasy*. Arczitélet, arczesméret, képvonal tudat v. fejtés. *Imre*.
- Physiognomus**, arczfej-tő, ítélő, leső v. vizsgáló. *Imre*.
- Physiognonia**, a' természetnek történetírása. *Lexicon*.
- Physiographia**, természetírás. *Lexicon*.

- Physiologia**, természetnyomozás. *Lexicon. Egészségtudomány. Kovács Mih. Élőtest- v. emberi alkat- v. élettudomány. Szilasy.*
- Physiologicus**, természetnyomozó. *Lánghy.*
- Physis**, természet. *Imré.*
- Pietas**, kegyesség. *Pictetus. Szülék' tisztelete. Sárvári. Ájtatosság, kegyesség, istenesség, istenszeretés v. féltés. Imre.*
- Pietismus**, kegyeskedés. *Ercsei. Pauly. Ájtatoskodás, szenteskedés, színlett ájtatosság: Frümmeley. Imre.*
- Pignus**, zálog. *Közzsó.*
- Pistica** v. **Pisteologia**, hit-tudomány, hittanítás. *Imre.*
- Pittoresque**, festő, muzsikás, képletes. *Szilasy.*
- Pium desiderium**, jó kívánság. *Szilasy.*
- Placabilitas**, engesztelhetőség. *Imre.*
- Placatio**, engesztelés. *Imre.*
- Placitum**, tetszés. *Lexicon. Tetszet kellet. Imre.*
- Plagiarius** v. **Plagiator**, íráslopó. *Puky. Martalócz. Ferger. Gondolat- or, lopó v. kiíró, tudóstolvaj, könyvrabló. Imre.*
- Plagium**, martalék. *Fogaraszi. Emberlopás, v. más munkájának meglopása. Puky.*
- Planeta**, álló csillag. *Derhám.*
- Planities**, térföld. *Karác. Tértség, síkság. Szalay. Rónaság. Puky.*
- Planta**, zöte. *Barczafalvi. Növevény, növény. Csapó.*
- Planum**, előképzelet, rajzolat, sík, tér. *Pauly. Alaprajz, előrajz. Döbrentei. Elintézet. Fejér. Terv. Helme-czy. Síkság, rónaság, lapály, terület, 'stb. Fogaraszi.*
- Planus**, sima. *Puky. Sík, róna, lapályos, nyilvanságos. Fogaraszi.*
- Plastica**, képző v. formáló mesterség. *Lexicon.*
- Plasticus**, képző, képzetes, alkató, alkatos. *Imre.*
- Platonismus**, plátódsi-ság, plátóosság, plátózás, plátóskodás. *Imre.*
- Plebejus**, pór. *Lexicon. Póri, köznépi, köznépes, parasztos. Imre. Köznépbeli. Puky. Pórnépi. Csapó.*
- Plebicola**, pórbarát, népész. *Imre.*
- Plebs**, község, köznép. *Lexicon. Alnép, pórnép, pór-ság, parasztság. Imre.*
- Plenitudo**, teljesség. *Lexicon. Teleség, tellyesség, egészség. Mokry.*
- Plenus**, teljes, tele, tölt. *Imre. Teli, tellyes. Molnár.*
- Pleonasmus**, szó bővítés. *Lexicon. Szószaporítás. Imre.*
- Plexus retiformis**, hálórakma kötés. *Derhám.*
- Pluralitas**, többség. *Köz.*

- Pluralismus**, többesdi-ség, többeskedés. *Imre.*
- Pluvia**, eső; — sanguinea, véresső. *Derlám.*
- Pneuma**, észlény, szellem: **Genius**. *Imre.*
- Pneumatica**, széltanítás, széltan. *Imre.*
- Pneumaticus**, észlényes, észlényi. *Imre.* Lelkséges. *Thezarovich.*
- Pneumatologia**, észlén- tudomány. *Imre.* Véltlélek- tudomány. *Lexicon.* Lángly. Lelktudalma. *Thezarovich.* Szellemtudomány. *Balog Sám.*
- Pneumatomachia**, ész- lény-ellenzés, észterület- elenzés. *Imre.*
- Poëma**, költemény. *Takács József, Virág.*
- Pöbelhaft**, I. Popularis.
- Poena**, büntetés. *Közszó.* Bün- tetvény. *Fogarasi.*
- Poënalitas**, birság. *Imre.*
- Poenitentia**, bánás, szá- nás, fájlalás. *Imre.*
- Poenitudo**, bánat, szánat, fájlalat. *Imre.*
- Polaritas**, göngyöliség, végvágy. *Imre.* Sarkalány. *Dóhovics.*
- Polemicus** v. **Polemista**, vetekedő. *Lexicon.* Vitás, vitályos, vitász, vitéz, vi- tatudós, ész v. hitvitéz, tu- szakodó. *Imre.*
- Politia**, rendtartástudo- mány. *Lángly.* Rendtartás. *Lexicon.* Szertartás. *Kovács*

- Mih.* Lakkormány. *Szilasy.* Köz rendtartásra való ügye- lés. *Puky.* Ország, ország- lat. *Fogarasi.* Rendőr. *Hel- meczy.*
- Politia medica**, orvosi rendtartás. *Kovács Mih.*
- Politica**, polgári társaság- beli tudomány. *Pictetus.* Pol- gári rendtartás. *Lexicon.* Or- száglástudomány. *Ercsei.* I- gazgatás' tudománya. *Nagy Imre.* Kormányozás -tudo- mány. *Lángly.* Kormánytu- domány. *Puky.* Országászat, ország- v. országlattudo- mány. *Fogarasi.*
- Politicus**, kormányozási. *Lángly.* Országlati, orszá- gászati; országász. *Fogarasi.* Országnok. *Csapó.*
- Polus**, égsark. *Derlám.* Föld- sark. *Szalay.*
- Polus negativus**, különféle- ség'; — positivus, egység' polusa. *Tóth László.*
- Polyandria**, sokférjűség. *Tóth Fer.* Sok v. többférjű- ség. *Lexicon.* Férjtöbbség, sokférjesség. *Imre.*
- Polyarchia**, sokuraság, sokas- kormány, kormány- többség. *Imre.*
- Polycratia**, kormányfe- lettesség v. apróság, min- denbe avatkozás. *Imre.*
- Polygamia**, sok v. több- feleségűség. *Lexicon.* Sok- házastársaság. *Ercsei.* Sok- nőjűség, nőtöbbség. *Imre.*

- Töbhhölgyűség.** *Csapó.* Többtársúság. *Fogarasi.*
- Polygonum,** sokszegletű. *Derhám.* Több v. sokszegű. *Csapó.*
- Polygraphia,** sokírkálás. *Imre.*
- Polygynia,** v. Polygynacia, l. Polygamia.
- Polyhistor,** mindenről tudó. *Ruszek.* Sokbeszédű, soktudományú. *Szilasy.*
- Polyhistoria,** soktapasztalás, sokolvasottság v. halottság, történettár. *Imre.*
- Polylemma,** sokélű okoskodás. *Imre.*
- Polymathes,** mindenhez érteni akaró. *Ruszek.* Soktanultságú, mindentudós. *Imre.*
- Polymathya,** soktanultság. *Imre.*
- Polypragmosyne,** marhamunkásság. *Kovács Mihály.*
- Polysyllogismus,** sokaság, oktöbbség, sokasokoskodás. *Imre.* Együvéttett okosk.; — progressivus, alá szálló; — regressivus, felmelkedő. *Lexicon.*
- Polytechnica,** művészet-össz, sok v. többművészet. *Imre.*
- Polytheismus,** sokistentartás. *Szilasy.* Sokisteniség. *Ercsei.* Istensokítás v. sokszorozás, sokistenvallás. *Imre.* Sokistenthivés, istensokasítás. *Szalay.* Sokistenzés, sokistenelés. *Csapó.*
- Polytomia,** osztálytöbbség, többes taglás. *Imre.*
- Ponderosus,** fontos, nyomadékos. *Lexicon.* Nehéz, súlyos. *Mokry.* Nyomás. *Thezarovich.*
- Pondus,** terh, nehézség. *Horvát Ádám.* Nehézk, sully. *Thezarovich.* Font, súlyosság, tereh. *Mokry.*
- Popularis,** (subst.) népkedvencz. **Poplicola,** népkedvelő. *Fogarasi.*
- Popularis,** köznépi. *Márton.* Köznép' értelméhez alkalmaztatott. *Sárvári.* Köznépnek való. *Lexicon.* Népi, néphez alkalmaztatott. *Tóth Fer.* Nyájas, nép' kedvében járó. *Lánghy. Puky.* Köznyelvi, közérthető, közértelemű, községi, mindennapi. *Szilasy.* Népszerű. *Helmeccy.* Népi, népiügylő v. kedvelő, népkedvencz, közéleti, községi. *Imre.*
- Popularitas,** közértelmesség. *Ruszek.* Népiügylés, községiség, népkedveltség, közéletiség, közérthetőség. *Imre.* Népszerűség, népszerűség. *Helmeccy.*
- Populus,** nép, község. *Imre. Lexicon.*
- Pori,** rostok. *Horvát Ádám.* Gőz- v. verejték-lyukacsok. *Bachich.* Likacs. *Puky.*
- Porisma s. Corollarium,** folyamat, következés, kü-

- Vetkezet. *Imre.* Folyadék. *Lexicon.*
- Portentum, csudajel, szörnnyeteg, ijesz v. jósjel. *Imre.*
- Portentosum, szörnnyetes. *Lexicon.*
- Porticus, boltozvány. *Gr. Dessewffy.* Fedezett oszloptornác. *Szilasy.*
- Portrait, kép-mássa, festett kép. *Puky.* Arczkép, képmásolat. *Szilasy.* Mellkép. *Dübrentei.*
- Portraitmässig, képmásolati. *Szilasy.*
- Portus, tanyarév. *Barczafalvi.* Révpart, kikötőhely. *Puky.*
- Positio, tevés, igenlés, igazság. *Imre.* Tétel. *Puky.* Tétet. *Thezarovich.*
- Positio principii, kéregetés. *Szilasy.*
- Positiva lex, szerzett v. irt törvény; — religio, kijelentett vallás; — revelatio, tétéményes kinyilatkoztatás. *Szilasy.*
- Positive, állításképen. *Márton.* Állítólag. *Szalay.* Igenlegesen. *Staut.* Vitatóképen. *Szilasy.* Tétéményesen, állításképen. *Lexicon.*
- Positivus, állító, feltevő. *Ruszek.* Akaratbeli. *Pictetus.* Tévé. *Köteles.* Tevé. *Kovács Mih.* Cselekvő. *Fáy.* Állatos. *Puky.* Tétéles, igenletes; hozott, szabott, hozományos, szerzeményes, szabatos. *Imre.* Tétéményes v. szerzetes. *Lexicon.* Igenleges. *Fogarasi.*
- Posse, tréfa. *Szilasy.*
- Possessor bonae fidei, ártatlan birtokos. *Lexicon.*
- Possibilis, lehető, lehetőséges. *Lexicon.* *Imre.*
- Possibilitas, lehetőség. *Ercsei.* *Lánghy.* *Ruszek.* Lehetség. *Köteles.* *Lexicon.*
- Posteri, maradékok. *Lexicon.*
- Posterior, utóbbi; posteriorius, azután, végtére, utóbb. *Lexicon.* Itélet' hátulja. *Ercsei.*
- Posterioritas, utóbbiság. *Imre.*
- Posteritas, utókor, jövődőség, maradványság. *Imre.* Maradék, jövőség. *Fogarasi.* Ivadék. *Szalay.*
- Posthumus, halál-utáni. *Fogarasi.* Utánlett, utánszületett v. született, utánszült, utószületett. *Csapó.* Méhben hagyott. *Dübrentei.*
- Postpraedicamentum, utánmondatvány. *Imre.*
- Postulatum, magában bizonyos cselekvő tétel. *Ercsei.* Kéret, kérelem. *Imre.* Kéremény. *Lexicon.* Kívánság, kívánat. *Fogarasi.* Felvétel. *Jeremiás.* Kérőtétel v. tétélem 'stb. *Szilasy.* Kivánnattétel. *Köteles.* Kivánnatmány. *Thezarovich.*

- Potator**, boriszák. *Lexicon.*
- Potentia**, erőszak, hatalom. *Lexicon.* Hatás, hatóság, hathatás, hathatosság, hatály, hatalmasság. *Imre.* Erő, hatalom, tehetség. *Horvát Ádám.*
- Potentia essendi**, levésre mehetőség. *Karács.* Léterő, létezhetés. *Csapó.*
- Potentiale**, ható, hető. *Thezarovich.*
- Potentialiter**, hathatólag. *Lexicon.*
- Potestas**, hatalom, engedelem, szabadság, tehetség. *Imre. Lexicon.*
- Practica**, tevőségek. *Gr. Desseoffy József.*
- Practice**, gyakorlólag. *Lexicon.* Gyakorlásügyelőleg. *Pauły.* Cselekedtetőleg. *Némethy.* Gyakorlókép. *Kovács Mih.* Végrehajtókép. *Szilasy.* Tettlegesen, tényleg, tettügyelőleg. *Imre.*
- Practicus**, gyakorlásügyelő, gyakorlásbeli, gyakorlati, gyakorláshoz tartozó. *Lexicon.* Cselekvő. *Folnesics.* Cselekedtető. *Tóth Fer.* Cselekedetekre való. *Pictetus.* Cselekvésbeli. *Thezarovich.* Munkálkodó. *Ángyán.* Miveltes, miveltető. *Ruszek.* Tettleges, tettlegi 'stb. *Imre.* Gyakorlott. *Puky.* Gyakorlati. *Berzsenyi.* Jártas, járkony. *Dáhorics.*
- Praxis**, tétleg, tényleg, tettleg, gyakorlat, cselekedet, élet v. tettügyelet. *Imre.* Tapasztalmány. *Zeyk.* Gyakorlás, tapasztalás, szokás. *Puky.* Gyakorlat. *Berzsenyi.* Fogarasi. Csinálmány. *Udvardy.* Járalom. *Dóhorics.*
- Praecedentia**, elsőség. *Lexicon.* Elsőbbség, előbbvalóság. *Puky.*
- Praecellentia**, megelőzés. *Lexicon.*
- Praeceptio**, parancsolás. *Imre.* 'stb.
- Praeceptum**, parancs. *Versegly* Parancsolat. *Köz.*
- Praecessor**, előző, előmenő. *Lexicon.*
- Prächtiger haben**, pompás-felséges. *Jeremiás.*
- Praecipitantia**, hirtelenkedés, hamarkodás, mohonkodás. *Imre.*
- Praecise**, pontosan. *Köteles.*
- Praecisio**, pontosság, szabotosság, épenség. *Imre.* Meghatározottság. *Döbren-tei.* Pontos elhatározás. *Szilasy.* Határozottság. *Fogarasi.*
- Praecognitio**, előtudás, előesmerés. *Imre.*
- Praecognitum**, előesmeret. *Imre.*
- Praedestinatio**, isteni-végzés. *Magda.* Előválasztás. *Lexicon.* Elővégzet, elővégzetetés. *Puky.* Előrendelés, előintézés, elővégzés v. vég-

- zet, tökélet, határozás, előválasz. *Imre.*
- Praedeterminismus**, az előhatározásnak vitatása. *Lexicon.*
- Praedicabilis**, rámondható. *Thezarovich.* Mondékony, nevezékony, mondható, nevezhető. *Imre.*
- Praedicamentum**, állíthatóság, nemrend, fajrend. *Lexicon.* Mondatvány, nevezvény, nevezék. *Imre.*
- Praedicatum**, mondat, nevezet, jegy gondolat, mondek. *Imre.* Mondatmány, állítmány, állítás, mondódott. *Szilasy.* Mondomány. *Csapó.* Előintés. *Fogarasi.* Jegyzett, tárgyazott. *Ercsei.* Tárgyló, kifejező szó. *Bachich.* Rámondát, rávetvény. *Thezarovich.* Állítmány. *Lexicon.*
- Praedictio**, előmondás, jövendőlés. *Imre.*
- Praedominium**, előuraldom, felüluralkodás; felülhatás, előhatás, előkelet. *Imre.*
- Praeexistentianismus**, lélek előbbítés v. előbbzés, előlétesítés, születéselődség. *Imre.*
- Praefatio**, előbeszéd. *Döbrentei.* Előszó. *Kisfaludy Sándor.* Előtudatás, vezérszó stb. *Imre.*
- Praeferenter**, előlegesen, előkelőképen. *Puky.* Előképen, előleg. *Fogarasi.*
- Praefidentia**, elbízás, bizakodás, elhívés, elhítel. *Imre.* Magameghittség, önbizakodás. *Puky.* Elbizakodás, elbizottság. *Fogarasi.* Önhittség. *Döbrentei.*
- Praejudicium**, helytelen ítéllettel. *Pictetus.* Előállítás. *Buczy.* Előítélet. *Döbrentei.* *Lexicon.* Ruszek. Balvélekedés. *Derhám.* Köteles. Balítélet. *B. Wesselényi.* Elfogultság. *Fogarasi.*
- Praejudiciosus**, előítéletes, elfogult, sérelmes. *Fogarasi.*
- Praeliminaria**, előleges pontok, előre való. *Szilasy.*
- Praemature**, eleve, koránta, igenkorán, időelőtt, éretlenül. *Döbrentei.*
- Praemeditate**, meggondolva, megfontolva. *Imre.*
- Praemeditatus**, meggondolt, eltökélett. *Havas.*
- Praemiatio**, jutalmazás, jutalmaztatás. *Imre.*
- Praemissa v. Praemissae**, előtételek. *Köteles.* *Fábricz.* Előljárók. *Ercsei.* Előzők, előzetek. *Imre.* Előzmények. *Csapó.* Előjáró ítéletek, előrészek, tárgyadományok, előállítások. *Szilasy.* Előzvények. *Fogarasi.*
- Praemium**, jutalom, díj. *Döbrentei.* *Imre.*
- Praenotiones**, előértelemények. *Lexicon.*

- Praeparatio**, előkészítés, előkészülés, előkészület. *Imre. Szalay.*
- Praepostere**, fonákul, visszajárul. *Lexicon.*
- Praerequisita**, előkivánatok. *Imre. Előkészületek. Puky.*
- Praerogativa**, elsőség. *Lexicon.* Elsőbbség. *Ercsei.* Előzék. *Thezarovich.* Szabadtság. *Pictetus.* Jeleskülömbőség, méltóság. *Pauly. Puky.* Elsőség, előjog. *Fogarasi.* Különjus, kiváltság, elsőbbség. *Szilasy.*
- Praesagatio**, jövendölés, előérzés, gyanítás. *Imre.*
- Praesagium**, v. Ahndung, sejtés. *Fogarasi.* Előrémllet. *Döbrentei.*
- Praescientia**, előre való tudás, előrelátás. *Lexicon.* Előltudás, előbbtudalom. *Imre.*
- Praescriptio**, idő-eltezés, időntúlság, időmulta, elődőzés. *Puky. Szabás. Lexicon.* Idősítés, idősülés. *Fogarasi.*
- Praescriptum**, hagyomány. *Lexicon.*
- Praesensio**, előérzés. *Imre. Sejtés. Szilasy.*
- Praesentia**, jelenlét. *Lexicon.* Jelenség, mostanság, *Imre.*
- Praesentia spiritus**, derült ész. *Takács József.*
- Praeservatio**, megóvás, megórzás. *Imre.*
- Praeservativus**, mentő. *Fejér. Védő. Kovács Mihály.* Oltalomszerbeli. *Szilasy.*
- Praestabilismus**, előszövetkeztetés v. egyeztetés, előállapítás. *Imre. Fajzsengevitás. Lexicon.*
- Praestantia**, felmúlás, túlhaladás. *Imre.*
- Praestatio**, szolgálattétel. *Lexicon.* Szolgálat, tartozás, adózás. *Puky.* Tartozat, tartozmány. *Fogarasi.*
- Praestigiae**, szemfényvesztés. *Lexicon.*
- Praestigium**, ördögi mesterség, varázslás. *Lexicon.*
- Praesumptio**, gyanítás, előregyanítás. *Lexicon.* Maga felől való sok állítás. *Pictetus.* Magahittség, igazvézés, gyanítás. *Puky.* Merés, önhittség, bizály. *Imre.* Elővélemény, előhit. *Fogarasi.*
- Ex praesumptione**, bizakodásból, előgyanításból. *Szilasy.*
- Praesumptivus**, bizályos, merleges. *Imre.*
- Praesumptus**, előre vélt. *Fogarasi.* Gyanítatott. *Puky.*
- Praesuppositio**, előgondolat, hiedelem. *Imre.* Előbbtétel, előre v. előtétel. *Lexicon.*
- Praetensio**, követelés, igény. *Fogarasi. Kerestet. Puky.*
- Praetensive**, állítólag, vélve, képzelve. *Pauly. Puky.* Követelve. *Döbrentei.*

- Praetensivus**, igényes. *Fogarasi. Követelő. Szalay.*
- Praetextus**, szín, *Pictetus.* Ürügy, szinfogás. *Lexicon.* Szín, ürv, fogás, ürügy. *Döbrentei. Puky.*
- Praeventio**, előzés, megelőzés. *Lexicon. Imre.*
- Praevie**, eleve, előleg, előre. *Szalay. Úszó.*
- Praevisio**, előlátás, távollátás. *Imre.* Előrelátás. *Szilasy.* Elevelátás. *Puky.*
- Praevius**, útmutató, eleves, elődi. *Imre.* Elevei, előlegi. *Fogarasi.*
- Pragmatica**, oknyomozás, tett v. történet illesztés, használás v. alkalmaztatás. *Imre.*
- Pragmaticus**, boldogaág-ügyelő. *Lexicon.* Okadó, oknyomozó. *Döbrentei. Lánghy.*
- Pravitas animi**, gonoszság. *Lexicon.* Szivegyenetlenség v. romlottság. *Imre.*
- Praxis**, l. felebb.
- Precario**, kéregetve, koldúlgatva. *Imre.*
- Precatio**, kérés, könyörgés, esedezés. *Imre.*
- Preces fundere**, könyörögni, imádkozni. *Lexicon.*
- Pretium**, becs, ár, érték, kelet. *Helmezy. Imre.*
- Primarius**, előkelő, elsőleges, főrendű. *Imre.* Elsőd. *Thezarovich.*
- Primatus**, elsőség. *Lexicon. Imre.*
- Primigenius**, eredeti. *Puky.*
- Primitiae**, zsenge: German. *Lexicon. Fogarasi.*
- Primitivus**, elei, kezdeti. *Imre.* Származtató, eredetbeli. *Thezarovich.*
- Primordium**, kezdet. *Lexicon.*
- Principalis**, fő, elves, kezdő, kezdetes. *Helmezy. Imre.* Fő, derék, első. *Puky.*
- Principiatum**, elezet, elevezet, okozat. *Imre.* Eredlet, eredmény, okalapolat. *Thezarovich.*
- Principium**, elv, elő. *Helmezy.* Okfő. *Ercsei. Döbrentei.* Talpigazság, talpállitás, sarkigazság v. állitás, forrás, kútfő. *Lexicon.* Fenéklet, fenéktétel, okalap, fenékok, sarkalatos igazság. *Ruszek. Kútfő. Pictetus.* Kezdet. *Karács.* Eredet. *Sartori.* Fenékgazság. *Gorove.* Alapos tétel. *Molnár Sándor.* Legfőbb szempont. *Lassú.* Talpigazság, talpállitás. *Lánghy.* Fenéktörvény. *Ferenczy.* Fenéketétel. *Fodor.* Talptétel. *Kovács Mihály.* Elv. *Berzsenyi.* Eredet, okalap. *Thezarovich.* Főtétel, főpont, okforrás, okfej, derék-ok, alap- vagy rendtörvény, alap- v. sarkigazság, talptanítás, elő, elv. *Szilasy' gyűjt.* Fejedmény, innét: fejedelem (Princeps.) *Dáhorics.*

- Principium certitudinis**, bizonyosság' kutfeje. *Thezarovich.*
- Principium cognoscendi**, okosság' v. elme' kutfeje. *Nagy Imre.* Ismertető tárgybeli kútfő. *Havas.* Isméreteket' kútforrása. *Szilasy.* Isméretelv. *Berzsenyi.*
- Principium contradictionis**, ellenmondási fenéktétel. *Ruszek.* Ellenkezés' főregulája. *Ercsei.*
- Principium exclusi medii s. tertii**, kirekesztés' regulája. *Ercsei.* Kirekesztett közép' kutfeje. *Thezarovich.*
- Principium identitatis**, azonság' kutfeje. *Thezarovich.* Megegyezés' regulája. *Ercsei.*
- Principium morale**, erkölcsi főregula. *Sárvári.*
- Principium perpeensionis**, szenvedésnek; — potentiae, hathatóságnak kezdete. *Csere.*
- Principium practicum**, fő törvény. *Ercsei.*
- Principium rationati**, okozat' kutfeje. *Thezarovich.*
- Principium rationis sufficientis**, elegendő oki feneklet. *Ruszek.* Elegendő ok' kutfeje. *Thezarovich.*
- Prioritas**, elsőbbség. *Lexicon.* *Imre.* *Fogarasi.*
- Prisma**, hatszegű. *Derhám.*
- Privantia**, megfosztók. *Csere.*
- Privatim**, külön, magányosan, ridegen, magánylag. *Imre.* *Lexicon.*
- Privatio**, különzés, megfosztás, fosztály. *Imre.*
- Privative**, különözve, különözölőleg, magánylagosan. *Imre.* Magányzólag. *Csapó.* *Fogarasi.*
- Privativus**, magányzó. *Fogarasi.*
- Privatrechtlich**, magányos törvénybeli néző pont szerint. *Szilasy.*
- Privatus**, magány való. *Lexicon.* Magányos, egyes. *Puky.* Személyes, különlött, külön, magány. *Szilasy.*
- Privilegiatus**, szabados. *Szilasy.* Kiváltságos. *Csapó.*
- Privilegium**, menedék, szabadság. *Lexicon.* Kegyelemlevél. *Szemenics.* Szabadlevél. *Szabó.* Különös engedelem v. meghatalmazás, szabadalom. *Szilasy* gyűjtem. Kiváltság. *Georch.*
- Proaereticus**, készakarva való. *Márton.*
- Proba**, bizonyítás. *Lexicon.* Megbizonyítás, megmutatás, tanúbizonyosság. *Pauly.* *Puky.* Bizonyosság. *Fogarasi.* Megkísértés. *Döbrentei.* Mutatók, erősítet, okadat, jóvalat, igazolat. *Imre.*
- Probabilis**, megengedhető, hihető, látszatós. *Lexicon.* Hiteles. *Horvát Ádám.* Javalható, megeshető, hihető. *Puky.* Igenlehető. *Sárvári.*

- ri.* Helybenhagyható, hihető. *Köteles. Ruszek.* Mutatókönyv, javalható, valószínű v. színded, igazdad. *Imre.*
- Probabilismus,** Játszatvitatás. *Lexicon.* Hihetősdiesség, okláltatás, valószínűzet. *Imre.*
- Probabilista,** hitető, hihetősdi, okláltató 'stb. *Imre.*
- Probabilitas,** meglehetőség. *Derhám.* Hihetőség. *Ercsei. Ruszek.* Megeshetőség, javalhatóság, *Puky.* Igazdadság, valószínűség, hihetőség 'stb. *Imre.*
- Probabiliter,** hihetőképben, alkalmasint. *Puky. Fogarasi.* Hihetőleg. *Szalay.*
- Probatio,** megbizonyítás, megmutatás. *Horvát Ádám.*
- Probitas,** jámborság. *Lexicon. Imre.*
- Problema,** tétemény. *Lexicon.* Feladat, feladvány, kereset, keresvény, fejték, kérdezet. *Imre.* Fejtőtétel. *Köteles.* Feladmány. *Thezarovich.* Főladat. *Fogarasi.* Megmutatandó cselekvő tétel. *Ercsei.*
- Problematicus,** kérdezetes, kérdésbeni, kérdésbeli, fejtékes, fejtelmes, fejtegetős. *Imre.* Lehető. *Fejér.* Lehetséges, kétséges. *Köteles.* Ellenkezetlen. *Lexicon.* Kérdés alatt lévő, kérdésben forgó, bizonytalan. *Pauty.*
- Puky.* Kérdékeny. *Szilasy.* Főladatos. *Fogarasi.*
- Proboscis,** hosszúorr. *Derhám.* Orrony. *Helmeczy.*
- Processus odontoides,** fogforma kiállás. *Derhám.*
- Procinctus,** készülő. *Lexicon.* Földkészült. *Molnár.*
- Proclivitas,** hajlandóság. *Mokry. Imre.*
- Procreatio,** természet. —
- Procreatum naturale,** teremlet. *Barczafalvi.*
- Prodigalitas,** tékozlás, pazarlás, vesztegetés. *Imre. Lexicon.*
- Prodigium,** csudajel. *Imre.* Rémm, rémlet, rémség. *Döbrentei. Fogarasi.*
- Proditio,** árulás. *Lexicon.* Elárulás, eladás, kiadás. *Imre.* Felfedezés, kijelentés. *Csapó.*
- Produceus,** előhozó, természető. *Imre. Szalay.*
- Productio,** természetés, alkotás. *Lexicon.*
- Productiva vis,** természető v. természet-erő. *Imre.*
- Productor,** természet. *Barczafalvi.* Termesztő. *Imre.*
- Productum,** természetmény, csinálmány, mű. *Lexicon.*
- Productum naturale,** termék. *Pethe. Fogarasi.* Termény. *Imre.*
- Profanatio,** fertőztetés, szentségtelenítés. *Lexicon.*
- Profanus,** szentségtelen. *Pietetus.* Avatlan. *Szilasy.*

- Profectus**, előmenetel. *Lexicon*. Nevekedés, haszon. *Mokry*.
- Professio**, beesküvés, hitvallás. *Lexicon*.
- Proficuus**, hasznos, foganatos. *Lexicon*.
- Profugus**, szökevény, szökött. *Puky*.
- Profusio**, fecsérlés, vesztegetés, kivetés. *Imre*.
- Progenies**, faj, fajzat. *Lexicon*. Nemzetség, ivadék, íz, nyom. *Döbrentei*.
- Prognosis**, előtudás, előismerés. *Imre*.
- Prognosticon**, előjel, előtudalom. *Imre*.
- Progressive**, előmenőleg. *Berzsenyi*. Haladva, lépcsőnként. *Csapó*.
- Progressivus**, mentemenő. *Lexicon*. Előmenő, előmenetes, haladós, haladékony. *Imre*.
- Progressus**, előmenés. *Berzsenyi*. Előmenet v. menetel, haladás, emelkedés. *Imre*. Előbb elébbmenetel. *Sárvári*. Haladás. *Dóhóczs*. Előmenet, iram. *Fogarasi*.
- Progressio in infinitum**, végnélkül való előbb előbbmenés. *Sárvári*. Véghetetlen előmenet. *Thezarovich*.
- Prohibitio**, tilalom. *Lexicon*. Tiltás, megtiltás, tilalmazás. *Imre*.
- Prohibitus**, tilos, tilalmas. *Fogarasi*.
- Projectum**, javallás, javallat. *Szalay*. Javaslat. *Helmeczy*.
- Prolegomenon**, előszózat, előbeszéd. *Imre*.
- Proles**, magzat, gyermek.
- Prologus**, előszó, előbeszéd, előjáróbeszéd. *Puky*.
- Promenade**, sétáltató, sétáló, sétálóhely, sétány. *Szilasy*. Sétahely. *Döbrentei*. *Csapó*.
- Promiscue**, elegyesleg. *Lexicon*. Vegyest, vegyesen. *Szalay*. Egyvelgesen, különbség nélkül, egyiránt. *Mokry*.
- Promissio**, ígérés. *Lexicon*. Igéret. *Puky*. Igérés, fogadás. *Imre*.
- Promissorius**, ígéro. *Márton István*.
- Promissum**, ígéret. *Imre*.
- Promontorium**, tengerre dülő v. nyuló hegy. *Derhám*. Fok. *Csapó*. Szőlőhegy. *Puky*.
- Promptitudo**, készség, gyorsaság. *Imre*. Késszolgálat. *Lexicon*.
- Promptuarium**, tár. *Imre*.
- Promulgatio**, kihirdetés. *Lexicon*. *Puky*.
- Pronitas**, hajlékonyság. *Lexicon*.
- Pronunciatio**, kimondás, szókiejtés. *Szalay*. *Csapó*.
- Propædeutica**, előoktatás. *Lexicon*. Készítés, bevezetés. *Imre*. Készítő tudomány. *Köteles*. *Sárvári*. Előrekészítés. *Lánghy*.

- Propagatio**, gyarapodás, gyarapítás. *Lexicon*. Terjesztés. *Imre*.
- Propensio**, hajlás, hajlandóság. *Imre*. Készség. *Lexicon*.
- Prophetia**, jövendölés. *Lexicon*.
- Propingvitas**, közelség, szomszédság, rokonság, közvelatylafiság. *Imre*.
- Proportio**, arány, arányzat. *Lexicon*. *Imre*. *Fogarasi*. Irány. *Szilasy*. Irányzat. *Lánghy*. Irányosság. *Kovács Mih.* Egyenlőség. *Derhám*. Egymértékűség. *Ángyán*. Egyirányúság, mértékszabás. *Pauly*. *Döbrentei*. Idom. *Némethy*. *Dóhovichs*. Iránylat. *Csapó*. Egymáshoz állás. *Szigethy*. Összeállítás. *Ercsei*. Egyszámérték. *Sárvári*. Arányosság, képesség. *Thezarovich*. Erányosság, egyarány. *Puky*.
- Proportionalis**, egyarányos. *Lexicon*. Arányzati. *Fogarasi*. Idomos. *Csapó*.
- Proportionalitas**, arányosság, idomoság, aránylatosság. *Csapó*.
- Proportionate**, irányosan, mérsékelve. *Pauly*. Arányosan. *Fogarasi*. Irántosan, képpes. *Thezarovich*. Idomlag, iránylag. *Szalay*.
- Proportionatus**, arányos, arányzatos, arányzott. *Imre*. Erányos, mérsékelt. *Puky*.
- Propositio**, feltétel. *Csere*. *Sartori*. Tétel. *Sárvári*. *Köteles*. *Fábriczzy*. Előadás, kimondás, előterjesztés. *Imre*. Mondás, állítás. *Lexicon*. Tétel, mondás. *Ercsei*. Feltétel, feladás, előadás. *Puky*. Előterjesztés, terjesztmény. *Fogarasi*. Állítás. *Márton*. Előadás, mondat, mondatotétel. *Thezarovich*.
- Propositio causalis**, okadó; — concludens, befejező; — conditionata, hahazó, hávaljáró; — consequens, következő; — contraria, ellenes; — contradictoria, ellentmondó; — copulativa, egybefoglaló állítás v. feltétel. *Thezarovich*.
- Propositio demonstrabilis**, olyan itélet, mellyet meg kell mutatni; — indemonstrabilis, magában bizonyos tétel. *Ercsei*.
- Propositio determinativa**, határozott; — disjunctiva, elválasztó, vagy-gyaljáró, vagyos; — indeterminata, határozatlan tétel v. állítás. *Thezarovich*.
- Propositio exceptiva**, kivéző v. kifogó előadás. *Lexicon*.
- Propositio major** v. minor, nagyobb v. kisebb mondat. *Thezarovich*. Felső vagy alsó tétel. *Ercsei*. *Köteles*.
- Propositio modalis**, módal való v. módoló tétel.

- Thezarovich*; — practica, cselekvő tétel. *Ercsei*.
- Propositio praemissa**, előlálló; — pura, tisztán való; — subalterna, más alatt álló tétel v. állítás. *Thezarovich*.
- Propositiones subcontrariae**, korlátos ellenkező mondások. *Lencsés*. Alleltenes állítások. *Thezarovich*.
- Propositiones theoreticae**, esmérő v. esmértető tételek. *Ercsei*.
- Propositum**, feltétel. *Lexicon*. Feltét, szándék. *Imre*.
- Proprie**, tulajdonúl, tulajdonkép. *Lexicon*.
- Proprietas**, tulajdonság. *Ercsei*. *Lexicon*. Sajátság, saját, tulajdon. *Imre*. Tulajdonság, sajátosság. *Ruszek*. *Horvát Ádám*. *Puky*. Vagyon, sajátosság. *Barczafalvi*.
- Proprium**, tulajdon dolog. *Csere*. Saját. *Ruszek*. Tulajdon, saját. *Puky*. *Fogarasi*.
- Propugnatio**, vitatás, védelmezés, oltalmazás. *Imre*.
- Prorogatio**, halasztás, halogatás. *Imre*.
- Prosa**, szabadosan folyó beszéd. *Gr*. *Székelly Ádám*. Kötetlen v. folyóbeszéd. *Csapó*.
- Prospectus**, kinézés. *Derhám*. Kilitás. *Szalay*. *Puky*.
- Prosperatio**, szerencsétetés, boldogítás. *Imre*.
- Prosperitas**, szerencsés állapot. *Lexicon*. Szerencsés
- ség, jólét, jólállás. *Imre*. Boldogság. *Puky*.
- Prostitutio**, meggyalázás, megcsúfolás, csuffátetés. *Imre*.
- Prosyllogismus**, előkoskodás. *Imre*. Előül való okoskodás. *Lexicon*.
- Protasis**, feltétel. *Csere*.
- Protectio**, oltalom, védelem. *Szalay*. *Puky*.
- Protensio**, terjesztés. *Lexicon*. Kifeszítés, kinyújtás. *Csapó*.
- Proton pseudos**, főhiha v. csalatkozás. *Imre*.
- Prototypon** v. Archetypon, élőkép, példakép, főkép. *Imre*. Eredelem. *Dóhóvics*.
- Protervitas**, komorság, szilajság, szemtelenség. *Imre*.
- Providentia**, előre való látás, nézés, gondviselés, gondoskodás. *Mokry*.
- Provincialismus**, szójárás. *Zsombori*. Környékszó, vidéki vagy környékszóllás. *Pauly*. *Puky*. Tájbeszéd. *Dőbrentei*.
- Provisio**, gondoskodás. *Imre*. Hozzálátás. *Molnár*.
- Provocatio**, késztetés. *Lexicon*. Rámutatás. *Horvát Ádám*. Felszólítás. *Puky*. Kihívás. *Fogarasi*.
- Prudentia**, okosság. *Ruszek*. Eszesség. *Márton Istv*. Szemesség. *Imre*. *Csapó*. Előrelátás. *Mokry*.

- Pruina**, zuzmara. *Derhám.*
Fagy, harmat, dérharmat,
Puky. Zuzmaráz, hóharmat.
Molnár Albert.
- Pruritus**, viszketegség. *Lexicon.* Vágyakodás. *Imre.*
Viszketeg. *Szalay. Csapó.*
- Pseudo**, ál. *Imre. Lexicon.*
- Pseudophilosophus**, ál-
bölcs. *Ruszek.*
- Psyche**, lélek. *Imre.* 'stb.
- Psychicus**, lelki, lelkes.
Imre.
- Psychologia**, lélekről
való tudomány. *Ruszek. Horvát Ádám.* Lélektudomány.
Imre. Lexicon. Ercsei. 'stb.
- Psychologia empirica**,
lélek' munkáji' tudománya,
v. tapasztalati lélektudom.
Ercsei. Tapasztalásbeli lé-
lektudom. *Thezarovich.* Lé-
lektapasztalásbeli tudomány.
Bachich.
- Psychologia rationalis**,
lélek' természete' tudomá-
nya, v. okoskodási lélektu-
dom. *Ercsei.* Észbeli lélek-
tudom. *Thezarovich.* Értelmi
lélektudomány. *Ruszek.*
- Psychologicae**, lélektu-
domány szerint. *Ángyán.*
- Psychologus**, lelkész.
Némethy.
- Puber**, felserdült. *Puky.* Ser-
dült. *Fogarasi.*
- Pubertas**, serdültség. *Fo-
garasi.* Serdültkor, felsér-
dültség. *Puky.* Felserdült-
kor. *Molnár Sándor.*
- Pubertas rationis**, észser-
dülés, észserdültség, érettsé-
g. *Impubertas*, éret-
lenség. *Imre.*
- Publicatio**, nyilvánítás,
nyilvánosítás, közönyösíté-
s. *Imre.* Kihirdetés, közön-
ségessé tétel. *Puky.* Közhir-
detés; közhirdetvény. *Foga-
rasi.*
- Publice**, nyilván. *Lexicon.*
Nyilvánlag, nyilvánosan.
Imre. Közönséges v. nyilván
való helyen. *Puky.*
- Publicitas**, nyilvánosság,
nyilvánvalóság, *Imre.* Nyil-
ványosság, nyilván. *Fo-
garasi.*
- Publicum**, nyilván, kö-
zöny. *Imre.* Közönség. *Köz.*
- Publicus**, nyilván való.
Lexicon. Czégéres. *Pictetus.*
Közönséges. *Puky.* Nyilvá-
nyos, nyilvánosságos, nyil-
vánvaló, közönyös. *Imre.*
Köz, nyilvános. *Fogarasi.*
- Pudentia**, szégyenlés. *Imre.*
- Pudicitia**, szemérmesség,
szemérmetség. *Imre.*
- Pudicus**, szemérmes, sze-
mérmetes. *Imre.*
- Pudor**, szemérem. *Lexicon.*
Szégyen, szégyenlés. *Hor-
vát Ádám.*
- Puerilis**, gyermeki, gyer-
mekes, gyermekded. *Csapó.*
- Puerilitas**, gyermekeske-
dés. *Imre.*
- Pueritia**, gyermekség,
gyermekkor. *Imre.*

- Pugil**, bajnok, küszködő.
Imre. Ökölbajnok, ököllel vívó. *Mokry.*
- Pugna**, harc, ütközet, viadal, viadalom. *Imre.* Csata, vita. *Szalay. Csapó.*
- Pulchritudo**, szépség. *Köz.*
- Pulsus**, érverés. *Ercsei.* Életér' verése. *Derhám.*
- Pululatio**, kifakadás. *Lexicon.* Kisarjadás. *Mokry.*
- Pumpe**, szivattyú, szivómű. *Varga Márton. Szilasy.*
- Punctum**, pont. *Közszó.* Szurat. *Kovács Mih.* Végpont. *Pauly.* Pontom. *Thezarovich.* Gyak, hozhatár. *Imre.*
- Punctualitas**, pontosság. *Puky. Fogarasi.*
- Punctualiter**, pontig, pontosan. *Döbrentei.*
- Punitio**, büntetés. *Imre.*
- Pupilla**, szemfény. *Ercsei.* *Derhám.*
- Pupillae nerveae**, érzőin' véggombkái. *Bachsch.*
- Pupillus**, árva. *Közszó.*
- Purgatorius**, tisztító. *Márton István.*
- Purificatio**, tisztítás; —
- Purisatio**, tisztázás. *Imre.*
- Purismus**, tisztaságvita. *Lexicon.* Tisztásdiság. *Imre.*
- Purista**, tisztásdi. *Imre.*
- Puristice**, tisztásdilag.
- Puristicus**, tisztásdis. *Imre.*
- Puritas**, tisztaság. *Közszó.*
- Pusillanimitas**, kisszivűség, kislelkűség, pulyaság. *Imre. Döbrentei.* Kicsinyzivűség. *Pictetus.* Félénkség. *Horvát Ádám.*
- Pyrolamia**, tűzimadás. *Imre.*
- Pyromantia**, tűzből jövővendülés. *Molnár Albert.*
- Pyrrhonismus**, mindenről való kételkedés. *Pauly.*
- Pythonissa**, bűbájos. *Lexicon.*

Q.

- Quadrans**, negyed. *Köz.*
- Quadratum**, négyes. *Derhám.* Négyzég. *Puky. Fogarasi.*
- Quadratura circuli**, a' kör' négyzögítése, négye-
- PHILOS. MŰSZÓTLAR.
- lése, négyezése v. négyzeglétézése. *Szilasy' gyűjt.*
- Quadrilemma**, négyes ok, négyélű v. négytagú okoskodás. *Imre.*
- Qualificare**, minősíteni.

Dóhovichs. Minémüsítni, jelesítüi. *Fogarasi.*

Q u a l i f i c a t i o, miképenezés, jelestulajdonság. *Pauly. Puky.* Minémüség, jelesség. *Fogarasi.*

Q u a l i t a s, minemüség. *Ruszek. Köteles.* Millyenség, minőség, miféleség. *Imre.* Micsodásság. *Lexicon.* Minőség. *Dóhovichs.*

Q u a l i t a s accidentalis, mellesleges; — essentialis, állatos v. mivolti tulajdonság. *Pauly. Puky.*

Q u a l i t a s generica, mine-müség; — specifica, mije-lőség. *Barczafalvi.*

Q u a l i t a s logica, tekinteti minemüség. *Csere.*

Q u a l i t a s occulta, titkos minemüség. *Thezarovich.*

Q u a l i t a s physica, természetes tulajdonság. *Pauly.*

Q u a l i t a s primaria, sarktulajdonság. *Lexicon.*

Q u a l i t a t i v u s, millyenséges, minőséges. *Imre.*

Q u a l i t ä t s - unterschied, minemüségbeli különbség. *Fábriczzy.*

Q u a n t i t a s, mennyiség. *Barczafalvi.* Mekkoraság. *Ruszek.* Mennyiség, nagyság. *Köteles.* Mekkórány. *Dóhovichs.* Idómérték. *Szilasy.*

Q u a n t i t a s communis, közös idómérték. *Szilasy.*

Q u a n t i t a s continua, folyó mennyiség. *Ercsei.* Mekko-

raság. *Szilasy;* — determinata, meghatározott mekkoraság. *Ruszek.*

Q u a n t i t a s extensiva, kiterjedt mennyiség. *Ercsei.* Terjedékes mekkoraság. *Ruszek.*

Q u a n t i t a s intensiva, erőbeli mennyiség. *Ercsei.* Erőbeli nagyság. *Pauly.* Tömedékes mekkoraság. *Ruszek.*

Q u a n t i t a s logica, tekinteti mennyiség. *Csere.*

Q u a n t i t a t i v u s, mennyiséges, hányas. *Imre.*

Q u a n t u m, mennyi, hány. *Imre.* Mennyiség. *Fogarasi.*

Q u a n t o magis, mennél inkább. *Lexicon.*

Q u e r e l a v. **Q u e s t u s**, panasz. *Imre.* Vád, panasz, panaszszokodás. *Puky.*

Q u e r i m o n i a v. **Q u e r u l a t i o**, panaszszokodás, obégatás, panaszszokodás. *Imre.*

Q u i d d i t a s, miség. *Közszó.*

Q u i e s, nyugalom. *Lexicon.* Nyug, csend, nyugalom, szün. *Verseghy. Helmecczy. Döbrentei.*

Q u i e t e m procurare, nyugosztatni. *Lexicon.*

Q u i e s c e n t i a, nyugvás, szünés. *Imre.*

Q u i e t a n t i a, nyugtatvány. *Imre. Fogarasi.* Nyugtató. *Döbrentei.* Nyugtatók. *Puky.*

Q u i e t a t i o, nyugtatás, nyugalmazás. *Imre. Döbrentei. Helmecczy.*

- Q u i e t i s m u s**, veszteglőség. *Pauly. Puky. Csendélet. Imre.*
- Q u i e t i s t a**, csendélő: Stillhaber; görögül: Hesychiasta. *Imre.*
- Q u i n t e s s e n c e**, lény' veleje, leghathatósabb szerek' veleje, lényvelő. *Szilasy nál. Szeszláng. Döbrentei.*
- Q u i r i t a t i o**, sopánkodás. *Lexicon.*
- Q u o d l i b e t**, mismás. *Puky. Holmi, egyveleg. Csapó.*
- Q u o d n o c e t**, docet: a' mi árt, tanít. *Puky.*
- Q u o t**, hányan, mennyin. *Lexicon.*
- Q u o t i t a s**, hánytság. *Barczafalvi. Hányadság, hányadikság. Imre.*
- Q u o t q u o t**, akarhányan, akarmennyin. *Közszó.*
- Q u o t t a**, hányad, tartozás. *Puky.*
- Q u o t t a l i t a s**, hányadság. *Puky. Hányad. Fogarasi.*
- Q u o t u s**, hányas. *Barczafalvi. Hányadik v. hanyadik. Közszó.*

R.

- R a d i a t i o**, sugárzás, sugárzat. *Imre*; — oculorum, szem' ragyogása. *Derhám.*
- R a d i c a l i s**, régi, tős, gyökeres v. fő. *Lexicon. Gyökeres, gyökös. Puky. Fogarasi.*
- R a d i x**, gyökér, gyök. *Theorenok. Gyökszó, gyökérszó. Csapó.*
- R a d i c e s a g e r e**, gyökerezni. *Lexicon.*
- R a i s o n a b s t r a i t e**, vonult okosság. *Szilasy.*
- R a m u s**, ág, ágazat. *Fogarasi.*
- R a p i n a**, ragadozás, ragadomány. *Lexicon.*
- R a p t i m**, futólag, ragadólag. *Pauly. Puky.*
- R a p t u s**, elragadás. *Lexicon. Ragadás, elragadtatás.*
- R a s e r e y**, dühösség. *Szilasy.*
- R a t i f i c a t i o**, helybenhagyás, jóvalás. *Imre.*
- R a t i h a b e r e**, helybenhagyni, megerősíteni, jóváhagyni. *Pauly.*
- R a t i o**, ész. *Lexicon. Ruszek. Berzenyi. 'stb. Okosság. Sárvári. Köteles. Szilasy. Ész, ok. Imre. Puky. Gondolkodó tehetség, okosság, ész. Erceei. Ész, okosság, értelem. Horvát Ádám. Ész, észok, tekintet, számadás. Fogarasi. Ok. Pictetus, Barczafalvi.*
- R a t i o (in arithm.)**, összeköttetés. *Szilasy.*

- Ratio apparens**, színok. *Thezarovich.*
- Ratio culta**, mévelt ész; — ordinaria, közönséges. *Ruszek.*
- Ratio dianostica syllogismi**, okoskodásnak értekező mivolta. *Csere.*
- Ratio essendi**, létalku; — cognoscendi, ösméret-alku, v. ösmérettető ok, *Lexicon.*
- Ratio ignava**, tunya ész. *Lexicon.*
- Ratio intermedia**, közép ok. *Thezarovich.*
- Ratio inversa**, megfordult irányosság. *Kovács Mih.*
- Ratio practica**, cselekvő ész. *Berzsenyi.* Mivelődő okosság. *Ruszek.* Gyakorlati okosság. *Pucz.* Tétető okosság. *Fejér.* Törvényeket diktáló okosság. *Jeremiás.* Parancsoló, állító, cselekvős v. cselekedtető okosság. *Szilasy.*
- Ratio sana**, józan okosság. *Ruszek.*
- Ratio theoretica**, eszmélő ész. *Berzsenyi.* Szemlélődő okosság. *Ruszek.* Elmélkedő okosság. *Szilasy.* Ismértető okosság. *Fejér.* Elméikedési okosság. *Pucz.*
- Ratio ultima**, sarkalatos alap. *Szilasy.*
- Ratiocinatio**, okoskodás, eszeskedés, következtetés, okszerkeztetés. *Imre.* Eszmélkedés, okoskodás. *Puky.*
- Ratiocinium**, okoskodás. *Ercsei.* *Szilasy.* Okoskodat, okoskodvány 'stb. *Imre.* Okkötés. *Thezarovich.* Oklátás. *Lexicon.*
- Ratiocinium hybridum**, nem rendes; — immediatae consequentiae, egyenes következtetésű; — mediatae consequentiae, nemegyenes következtetésű; — purum, rendes okoskodás. *Ercsei.*
- Rationabilis**, eszes. *Berzsenyi.* Okos. *Horvát Ádám.* Észbeli, okosságos, okosságbeli. *Thezarovich.*
- Rationabilitas**, oklatosság, oklatóság. *Imre.*
- Rationalis**, okosságos. *Horvát Ádám.* Okoskodásbeli. *Lánghy.* Észbeli. *Ruszek.* Eszeskedő. *Lexicon.* Eszes, elemeli, bölcselkedő. *Thezarovich.*
- Rationalismus**, tiszta-észvitatás. *Lexicon.* Észkövetés, észhivatkozás 'stb. *Imre.*
- Rationalista**, észkövető, észgyelző, eszedi, észhivatkozó. *Imre.*
- Rationatum**, okozat. *Thezarovich.*
- Rationis compos**, érett eszű; — expers, esztelen, v. esztelen. *Lexicon.*
- Reactio**, visszahatás. *Imre.* Viszontérőlködés. *Lexicon.* Ellenkezés, visszamunkálódás. *Kovács Mihály.* Ellen-tőrekedés, ellenmunkálódás,

- viszontkövetés v. kereset. *Puky.* Visszatorlás. *Csapó.*
- R e a l e** datum, valóságos tárgyadomány. *Szilasy.*
- Realis**, való, valóságos, valódi. *Imre.* Valóságos, létbeli, lévő. *Lexicon.* Valódi. *Ercsei.* *Thezarovich.* Valós. *Balog Sám.* Dologbeli, tárgyas. *Szilasy.*
- Realisare**, valósítani. *Pápay.* Létesíteni. *Tóth Fer.* Valósítani, valóságosítani, lételesíteni. *Csapó.*
- Realisari**, megvalósodni, valósulni. *Fogarasi.*
- Realismus**, valósdiság. *Imre.* Lét- v. létségvitás. *Lexicon.*
- Realista**, valóságvitató. *Szilasy.* Valósi, valósdizó, valódiskodó, valóvitató. *Imre.*
- Realitas**, valóság. *Ercsei.* *Imre.* *Lánghy.* Valódiság. *Thezarovich.* *Pucz.* Lételeség, létség. *Szilasy.* Valóságos lét. *Sárvári.*
- Realiter**, valósággal, valóban, voltaképen. *Szalay.* *Fogarasi.* Valólag, valódi-ban. *Thezarovich.* Tudva. *Szilasy.*
- Reapse**, valóban. *Lexicon.*
- Reatus**, bűn. *Lexicon.* Bűnhődés, bűnösség. *Puky.* Hiba. *Márton.* Bűnhiba. *Jeremiás.* Bűnösség. *Fogarasi.* Bűnzet, vétkezet, tettesség, vétkeség. *Imre.*
- Rebellis**, pártütő. *Közszó.*
- Recapitulatio**, egybe-szedés, összeszámolás. *Puky.* Összefoglalás, új számbavétel, ismételés. *Szilasy.*
- Recensere**, bírálni; recensio, műbírálat; recensor, műbíró. *Fogarasi.*
- Receptibilis**, foganható. *Kovács Mihály.* Fogadékonny, fogékony. *Csapó.*
- Receptivitas**, foganhatóság. *Lexicon.* Elfogadóság. *Puky.* Foghatóság. *Ercsei.* Bévehetőség. *Thezarovich.* Fogékonyosság, fogékosság. *Imre.*
- Recessus**, eltávozás, visszalépés, elállás, félreménés. *Imre.*
- Recht**, derék, helyes, alkalmas; egyenes, igaz, igazságos, törvényes, jogos; igaz, valódi. *Csapó.*
- Rechthaberey**, igazakarárás. *Kis Sámuel.*
- Reciprocatio**, viszontagazás. *Csere.* Kölcsönözés. *Köteles.* Viszontlás, viszontagazás, kölcsönösség: Correlatio. *Imre.* Viszontagolás. *Puky.* Viszonyozás. *Thezarovich.*
- Reciproce**, viszont, viszontag, kölcsönösen. *Imre.*
- Reciprocitas**, viszonyosság. *Puky.* Viszontosság. *Fogarasi.*
- Reciprocité**, viszonyosság. *Szilasy.* Kölcsönösség. *Köteles.*

- Reciprocus**, viszonyos, kölcsönös, viszonzatos. *Imre.* Viszontos, viszontagos. *Fogarasi.*
- Recitirend**, elmondó, beszédes. *Szilasy.*
- Recogitatio**, meggondolás, megfontolás. *Imre. Lexicon.*
- Recognitio**, megésszmérés, ráésszmérés: *Agnitio. Imre.* Megismerés. *Szalay.*
- Recompensatio**, visszapótlás, visszapótlék. *Fogarasi.*
- Reconciliatio**, megbékélés, megbékítés, megengesztelés. *Imre. Lexicon.*
- Recordatio**, visszaemlékezés, megemlékezés. *Imre.* Reáismerés. *Szilasy.*
- Recreare**, újítani; (pass.) ujjonnan teremtetni. *Lexicon.* Ujjá születni, megújulni. *Szalay. Csapó.*
- Rectificatio**, egyengetés. *Lexicon.* Megigazítás, eligazítás. *Puky.* Igazítás. *Fogarasi.*
- Rectitudo**, helyesség. *Szilasy.* Egyenesség. *Lexicon.* Igazszeretés, igazszívűség. *Imre. Szalay.*
- Rectus**, egyenes, igaz, igazságos, igazságszerető. *Imre.* Helyes, igenyes. *Fogarasi.*
- Recuperatio**, helyreállítás, visszanyerés. *Lexicon.*
- Recursus**, folyamodás, menedék: *Refugium. Imre.*
- Recusatio**, ellenkezés, lemondás, szabódás, szabadkozás. *Imre.*
- Redamare**, viszontagszeretni. *Lexicon.*
- Reddere**, visszaadni, megadni. *Lexicon.*
- Redemptio**, váltás, megváltás. *Lexicon.* Megszabadítás, megváltás. *Imre.* Váltság. *Puky.*
- Redintegrare**, egészíteni, kiegészíteni. *Fogarasi.* Helyreállítani, egészíteni, kipótolni. *Puky.*
- Reductio**, visszavezetés, helyrehozás, visszaállítás. *Imre. Lexicon.* Jobbítás, javítás, jóvátevés, kisebbités 'stb. *Puky.*
- Redundans**, feles, felesleges, sokas, háruatos, háramlatos. *Imre.*
- Redundantia**, felesleg, feleség, sokasság, háramlás, háramlat. *Imre.*
- Redundare** (derivare), háruelni, háruítani. *Lexicon.*
- Reduplicatio**, megketóztatás, kétszerezés. *Imre. Döbrentei.*
- Referre**, összevetni, hozzáadni, együttvenni, hasonlítani. *Imre.* Összetartani, hasonlítani, összemérni. *Lexicon.*
- Referrri**, seu in relatione esse, vonzani, viszonyban lenni. *Lexicon.*

- Reflexio**, visszaügyelés. *Lexicon*. Észmélés. *Köteles*. Figyelmezés. *Sárvári*. Szemügy. *Dóhorics*. Elméllés, viszatérés, észrevétel, emlékeztetés, tekintetbe vétel. *Puky*. *Szilasy*.
- Reflexe**, emlekeztetőleg, tekintőleg. *Fogarasi*.
- Reflexum**, visszfény. *Imre*.
- Reformatio**, újítás, változtatás, megmásolás. *Puky*. Új alakítás. *Döbrentei*.
- Reformidatio**, rettegés, igenfélés. *Imre*.
- Refractarius**, délczeg. *Lexicon*. Ellentálló, nyakas, ellenkező, engedetlen. *Imre*.
- Reflectio radiorum**, sugár' megszegettetése. *Derhám*. Sugártörés, sugárszegés v. törítés. *Szalay*. *Csapó*.
- Refrenatio**, megzablázás v. fékezés. *Imre*.
- Refutatio**, megczáfolás. *Imre*. *Lexicon*. Czáfolás, czáfolat, czáf. *Fogarasi*.
- Regeneratio**, újra születés. *Lexicon*.
- Regimen**, igazgatás, igazgató hatalom, kormány. *Imre*. Uralkodás, országlás, országlat. *Fogarasi*. Kormányozás, országlás. *Lexicon*. Igazgatás, országlás. *Ercsei*.
- Regio**, tartomány. *Lexicon*. Tájék, vidék. *Köz*.
- Regnum animale**, állatok'; — **minerale**, ásványok'; —
- vegetabile, növények' országa. *Ruszek*.
- Regnum naturae**, természet' országa. *Horvát Ádám*.
- Regressivus**, visszamene-tes, hátrás, hátrázó. *Imre*.
- Regressus**, visszamenetel. *Lexicon*. Visszatérés. *Fogarasi*. Hátrálás. *Csapó*.
- Regula**, rendelet, rendezet, szabda, szabály, zsinormérték. *Imre*. Szabás. *Balog Sám*. Rendszabás. *Puky*. Szabda. *Thezarovich*. Szabat, szabály. *Fogarasi*. Törvény. *Ruszek*.
- Regula contrarietatis**, viszásság'; — **ordinis**, egymás után következés'; — **similitudinis**, hasonlatosság'; — **simultaneitatis**, együttlétel' regulája. *Ercsei*.
- Regularis**, rendszerinti, szabatos, törvényes. *Fogarasi*. Szabdás. *Thezarovich*. Rendes, rendkövető, szabályos. *Szalay*.
- Regularitas**, rendkövetés. *Lexicon*. Rendtartás, rendesség. *Imre*. Szabályosság, szabatosság. *Csapó*.
- Regulariter**, rendszeren, szabályosan, szabatosan, rendtartólag, törvényesen, rendkövetőleg. *Csapó*.
- Regulativus**, tárgynyomozó. *Lexicon*. Rendeletes, szabályos, rendelő, igazgató, kiszabó, útmutató, rendszerző. *Imre*. Elrendelő, rend-

- szabó. *Pauly. Puky.* Szabályozó, korlátozó. *Fogarasi.*
- R e i n e r** Verstandes-Begriff, tiszta észfogat. *Berzsenyi.*
- R e i t z b a r k e i t,** izgatóság. *Fáy.* Izgékony. *Szilasy.* Ingerelhetőség. *Szalay.* Ingerlékenység. *Csapó.*
- R e l a t a,** viszontnézők, barátságosan ellenkezők. *Caere.*
- R e l a t e,** képest. *Imre.*
- R e l a t e a d n o s,** reánk nézve, hozzánk képest. *Köz.*
- R e l a t i o,** viszony, tekintet, arányzat. *Lexicon.* Képestség, máshozzás, összevetés, hasonolás, egybesítés, együttvevés, nézés v. másalás. *Imre.* Viszony. *Köteles. Lánghy. Fogarasi. Köz. Ángyán. Karács.* Egybekötetés, viszón, erány. *Ercsei.* Vonhadás. *Thezarovich.* Öszszeköttetés, vitel, rá v. viszszavitel. *Márton.* Viszonzat, függés, rávitel. *Szilasy.*
- R e l a t i v e,** képesleg, máshozva, egybesítve, mássalvéve 'stb. *Imre.* Tekintetkép. *Lexic.* Tartozatosan. *Gr. Dessewffy.* Viszonyosan, képenleg, képestségesen. *Szilasy.* Vonhadólag. *Thezarovich.* Viszonyosan. *Fogarasi.*
- R e l a t i v u s,** másravitelő. *Márton.* Másravivő. *Ruszek.* Ráviteli. *Köteles.* Viszszaviteles. *Kovács Mih.* Viszszányos. *Némethy.* Viszonyképi. *Berzsenyi.* Képestségi.
- Sárvári.* Képesti. *Cseremiszi.* Képeslegvaló. *Lexicon.* Viszónos, külsőképen való. *Ercsei.* Rávitelés. *Szász Mózes.* Viszonyos. *Fogarasi.* Képesteleges, mássalatos, viszonyos: Correlatus v. Reciprocus. *Imre.*
- R e l a x a t i o,** tágitás. *Lexicon.* Könnyítés, frissítés, felvidámítás; elengedés. *Imre. Csapó. Szalay.*
- R e l i g i o,** vallás. *Ercsei. Pictetus.* Istenvallás (gondolattal, szóval, v. cselekedettel), Istenügyelés, vallás. *Imre. Ima. Thezarovich.* Istenesség, vallás. *Szilasy.*
- R e l i g i o s i t a s,** istenfélőség. *Lexicon.* Eszközetlen isteni tisztelet, kegyesség, vallásosság. *Márton.* Istenesség, istenimádás, szeretés v. félés. *Imre.*
- R e l i g i ö s - m o r a l i s c h,** vallásilag erkölcsi. *Szilasy.*
- R e l i g i o s u s,** istenes, istenfélő, imádó v. szerető, szentes, szentéletű. *Imre.* Szerzetes, szerzetbeli v. hitbeli. *Puky. Imáncsi. Thezarovich.*
- R e l i q u i a e,** maradékok, tetemek. *Lexic.* Erekllye. *Köz.*
- R e l u c t a t i o,** ellentállás, küzdés, tusakodás. *Imre.*
- R e m a n e n t i a,** maradék. *Puky.* Maradvány. *Fogarasi.*
- R e m e d i u m,** ellenszer. *Imre. Lexicon.*

- Reminiscendi facultas**, emlékező tehetség. *Ercsei.*
- Reminiscencia**, visszaemlékezés. *Kövy.* Megemlékezés, ráemlékezés, észbejuttatás v. juttatás. *Imre.*
- Remissio**, engedés, elengedés, megbocsátás, szűnés, tágitás. *Imre.* Bocsánat, elengedés, ellassúdás. *Lexicon.*
- Remoratio**, megkésleltetés. *Pictetus.* Tartóztatás. *Lexicon.*
- Remotio**, elhárítás, távoztatás. *Imre.*
- Remotus**, távoli, távolos, elhárított. *Imre.*
- Remuneratio**, jutalmazás, jutalom, megjutalmazás. *Imre. Lexicon.*
- Remunerativus**, jutalmas, jutalmazó. *Imre.*
- Renisus**, ellentörés, ellentörekedés, berz, berzengés. *Imre.*
- Renovatio**, ujítás, ujítgatás. *Lexicon.*
- Reorganisatio**, újraalkatás, visszaállítás, újrendbeszedés. *Imre.*
- Reparatio damni**, kárpótlás. *Imre.* Megtérítés. *Lexicon.* Igazítás, megigazítás. *Puky.*
- Repartitio**, felosztás. *Pauly. Puky.*
- Repercipere**, elejbe juttatni. *Fejér.*
- Repetitio**, ismételés, többszörözés. *Lexicon.*
- Replere**, megtölteni, betölteni. *Lexicon.*
- Replicatio**, helyszaporítás, egy testnek több helyen való létele. *Szilasy.* Többholság, többhelyezés, többhollét. *Imre.*
- Replicatum** (ens), többholi, többhelyű v. helyezettű. *Imre.*
- Repraesentare**, ábrázolni, előterjeszteni, képviselni. *Csapó.*
- Repraesentatio**, előterjesztés. *Ercsei. Sárovari.* Képzés. *Köteles. Berzsenyi.* Képzet. *Ruszek.* Képzet. *Thezarovich.* Képzelés, képviselés, előállítás v. terjesztés. *Imre.* Bemutatás, képítés, eszképzés v. képzet. *Lexicon.* Gondolat. *Márton.* Előtüntetés. *Balog Sámuel.*
- Repraesentatio composita** (idea, notio, conceptus), többes előterjesztés, megfogás. *Ercsei.*
- Repraesentatio contraria**, visszás; — partialis, részszerű; — totalis, egészszerű stb. *Lexicon.*
- Repraesentatum**, képzelt, képzelet, terjesztvény. *Imre.*
- Reprehensio**, dorgálás, feddés. *Lexicon. Imre.*
- Reprobatio**, rosszalás, kárhoztatás. *Imre. Lexicon.*
- Reproductio**, ujítás, megujítás. *Lexicon.* Előteremtő

- v. terjesztő, vissza v. ismét-képzés. *Imre.*
- Reproductio** repraesentationum, megújítódás. *Ercsei.*
- Repudium**, nőmésítés. *Lexicon.*
- Repugnantia**, ellenállás, ellentusakodás, ellenharcz v. harcizolás. *Imre.* Ellen-szögezés, ellenmondás, tusakodás. *Lexicon.*
- Repugnare**, visszálkodni. *Thezarovich.* Ellenkezni. *Köteles.*
- Repulsio**, távoztatás. *Lexicon.* Visszataszítódás. *Ercsei.*
- Repulsivus**, visszarugó. *Pauly.* Kiható. *Szilasy.* Távoztató, visszaüző v. rugó v. lökö. *Imre.*
- Requirere**, megkérni. *Lexicon.* Megkeresni. *Puky.*
- Requisitum**, megkivánat. *Döbrentei.* Megkivánatóság, megkivánatató tulajdonság. *Puky.* Megkellék. *Dóhovichs.*
- Res**, dolog, valóság. *Ercsei.* Valami, vagyon, jó, jószág, való, holmi. *Imre.*
- Res facti**, téteménytárgy. *Lexicon.* Történettárgy. *Szilasy.*
- Reservatio**, kikötés, fenn-tartás. *Puky.*
- Reservatio mentalis.** el-mebeli eltitkolás. *Pictetus.* Észbeli fennhagyás. *Márton.* Értelemtitkolás, visszatar-tás. *Puky.* Gondolatkorláto-zás. *Lexicon.* Észbetartás, eltitkolás, elmetartalék, ki-nemmondás. *Imre.*
- Resignatio**, elszánás. *Szilasy.* Lemondás, letevés, le-tétel, általadás. *Puky.*
- Resilire**, elállani. *Lexi-con.* *Fogarasi.*
- Resipiscentia**, magába-térés, észrejelvés, megjob-bulás. *Imre.*
- Resistentia**, ellentállás. *Derhám.* Akadályozás. *Imre.* Ellendolgozás. *Horváth Á-dám.*
- Resolutio**, válasz, vég-zés, elhatározás. *Szilasy.* Elbontás. *Thezarovich.* Meg-fejtés. *Köteles.*
- Respective**, némelly te-kintetbe, részszerint, te-kintve. *Puky.* Másstekintő-leg v. nézőleg. *Thezarovich.* Ahozképest. *Dóhovichs.* Némi-tekintetbe. *Fogarasi.*
- Respectivus**, I. Recipro-cus v. Relativus.
- Respectus**, tekintet. *Köz-szó.* Kimelés, nézet. *Imre.* Viszony, ügyelés. *Lexicon.*
- Respicere**, mutatni, czé-lozni, arányozni, nézni, szemlélni. *Lexicon.*
- Respiratio**, lehellés. *Ercsei.* *Derhám.* Ihlés. *Bachich.*
- Respirium**, haladék. *Lexi-con.* Pihenés, lélekzetvé-tel. *Csapó.* Időhaladék, pi-

- henő idő. *Puky.* Pihenet, szünet. *Szalay.*
- Responsio**, felelés. *Imre.* Felelet, választétel. *Lexicon.* Válaszolás. *Csapó.*
- Responsum**, felelet, válasz. *Imre. Szalay.*
- Respublica**, köztársaság. *Közzzó.*
- Restauratio**, megújítás, helyrehozás, helyreállítás. *Lexicon.*
- Restrictio**, megszorítás. *Fogarasi.* Határba v. határok közé szorítás, megzabolázás. *Puky.* Korlátozás. *Csapó.*
- Restrictivus**, megszorító, szűkítő, korlátozó. *Imre.* Határba szorító. *Lexicon. Puky.*
- Resultatum**, folyamat. *Lexicon. Lángly.* Kimenettel, következés. *Puky.* Kezrekedmény. *Fogarasi.* Öszszefogás, kihuzás, siker, folyovány. *Szilasy.* Fogamat, süker. *Szalay.*
- Retardatio**, késelés, kés-tetés. *Imre. Lexicon.* Hátráltatás. *Csapó.*
- Rete malpighii**, bőr' közép-ső hártája, középhártja. *Ercsei.* gyálbőr. *Bachich.*
- Reticentia**, elhallgatás. *Imre.*
- Retina**, érzőhártja. *Derhám.* Reczés hártja. *Ercsei.* Háló hártja. *Bachich.*
- Retinaculum**, tartalék,
- tartóztatás, visszatartás, zabola. *Lexicon.*
- Retorsio**, visszatartás, ráfordítás. *Imre.* Visszonozás. *Puky.* Viszontörzsön, viszontorlat. *Fogarasi.*
- Retractare**, szavát másolni v. visszavenni. *Lexicon.*
- Reus**, bünös. *Köz.* Vétkes, tettes. *Imre.*
- Revelatio**, kijelentés, nyilatkoztatás, felfedezés. *Imre.* Isteni jelentés. *Ercsei. Sárvári.* Isteni tanítás. *Faludi.* Felfödözés.
- Revelatorius**, felfedező, kinyilatkoztató. *Puky.* Felfödözési. *Fogarasi.*
- Reverentia**, tisztelet. *Imre. Pietetus.* Fiúi félelem. *Lexicon.* Tisztfélelem. *Thezurovich.*
- Revocare**, visszahuzni, visszavonni, megmásolni, visszahívni, elállani. *Puky. Fogarasi.*
- Rhapsodia**, egyvelék, keverék, zavar. *Imre.* Csopor-tozat, egyelék, zavarék. *Lexicon.*
- Rhapsodicus**, egyvelékes, keverékes, zavarékos. *Imre.*
- Rhapsodista**, töredékes tudományú. *Ruszek.*
- Rheumatismus**, folyókórság. *Pauty.* Csúz.
- Richtung**, intézet. *Fejér.*
- Ridiculum**, csúfos. *Lexicon.* Nevetségés. *Köz.*
- Rigor**, szigorság, szigorú-

- ság. *Imre.* Pontosság, szorosság. *Lexicon.* Keménység. *Puky.*
- Rigorismus**, szigordiság, szigorúdiság, szorosdiság. *Imre.*
- Rigorismus moralis**, szoros kegyeskedés. *Sárovári.*
- Rigorista**, szigordi, szigorusdi, szorosdi. *Imre.* Középségtagadó. *Lexicon.*
- Rigorousus** v. **Rigidus**, szigor, szigorú, szoros. *Imre.*
- Ritter-Roman**, lovagmese v. rege. *Szilasy.*
- Ritus**, rend- v. szertartás. *Lexicon.*
- Rivalis**, vágytárs; vágytársu. *Fogarasi.*
- Rivalitas**, versenygés, vetekedés, ügyazonság. *Imre.* Vágytársuság. *Fogarasi.*
- Rixa**, viszálykodás, viszály. *Fogarasi.*
- Rixatio**, veszekedés, pörlés. *Lexicon.*
- Rogare**, kérni, könyörögni, esdeni. *Csapó.*
- Rogus**, máglya. *Fogarasi.* Farakás, rakásfa. *Puky.*
- Rolle**, szerep, szakmány. *Szilasy. Helmezy.*
- Roborare**, megerősíteni. *Lexicon.*
- Rubor**, pirosság, pirulás. *Lexicon.* Pironkodás. *Csapó.*
- Rubore suffundi**, elpirulni. *Lexicon.*
- Rubrica**, vonás, rovat, osztalék, rovatolat. *Puky.*
- Rudimentum**, előoktatás, előtanítás, v. előtudomány. *Lexicon.*
- Ruditas**, durvaság, nyersség, faragatlanság, miveletlenség. *Imre.*
- Ruina**, rom. *Vörösmarty. Fogarasi.*
- Rumor**, közhír. *Puky. Fogarasi.*
- Rumor vacuus**, mendemonda. *Lexicon.*
- Rursus**, ismét, viszontag. *Lexicon.*
- Rusticitas**, parasztosság, gorombaság. *Imre.*
- Rührend**, megillető. *Fábricy.* Megindító, megható. *Szalay.*

S.

- Sabaeismus**, égi testek' tisztelete. *Ercsei.* Csillagistenlés, csillagimádás. *Imre.*
- Sacrilegium**, szentségtörés v. rontás. *Lexicon.*
- Sacrilegus**, szentségtörő v. sértő. *Imre.*
- Saevities**, dühösködés, kegyetlenség. *Puky.*
- Saga**, boszorkány. *Közzszo.*

- Bűbajosné, varázslóné. *Imre. Puky.*
- Sagacitas, elmésség. *Lexicon.* Mély belátás, gyors v. nyomos ész. *Horvát Ádám.* Elmegyorsaság, nyomosság, fürgeség, fürgenczség, furcsaság. *Imre.* Eszésség, nyomozó élesség. *Angyán.*
- Salacitas, bujaság. *Imre.* Kaczérság. *Lexicon.*
- Saltus, ugrás. *Közzzó.*
- Saltus in probando, okugrás, okhagyás. *Imre.*
- Salus, üdvösség. *Imre. Lexicon.* Idv, üdv, jólét, épenmaradás, épentartás, megmentés. *Fogarasi.*
- Salutaris, üdvösséges. *Köz.*
- Salutatio, üdvözlés, köszöntés. *Lexicon.*
- Salvatio, üdvözítés. *Imre.*
- Salvus conductus, szabadmenetel. *Lexicon.* Bátorságosítás, szabadmenedék. *Puky.* Szabadmenet. *Fogarasi.*
- Sana ratio, okos ész. *Sartori.* Józan okosság, józan ész. *Sárvári.*
- Sanatio, meggyógyítás. *Lexicon.*
- Sanativus, orvosló. *Fejér.*
- Sanctio, végzés. *Lexicon.* Törvényerősítés, v. boszúlás, bérszabás. *Imre.* Megerősítés, helybenhagyás. *Szilasy.* Megkötés, megerősítés, szerződmény. *Fogarasi.*
- Sanctificatio, szentelés. *Imre.* Szentítés, megszentelés. *Lexicon.*
- Sanctimonia legum, törvények' szentsége. *Puky.*
- Sanctitas, szentség. *Imre. Ruszek.*
- Sanctus, szent. *Közzzó.*
- Sanguineus (temper.), sós vérű. *Horvát Ádám.* Vérmes. *Csapó.* Tüzes v. véres mérsékletű. *Imre.*
- Sanguisuga, vérszopó, nadály. *Lexicon. Imre.*
- Sapere, okoskodni. *Imre.* Bölcselkedni. *Szalay.*
- Sapidus, ízeskedő. *Karács.*
- Sapientia, bölcsesség. *Köz.*
- Sarcasmus, csípőgúny, csufolás, keservgúny. *Imre.*
- Satelles (v. gr. Jovis), darabant. *Derhám.*
- Satisfactio, elégtétel. *Lexicon.* Elégtét. *Csapó.*
- Satisfactio positiva, szabad akarattól függő elégtétel. *Szilasy' gyűjt.*
- Satyra, gúnyolódás, csípős beszéd, sértőírás. *Puky.* Gúnyvers, gúnybeszéd. *Csapó.* Mardosó beszéd. *Faludi.*
- Satyricus, gúnyolódó, csípős beszédű. *Puky.*
- Scandalum, botránkozás, megütközés, botránkoztatás. *Imre.* Botránk. *Fogarasi.*
- Scandalum (acceptum), botránkozás; (datum) botránkoztatás. *Lexicon.*

- Sceleratus**, rossz, gonosz, fertezetes. *Pauly. Puky.*
- Skeleton**, csontváz. *Közszó.* Váz, elmekép, előforma. *Szilasy' gyűjt.*
- Sceletus**, emberi száraz csont. *Derhám.* Csontalkotmány. *Ercsei.*
- Scelus**, ártalmas gonoszság, *Pictetus.* Gonosztett, gonoszság. *Imre.* Roszcselekedet, fertezet. *Puky.*
- Scepsis**, kétkedés, kéteskedés. *Ercsei. Imre.*
- Sceptice**, kéteskedve, kétkedőleg, kétesdisen. *Imre.*
- Scepticismus**, kételkedni szeretés, kétesdiség. *Imre.* Kétségvitatás, kétségeskedés. *Lexicon.* Kételkedői vélekedés. *Ercsei.* Kétségvitatás. *Berzsenyi.* Kétségeskedés. *Sárvári.*
- Scepticus**, kételkedő. *Ercsei. Ruzsek.* Kétesdi, kételkedő, kéteskedő. *Imre.*
- Schadenfreude**, káröröm.
- Scharfsinn**, éles elme. *Szilasy.*
- Schauerhaft**, borzasztó. *Fábriczzy.*
- Schauerlich**, rezzenő. *Fábriczzy.*
- Schedula**, levelke, iratka. *Fogarasi.*
- Schein**, látszás. *Fejér.*
- Scheinbar**, tetsző. *Fábriczzy.*
- Scheinding**, tünemény. *Sárvári.*
- Schema**, rajzolat. *Lexicon.*
- Külszín**, természet. *Imre.* Képforma. *Fejér.* Arnyék - kép. *Szilasy.*
- Schematisare**, érzékenyíteni, rajzolni. *Lexicon.*
- Schematisatio**, érzékítés. *Imre.*
- Schematismus**, érzékszervek érzékenyítés v. rajzolás. *Lexicon.* Névkönyv; tisztítár, tisztaltajstrom. *Puky.*
- Schlaf**, alvás, aluvás. *Köz.*
- Schlendrian**, aggszokás. *Magda.*
- Schola**, iskola, tanoda, tanhely. *Imre.* Tanítóház, iskola. *Puky.*
- Schisma**, szakadás. *Lexicon.* Hitzszakadás. *Puky.*
- Scholasticismus**, iskolásság, iskoláskodás, iskolásdiság. *Imre.*
- Scholasticus** (adj.), iskolás, iskolai; (subst.) iskolásdi, iskoláskodó. *Imre.*
- Scholion**, jegyzés. *Lexicon.* Magyarázat. *Szilasy.* Könyvjegyzék. *Imre.* Jegyzés, jegyzet. *Horvát Ádám.*
- Scholiasta**, könyvjegyész, könyvjegyző. *Imre.*
- Schrecklich**, rémítő *Fábriczzy.* 'stb. I. Horribilis.
- Schrecklich-erhaben**, irtóztató - felséges. *Jeremiás.*
- Schreibmaterial**, írószer. *Szilasy.* Íróeszköz.
- Schützling**, I. Cliens.
- Schwärmerey**, elragadtatás. *Sárvári.* Képzeltetés.

- Fáy.* Rajoskodás. *Fejér.* Andalgás. *Ángyán.* Ábrándozás. *Döbrentei.* Fonákesztés, vakbuzgózkodás, rajzás. *Szilasy gyűjt.*
- Scienter**, tudva. *Imre.*
- Scientia**, tudomány, tudás. *Ercsei. Ruszek. Imre.* Esmeretség, értetség, tudatság, tudáság. *Barczafalvi.*
- Scientia abstracta**, elvont tudomány. *Puky.*
- Scientia anthropologico-practica**, gyakorlásbeli embertudomány. *Lánghy.*
- Scientia extensa**, széles; — *intensa*, mély tudomány. *Ruszek.*
- Scientia intuitiva**, szemlélésbeli tudalom. *Thezarovich.*
- Scientia objective sumta**, a' tudomány magában tekintve. *Szilasy.*
- Scientia practica**, gyakorlásügyelő tudomány. *Puky.*
- Scientia rationalis**, eszes tudomány. *Puky.*
- Scientia subjective sumta**, a' tudományt az emberre nézve tekintvén. *Szilasy.*
- Scientia theoretica**, elmegyűelő tudomány. *Puky.*
- Scientia transcendentalis**, tapasztalást haladó tudomány. *Pauly. Puky.*
- Scientiarum scientia**, eszmémény, tudomány, értémény. *Barczafalvi.*
- Scientiarum termini tech-**
- nici, a' tudományoknak mesterszavai. *Pauly, Puky.* Műszavak. *Csapó.* 'stb.
- Scientificus**, tudós, tudományos. *Köz.*
- Scientiositas**, tudományosság. *Imre.*
- Sciulus**, tudákos. *Fáy.* Tudóska. *Imre.*
- Sciolitas**, tudóskaság. *Imre. Szalay.*
- Scirrhus**, mirigy. *Derhám.*
- Sciscitatio**, tudakozás, kérdezkedés. *Imre.*
- Scissio**, szakadás. *Lexicon.*
- Scitio**, tudás. *Barczafalvi.*
- Sclerotica**, homályos hártya. *Ercsei.*
- Scomma**, gúnynév. *Satyra*, gúnyvers. *Pasquillus*, gúnyírás. *Ironia*, gúny, gúnyolat, gúnyolás. *Imre.*
- Scopus**, cél, irány, szándék. *Imre.* Arány. *Thezarovich.* Cél. *Lexicon.* Tárgy, vég, cél. *Puky.* Tör, innét: törés, törekvés. *Csapó.* Tárgy. *Barczafalvi.* Irány, cél. *Fogarasi.*
- Scopus intermedius**, köz-tárgy; — *ultimus*, végtárgy; — *remotus*, messzes tárgy. *Barczafalvi.*
- Scopo congruum**, czéllal összeillő. *Lexicon.*
- Scopo conveniens**, czélirányos, irányos. *Imre. Fogarasi.* Czélarányos. *Puky.*
- Scortatio**, paráznaság. *Le-*

- xicon. Tóth Ferencz. Kurválnokodás. Pictetus.*
- Scrupulus**, félénkség, aggodás, aggodalom, akadék, szorongatás. *Imre. Nehézség, fejtörés. Puky. Gáncs, nehézség, akadék. Csapó.*
- Scrupulositas**, gáncsoskodás. *Márton István.*
- Scrupulosus**, félénk, aggodalmas, akadékos, szorongó. *Imre. Szoros, akadékos, szórszálhasogató. Szilasy. Félénk. Lexicon. Gáncsos, gáncsoskodó. Csapó.*
- Scrutatio**, nyomozás, kinyomozás, kikeresés, kitanulás, vizsgálás, kutatás, feszegetés. *Imre.*
- Scurrilitas**, lepcsesség, trágárság, ocsmányság. *Imre. Lexicon.*
- Secretum**, titok. **Secretus**, titkos. **Secretarius**, titoknok. *Lexicon. Puky. Fogarasi.*
- Secretio**, a' nedvességnek a' vérből való kiválása, kiválás. *Ercsei. Elválasztás. Derhám. El v. megválasztás. Imre.*
- Secta**, párt. *Lexicon. Felekezet, párt. Imre. Szakadék. Thezarovich. Párt, iskola. Lángly.*
- Sectarius**, felekezetes. *Imre. Pártos. Lexicon.*
- Sectator**, követő. *Lexicon. Párthív. Imre.*
- Sectio**, szakasz. *Közzó. Osztály. Horvát Ádám.*
- Sectismus**, felekezetkérés. *Lexicon.*
- Secundans**, felváltó társ. *Szilasy. Segéd. Fogarasi.*
- Secundare**, segélleni. *Fogarasi. Segíteni, támogatni. Puky. Felváltani, másodolni, segédelni. Csapó.*
- Secundarius**, folytatott másodrendű. *Ruzsek. Másodos, másodsoros, másodszori. Imre. Másod. Thezarovich.*
- Securitas**, bátorság, gondatlanság, menttség, biztosság. *Imre.*
- Seditio**, pártütés, lázulás, lázadás; pörpatvar, háborús. *Imre. Lexicon. Lázadás, támadás, zendülés. Paily. Puky.*
- Seductio**, elcsábítás. *Imre. Eláztatás, ámitás. Lexicon. Bujtogatás, csábítás. Puky.*
- Seductor**, bujtogató, csábító. *Puky.*
- Sedulitas**, serénység. *Lexicon. Serénykedés. Imre.*
- Segmentum sphaerae**, golyóbis vágás. *Derhám.*
- Segnitia**, lassúság, hegyesség. *Imre.*
- Sehnsucht**, óhajtozás. *Szilasy. Vágyódás, vágyakodás. Szalay. Sovárgás, vágy. Csapó.*
- Selbstanschauung**, önézet. *Szilasy.*

Selbstdenker, önnön gondolkodó. *Thaisz.* Öngondolkodó. *Szilasy.*

Selbstgottheit, önnön istenség. *Folnesics.*

Selbstständiger, önnön fennálló. *Thaisz.* Magánálló, önálló. *Csapó.*

Selbstständigkeit, magarejűség. *Folnesics.* Önfennállóság. *Thaisz.* Önértés. *Ferenczy.* Magátólság, magánállóság, önmegállás. *Szilasy.* Önállás. *Csapó.*

Selbstsucht, magánozás. *Folnesics.* Önkórság. *Köteles.* Csak magára való gondolás. *Ángyán.* Önzés, önvágy 'stb. I. Egoismus.

Selbstthätigkeit, önmunkásság. *Szilasy.*

Selectio, kiszedés, kiválasztás. *Imre.*

Selectus, válogatás. *Lexicon.*

Seligkeit, idvesség. *Köteles.* Főboldogság. *Márton.*

Semel pro semper, egyszer meg mindég. *Barczafalvi.* Először és utoljára. *Köz.* Egyszer mindenkorra. *Döbrentei.*

Semicirculus, félkerület. *Derhám.* Félkör. *Csapó.* **Semidiameter**, féltálatlító. *Derhám.*

Seminarium, tárház. *Lexicon.* Maglód. *Kovács Mihály.* Nevelő v. nevendékház. *Szilasy.*

PHILOL. MŰSZÓTÁR.

Semiotica, jeltudomány. *Imre.*

Semita, ösvény. *Lexicon.*

Semper, mindenkor, mindég, minden időben, szüntelen, szünet nélkül, miudétig v. éltig. *Lexicon.*

Sempiternitas, mindenkoriság. *Thezarovich.* Mindigség; mindiglevés, tartás v. maradás. *Imre.*

Sempiternus, mindenkori, mindenhai. *Thezarovich.*

Senectus, öregség, vénység, aggság. *Imre.*

Senilis, öreges 'stb. *Imre.*

Sensatio, érzés, illetődés. *Lexicon.* Érzelgés, érzégetés, érdekelgetés. *Imre.* Érzemény. *Köteles.* *Bachich.* Érzés. *Ercsei.* *Dóhovies.*

Sensibilis, érzelős. *Szilasy.* Érzékeny, érezhető. *Imre.* *Lexicon.*

Sensibilitas, érzékenység. *Ercsei.* *Csorba.* Érezhetőség. *Fogarasi.* *Thezarovich.* Érzékiség. *Cseremiszký.* Érzékenyítés, érzelőség. *Szilasy.* Érzékenység, érezhetőség. *Imre.* Érzékenység, érzékenyítés, érzeménység, érzékenykedés: *Empfindeley.* *Lexicon.*

Sensilis, érzékenyült. *Lexicon.*

Sensio, érzés. *Köz.* Érzelem. *Dóhovies.* Érzéklet, 'stb. I. Gefühl.

Sensitivus, érzékeny, ér-

- zeményes. *Lexicon.* Érzetes, érzelgő, érző, érezded. *Imre.* Érzékeny. *Horvát Ádám. Dóhovics.*
- Sensorium commune,** közönséges érző hely. *Sartori.* Közérző. *Derhám.* Közérzély. *Imre.* Törzsök érző eszköz. *Ercsei.*
- Sensoria organa,** érzőtagok, érzélyek. *Imre.*
- Sensualis,** érző. *Ercsei.* Érzéki, érzékes. *Imre. Ruzsek. Köteles.* Érzéki, testi, állati. *Szilasyánál.*
- Sensualis repraesentatio,** képzelő tehetség' képzete. *Magda.*
- Sensualismus,** érzékdiség. *Imre.* Érzés' systemája. *Ercsei.*
- Sensualista,** érzékdi, érzékfi. *Imre.*
- Sensualitas,** érzékiség. *Köteles. Lángly. Dóhovics.* Érzeményesség. *Lexic.* Testiség. *Márton.* Érzékenység. *Sárovári. Ruzsek.* Érzékiség, érzékesség. *Imre.*
- Sensus,** érzék. *Fejér.* Érző erő, tehetség. *Imre.* Érzékenység. *Karács. Derhám. Sartori. Bachich.* Érzemény, érzékenység, érzelem, érzés, érdekeltetés, illetődés, szívhajlékonyság, érző tehetség. *Lexicon.* Érzék, értelem, vélemény. *Fogarasi.* Értelem, érzés, érzékenység. *Puky.*
- Sensus communis,** közérzés. *Imre.* Közértelem v. vélekedés. *Ercsei.* Józan ész. *Fáy.* Közönséges világiélet' okossága. *Ferenczy.* Közértelem, közérzés. *Buczy.* Közértemény v. értelem. *Lexicon.*
- Sensus externus,** külső érzék. *Szilasy.* Külső érzés. *Ruzsek.* Külérzék, külérzés. *Csapó.* Külső érző tehetség. *Ercsei.*
- Sensus humanitatis,** emberiség' érzése. *Kazinczy.*
- Sensus internus,** belső érzés. *Ruzsek.* Belérzék, belérzés. *Csapó.* Belső érző tehetség. *Ercsei.*
- Sensus intimus,** belérzelem. *Thezarovich.*
- Sensus latus,** tágas; — strictus, szoros értelem. *Puky.*
- Sensus literalis,** betű szerint való értelem. *Puky.* Betűi értelem. *Fogarasi.*
- Sensus moralis,** erkölcsi érzés v. érzőség. *Sárovári.*
- Sensus mysticus,** titkos, elrejtett; — proprius, tulajdon; — inproprius, idegen; vulgaris, köz értelem. *Imre. Puky. Szilasy.*
- Sententia,** érzemény, vélemény. *Imre.* Vélekedés. *Lexicon.* Ite, elmésmondás. *Pauly.* Vélemény, kívánság, elhatározás, okosság, ite v. itélet, mondat, tartalom. *Fogarasi.*

- Sentimentalis**, érzékenykedő, érzékeny, érzékenyítő, érzelős. *Szilasy*. Érzélgő. *Döbrentei*.
- Sentimentalismus**, érzélgés. *Fogarasi*.
- Sentimentalitas**, érzékenykedés, érzelmeskedés. *Imre*. Érzélgőség. *Döbrentei*.
- Sentimentum**, érzelem. *Imre*. Érzemény. *Fogarasi*. Vélekedés, gondolkodásmód, gondolat. *Puky*.
- Separatim**, különleg. *Imre*. Elválva, elválasztva, külön, elkülönözve, különválva. *Csapó*.
- Separatio**, elválasztás, különzés. *Imre*. Széllýelszedés. *Horvát Ádám*. Elválasztás, elkülönözés. *Lexicon*.
- Sequax**, követékeny, engedékeny. *Imre*.
- Sequela**, következet, folyamat. *Imre*. Következés. *Puky*. *Szalay*.
- Serenatio mentis**, észderítés; — animi, szívderülttség, kedvderűlet, derült lelkűség. *Imre*.
- Serialis**, sorbeli, soros. *Fogarasi*. Sortartó. *Puky*. **Extraserialis**, soron kívül való, sorugró. *Puky*. **Sorkivűli**. *Fogarasi*.
- Series**, sor. *Köz*. Szer, sor, rend, folyamat. *Lexicon*.
- Series non interrupta**, szakadatlan folyamat. *Horvát Ádám*.
- Serietas** v. **Seriositas**, komolyság. *Kazinczy*. Valónyság. *Thezarovich*. Komorság, komolyság. *Lexicon*.
- Serio**, nyomosan, valóban, igazán, tréfa nélkül. *Lexicon*. Komolyan. *Kazinczy*. Valónylag. *Thezarovich*.
- Serius**, komoly. *Kazinczy*. Nyomos, komor. *Lexicon*. Valónyi. *Thezarovich*.
- Sermo**, beszéd. *Köz*. Szóllás. *Thezarovich*.
- Servilis**, szolgálai, szolgállelkű, alacsony. *Imre*.
- Servilismus**, szolgálaskodás. *Imre*.
- Servilitas**, szolgáltság, szolgállelkűség, szolgálzerűség. *Imre*.
- Servitiosus**, szolgálatos. *Imre*. *Szalay*.
- Servitium**, szolgálat, szolgáltság, tisztelet, udvarlás, engedelmesség. *Lexicon*.
- Servitus**, szolgáltság, szolgálás. *Imre*. Rabság, szolgáltság, jobbágyság. *Lexicon*.
- Severitas**, szigorúság, keménység, szorosság. *Imre*.
- Severe**, keményen, nyomosan. *Lexicon*. Szigorún, szorosan. *Csapó*.
- Sexualis**, nemi, nembeli. *Imre*. *Szalay*.
- Sexualitas**, nemiség. *Simon Florent*.
- Sexus**, nem, ág; — masculinus, férfilag; — foemineus, leányág. *Puky*. *Fogarasi*.

- Siderismus**, csillagzatozás, csillagzatosdiság. *Imre.*
- Signa naturalia**, természeti jegyek. *Ercsei.*
- Signanter**, nevezetesen. *Puky. Lexicon.*
- Signatio**, jegyzés, megjegyzés. *Lexicon.* Jelezés. *Imre.* Billegezés. *Csapó.*
- Significatio**, jelentés. *Köz.* Értelem, nevezet. *Lexicon.* Jelentmény. *Fogarasi.*
- Significatus**, jelentés, jelentmény. *Szilasy.*
- Signum**, jel. *Közszó.*
- Similaris**, hasonlatos.
- Simile**, hasonló. *Csere.* 'stb. Hasonlatos. *Ruszek.*
- Similes sibi**, egy nyomon járók, egy híron pendülők. *Pauly.*
- Similitudo**, hasonlóság, hasonlatosság, egyenlőség. *Imre. Lexicon.* Hasonlat. *Csapó.*
- Similitudo continuata**, kötött; — disjuncta, megszakított hasonlatosság. *Csere.*
- Simonia**, szentségárulás.
- Simoniacus**, szentségáruló. *Puky. Fogarasi.*
- Simplex**, egyszeres. *Ercsei.* Egyszerű. *Döbrentei. Thezarovich.* Magános, együgyű. *Pictetus.* Egyszerű, egyszeres, részetlen. *Köteles.* Együgyű, vegyületlen, részetlen, résztelen, egyszerű, nyíltszívű, egyszerű. *Lexi-*
- con.* Egyes, részetlen. *Ruszek.* Magános, részetlen, együgyű, oszthatatlan. *Horváth Ádám.* Együgyű; (physice) egyszerű, részetlen. *Imre.* Egyrendű, egyes, pusztá 'stb. *Szilasy.*
- Simplicitas**, egyszerűség. *Döbrentei.* Együgyűség. *Imre.* *Puky.* Egyfésűség, egyszeresség. *Szilasy.* Részetlenség. *Ruszek.*
- Simpliciter**, egyszeresen, egyszerűen, együgyűen. *Csapó.* Csupánosan. *Barczafalvi. Thezarovich.*
- Simulatio**, tettetés. *Köz.* Színkedés, majmozás, színkedés, magatettetés. *Lexicon.* Tétetés, színkedés, szín v. képmutatás, színlés. *Imre.*
- Simultaneitas**, együttlétel. *Ercsei.* Együttlét. *Lexicon.*
- Simultaneus**; együttes, együtti, egyszeri. *Imre.* Együttös. *Thezarovich.*
- Simultas**, alattomoság, áskálódás, irigység, alattomos gyűlölség. *Imre.*
- Sinceritas**, egyenesség, nyíltszívűség. *Lexicon.* Őszinteség. *Ruszek. Szilasy.* Egyenes szívűség. *Tóth Fer.* Őszinteség, nyíltság, igazszívűség. *Imre.*
- Singillatim**, egyenkint, különkülön, ridegenkint. *Lexicon.*

- Singillative**, fejenkint. *Lexicon*. Egyenkint. *Fogarasi*. Egyesleg, egyeslegesen, egyenkint, különkülön, ridegen. *Imre*.
- Singularis**, egyes. *Köz*. Különös, rideg, különváló, különvált. *Imre*. Egyed. *Kovács Mihály*. Egyenként való. *Lánghy*. Magának való. *Pázmán*. Rideg, egyesleges. *Szilasy*. Eggyes, egymagános, különös. *Puky*. Egyszeres, különös. *Fogarasi*. Magános, magánvaló, rideg, különös, eggyes. *Lexicon*.
- Singularismus**, különczés. *Imre*. Különködés. *Szalay*. *Csapó*.
- Singularista**, lásd *Sonderling*.
- Singularitas**, különség, különösség, különváltság. *Imre*. Eggyenként-valóság. *Lánghy*. Egymagánosság, különösség. *Puky*.
- Sinnenwesen**, érzéki valóság. *Mokry*.
- Sinnlich darstellen**, az érzék elejbe adni. *Fábriczky*.
- Sinnreich**, elmés; —
- Sittigkeit**, erkölcsőség; —
- Sittlichkeit**, erkölcsiség. *Szilasy* gyűjt.
- Situatio**, v. **Situs**, fekvés, helyzet. *Fogarasi*. Állás, helyhetés. *Thezarovich*. Helyzet, helyheztetés. *Döbrentei*.
- Situs**, vidék, fél, fekvés, helyezettetés, állás, tájék. *Lexicon*. Helyezet, helyzet 'stb. *Imre*. Fekvés. *Puky*.
- Skizze**, puszta körülvonás, kézi rajz, terű. *Szilasy*. Vázolat. *Helmecczy*.
- Sobrietas**, józanság. *Imre*.
- Sobrius**, józan, rózan, mértékletes. *Lexicon*.
- Sociabilis**, társasítható. *Imre*. *Szalay*.
- Socialis**, társalkodó. *Erceei*. Társaságos, szövetség, frigyos, barátságos. *Lexicon*. Társasági, társaságos, társadalmas. *Imre*.
- Socialitas**, társalkodékonyság. *Lexicon*. Társalékonyság. *Szilasy*.
- Sociatio**, társasítás. *Imre*.
- Societas**, társaság; — civilis, polgári társaság. *Imre*. 'stb.
- Socius**, társ. *Köz*. **Consocius**, bajtárs, pajtás. *Imre*.
- Socordia**, rütség, lajhaság. *Imre*. Lustaság, tunyaság, henyeség. *Csapó*.
- Socrus**, napa. **Socer**, ip, ipa. *Puky*. *Fogarasi*.
- Solatium**, vigasztalás. *Imre*. *Lexicon*.
- Solenne**, ünnepi. *Lexicon*. Jele. *Puky*. Ünnepélyes. *Jelenkor*. Szertartólagos. *Fogarasi*.
- Solennitas**, ünnepély, szer-tartás. *Fogarasi*. Jeleesség, ünnepelés, megkivántatóság. *Puky*.

- Solenniter**, ünnepélyesen, szertartólag. *Fogarasi.*
- Solertia**, serénység, szorgalmasság, gyorsaság. *Imre.*
- Solicitare**, szorgalmaztatni. *Puky.* Nyughatatlanítani, szorongatni, ingerelni, készíteni, esedezni, nagyon kérni, fellázítani. *Lexicon.* Unszolni, sürgetni.
- Solicitatio**, sürgetés, unszolás, szorgalmaztatás. *Imre. Szalay.*
- Solicitudo**, szorongatás, gondoskodás, epekedés, szorgoskodás. *Imre.* Tusakodás, aggodás, aggodalom, gondoskodás. *Puky.*
- Solicitus**, gondoskodó, aggodó. *Puky.* Gondos, bús, nyughatatlan, szorgalmatos. *Lexicon.*
- Solidescere**, állósodni. *Szilasy.* Zömökölni, zomokulni. *Csapó.*
- Soliditas**, tömöntség, temérdekség. *Horvát Ád.* Mérőség. *Thezarovich.* Nyomosság, izmosság. *Szilasy.* Zomokság, sükeresség. *Lexicon.* Szilárdtság, 'stb. *Imre.*
- Solidus**, tömött, merő, temérdek. *Puky.* Zomok, tömött, erős, velős, fontos. *Imre.* Tömött, valódiás, szilárd, nyomos. *Fogarasi.* Zömök. *Csapó.*
- Solide**, tömötten, szilárdul, valódiásan, nyomosan. *Foga-*
- rasi.* Erősen, velősen, derekason. *Puky.*
- Solipsismus**, önbírálás. *Lexicon.* Magánozó szeretet. *Szilasy.* Magússág, magádiság, önkedés, egyedülkedés. *Imre.* Magánczság.
- Solipsista**, önfí, magádsi 'stb. *Imre.* Magáncz. *Csapó.*
- Solitarium**, magányos, egyedüles, egyedületes. *Imre.*
- Solitudo**, magány, magányosság, egyedülség; pusztaság, pusztaság. *Imre. Lexicon.*
- Solo**, egyedül. *Puky.*
- Solo aequare**, földig lerontani. *Lexicon.*
- Solstitium**, napmegállás. *Derhám.* Napállapodás. *Puky.*
- Solubilis**, megfejthető. *Horvát Ádám.*
- Solutio**, oldás, feloldás, fejtés, megfejtés. *Imre.* Bontás, feloldás, fizetés, helyrehozás, visszapótlás. *Lexicon.* Fizetés, megfejtés, fejtegetés. *Puky.*
- Somatologia**, emberi élettesti esméret' tudománya. *Szigethy.* Testtudomány. *Bachich. Lánghy.*
- Somnambulo**, álmában járó. *Ercsei.* 'stb. I. Lunaticus.
- Somnambulismus**, álombanjárás. *Ercsei.* Álomjárás, álmas járás, álmosan járás. *Szilasy.*
- Somnia**, álmok, álmadozások. *Ercsei.*

- Somniatio**, álmodás, álmodozás. *Imre.*
- Somnium**, álmkép. *Imre. Lexicon.*
- Somnolentus**, álmos, a-luszékony. *Lexicon.*
- Somnus**, álom, aluvás. *Köz.*
- Sonderling**, különöző, különködő. *Döbrentei. Különcz. Kazánczy. Balog Sámuel.*
- Sonnensystem**, naprendszer. *Németly.*
- Sons**, vétkes, bűnös. *Imre.*
- Sophisma**, ál v. ravasz okoskodás. *Lexicon. Fortélyos beszéd, álokoskodás. Döbrentei. Csalárd okoskodás. Ercsei. Köteles. Ál-ok, családok, álokoskodás. Imre.*
- Sophista**, bölcselkedő. *Derhám. Álbölcs, bölcselős. Imre. Fortélyos beszédű, álokoskodó. Puky.*
- Sophisterey**, csalfa okoskodás. *Fáy.*
- Sophisticus**, csélcspó. *Szilasyról.*
- Sophus**, bölcs. *Imre. Ruszek.*
- Sorites**, rakásos okoskodás. *Csere. Rakásló. Lexicon. Okhalom, okláncz, okhalmozás, oklánczolat, okhalmozat, halmas okoskodás. Imre. Lánczos következtetés. Köteles. Lánczos v. halmos bizonyítás. Thezarovich.*
- Sorites inversivus**, visszálánczos következtetés. *Köteles.*
- Sorites progressivus**, felfelé menő sorites. *Ercsei. Előfelé menő lánczos következtetés. Köteles.*
- Sorites regressivus**, lefelé menő sorites. *Ercsei. Visszafele menő lánczos következtetés. Köteles.*
- Sors**, történet. *Ercsei. Sors, kocka, eset. Lexicon. Sors, vakeset, állapot. Imre. Nyil. Kovács Mihály.*
- Sortilegium**, sorshúzás, sorsvetés. *Imre. Fogarasi.*
- Souverain**, uralkodó. *Fogarasi. Fejedelem. Szilasy. Független uralkodó. Puky.*
- Souverainité**, főhatalom, felség. *Szilasy. Uralkodás, uralkodó hatalom, uralkodóság. Fogarasi.*
- Souzerain**, alfejedelem. *Szilasy.*
- Spacious**, téres, tág, tágas. *Imre. Szalay.*
- Spacium**, tér, térség, hely, kör. *Lexicon. Úr. Kazánczy. Döbrentei. Hézag. Fogarasi. Hely, üreg. Ercsei. Térhossza. Thezarovich. Térhely, tágasság, üresség. Puky. Tér, köz, terjedék. Szilasy.*
- Spacium et tempus**, hely és idő. *Szabó András. Üreg és idő. Kis János.*
- Specialis**, különös. *Köz. Felekezeti. Lexicon. Különmű. Puky. Különfajú. Fogarasi. Alnemű. Imre.*

- Specialitas**, különösség. Köz. Különfajúság. *Fogarasi*. Különeműség. *Puky*.
- Specialiter**, külön, különösen. *Lexicon*. Jelségesen. *Barczafalvi*.
- Species**, faj, fajta, alnem, szín, látszat. *Imre*. Jelség. *Barczafalvi*. Nem, faj. *Puky*. Ágazat, ágózás, felekezet. *Horvát Ádám*.
- Species facti**, dolog' mivolta, történet' leírása. *Puky*. Tett' mivolta. *Fogarasi*.
- Species expressae**, levont képzések — impressae benyomott formák. *Horvát Ádám*.
- Species specialissima** (individuum), legalsóbb nem; — subalterna, felsőbb nem. *Csere*.
- Specificatio**, különböztetés, alnemezés, mifélesítés. *Imre*. Felszámolás, feljegyzés. *Puky*. Számbavétel. *Fogarasi*.
- Specificus**, felekezet ügyelő, felekezeti. *Lexicon*. Külömböztes, különmiféle. *Imre*. Alnemű. *Thezarovich*.
- Specimen**, mutatóvány, látatmány, jel, tanújel. *Imre*. Jelség. *Puky*.
- Speciosus**, jeles, színes, ékes, díszes. *Imre*. Látszatos, tetszetes. *Lexicon*.
- Spectrum**, rém. *Döbrentei*. Ijesz, kísértet, váz, tündér. *Imre*.
- Speculatio**, kémlelés. *Derhám*. Kémlelődés. *Ruszek*. Vizsgálódás. *Pictetus*. Elméftuttatás. *Thezarovich*. Szemlélődés. *Mokry*. Elmélkedés, vizsgálódás, vizsgálás. *Lexicon*. Szemlélkedés, nézeződés, nézegetés, tekingetés, kémlelés, keresgetés, haszonlesés, kereskedés, kémezés. *Imre*. Tünődés. *Kovács Mihály*. Kémelés. *Csapó*.
- Speculative**, eszmélkedőleg. *Pauly*. Szemlélőleg. *Fogarasi*. Kémlelőleg, nézeződve, kémelve. *Szalay*.
- Speculativus**, szemlélődő, vizsgálódó. *Lánghy*. Szemléletes, vizsgálatos 'stb. *Imre*. Kémlelődő. *Ruszek*. Eszes, vizsgálatos. *Lexicon*. Tünődő. *Kovács Mih*. Szemlélőleges, szemléletes, szemléleti. *Fogarasi*.
- Spes**, remény. *Gyöngyösi Ist*. Reménység. *Köszsö*.
- Sperativus**, reménybeli. *Fogarasi*. Reményes, reménységbeli. *Puky*.
- Sphaera**, kerület, kör. *Puky*. Környék. *Thezarovich*. Gömbe. *Barczafalvi*. Gömb, gömböly. *Csapó*. Kör, foglalat. *Imre*.
- Sphaera activitatis**, műkör. *Szilasy*.
- Sphaeroidea**, gömbölyű szabású. *Derhám*.
- Spinozismus**, Spinóza' tanítása. *Lexicon*.

- Spiritualis**, észlényes, észlényi, észletes. *Imre. Szellemi. Kazinczy. Lelkbeli. Thezarovich.*
- Spiritualismus**, lélekvitatás. *Lexicon. Eszlényezet, észlényvitatás, észletesdiség. Imre.*
- Spiritualista**, észlényező, észlényvitató, észletesdi. *Imre.*
- Spiritus**, észlény, észlet, szellem: Genius. *Imre. Lélek, szél, szellet. Lexicon. Szesz, szellem, szellet. Puky.*
- Spiritus vitalis**, éltető lélek. *Derhám; — animalis, érzést vezető folyadék. Horvát Ádám.*
- Spitzfindigkeit**, leleményeskedés. *Szilasy. Szórszálhasogatás. Döbrentei.*
- Splendidus**, tündöklő, ragyogó. *Mokry.*
- Spoliatio**, megfosztás.
- Sponsio**, ígérés, fogadás. *Imre. Lexicon.*
- Spontaneitas**, önkény. *Lexicon. Önkétség, önhatóság, öntehetőség, külszabadság, önerejűség. Imre. Önkénytiség. Thezarovich. Fogarasi. Magátólság. Dóhovies. Önkéntvalóság, önkéntiség, önkénység. Puky.*
- Spontaneus**, önkéntes, önkényes, önhatós. *Imre. Önkényti. Fogarasi.*
- Stabilire**, felállítani, meg-
- erősíteni, lábra állítani. *Lexicon. Megállapítani, helybenhagyni, meghatározni. Puky.*
- Stabilis**, állandó. *Közszó.*
- Stabilitas**, állandóság.
- Stalactites**, csepegőkő. *Derhám.*
- Stambuch**, l. Philotheca.
- Stand**, l. Status.
- Stapes**, kengyel. *Derhám. Lépcső. Bachich.*
- Statica**, nehézségtudomány. *Szilasy.*
- Statista**, áladalmas, áladalom-tudó. *Puky.*
- Statistica**, áladalomtudomány, áladalom. *Puky. Országleírás. Fogarasi. Ország' állapotjának tudománya. Lángly.*
- Statisticus**, áladalmi. *Puky. Országleírás. Fogarasi.*
- Statua**, állókép, szobor. *Párizpápai. Puky.*
- Statuarius**, szabadakarat. *Márton. Szabadakarat. Lexicon. Rendeletes, rendeleti. Imre.*
- Statuere**, állítani, elvégezni, meghatározni. *Lexic.*
- Status (Stand)**, állapot; áladat, áladalom. *Imre. Állás, állapot, helyzetetés, kar, rend. Lexicon. Mibenlétel. Puky. Állapot, áladalom, kar, ország. Fogarasi. Egész társaság. Mihálkovic.*

- Status civilis**, polgári rend. *Puky.* Bizonyos kormány. *Szilasy.*
- Status indifferens (animae)**, középserű állapot. *Horvát.*
- Status in statu**, a' társaság' álladalmában új álladalom. *Szilasynál.*
- Status naturae**, természeti állapot. *Ercsei.*
- Status naturalis**, házi társaság. *Szilasy.*
- Statutum**, rendelés. *Lexicon.* Állítvány, végezet, rendelet, szabot. *Imre.* Rendelés, végzés, szabás, állítvány. *Puky.* Állapítat. *Döbrentei.* Rendelet. *Fogarasi.*
- Steif**, merevény. *Kövy.*
- Stellio**, világcsaló, fortélyos csaló. *Puky.*
- Stenographia**, sebes v. gyorsírás' mestersége. *Kovács Imre.*
- Sterilitas**, terméketlenség. *Lexicon.*
- Stilistica**, az élöszó-szerkezésnek tudománya, írásmód, előadás' tudománya. *Szilasy gyűjt.* Széptoll-tudomány. *Horvát István.*
- Stilus v. Stylus**, írásmód. *Közzó.* Irmód, toll. *Fogarasi.* Tollbeli gyakorlás. *Némethy.*
- Stimmung**, szesz, hang-egyengetés. *Szilasynál.*
- Stimulatio**, ingerlés, ösztönzés. *Szalay.* Unszolás, ösztökélés, izgatás. *Csapó.*
- Stimulus**, ösztöke, ösztön, inger, tövis. *Lexicon.* Inger, ösztön, izga, unsz. *Imre.*
- Stoicismus**, stoafiság, komolyság. *Imre.*
- Stratum**, alom, aljzat. *Imre.* Irom v. töltés. *Puky.*
- Stratum terrae**, terület. *Derhám.*
- Strenuitas**, gyorsaság, friseség, derékség. *Imre.*
- Strictus**, szoros, szigorú. *Imre.* *Szalay.*
- Structura**, szerkezet. *Barczafalvi.*
- Studiosus**, szorgalmatos, igyekező, tanuló. *Imre.*
- Studiosse**, szorgalmasan, serényen, készakartva. *Lexicon.*
- Studium**, szorgalom, ügyekezett, vágy, szeretet, kedv, kedvelet, tanulás. *Imre.* Foglalatoskodás, gyakorlás, oskola-felekezett, hajlandóság, pártosság, esdeklés, kívánság, kedv, gyönyör, gondoskodás, vélekedés, tanulás. *Lexic.* Tanulmány. *Döbrentei.* Műhgond. *Guzmics.*
- Studium commoditatis**, kényelelés. *Thezarovich;* — vindictae, boszúvágy. *Szilasy.*
- Stultitia**, bolondság. *Köz.*
- Stultus v. Stolidus**, bolond.
- Stupiditas**, ostobaság, butaság, bámultság, bambaság. *Imre.* Érzéketlenség.

- tompaság, idomtalanság, kábaság 'stb. *Lexicon*.
- Stupidus**, buta, ostoba, kába. *Köz. Áh. Székely szó.*
- Stupor**, bámulás, ámulás. *Imre. Szalay.*
- Stylus**, I. Stilus.
- Suapte**, önként, magától.
- Subalternans**, más alá vető. *Thezarovich.* Alító, alásító, aldadító, alzó. *Imre.*
- Subalternatio**, egymás alá rendelés. *Ercsei.* Más alá vetés. *Thezarovich.* Alárendelés, alárendeltetés. *Lexicon.* Alzás, alítás, alásítás. 'stb. *Imre.*
- Subalternus**, mástól függő, alrendű. *Szilasy.* Más alá vetett. *Thezarovich.* Aldad, aldados, alas, alattas. *Imre.*
- Subcontrarietas**, alellenzetűség, alellenzetesség. *Imre.*
- Subcontrarium**, alellenzékű, alellenzetű, alellenzetes. *Imre.*
- Subditus**, alattvaló, jobbagy. *Lexicon.*
- Subdivisio**, alosztás. *Lexicon.* Leosztás. *Thezarovich.* Alosztály. *Köteles.* Alosztás, rész, felosztás. *Imre.*
- Subdulus**, csalárd, álnok, ravasz, hamis, fortélyos, agyafúrt. *Lexicon.*
- Subiectio**, hódítás. *Lexicon.* Alázás, alávetés, hódulás. *Imre.*
- Subjective**, személyleg. *Ercsei.* Személyesen. *Köteles.* Tökeleg. *Ruszek.* Gondolólá, az emberre nézve, személyesítve, személyvalóságra nézve. *Szilasy' gyűjt.* Alánylag, alányosan, 'stb. *Imre.* Önkileg. *Fogarasi.* Valólag. *Lexicon.*
- Subjectivitas**, személyesség. *Balog Sám.* Vagyonosság. *Barczafalvi.* Alányság, alányiség, alányosság. *Imre.* Önkiség. *Fogarasi.*
- Subjectivus**, való ügyelő. *Lexicon.* Magányos. *Márton.* Személyes. *Köteles.* Önkileges. *Fogarasi.* Alságos. *Kovács Mihály.* Személyes, talpvaló-ügyelő, személyillető, való-ügyelő, tárgymegfogási. *Szilasy' gyűjt.*
- Subjectivo-objectiv**, személytárgyas. *Szilasy nál.*
- Subjectum**, alávetett dolog. *Csere.* Talpvaló. *Lánghy.* Jegyző, tárgyazó személy. *Ercsei.* Tárgy, személyvalóság, alság, való, talpvaló, alak, neveződött, alatték, alázat, tétetmény. *Szilasy' gyűjt.* Önki, önmi. *Fogarasi.* Alány, alany, alony, alad, alat, alzány, alog, alv, tárgyképzelet. *Imre.*
- Subjectum cogitandi**, gondtökélet. *Ruszek.*
- Sublevatio**, felemelés, felsegítés. *Imre. Szalay.*

- S u b l i m a t i o**, felemelés, emelkedés, felmagasztalás, fentítés, fellengősítés. *Imre.*
- S u b l i m e**, fenn. *Buczy.* Magas, fellengő, emelt, felséges, nemes, nehezen érthető. *Lexicon.* Felséges, fellengős, fellengző, fennkölt, fellengő. *Döbrentei.*
- S u b l i m i t a s**, fennség, fentesség, fellengés. *Imre.* Magaság, felségeség. *Lexicon.*
- S u b l u n a r i s**, hold alatti. *Kovács Mihály.*
- S u b m i s s i o**, lebecsátás, leeresztés; lebecsátkozás, leereszkedés. *Imre.*
- S u b o b j e c t i v e**, alá-elővetvényül. *Thezarovich.*
- S u b o r d i n a t a**, egymás alá tartozók. *Ercsei.*
- S u b o r d i n a t i o**, alárendelés v. rendeltség. *Imre.* Alattvalóság. *Lexicon.* Függés, függedelem. *Puky. Fogarasi.* Függés, alávetés, alávettség. *Szilasyánál.*
- S u b o r d i n a t u s**, alárendelt, alrendű. *Imre.* Függő, függés alatt lévő. *Puky.*
- S u b r e p t i o**, alá v. becsúszás v. csuszánás, ossanás. *Imre.* Titkos becsúszás v. beosonás. *Lexicon.*
- S u b r e p t i t i u s**, alattomos, becsúszott. *Puky.*
- S u b s a n n a t i o**, gúnyolás. *Lexicon.*
- S u b s e q u e**, következő; —
- s u b s e q u e n s**, következő. *Fogarasi.*
- S u b s i d i a r i u s**, segédelmes, segélyes. *Imre.*
- S u b s i d i u m**, segedelem. *Köz.* Segély. *Imre.* Segítség, segedelem-eszköz, segédmód, segédeszköz. *Lexicon.*
- S u b s i s t e n t i a**, állás. *Csere.* Valólet, a' magavalónak léte. *Lexicon.* Állapot, állapotottság, önállás, magán állás. *Imre.* Állodalom. *Fogarasi.* Élelem, élehetőség. *Puky.* Allványság. *Thezarovich.*
- S u b s t a n t i a**, magán megálló állat v. valóság. *Sartori.* Magában fennálló valóság. *Sárvári.* Magavaló. *Lexicon.* Valóság. *Derhám.* Állat. *Barczafalvi.* Mivoltság. *Ruszek.* Állat, valóság, való dolog. *Horvát Ádám.* Állomány, vagyon, jószág. *Puky.* Dolog. *Köteles.* Lény. *Némethy.* Állatja valaminek, állat. *Ercsei.* Magán-állat, magányság. *Thezarovich.* Állony, állány, állmány, álladék, állat. *Imre.*
- S u b s t a n t i a c i n e r e a**, agyvelő' haja; — medullaris, agyvelő' bele. *Ercsei.*
- S u b s t a n t i a e l e m e n t a r i s**, eredeti természeti valóság; — personalis, személyes valóság. *Horvát Ádám.*
- S u b s t a n t i a l i s**, magavalós. *Lexicon.* Állatos, sar-

- kalatos, fő, derék. *Pauly. Puky.* Magánállatos, magán-ságos. *Thezarovich.* Állomá-nyos, állományi. *Fogarasi.* Állonyos, állányos, álla-dékos, 'stb. *Imre.*
- S**ubstantialitas, állat-ság. *Barczafalvi.* Magavál-d-ság. *Lexicon.* Állatosság. *Szilasy.* Állonyosság, állá-nyosság, álladékoság. *Imre.*
- S**ubstantivum, főnév. *Szala-y.* Tárgynév. *Csapó.*
- S**ubsternere, előterjesz-teni. *Puky.* Aláterjeszteni. *Fogarasi.*
- S**ubstratum, alzat. *Imre.* Terület. *Balog Sám.* Tárgy, tárgyzat. *Pauly. Fogarasi.* Allyzat. *Puky.* Alazat, ál-laték. *Dóhótics.*
- S**ubsumtio, felfogás, szer-keztetés. *Lexicon.* Aláfogás, felfevés, eszközlés, eszköz-let. *Imre.* Neheztelés, meg-ítélés. *Puky.*
- S**ubsumtivus, felfogó v. fogatos, eszközléses 'stb. *Imre.*
- S**ubtensa (arcus), tartalék. *Derhám.*
- S**ubtilitas, finomság, el-mésség. *Imre.* Vékonyság. *Horvát Ádám.* Hajszálhaso-gatás. *Sárvári.* Kicsinység, apróság, éles ész, elmés-ség, mélység, finomság. *Le-xicon.*
- S**uccessio, következés. *Köz.* Folyamat, egymás után va-ló következés. *Ercsei.* Utá-nosság. *Thezarovich.*
- S**uccessive, egymást fel-váltva, renddel követve, idő-vártával, jövődőre. *Szilasy'* *gyűjt.* Következétesen, kö-vetékesen. *Csapó.*
- S**uccessivitas, követke-zékenység. *Imre.*
- S**uccessivus, következé-keny, következő. *Imre.* Után-nos. *Thezarovich.* Egymás u-tán való, folyó v. követke-ző. *Lexicon.*
- S**uccincte, rövideden. *Puky.*
- S**uccessus, szerencsés ki-menetel. *Lexicon.*
- S**ucht, kórság. *Szilasy.*
- S**uccus entericus, bélnedv, gyomornyal; — osseus, csont-nedv. *Bachich;* — gastricus, gyomornedv. *Ercsei.*
- S**ufferre v. Tollere, eltör-leni. *Fogarasi.*
- S**ufficiens, elegendő, elég-séges, elég. *Lexicon.*
- S**ufficiens existimare, e-légelni. *Lexicon.*
- S**ufficientia, elégség, e-léglét, elegendőség. *Imre.*
- S**ufficientia sui, önele-gendőség. *Lexicon.*
- S**uffixum, ragaszték, rag. *Kresznerics. Szilasy.*
- S**ufflaminare, lázítani, lázasztani, ingerelni, büj-tatni, fellázítani, felültet-ni. *Puky.*
- S**uffragium, szószóllás, közbejárás. *Lexicon.* Eggyet-

- értés, ítélőszó, voks, oltalom, értelem. *Puky.* Szó, szavazat, szózat. *Fogarasi.*
- Suggestio**, sugás, sugalás, sugalat, sugalom. *Imre.* Szájra v. nyelvre adás. *Puky.*
- Suicidium**, önölés. *Imre.* Magamegörlés, öngyilkosság. *Ercsei.*
- Summa**, ösz. *Imre.* Öszveiség. *Lexicon.* Öszveg, foglalat. *Fogarasi.*
- Summarie**, öszveleg.
- Summarius**, öszveges, öszveleges. *Fogarasi.* Öszveséges, rövid. *Puky.*
- Sumtio**, vevés, vétel. *Lexicon.* *Mokry.*
- Superabundans**, fölösleges, bővelkedő, felesleg való, felesleges. *Puky.* *Szalay.* *Fogarasi.*
- Superare**, áthágni, átugrani, felülhaladni, felmúlni, meggyőzni. *Lexic.* Meghaladni, felülmúlni, által-esni rajta. *Puky.*
- Superbia**, kevélység. *Köz.* Góg, negéd, nyakasság, dölfösség, magahittség. *Lexicon.* Fennhéjazás, felfuvalkodás; — nobilis, büszkeség. *Imre.*
- Supereminens**, mindene-
ket felülhaladó. *Lexicon.* Kitűnő. *Döbrentei.* Kitetsző. *Szalay.* *Csapó.*
- Superficialis**, felesleges. *Köteles.* Hamvas. *Lexicon.*
- Felületes. *Szalay.* Színénjáró. *Döbrentei.*
- Superficialiter**, fölül-
tesen. *Fogarasi.* Futólag, fe-
lületesen, színülteg. *Szilasy.*
- Superficies**, felület. *Dó-
lovics.* Fölület. *Fogarasi.* Felszín, színület, fenneden
valóság. *Szilasy'* gyűjt.
- Superficies corporum**,
testek' színe; — horizonta-
lis, egyenes felület; — ter-
rae, föld'héjja. *Derhám.* Föld'
színe. *Ruzsek.* Földszín, föld-
hát. *Puky.*
- Superficiositas**, felü-
letesség. *Imre.*
- Superfluus**, feleslegvaló.
Thezarovich. 'stb. I. Super-
abundans.
- Superior**, felsőbb, mago-
sabb, felső, előbbi, előb-
beni, felmuló, v. haladó,
fellyebbvaló. *Lexicon.*
- Superioritas**, felsőbbtség.
Imre. Fellyebb valóság, e-
lőljároság. *Lexicon.* Felső-
ség. *Puky.* *Fogarasi.*
- Supernaturalis**, termé-
szethaladó v. muló. *Lexicon.*
- Supernaturalismus**,
természettúltság, természet-
túldiság. *Imre.*
- Supernaturalista**, ter-
mészettúldi. *Imre.* Termé-
szethaladásnak vitatója. *Le-
xicon.*
- Supernumerarius**, szám-
feletti. *Puky.* *Fogarasi.*

- Superpondium**, nyomtaték. *Puky. Fogarasi.*
- Superstitio**, babonás isteni tisztelet, babonaság. *Pictetus.* Babona, babonaság. *Köz.* Áltisztelet. *Lexicon.* Balvélekedés, álbuzgóság. *Imre.* Felhittel. *Jankovich.* Túlhitéség. *Csapó.* Vakbuzgóság. *Puky.*
- Suppar**, hasondad, közeli, közelidejű v. korú. *Imre.*
- Supplementum**, pótlék, pótolék. *Köz.*
- Suppletorius**, pótolólagos, pótlós. *Fogarasi.*
- Supplicatio**, esedéklés, esedezés, rimánkodás. *Imre.*
- Suppositio** mutata, tárgy-, érték- v. gondolatváltoztatás v. cserélés. *Imre.*
- Suppositum**, talpvaló, alázat, vélt v. feltett ok. *Imre.* Feltétel. *Puky.* Vélemény, gyanú. *Fogarasi.*
- Supprimere**, elnyomni, lenyomni, eltitkolni. *Lexicon.* Elfojtani. *Csapó.*
- Surrogatum**, pótolék, pótló eszköz. *Puky.* Pótszer. *Fogarasi.* Gyanáncs. *Dóhovich.* Pótlék. *Szalay.*
- Surrogatus**, pótoló. *Köz.* Helyettes. *Fogarasi.*
- Susceptio**, felvállalás, elfogadás. *Lexicon.*
- Suspensio**, felfüggesztés. *Köz.*
- Suspiciatio**, gyanítás, gyanakodás. *Imre.*
- Suspicio**, gyanú; gyanúság. *Imre. Szalay.*
- Suspicio fundata**, alapos; — infundata, alaptalans gyanú. *Fogarasi.*
- Susurro**, susogó, suttogó, titkon beszélő, fondor. *Lexicon.*
- Syllaba**, foglalat. *Barczafalvi.* Szótag, betűfogás. *Verségly. Szalay.* Tátat. *Gyarmathi. Csapó.*
- Syllogismus**, három tagú, tellyes v. tulajdonkép való okoskodás. *Lexicon.* Háromizú bizonyítás. *Thezarovich.* Következtetés. *Köteles.* Okszerkeztetés, okoskodás. *Imre.*
- Syllogismus caterogicus**, feltétel nélkül való syllog. *Ercsei.* Alkutilan okoskodás. *Imre.*
- Syllogismus compositus**, elegyes; — connexus, függő okoskodás. *Csere.*
- Syllogismus contractus**, bévont okoskodás. *Csere.* Törpe syllogismus *Ercsei.*
- Syllogismus cornutus**, szarvas; — crypticus, lapangó syllogismus. *Ercsei.*
- Syllogismus decurtatus**, megcsonkított v. rövidített okoskodás. *Imre.*
- Syllogismus disjunctivus**, szakasztó okoskodás. *Csere.* Osztó syllogismus. *Ercsei.* Szétválasztó okoskodás. *Imre. Szalay.*

- Syllogismus explicatus** primus v. secundus, első v. második kiterjedt okoskodás. *Csere.*
- Syllogismus hybridus**, megfordított v. zavaros okoskodás. *Imre.*
- Syllogismus hypotheticus**, feltételes syllog. *Ercsei.* Alkus okoskodás. *Imre.*
- Syllogismus oratorius**, szónokos okoskodás. *Imre.*
- Symbolicus**, jelbeli. *Thezarovich.* Hasonlatosság szerint való. *Márton István.*
- Symbolum**, jelkép. *Imre.* *Lexicon.* Képezet, példázat. *Zeyk.* Választott mondás. *Puky.* Jelszó, jelkép. *Fogarasi.*
- Symbololatia**, jelképimádás. *Imre.*
- Symmetria**, egymértékűség. *Lexicon.* Rendsor. *Fáy.* Mérséklet. *Pauly.* Idom. *Puky.* Idomosság. *Fogarasi.* Mértékazonosság, egymértékűség. *Imre.*
- Sympathia**, szívrokonság. *Lexicon.* Együttérzés, részvétel. *Ercsei.* Részvevő érzemény. *Bachich.* Vonzóság. *Kovács Mihály.* Egyenlő érzés, természeti vonzódás, vonzalom. *Puky.* Részesülés. *Sárvári.* Rokonszenv. *Fogarasi.* Egyérzet, rokonérzet, szívrokonság, vonzalom, szívelet, szívegyen. *Imre.* Egyetértés. *Derhám.*
- Sympathia practica**, munkás emberiség. *Köteles.*
- Sympatheticus**, hasonló érzési v. érzésű. *Szilasy.* Rokkon érzetű. *Imre.* Együttérzésű. *Ángyán.* Rokonszívú, rokonszenvedélyes, szívrokon. *Csapó.*
- Syncatathesis**, véleményegyeztetés. *Imre.*
- Synchronistica**, időkor összeegyeztetésűen, egy időjűn. *Lángly.*
- Syngrapha**, kézírás. *Puky.*
- Syncratia**, együtt uralkodás. *Imre.*
- Syncretismus**, pártegyeztetés. *Imre.*
- Syncretista**, pártegyeztető. *Imre.*
- Synonimicon**, hasonlóságv. *Puky.*
- Synonimum**, szomszédnév. *Lexicon.*
- Synonimus**, hasonlóságv, egyértelmű, egyjelentésű, egygyet jelentő. *Pauly.* *Puky.* Hasonlértelmű. *Fogarasi.*
- Synthesis**, összekötés. *Szilasy.* Egybetétel. *Köteles.* Egybegyűjtés v. rakás. *Ruszek.* Egyeztetés, összerakás. *Lángly.* Elmebeli felrakás. *Thezarovich.* Alkottatás. *Szabó András.* Összevetés, öszvetét, ösztét. *Imre.* Össze-függesztés. *Csapó.*
- Synthesis apprehensionis**, felfogásnak; — reproductionis, ismét termesztésnek; —

- recognitionis, ismét ösmérésnek összekötése. *Lexicon.*
- Syntheticus**, összetevős, v. tétes. *Imre.* Öszveköttő. *Lexicon.* Egybekötő, összerakó, egyeztető. *Szalay.*
- Synthetismus**, összetevődiség, *Imre.*
- Synthetista**, összetevő, összetevősi. *Imre.*
- Systema**, tudományépület. *Lexicon.* Okrend. *Beszédes.* Szerkezet. *Thezarovich.* Tudomány-alkotmány. *Ercsei.* Törvényszer. *Fejér.* Tudományos rend, alkotó rendszabás, szerkeztetés' rendje, 'stb. *Puky.* Összeállítás. *Sárvári.* Gondolt rend. *Horvát Ádám.* Rendszer. *Döbrentei.* *Imre.* *Fogarasi.* 'stb.
- Systema assistentiae divinae**, isteni mellett-lételi vélekedés. *Ercsei.* Melléállítás' szerkezlete. *Thezarovich.* Alkalmatosság szerző okrend. *Szilasy.*
- Systema harmoniae prae-stabilitae**, előre megállapított egyezés' szerkezlete. *Thezarovich.*
- Systema influxus physici**, természeti közösülésről való vélekedés. *Thezarovich.*
- Systema nervorum**, inszövény. *Szilasy.*
- Systema philosophicum**, bölcselkedési rendszer. *Márton István.*
- Systematicae**, rendszere-sen, okszeresen. *Szalay.*
- Systematicus**, rendszeres. *Helmecczy.* Rendszerbeli. *Kovács Mih.* Alkotmányos, alkotmánybeli. *Puky.*
- Systematica methodus**, tudományos módszer. *Lexicon.* Felrakó tudalmód. *Thezarovich.*
- Systemisare**, rendszerezíteni. *Fogarasi.*
- Systole**, összehúzódás. *Ercsei.*
- Systole cordis**, szívegybehúzódás. *Derhám.*

T.

Tabella, lajstrom. *Puky.*
Sorozat. *Fogarasi.*

Tabellaris methodus, táblás kivonatos v. átnézetes tanítás. *Imre.*

PHILOS., MÉSZÓTÁR.

Tableau, képlet. *Szilasy.*
Ábrázolat. *Döbrentei.*

Tabula rasa, síma pusztá v. üres tábla. *Imre.*

Tacite, hallgatva, hallgatólag. *Puky.* *Fogarasi.*

- Taciturnitas**, hallgatékonyosság, titoktartás. *Imre.*
Eltitkolás, elhallgatás, titoktartás. *Lexicon.*
- Tacitus**, hallgató. *Köz.* A-lattomos. *Puky.* Hallgatólagos. *Fogarasi.*
- Tactus**, illetés, tapintás, érintés. *Imre.* Hozzáértetés. *Derhám.* Érdeklés, tapogatózás, időmérték, 'stb. *Lexicon.* Érzellet, tapogatózás. *Bachich.* Tapintás. *Ercsei.* Illetés. *Szilasy.*
- Tactus mollior**, tapintás; — **physicus**, tapasztás. *Szilasy.*
- Taediositas**, unás, unatkozás. *Imre.*
- Taediosus**, utálatos, unalmas. *Lexicon.*
- Taedium**, unalom, unat. *Imre.* Unás, utálás. *Lexicon.*
- Talentum**, elméleti tehetőség, nagy v. tehetős elme. *Puky.* Nagy elme. *Imre.* Elme. *Szilasy.* Képesség. *Csapó.*
- Talisman**, nyakszer. *Kovács Mihály.* Kép, rajzolat. *Közhasznú.*
- Tardatio**, késítés, lassítás, hátráltatás, késztetés. *Imre.*
- Tarditas**, későség, lassúság, ostobaság, késedelem. *Imre.*
- Tardus**, lassú, késedelmes, lomha, ácsorgó, késő. *Lexicon.*
- Tautologia**, szószaporítás. *Köteles.* Szóismétlés, szóismétezés. *Imre.*
- Tautologicus**, szóismételő. *Imre.* Szószaporító. *Köteles.*
- Tautologus**.
- Taschenglobus**, zsebgömb, zsebteke, zsebgolyó. *Csapó.*
- Tचना**, csel, csal, fortély. *Imre.* Csalárdság, ravaszság 'stb. *Lexicon.* Mű, álnokság, ravaszság. *Fogarasi.*
- Technicus**, mesterséges, mesterségi, művészeti, művészet, készített, csinált. *Imre.*
- Technicus terminus**, mesterszó, mesterséges szó, műszó. *Döbrentei.* I. Terminus.
- Technik**, műszertudomány. *Berzsenyi.*
- Technisch**, mesterségi, mives. *Szilasy.*
- Technologia**, mesterségek' tudománya. *Lassú.* Mivisméret. *Puky.* Kézműtudomány. *Berzsenyi.*
- Tectum**, házfödél, házhaj. *Lexicon.*
- Telegraphus**, távolíró. *Helmecczy.* *Puky.*
- Teleologia**, cél tudomány. *Imre.* *Lexicon.*
- Teleologicus**, célügyelő. *Lexicon.* Czélos, cél tudományos. *Imre.*
- Telescopium**, messzelátó cső. *Derhám.*
- Temerarius**, vakmerő. *Köz.* Vakmerész. *Fogarasi.*

Temeritas, vakmerőség.

Temperamen, mérsék. *Imre. Csapó.*

Temperamentum, mérséklet, mértéklet. *Imre. Lexicon.* Mértékletes természet.

Pictetus. Véralkat. *Gorove.*

Alkotási vegyület. *Ercsei.*

Vérmérséklet. *Thezarovich.*

Test' belső mérséklete, véralkat. *Szilasy.* Testhajlandóság.

Mokry. Természeti

mivolt. *Endrődy.* Indulatmér-

ték. *Dapsy.* Indulat v. vér-

keverés. *Horvát Ádám.* Véral-

kat v. mérséklet. *Fogarasi.*

Természetalakat, mérsék-

mény. *Csapó.*

Temperamentum chole-

ricum, tüzes-epés vegyület.

Ercsei. Sokepejű mértéklet.

Imre.

Temperamentum melan-

cholicum, lassú, fekete vé-

rű, komor vegyület. *Ercsei.*

Búskomor vagy fekete epés

mértéklet. *Imre.*

Temperamentum phleg-

maticum, nedves v. hideg-

vérű mértéklet. *Imre.* Tak-

nyos, gyáva vegyület. *Ercsei.*

Temperamentum rusti-

cum v. boeoticum, rest v.

paraszt mértéklet. *Imre.*

Temperamentum sangvi-

neum, tüzes v. véres mér-

téklet. *Imre.* Szilaj, könnyű

vérű, víg vegyület. *Ercsei.*

Temperantia, mértéklet-

tesség. *Köz.* Józsanság. *Piete-*

tus. Magamérséklés. *Lánghy.*

Önmérséklet. *Csapó.*

Temperatio, mérséklés.

Imre. Szalay.

Temperatum, mérselt.

Barczafalvi.

Temperatura, mérséklet.

Imre. (coeli), légmérséklet.

Trattner Károly. Égmérsék-

let. *Fogarasi.*

Tempestitas, jókori-

ság, érelem, érettség. *Imre.*

Tempus, idő, üdő. *Köz.*

(anni), évszak. *Fogarasi.* E x

t e m p o r e, hevenyében.

Dübrentei. Röktön. *Fogarasi.*

Temporaliter, üdeig, mu-

lólag. *Lexicon.*

Temporaneus, v. Tempo-

ralis, időigleni, időlegi. *Fo-*

garasi. Ideiglenes. *Dübrentei.*

Üdeig tartó v. való. *Lexicon.*

Temporis decursus, üdő-

járta v. folyamatja. *Lexicon.*

Temulentia, ittasság. *Imre.*

Tenacitas, tartékonyság,

állhatatosság. *Imre.* Fős-

vénység, szűkmarkúság. *Er-*

cesei. Sükeresség, enyvesség:

Viscositas. *Lexicon.*

Tendentia, iparkodás, tö-

rekedés, czélzás, irány, i-

rányszás, ügyekezés. *Imre.*

Tendenz, törekedés. *Mokry.*

Hajlat. *Szilasy.*

Tendere, megnyújtani, fe-

szíteni, kiterjeszteni, nyujtani;

menni, ügyelni, arányozni. *Lexicon.*

Tendo, szíjjas - in. *Derhám.*

- Tener**, gyenge, gyengéd. *Köz.*
 Gyöngé, gyöngéd. *Fogarasi.*
- Teneritudo**, gyengeség, édelgés, hajlékonyság. *Imre.*
- Tenor**, tartalom, foglalát. *Puky.* (vitae), élet' folyta; uno **tenore**, egy folytában. *Fogarasi.*
- Tentamen**, kísértet, vizsgálat. *Imre.*
- Tentatio**, kísértés, kísértetés. *Imre.* Próbátétel, nyomozás, megtámadás, kísértés, kísértet, incselkedés. *Lexicon.*
- Tenuis**, vékony, csekély, alávaló, kicsiny, kevés, szegény, lengeteg. *Lexicon.*
- Tepor**, lágymelegség. *Pictet.*
- Tergiversatio**, szabódás, szabadkozás. *Lexicon.* 'stb.
 I. **Excusatio.**
- Terminologia.**
- Terminus**, íge. *Sartori.*
 Határ; a' Grammatikában, határszó v. íge; a' Logikában is aunyi, de lehet: ok-határ, okszó, okíge, okjel, határ-ok. *Imre.* Határ, határkő, hatalom, vég, közép-fogás. *Lexicon.* Időhatár, kitétel, szó, határnap. *Puky.* Határozat. *Szilasy.* Szóllam. *Thezarovich.*
- Terminus major**, nagyobbik termin. *Ercsei.* Szélesebb term. *Köteles.* Nagyobb szóllam. *Thezarovich.* Felső megfogás. *Fábriczy.*
- Terminus medius**, közös
- term. *Ercsei.* Közép szóllam. *Thezarovich.* Közép megfogás. *Fábriczy.*
- Terminus minor**, kisebbik termin. *Ercsei.* Keskenyebb terminus. *Köteles.* Kisebb szóllam. *Thezarovich.* Alsó megfogás. *Fábriczy.*
- Terminus scholasticus**, iskolai szó. *Puky.*
- Terminus technicus**, mesterségbeli nevezet. *Nagy Leopold.* Remekszó. *Puky.* Mesterszó. *Lexicon.* Műszó. *Csapó.* Saját kifejezés. *Szilasy.*
- Terribilis**, rémítékeny, rémítő, rettentős. *Imre.*
- Terrificus**, rettenetes, rémítő, rettentő. *Imre.*
- Terror**, rettenés, rettentés, rettenet, ijedelem, rémület. *Imre.* *Csapó.*
- Terror panicus**, rémülés. *Puky.* *Szalay.*
- Terrorismus**, rémkormány. *Imre.*
- Testamentum**, utolsó rendelés, végső akarat. *Lexicon.* Végrendelet, végintézet. *Fogarasi.* *Döbrentei.*
- Testificatio**, tanúsítás, bizonyítás. *Imre.*
- Testimonium**, bizonyítás. *Csere.* Tanúbizonyágtétel. *Pictetus.* Tanúság, bizonyítvány, tanútét v. tétel. *Imre.* Bizonyosság, erősítés 'stb. *Lexicon.* Bizonyágtétel. *Horvát Ádám.* Tanúbizonyosság.

- Fogarasi. Puky.* Tanúadás.
Szilasy.
- Testis**, tanú. *Köz.* Bizonyosság. *Lexicon.*
- Testis auritus**, hallomást beszélő tanú. *Puky.* Hallomási tanú. *Fogarasi.* Fültanú. *Imre. Szalay.*
- Testis fide dignus**, hiteles; — *habilis* v. *idoneus*, alkalmas v. alkalmas; — *vacillans*, tévővázó, hahozó, ingadozó; — *interessatus*, részre hajló; — *perjurus*, hiteszegett; — *subornatus*, rábérlett tanú. *Pauly. Puky.*
- Testis oculatus**, látomási tanú. *Fogarasi.* Szemtanú. *Helmezy. Imre.*
- Tetralemma**, négy élű okoskodás. *Imre.* Négy szarvú. *Ercsei.*
- Textura**, szövés. *Derhám.*
- Textus**, szövet. *Kovács Mih. Czikkely. Szilasy.*
- Thalami nervorum opticorum**, látó érzőinak' fejrő dombjai. *Derhám.*
- Thatsache**, valóságos tünemény. *Szilasy.*
- Thätigkeiten**, I. *Activitas.*
- Thaumato-phobia**, csudaiszony. *Imre.*
- Thaumaturgia**, csudatetés. *Imre.*
- Thaumaturgus**, csudatető. *Imre. Puky.*
- Theca**, téhely. *Kovács Mih.*
- Theismus**, egy személyis-
- tenség. *Ercsei.* Istendiség, istenvallás. *Imre.*
- Theista**, istendi, istenvaló. *Imre.*
- Thema**, I. *Thesis.*
- Theocratia**, istenország. *Imre.* Isteni kormány. *Lexicon.*
- Theodicea**, istenvéd v. védelem. *Lexicon.* Isten' megigazítása. *Ercsei.* Istenvédlés v. mentés. *Imre.*
- Theodulia**, istenszolgálat v. szolgálat. *Imre.*
- Theognosia**, istenesmerés. *Imre.* Istenismeret. *Csapó.*
- Theogonia**, istenszületés. *Imre.* Istenszarmazás. *Lánghy.* Istenek' eredete. *Molnár Albert.*
- TheolatRIA**, istenimádás. *Imre.*
- Theologia**, vallástudomány. *Bachich.* Istentudomány. *Imre. Lexicon. Lánghy.* Istenről való tudomány. *Ercsei. Pictetus.* Egyházi szent tudomány, 'stb. *Szilasy.*
- Theologia naturalis**, természetzi Istentudomány, isteni elmélkedés. *Ercsei.* Észvallástudomány. *Szilasy.* Természetzi theologia v. istenről való elmélkedés. *Nagy Imre.*
- Theologia revelata**, kijelentett isteni tudomány. *Ercsei. Szalay.*
- Theologicus**, istenes, istentudományos. *Lexicon.* Is-

- tenről való. *Lánghy*. Istentudományt illető. *Szilasy*.
- Theologus**, szentírásmagyarázó. *Pictetus*. Istentudó. *Kovács Mihály*.
- Theomania** (furor divinus), istendüh. *Imre*.
- Theomantia**, istensugálás v. jóslás. *Imre*.
- Theomorphismus**, istenfiség, istenhasonlóság. *Imre*.
- Theonomia**, istentörvény-szabás, v. adás, v. törvényhatóság. *Imre*.
- Theophania**, istenjelenés.
- Theophilanthropia**, v. Theanthropophilia, istenem-berszeretés v. szeretet. *Imre*.
- Theophilia**, istenszeretés v. szeretet. *Imre*.
- Theophobia**, istenfélés v. félelem. *Imre*.
- Theoplastica**, istenkép-zés, istenfestés. *Imre*.
- Theopneustia**, istenihletés v. sugálás. *Imre*.
- Theorema**, megmutatandó esmerő tétel. *Ercsei*. Tudni-való állítmány. *Pauly*. Elmémény. *Thezarovich*. Állítmány. *Lexicon*. *Puky*. Tanító tétel. *Köteles*. Nézeték, szemlélek, vizsgálek, lát-taték. *Imre*.
- Theoretice**, észlelesen, 'stb. *Imre*. Elmélőleg. *Fogarasi*. Szemlélőleg. *Ruszek*. Gondolhatósan, elmélkedő-leg, gondolom szerint, vél-
- tében, elme - alkotmányban. *Szilasy*' gyűjtem. Nézetileg. *Csapó*.
- Theoreticus**, észleles, 'stb. *Imre*. Elmebeli. *Lánghy*. Megismerő. *Folnesics*. Eszméletes. *Berzsenyi*. Elmélkedésbeli, elméményes. *Thezarovich*. Elmélő. *Balog Sám*. Szemlélő. *Sárvári*. *Tóth Fer*. Nézeti. *Csapó*. Merő elmebeli. *Pictetus*. Elmeügyelő. *Lexicon*. Szemlélő, ismerő, nézeti, észképi. *Szilasy*' gyűjt. Ösmértető, szemlélő, szemlélődésbeli, tanákmányos. *Ruszek*. Elméletes, elméleti, elmelészi; (subst.) elmelész. *Fogarasi*. Eszmélkedésbeli, elmélkedésügyelő. *Puky*.
- Theoria**, elmealkotmány, elmeügyelés. *Lexicon*. Elmebéliség. *Lánghy*. Eszmélet. *Berzsenyi*. Elmélet. *Fogarasi*. Elmény, elmetudalma. *Thezarovich*. Ismeret. *Zeyk*. Szemlélő ismeret. *Székelly Sándor*. Vizsgálmány. *Udvardy*. Alkotmány. *Némethy*. Ismertetés. *Fejér*. Elmélkedés. *Kovács Mih*. Eszmélkedés, eszmélkedési tudomány. *Puky*. Elmealkotmány, szemlélődés, vizsgáló ismeret. *Szilasy*' gyűjt. Észleg, elmeleg, elmeügy v. ügyelet, szemlélet. *Imre*. Nézet. *Csapó*.
- Theoria actionis humanae**,

- emberi cselekedetről való elmélkedés. *Ercsei.*
- Theoria cognitionis humanae**, emberi esméretről való elmélkedés. *Ercsei.*
- Theosebia**, istentiszteletés v. tisztelet. *Imre.*
- Theosophia**, istenösmeret. *Lexicon.* Istenhatóság, istentehetség: Theurgia. *Imre.*
- Thermae**, hővizek. *Barcsafalvi.* Melegferdők. *Köz.*
- Thermometrum**, melegmérő. *Nagy Imre. Derhám.* Melegmérész. *Nagy Leop. Hévmérő. Döbrentei.*
- Thesis**, a' mi áll; **hypothesis**, a' mi bizonytalan. *Szilasy.* Feltétel. *Horvát Ád.* Itélet' hátulja. *Ercsei.* Tétel. *Kazinczy.* Tevés, állítás, állítvány. *Imre.*
- Thetica**, állítástudomány. *Lexicon.*
- Thetice**, állításkép, állításként. *Lexicon.*
- Theurgia**, lélekézés, lélekszövetség. *Lexicon.*
- Tiefsinn**, mély elme v. értelem. *Szilasy.*
- Timarchia** v. **Timocratia**, becs v. tisztikormány. *Imre.*
- Timiditas**, félelenség. *Imre.* Bátoratlanság, szívtelenység, félelmisség. *Lexicon.*
- Timor**, félelem. *Köz.*
- Titelblatt**, homloklap. *Szilasy.* Czímlap. *Döbrentei.*
- Titillatio**, csiklandás, csiklandozás, ingerlés, ingerkedés. *Imre.*
- Titulus**, homlokírás, tiszteletnév, mentség, helyes kifogás. *Lexicon.* Czím. *Fogarasi.* Czímnév. *Gorove.*
- Toast**, elköszöntés, valamire való ivás. *Szilasyról.*
- Tolerantia**, türedelem, szenvedelem. **Toleratio**, tűrés, szenvedés. **Tolerantismus**, tűrődsiség. **Tolerantista**, tűrődsi. *Imre.*
- Tonus dictatorius**, birói hang. *Ercsei.*
- Topica**, okhely-tudomány. *Imre.* Helyszabás. *Lexicon.*
- Topici loci**, okhelyek, oktanyák. *Imre.*
- Torneamentum**, harczjáték. *Szilasy.*
- Torpor**, resp. **Torpedo**, tespenet, respenet. **Torpescentia**, tespedés, respedés; tespedély, respedély; tespedelem, respedelem. *Imre.*
- Torso**, fejetlen test. *Szilasy.*
- Totalitas**, egészség, mindenség. *Lexicon.* Egészlet v. levés, egészlet. *Imre.*
- Totalis**, egészes. *Szilasy.*
- Trachea**, lehellő gége. *Derhám.*
- Tractatus**, értekezés. *Imre.*
- Traditio**, átadás, közlés, elbeszélés, hagyomány. *Imre. Lexicon.* Általadás, kézre adás. *Puky.*

- Traditionalis**, hagyományos, hagyományi. *Imre.*
- Traducianismus**, átvezetősdiség, lélekfogantatás v. születés. *Imre.*
- Traducianus**, átvezetősdi, v. szállítósdí. *Imre.*
- Tranquillitas animi**, lélekcsend, léleknyugalom v. nyugalom. *Imre.*
- Transactio**, alku, békekötés, egyezés; szerződés. *Pauly. Puky.*
- Transcendens**, észmúló, észhaladó, észfeletti, ész túli. *Imre.* Tapasztalhatatlan. *Lexicon.*
- Transcendentalis**, tapasztaláson kívül v. túl eső. *Sárvári.* Tapasztalás haladó. *Lángy.* Érzékmúló v. haladó, érzékfeletti v. túli, érzéstháló, tapasztalást felmúló v. haladó. *Szilasy.* Túl a tapasztalási, tapasztalás előtti. *Ercsei.* Felyülhaladó. *Thezarovich.* Természethaladó, tapasztalást előző. *Lexicon.*
- Transcendentalismus**, érzéktúldiság, érzéktúlszat. *Imre.* Érzékfelettités. *Csapó.*
- Transcendentalista**, érzéktúldí, érzéktúlsz. *Imre.* Érzékfelettités. *Csapó.*
- Transgressio**, áthágás, átmenés, átlépés, megszegés. *Lexicon.*
- Transitio**, átmenés, átmenetel, elmulás, átvezetés. *Lexicon.*
- Transitiva actio**, kihatás. *Imre.*
- Transitorius**, ideigtartó. *Puky.* Mulólagos. *Fogarasi.*
- Transmigratio**, átköltözés. *Imre.*
- Transparens**, átlátszó, átvilágoló, átvilágító. *Köz.*
- Transspiratio**, kigőzölgés, páradzás, általgőzölgés. *Puky.*
- Transpiratio insensibilis**, érezhetetlen kigőzölgés. *Derhám.*
- Transversalis**, háránt. *Trattner Károly.*
- Traum**, álom. *Köz.*
- Tremor**, reszketés, remegés. *Imre. Szalay.*
- Trepidatio**, rezzenés, reszketés, remegés. *Lexicon.*
- Tribunus**, népfelekezet, nemzetség, köznép. *Lexicon.*
- Tribunus plebis**, népnagy. *Kresznerics.*
- Trilemma**, hármasság élő okoskodás. *Imre.* Háromszarvú. *Ercsei.*
- Triplicitas**, hármasság, háromféleség. *Imre.*
- Tripudium**, örömuigrás, örömszökdösés. *Lexicon.*
- Tristitia**, szomorúság. *Köz.* Szomor, bú, búsulás. *Imre.*
- Tritheismus**, háromistendiség, háromistenvallás. *Imre.* Háromistenhívés.
- Tritus** v. trivialis, kopott,

- viselt, avúlt, ócska, mindennapi. *Imre.*
- Triumphus**, diadalom, győzelem. *Lexicon.* Diadal. *Fogarasi.*
- Tropicus**, naptérítő két kerületek. *Derhám.*
- Tropus**, kölcsönértelem, szófordulat. *Lexicon.* Forda. *Barczafalvi.*
- Tuba Eustachii**, Eusták' kürtje; — stentoria, szóló csó. *Derhám.*
- Tubus capillaris**, hajszálforma csó. *Derhám.*
- Tumiditas**, dagályosság, duzmadás. *Lexicon.*
- Tumultuatio**, háborgás, összecsődülés, zúdulás, zenebonáskodás. *Imre.*
- Tumultus**, zenebona, láz, lárma. *Imre.* Zendülés, lázadás. *Puky.* Láz, lázulás, háborgás, pártütés. *Lexicon.*
- Tunica arachnoidea**, pókhálós hártya; — cornea, száruhártya: — muscosa, inas húsos hártya; — nigra uvea, fekete szivárványos hártya; — sclerotica, szem' homályos kemény hártýája. *Derhám.*
- Turbatio mentis**, ésszavarás, ésszavarodás, ésszhaborodás. *Imre.*
- Turbulentus**, komor, szomorú, szélveszes, háborgó, fergeteges. *Lexicon.*
- Turpitudine**, rútság, csúfság, éktelenség. *Imre.* Gyázat, böcstelenség, esúnyság, ocsmányság, undokság. *Lexicon.*
- Tutamen**, oltalmazás, védelmezés, gyámolítás. *Imre.*
- Tutela**, gyám, oltalom, védelem. *Imre.* Gyámság, gyámolság. *Puky.*
- Tutor**, gondviselő. *Köz.* Véd-
atya. *Imre.* Gyámapa. *Fogarasi.* Gyám-
atya. *Georch.* Gyám-
moló. *Pauly.*
- Tutore destitutus**, gyámol-
talan, gyámolatlan. *Puky.*
- Tympanitis**, vízkórság. *Derhám.*
- Tympanum auris**, füldob. *Horvát Ádám.* Dobüreg. *Ba-
chich.* Fül' dobja. *Ercsei.*
- Typica**, képnyomtudomány. *Lexicon.*
- Typice**, példázat szerint. *Lexicon.*
- Typus**, kép, képnyom, minta. *Imre.* Rajzolat, jegy, bélyeg, könyvnyomtató be-
tű. *Lexicon.*
- Tyrannice**, erőhatalom-
mal. *Lexicon*
- Tyrannicus**, zsarnokla-
tos, zsarnokos, zsarnoki. *Imre.*
- Tyrannis**, zsarnokság. *Imre.*
Uralkodással való vissza é-
lés. *Ercsei.*
- Tyrannismus**, zsarnok-
lat. *Imre.* Vérszomjúhozás,
vérszomj, kegyetlenség. *Le-
xicon.*

Tyrannus, kegyetlen uralkodó. *Ercsei*. Erő, erőszakúr, zsarnok, kényúr, ön-

kényúr. *Imre*. Martalócz. *Lexicon*. Kényúr, zsarnok, erőszakos uralkodó. *Szilasy*.

U.

Uberior deductio, bővebb előadás. *Puky*.

Ubertas, termékenység, bőség, derekasság. *Lexicon*.

Ubicatio, hollét. *Pauly*. *Fogarasi*. Hollétel, kinyomozás. *Puky*.

Ubique, mindenütt, szerte szét. *Lexicon*.

Ubiquitas, mindenholtság, mindenüttiség. *Imre*.

Uebel, testi rosz. *Márton*.

Ueberlegen, meggondolni, megfontolni. *Szilasy*.

Ueberlegen seyn, felmúlni. *Szilasy*.

Uebersinnlich, érzékfeletti. *Folnesics*.

Ultima elementa, legutolsó kicsinységekre elaprózott valóságok. *Horvát Ádám*.

Ultimus, utolsó, végső. *Köz*. Utoljatos. *Thezarovich*.

Ultio, bosszú, bosszúállás. *Lexicon*. Boszúlás. *Imre*.

Ultraismus, túlság, túlvág, túlfiság. *Imre*.

Unanimis, egyes, egyetértő, egyértelmű, egyakaratú. *Lexicon*. Egyelkú. *Fogarasi*.

Unanimitas, egyelkűség, egyérzetűség, egyértelműség, egyszívűség, egyakaratúság, egykivánatúság. *Imre*. Tökéletes egyetértés. *Szilasy*. Egylélek. *Fogarasi*.

Unanimiter, egylélekkel. *Fogarasi*.

Unbefangen, el nem fogottan. *Szilasy*.

Unicitas, egyedültség, egyetlen egység, egyedüllétség. *Imre*.

Uniformitas, egyformaság. *Lexicon*. Egyképűség v. képség, egyképzetűség, egyalkatúság, egyféléesség. *Imre*.

Unilateralis, egyoldalú. *Köz*. Egyszerű. *Puky*.

Unio, egyezés, egyesség, egyesület. *Imre*. Egyesülés, egyesítés. *Ercsei*.

Unitas, egység. *Köz*. Egytelenség. *Lánghy*.

Universalia (entia), közlények; — ante rem, közképek; — in re, közvalók; — post rem, köznevek. *Imre*.

Universalis, közönséges. *Köz*. Általános. *Ruszek*. Mindnyájas, mindenés. *Thezaro-*

- vich*. Legszélesebb kiterjedésű. *Sárvári*. Egyetemes, egyetemi. *Döbrentei*. Közös, mindenre kiterjedő 'stb. *Lexicon*.
- U n i v e r s a l i s m u s**, közönségesítés, közönségeselés, egyetemezés, egyetemdiség, közönlés, közöndiség. *Imre*.
- U n i v e r s a l i t a s**, mindenség. *Ercsei*. Mindenesség, közönségesség. *Thezarovich*. Közönségeslét, közlegesség. *Imre*. Általjában valóság, közönségesség. *Lexicon*.
- U n i v e r s i m**, közönségesen. *Sárvári*. Általjában. *Ruszek*. Egyetemben, egyetemleg, mindössze, öszleg, 'stb. *Imre*.
- U n i v e r s i t a s**, közönség. *Köz*. Egyetemség, mindség, összeség. *Imre*. Egyetem. *Kazinczy*. Mindenség. *Thezarovich*. Közönség, egész község. *Lexicon*.
- U n i v e r s u m**, mindenség. *Lexicon*. Egyetem, mind, mindösz, általány, lényösz. *Imre*.
- U n t e r n e h m e n**, merény. *Helmeeczy*. Előfogás. *Szilasy*.
- U n t e r s c h e i d u n g s k r a f t**, különböztető erő. *Szilasy*.
- U n v o l l s t ä n d i g**, be nem végzett. *Szilasy*.
- U n w a h r s c h e i n l i c h k e i t**, hihetetlenség. *Fábriczy*. Valószínűtlenség. *Szilasy*.
- U r b a n i t a s**, váraiság, udvariság, miveltség, csinosság, diszelkedés, deliskeedés. *Imre*. Nyájasság, finomság. *Lexicon*. Emberség. *Pictetus*.
- U r b i l d**, eredeti kép. *Fábriczy*. Példány. *Czapó*.
- U r g e n s**, sürgetős, szorgos.
- U r s i o**, sürgetés. *Imre*.
- U r m a t e r i e**, őstárgy. *Szilasy*.
- U r w i s s e n**, őstudás. *Balog Sámuel*.
- U s u a l i s**, szokásbeli. *Puky*. *Fogarasi*. Divati, divatos, használati, használatos. *Imre*.
- U s u r p a t i o**, haszonolás, haszonvétel, törvénytelen elfoglalás. *Lexicon*. Bitorlás. *Döbrentei*. Bitangolás. *Puky*.
- U s u r p a t o r**, bitorló, bitangoló. *Imre*.; — imperii, törvénytelen uralkodó. *Szilasy*. Uralkodás' bitorlója. *Ercsei*.
- U s u s**, szokás. *Köz*. Használat, birtoklás. *Fogarasi*. Divat, használás. *Imre*. Haszonolás, haszon, haszonvétel, gyakorlás. *Lexicon*. Élés, veleélés, hosszas szokás, haszonolás 'stb. *Szilasy*.
- U s u s f r u c t u s**, haszonvétel, haszon. *Fogarasi*.
- U s u s m a n i f e s t u s**, nyilvánvaló haszonvétel, nyilvánosságos használás. *Puky*.
- U s u s p a c i f i c u s**, békességes használás v. haszonvétel. *Puky*. Békességes birtok *Pauly*.

U s u s p r e c a r i u s, elnézett használás. *Puky.* Elnézett birtok. *Pauly.*

U s u s s u b r e p t i t i u s, alattomos hasznóvétel. *Puky.* Alattomos birtok. *Pauly.*

U s u s t u r b a t u s, háborgatott hasznóvétel v. birtok. *Puky.* *Pauly.*

U s u s v i g e n s, divat. *Róthkrepf.* Módi. *Köz.*

U t i l i t a s, haszon, hasznosság. *Imre.*

U t i l i t a r i u s, haszondi, haszonleső, haszonvadász. *Imre.*

U t o p i a, sohonna. *Pauly.* *Puky.* **E x u t o p i a**, sohonnai. *Fogarasi.*

U x o r e m d u c e r e, megházasodni, feleséget venni. *Lexicon.* Nősülni, nőszni, feleségesedni. *Csapó.*

U x o r i c i d i u m, feleségölés. *Puky.* Nőgyilkosság. *Fogarasi.*

V.

V a c a n s, üresen álló, megüresedett. *Puky.* Üresült. *Fogarasi.*

V a c a n t i a, szünet, nyugalom. *Imre.* Üresület. *Fogarasi.*

V a c a t i o, szünet, nyugvás, pihenés. *Imre.* Szünet. *Fogarasi.*

V a c i l l a r e, két részre lógni, dőledezni, kételkedni, kételkedni, hajlani, tántorogni, tétovázni, hajladozni. *Lexicon.*

V a c i l l a t i o, ész-, lélek-, szívhabozás, tétovázás. *Imre.*

V a c u i t a s, üresség. *Köz.*

V a c u u m, ür. *Kazinczy.* *Döbrentei.* *Imre.* Üresség, üreg. *Horvát Ádám.* *Lexicon*

V a g a t i o, kóborlás, kószá-

lás, csavargás, tekergés. *Imre.* Kóriczálás. *Döbrentei.*

V a g u s v. **V a g a b u n d u s**, bitag, kóborló, csavargó, csapongó. *Fogarasi.* Lézengő, kószáló, szökevény, állhatatlan. *Lexicon.*

V a l i d i t a s, siker, sikereség, foganat. *Puky.* Sükeresség. *Fogarasi.*

V a l i d u s, fogantos, sikeres, helyes. *Pauly.* *Puky.* Sükeres, törvényes. *Fogarasi.* Erős, egészséges, ép, hatalmas. *Lexicon.* Értekes, erős, hatalmas. *Imre.*

V a l o r, érték. *Döbrentei.* *Becs.* *Ercsei.* Érték, süker. *Fogarasi.* Bűcs, helyesség, divat, helybenhagyás. *Lexicon.*

V a l o r e m i n e n s, fellengős;

- internus, belső; — nominalis, névi; — realis, igaz becs. *Ercsei.*
- Vana observantia**, babonás ügyelet. *Szilasy.*
- Vani loquium**, hiú beszéd. *Imre.* Csacsogás, fecsegés, mende monda. *Csapó.*
- Vanitas**, hiúság, hívság, hízkelés, nagyravágyás, gőg, felfuvalkodottság, föllentés, tévelygés. *Lexicon.* Hijábanvalóság. *Pictetus.*
- Vanus**, hiú, hiúságos, hívságos, értéketlen. *Lexicon.*
- Variabilitas**, változékonyság, változhatás. *Imre.*
- Variatio**, változás, változtatás. *Lexicon.* Másítás; — passiva, változat. *Thezarovich.*
- Varietas**, tarkaság, különféleség. *Szatay.* Külömbőség, különbözés. *Puky.* Sokszersűség. *Fogarasi.* Változás, állhatatlanság, 'stb. *Lexicon.* Hasonfajt (Abort). *Szilasy.*
- Varius**, sokféle, többféle. *Szilasy.* Sokszersű. *Fogarasi.* Különféle, különböző, tarkabarka. *Csapó.*
- Vasa**, csatornák (a' testben). *Ercsei.*
- Vasa absorbentia**, szivárványok. *Ercsei.*
- Vasa capillaria**, hajszálnyi erek. *Derhám.*
- Vasa exhalantia**, gőzölgő csővek. *Ercsei.*
- Vasa lymphatica**, vízi edények. *Bachich.*
- Vasa pulmonaria**, tüdővéregek. *Derhám.*
- Vasa sangvifera**, vércsatornák. *Ercsei.*
- Vasa secernentia**, választó edények. *Ercsei.*
- Vasa spermatica**, magvas erek. *Derhám.*
- Vastus**, vastag, derék, temérdek. *Lexicon.*
- Vectis**, csaptatófa, gémfá, gátszobor. *Puky.*
- Vectes homodromi**, egykarú; — heterodromi, kétkarú rudak. *Ercsei.*
- Vegetabilia**, növények, v. növények. *Köz.*
- Vegetabilis**, növényi, növényi. *Köz.*
- Vegetare**, éldegélni. *Kovács Mihály.* Tengeni, tengődni, tenyészni. *Csapó.*
- Vehemens**, heves, erős, indulatos, háborodott, mértékhaladó, gyors, kemény, sebes, sanyarú. *Lexicon.*
- Vehementia animi**, heves lelkűség, indulatoság. *Imre.*
- Vehiculum**, elősegítő, segédeszköz. *Puky.* Csupa eszköz. *Szilasy.*
- Vehiculum animae**, lélek' szekere. *Horvát Ádám.*
- Vellicare**, hánytorgatni, fessegegni, bizgatni, gáncsot keresni. *Puky.*
- Velocitas**, gyorsaság, sebesség, hamarság. *Lexicon.*

- Vena**, vérér. *Köz.*
- Vena cava**, üregér. *Bachich.*
Nagy vérér. *Derhám.*
- Vena pulmonalis**, tüdővérér. *Bachich.*
- Vena subclavia sinistra**, bal váll' kulcs vére. *Ercsei.* Bal vállperez-vérér. *Derhám.*
- Venditatio**, árulgatás, kérkedés, dicsekedés, fitogtatás. *Imre. Lexicon.*
- Veneficus**, méreggel éteztő, mérges, bűvös, igéző, bűbajos. *Lexicon.* Bűbájoló, méregkeverő. *Puky.*
- Venerabilis**, tisztelendő.
- Venerabundus**, tisztelő.
- Venerandus**, becsülendő.
- Veneratio**, tisztelés. *Imre.*
- Venia**, engedelem, engedély, bocsánat. *Fogarasi.*
- Venus** v. *vaga*, asszonyok' közös volta. *Tóth Fer.* Bolygó v. kóbor szerelem. *Csapó.*
- Venustas**, csín. *Balog Sám.*
- Venustus**, szelíd, szorosabb értelemben vett szép. *Szilasy.*
- Veracitas**, igazmondóság. *Szalay.* Igazmondás. *Imre. Lexicon.*
- Verbalis**, szóbeli. *Fogarasi.*
- Verbum**, íge, szó. *Köz.*
- Verecundia**, szemérem, szemérmesség. *Imre.* Tisztesség, illendőség, módosság, bátortalanság, félnétség. *Lexicon.*
- Vergleichung**, hasonlítás. *Szilasy.*
- Verhältniss**, képest való állapot. *Fejér.* Képestség, irányosság. *Szilasy.*
- Verificatio**, igazodás, igazlás. *Imre.*
- Veriloquium**, igazszólás. *Imre.* Igazmondás. *Lexicon.*
- Verisimile** v. *Verosimile*, igazféle. *Thezarovich.* Hiteles. *Horvát Ádám.* Hasonigaz. *Szilasy.*
- Veritas**, igazság, igazságosság, valóság, bizonyosság. *Lexicon.*; — metaphysica, tántoroghatatlan; — moralis, erkölcsi; — possibilis, lehető, lehetséges; — realis, valóságos; — cardinalis v. *fundamentalis*, sarkalatos. *Ruszek.*
- Verlangen**, ohajtva várni.
- Vernunft**, ész, tiszta ész. *Szilasy.*
- Vernunftgesetz**, elmetörvény. *Lánghy.*
- Vernunftigkeit**, okosság. *Folnesics.*
- Vernunftkenntniss**, elmeismeret. *Lánghy.*
- Vernunftmässigkeit**, észszerintség. *Folnesics.*
- Verosimilitudo**, hasonlóság, közeligazság, igazdagság. *Imre.* Megtörténhetőség. *Döbrentei.*
- Versari**, forgani, mulatni, foglalatoskodni. *Lexicon.*

Versatilis, könnyen gondolkozó. *Lexicon.*

Versatus, járatos, forgott, tapasztalt, próbált, gyakorlott. *Lexicon.*

Versio, fordítás. *Lexicon.*

Verstand, ész, értelem, tapasztalati ész. *Szilasy.*

Versutia, álnokság, vásottság. *Imre.*

Versutus, agyafúrt. *Puky.*

Verticalis, tetőleges.

Trattner Károly. Tetőárnyozó. *Puky.*

Verticaliter, tetőt irányozva, függőlegesen, tető' hegyében, tető' irányában. *Pauly.*

Verum, igaz, való. *Köz.*

Verwirrung, háborodás. *Fogarasi.*

Verzucht, elragadtatott. *Szilasy.*

Vesania, örültség. *Szilasy.*
Elmétlenség, tébolodás, dőreség. *Imre.*

Vesica fellea, epetartó. *Ercsei.* Epehólyag. *Bachich.*

Vesiculae pulmonares, tüdő' hólyagocskái. *Derhám.*

Vestibulum (auris), fülpitvar. *Ercsei.* Küludvar. *Bachich.* Tornác. *Derhám.*

Vestigium, lábnyom, talpnyom, nyomdok, nyom. *Lexicon.*

Vetatio, tiltás, tilalmazás. *Imre.*

Vetitus, tilos, tilalmas. *Fogarasi.*

Vetus, régi, ó; avas. *Köz.*

Vexatio, boszontás, farta-tás, ingerkedés, kötekedés, pántolódás. *Imre.* Gyötrés, búsítás, fárasztás, kínzás, sanyargatás. *Lexicon.*

Viâ facti, erőhatalommal. *Szilasy.* Erőszakkal, hatalmasan, önszabadságával. *Pauly, Puky.*

Viâ juris, törvény' útján. *Szilasy. Puky. Fogarasi.*

Vibrare, rázni, rengetni, lógatni, lobogtatni, lökni, lövellni, reszkettetni. *Lexic.*

Vibriffae, az orrlyukak' elein lévő szőrök. *Derhám.*

Vicarius, képviselő. *Puky.* Helytartó, személyviselő. *Lexicon.*

Vices, változás, felcserélődés; kötelesség, hivatal; hely, állapot. *Mokry. Íz. Fogarasi.*

Vices gerens, I. Vicarius.

Vicissim, viszontag, váltólag. *Imre. Lexicon.* Viszont. *Fogarasi.*

Vicissitudo, viszontagság. *Köz.*

Vicitatio, eldegélés, 'stb. I. Fructio.

Victoria, győzelem, diadalom. *Lexicon.*

Vielseitigkei, széles tudományúság. *Ángyán.* Sokoldalúság. *Csapó.*

Vielwisser, tündöklő tudós. *Szilasy.* Sokattudó. *Dőbrentei.*

- Vigilantia**, ébredtség, ébredtség, szemesség, szorgalom, virrasztás, ébredt állapot. *Lexicon.* Vigyázat, szemesség. *Puky.* Ébrenlétel. *Csapó.*
- Vigilia**, virrasztás, vigyázás, őr, strázsa, álomtalanlás. *Lexicon.* Órség. *Fogarasi.* Órizet. *Puky.*
- Vigor**, divat, erő. *Fogarasi.*
- Vilipendium**, ócsárlás, becsmérlés. *Pauly.* *Puky.*
- Vilipensio**, csekélyezés, gyalázás, ócsárlás. *Imre.*
- Vilis**, csekély, hitvány, alávaló, megvetett. *Lexicon.*
- Vilitas**, csekélyesség, hitványság. *Imre.*
- Villanus**, majorbeli, falusi. *Puky.*
- Villi**, bolyhok. *Ercsei.*
- Vinculum**, kötelék, békó, láncz, bilincs, nyűg. *Lexicon.* Kötél, kötőlék, rabkötél, rabláncz, tömlőcz, kötmény. *Fogarasi.* Bánatbér, kötés. *Pauly.*
- Vindicatio**, v. **Vindicia**, boszulás, boszúállás. *Imre.*
- Vindicativus**, boszuló, boszúlatos. *Imre.*
- Vindicta**, boszúállás, boszulás. *Lexicon.*
- Violatio**, sértés, bántás, rontás. *Fogarasi.*
- Violator**, sértő, rontó, szeplősítő, szentségtelenítő, erőszaktevő. *Lexicon.*
- Violentia**, erőszak, hatalmaskodás, kényszerítés. *Lexicon.* Erőszakoskodás. *Fogarasi.*
- Virginalis**, szüzes. **Virginus**, szüz. **Virginitas**, szüzesség. *Imre.*
- Virilis**, férjfiúi, férjfiás; — aetas, férfikor. *Lexicon.*
- Virilitas**, férjfiasság, férjfiúság. *Imre.*
- Virtuale**, erőszerénti, erőszeréntes. *Thezarovich.*
- Virtualitas**, erőhatás.
- Virtualiter**, erőhatólag, tehetőleg. *Imre.*
- Virtuosus**, erőtetemű, erőtetemes. *Thezarovich.* Rényes, erényes, erőnyös. *Imre.*
- Virtus**, erkölcs. *Köz.* Erény. *Szabó Dávid.* *Döbrentei.* *Gr.* *Széchenyi István.* Rény. *Kazin-czy.* Erőny. *Guzmics.* Erkölc-sösség. *Fejér.* Hímség. *Kovács Mih.* Férfiság. *Dugonics.* Jóságos cselekedet. *Földi.* Lelkijóság. *Szilasy.* Jőcselekedet, jóság, jótét. *Ercsei.* Erőtetem. *Thezarovich.*
- Virtus**, erkölcs; — phaenomenon, készerkölcs; — noumenon, észerkölcs; — cardinalis, sarkjóság. *Lexic.*
- Vis**, erő, erőszak. *Puky.* *Fogarasi.* Tehetség. *Horvát Ád.*
- Vis abstrahendi**, különböző erő. *Thezarovich.*
- Vis activa**, tehető v. cselekedő erő. *Horvát Ádám.*
- Vis attractiva**, összehúzó erő. *Ercsei.* Vonzó erő. *Der-*

- hám. Lexicon. Thezarovich.*
 Huzó erő. *Szilasy.*
- Vis cogitandi**, gondolkodó erő. *Lánghy.*
- Vis cognoscendi**, értő erő; — comica, vígjátéki erő. *Szilasy.*
- Vis elastica**, rugó erő; — gravitatis, nehézkedő erő. *Derhám. Nehézség' ereje. Horvát Ádám.*
- Vis imaginandi**, képzelő erő. *Lánghy.*
- Vis motrix**, mozdító erő. *Thezarovich.*
- Vis plastica s. organica**, képző v. alkotó erő. *Imre.*
- Vis reminiscendi**, emlékeztető v. emlékező erő. *Horvát Ádám.*
- Vis repulsiva**, távoztató erő. *Lexicon. Ellentálló v. kifesztítő erő. Ercsei. Visszarugó erő. Thezarovich. Visszaverő, rugó v. szalasztó erő. Szilasy.*
- Vis vitalis**, életerő. *Imre.*
- Viscera**, belső részek. *Ercsei. Bélezet. Bachich.*
- Visio**, látás. *Imre. Lexicon.*
- Visionarius**, l. Epopeus.
- Visum**, látmány. *Imre.*
- Visus**, látás. *Köz. Látat. Imre. Látó erő, szemvilág; szemlélés. Lexicon.*
- Visus punctum**, szempont. *Lexicon. Puky. Fogarasi.*
- Vita durante**, mindéltig, mindég. *Lexicon.*
- Vitare**, kerülni, távoztatni. *Lexicon.*
- Vitiositas**, vétkéesség, rosszóság, erénytelenség. *Imre. Romlótság, elfordultság, gyarlóság, feslettség. Lexicon.*
- Vitium**, vétek. *Imre. Gonoszság. Lexicon.*
- Vitrum causticum**, aczél-tűkör. *Dapsy.*
- Vituperatio**, gyalázás. *Imre. Gúnyolás, feddés, szidalmazás. Lexicon.*
- Vivacitas**, élénkség. *Imre. Vidámság. Lexicon. Élékeny-ség. Horvát Ádám. Eleven-ség. Thezarovich.*
- Vividitas**, elevenesség. *Imre.*
- Vividus**, élénk; vivus, élő. *Fogarasi.*
- Vivificatio**, elevenítés, élesztés, életetés. *Imre. Éltetés. Horvát Ádám. Meg-elevenítés. Lexicon.*
- Vocalis**, magában hangzó. *Ercsei. Önnöngős. Barczafalvi. Hangzó. Versegly.*
- Vocatio**, hivatal. *Pietetus. Hívás, meghívás. Lexicon. Hivatás, hivattatás. Csapó.*
- Volenti non fit injuria**, nem fér sérelem az önakarathoz. *Pauly. Akarva cselekvőnek nem történik sérelme. Puky. Akarónak nem történik bántalma. Fogarasi.*
- Volitio**, akarás. *Köz.*

- Vollbringen** (das), véghezvitel. *Folnesics.*
- Volumen**, boríték. *Puky.*
Közfoglalat. *Lexicon.*
- Voluntarius**, szabad akaratból való. *Sárvári.* Önkint v. akarat szerint való, készakartva tett, akart, kényyszerítetlen. *Lexicon.*
- Voluntas**, akarat. *Köz.*
Kény. *Lexicon.* Akarattehetőség. *Szilasy.*
- Voluntaristas**, akarekosság. *Imre.*
- Volupis**, gyönyörű. *Imre.*
Örvendetes, kedves, gyönyörűséget szerző. *Mokry.*
- Voluptas**, gyönyörűség. *Köz.* Gyönyör. *Kuzinczy.* Kéj. *Imre.* *Fogarasi.* Kény, kéj, kij. *Pauly.* *Puky.* Kéjelem. *Csapó.* Kéjézés. *Lexicon.*
Gyönyörködés, gyönyörűség. *Horvát Ádám.*
- Voluptas intellectualis** v. **rationalis**, értelmes; — **sensualis**, érzékenységből költ gyönyörűség. *Horvát Ádám.*
- Voluptuosus**, gyönyörűgő, gyönyörködő, gyönyörű
- rész, kéjész, kéjkedő, kéjelgő, kéjzűző. *Imre.*
- Voracitas**, faldoklás, falánkság, mohóság, nagyethetés. *Imre.*
- Vorax**, faló, faldokló, nagyethető, dobozóó. *Lexicon.*
- Vorliebe**, előszeretet. *Thaisz.*
- Vorschrift**, példairás. *Szilasy.*
- Vorstellung**, képzet, előterjesztés. *Fejér.*
- Votum**, fogadás, kívánság, vágy, vágyakodás, helybenhagyás, válasz-szó. *Lexicon.*
Szó, szavazás. *Ercsei.* Fogadástétel. *Pictetus.* *Márton.*
- Voks**, szóadás. *Szilasy.* Szavazat. *Döbrentei.* Fogadmány, szózat 'stb. *Fogarasi.*
- Vox**, szó. *Köz.* Állati szó, v. hang. *Ercsei.*
- Vulgaris**, köznépes, köznépi. *Imre.*
- Vulgus**, község, nép, köznép. *Mokry.*
- Vulgus ignara**, pórság, pór-nép. *Imre.*

W.

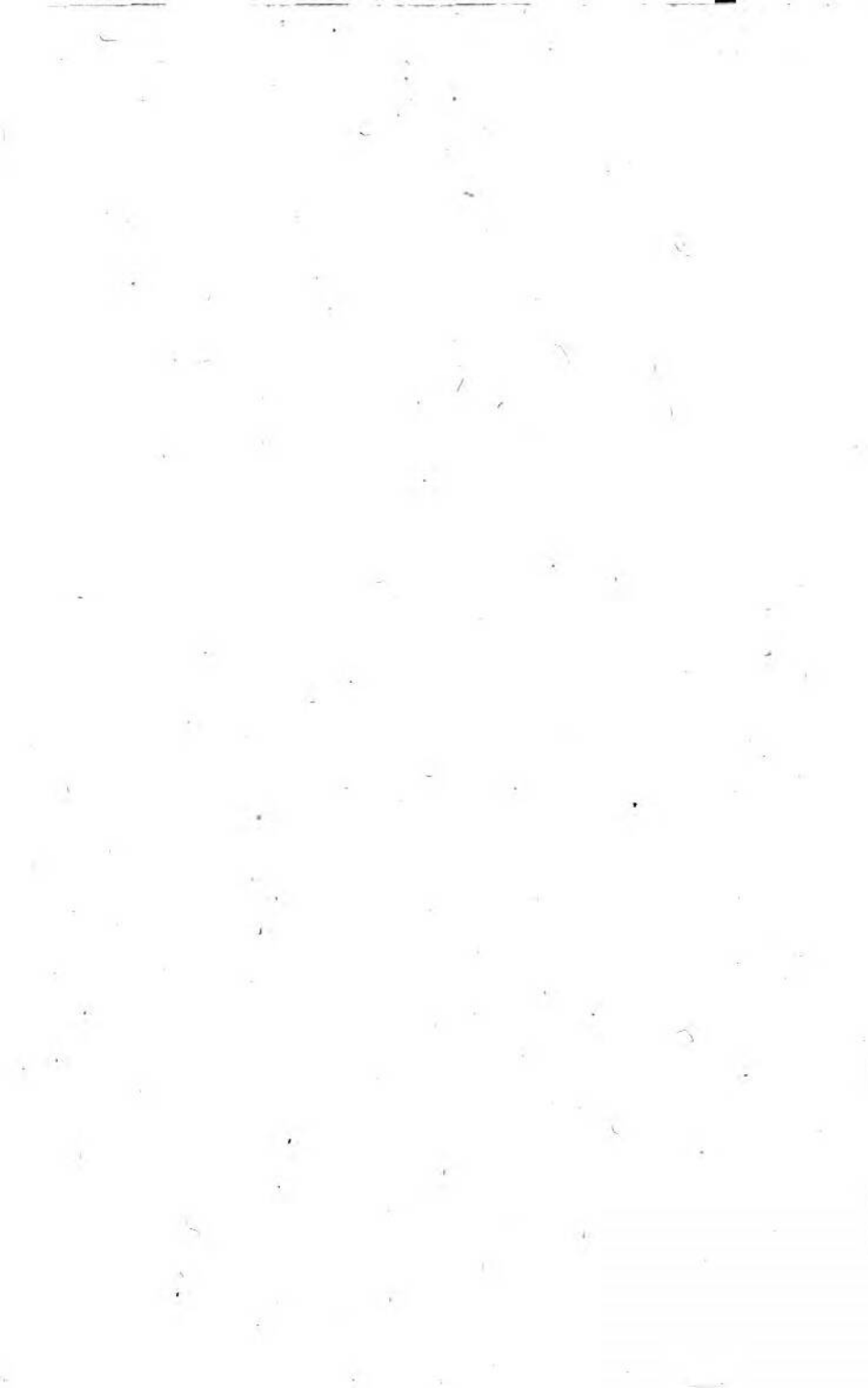
- Wähnen**, magával elhiteni. *Fábriczey.*
- Wahrnehmen**, észrevenni, sejtteni. *Szilasy.*
- Wahrnehmung**, megsajdítás, megtudat. *Fejér.* Sejtés. *Szilasy.*
- Wahrscheinlich**, hihe-

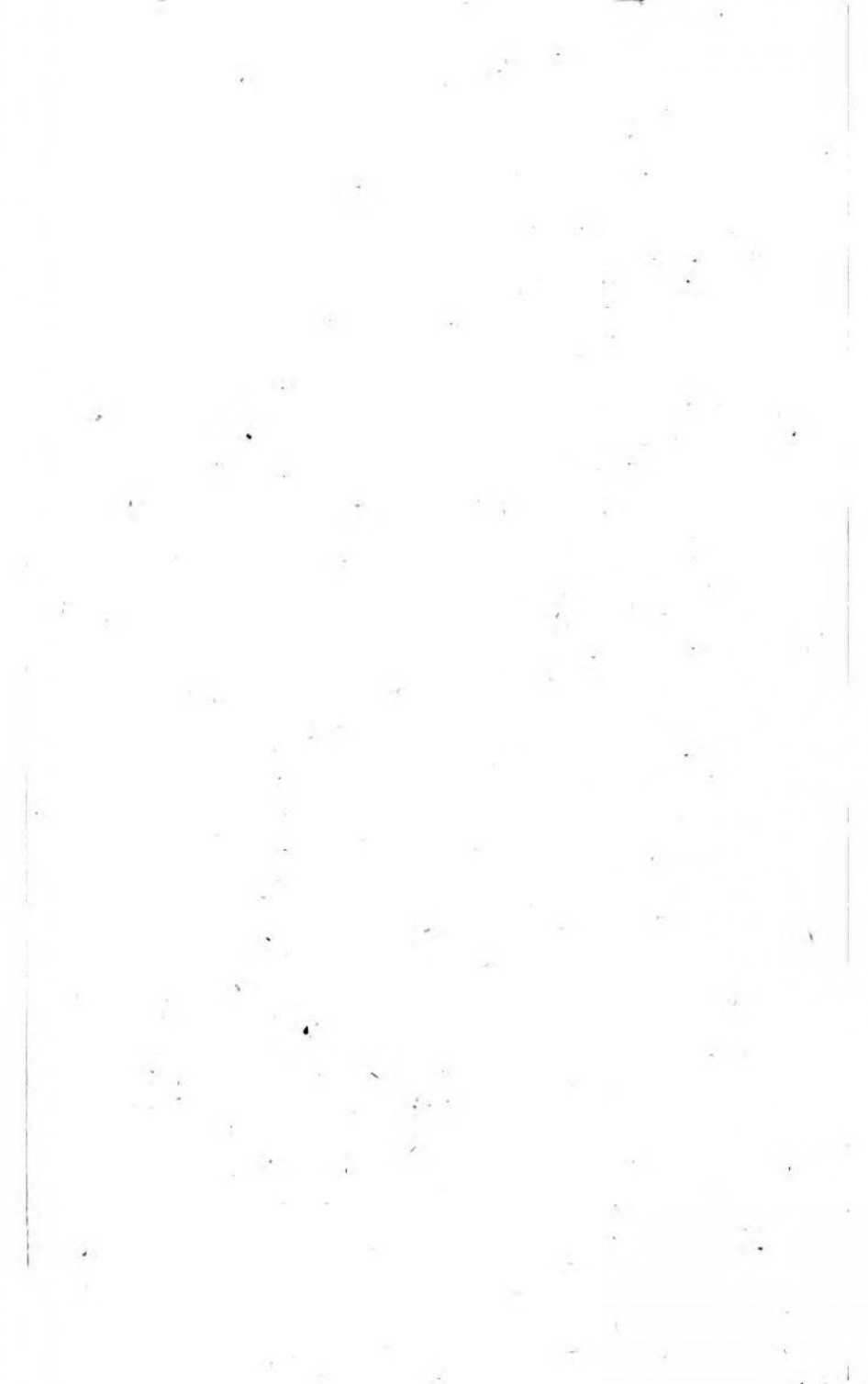
- tő, valószínű. *Balog Sámuel.*
Hasonigaz. *Csapó.*
- Wahrscheinlichkeit, hihetőség. *Fábriczy.*
- Wechselwirkung, viszonyérdeklés, viszonyhatás, viszonyos okozás. *Szilasy.* Kölcsönhatás. *Berzsenyi.*
- Werk, mivelet. *Szilasy.*
- Wesen, való. *Fejér.* Lény. *Szemere.* Lény. *Guzmics.* I. Ens.
- Wesenheit, valóság. *Fejér.*
- Widerschein, visszavert fény. *Folnesics.*
- Wirklichkeit, valóság. *Folnesics.*
- Wirkung, foganat. *Fábriczy.* Okozat. *Szilasy.*
- Wisionär, tüneménylátó. *Fejér.* I. Epopeus.
- Wissen (das), tudás.
- Wissenschaftslehre, tudomány-tanítás. *Lánghy.* Tudástudomány! *Szilasy.*
- Witz, elmesség. *Szilasy.* Leleányes v. lángész, leleményesség. *Csapó.*
- Witzeley, elméjátzódtatás. *Szilasy.*
- Witzeln, elméskedni. *Szilasy.* Leleányeskedni, leleményeskedni. *Csapó.*
- Wohlgemeint, jólvélt. *Szilasy.*
- Wohlsein (das), boldog élet. *Folnesics.*
- Wollen (das), akarás. *Folnesics.*
- Wortsprache, szónyelv. *Szilasy.*

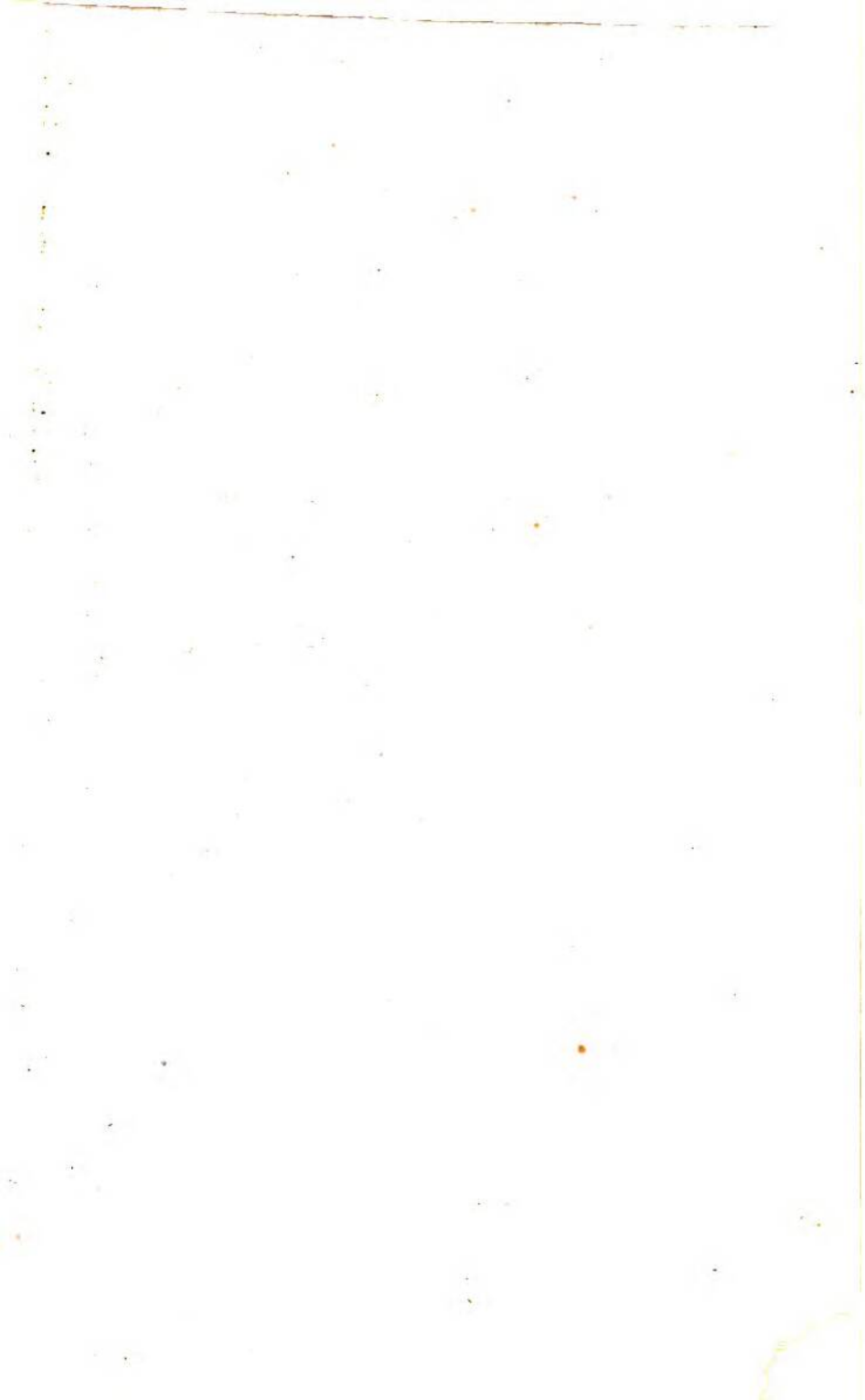
Z.

- Zärtlichkeit, szíves érzékenység. *Folnesics.* Gyengédség. *Kazinczy.* *Döbrentei.*
- Zauberkunst, varázsmesterség. *Szilasy.* Bűbájosság, szemfényvesztés. *Szalay.*
- Zelare, buzgólkodni. *Pauly.*
- Zelatio, buzgólkodás, buzgódás. *Imre.*
- Zelotes, buzgódó, buzgózkodó, buzgony, buzgoncz. *Imre.*
- Zelotypia, buzgóság. *Le-*
- zicon. Féltékenység. *Kazinczy.* *Imre.* Férfj. v. feleség-féltés. *Pictet.* Szerelemgyanúság. *Magda.* Szerelemféltés. *Mokry.* Féltés, irigybanat, félték, féltőség, nőféltés. *Fauly.* Gyanúkórság, féltékenység. *Szilasy.*
- Zelotypa, férjféltő. *Imre.*
- Zelotypus, féltékeny. *Kazinczy.* Féltő. *Pauly.* Nőféltő. *Imre.*
- Zelus, buzgóság. *Köz.* Buz-

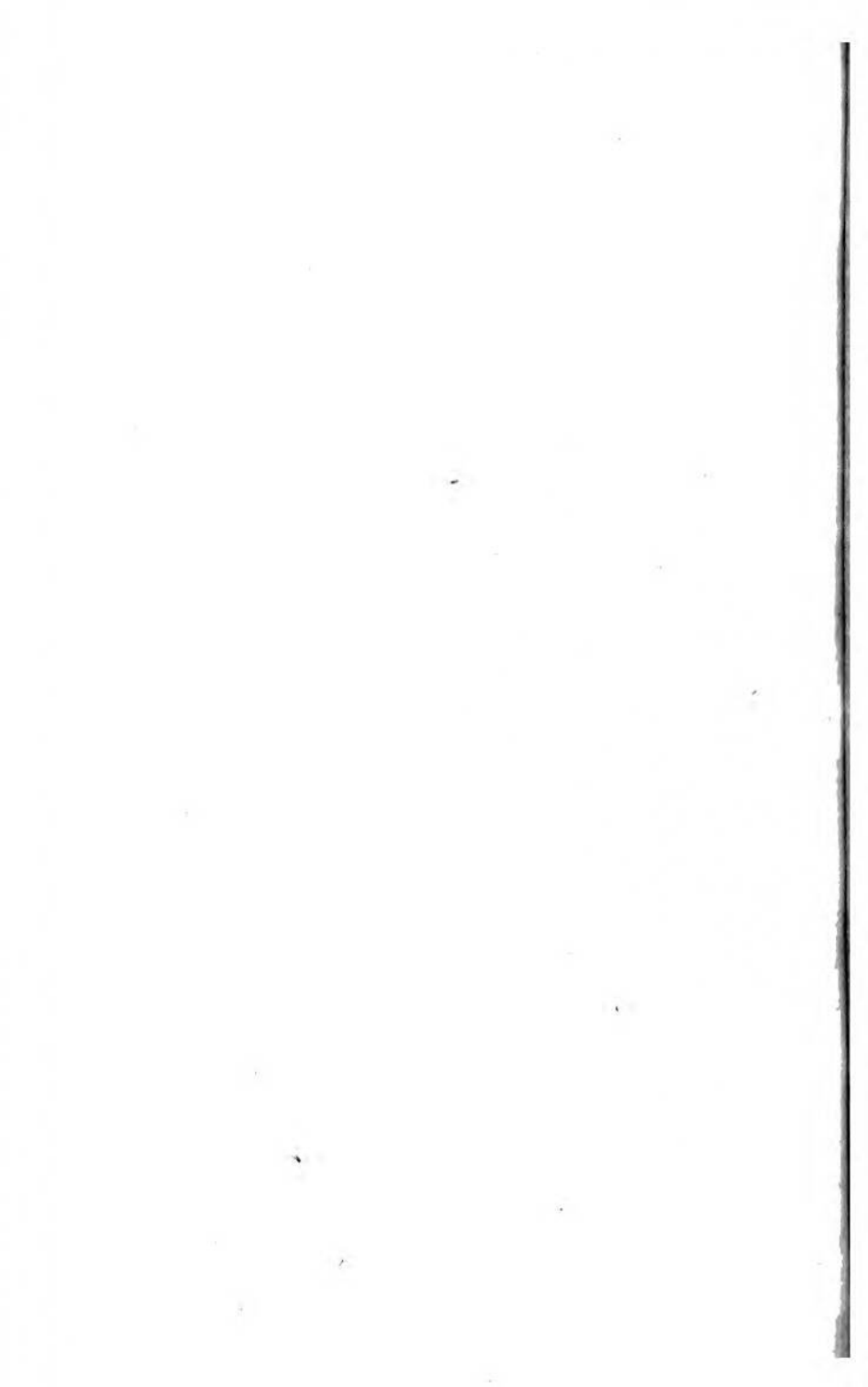
- gás**, buzgalom, buzdulat. *Imre.* Buzgó indulat. *Pictetus.* Lelkesedés. *Csapó.*
- Z e p h i r**, esti szellő, esti fuvallom, nyúgoti szellő. *Csapó.*
- Z e r e t i c u s**, kereső, keresgélő, vizsgálódó. *Imre.*
- Z e r u s**, cifra. *Puky.* Semmi-ség' jele. *Szilasy.*
- Z i f f e r**, számjel. *Szilasy.*
- Z o d i a c u s**, jeltartó. *Pauly.* *Puky.* Nap' útja. *Szilasy.*
- Z o n a**, égöv, földöv v. övezet. *Szilasy.*
- Z o n a f r i g i d a**, hideg; — temperata, mérsékelt; — torrida, forró földöv. *Derhám.*
- Z o o g r a p h i a**, állatok' leírása. *Puky.*
- Z o o l a t r i a**, baromimadás. *Imre.* *Szalay.*
- Z o o l o g i a**, baromtudomány. *Imre.* Állatok' esmérete. *Zádor Elek.* *Köry.*
- Z o o l o g u s**, állatismerő.
- Z u g l u f t**, szélhuzás, levegőhuzás, levegőfolyam, levegőmenetel. *Szilasy.* Léghuzam, szélfolyam. *Csapó.*
- Z w e c k m ä s s i g**, irányos. *Szilasy.* Czélkövető, czélirányos. *Szalay.* Czélszerű. *Helmecczy.*

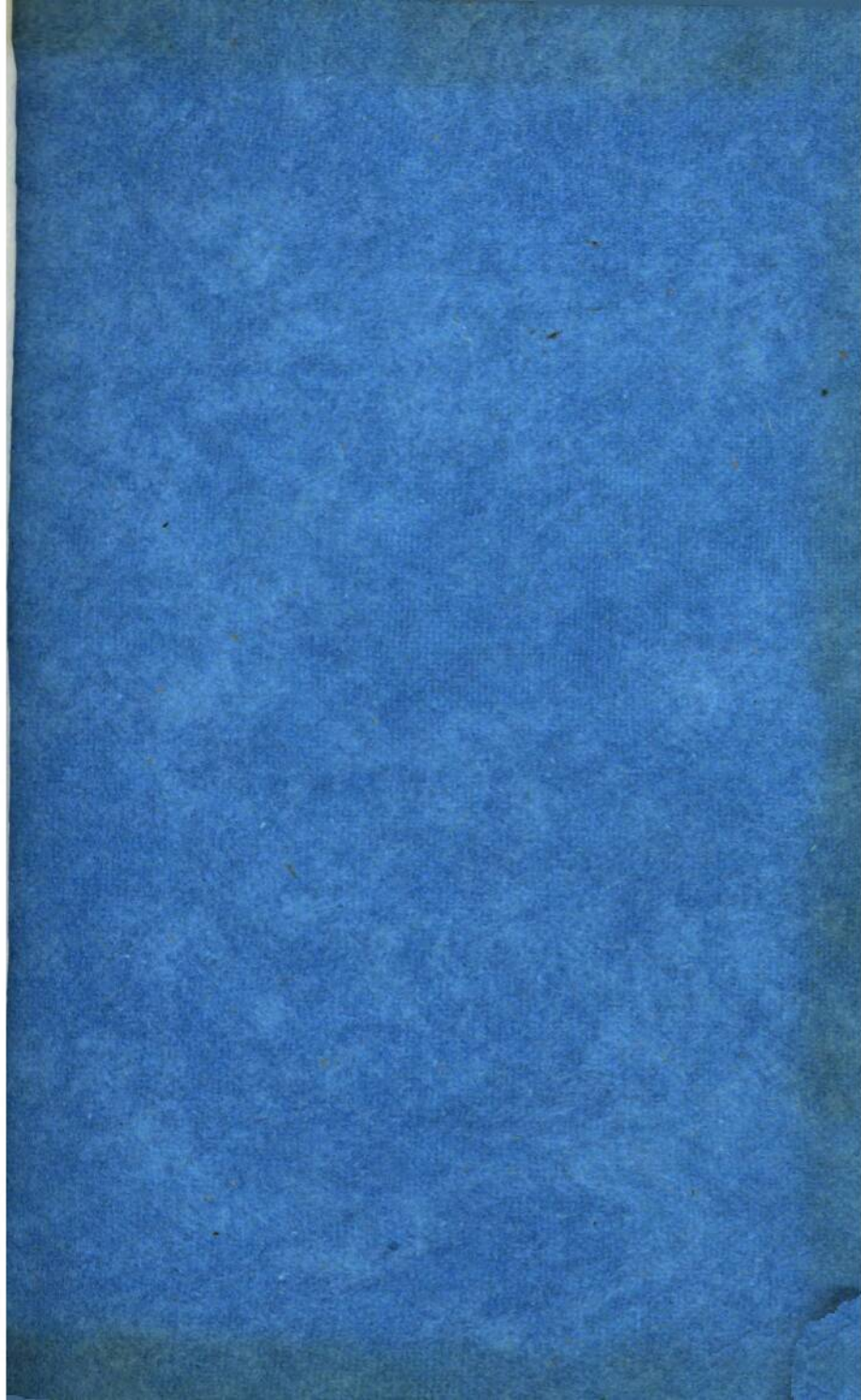

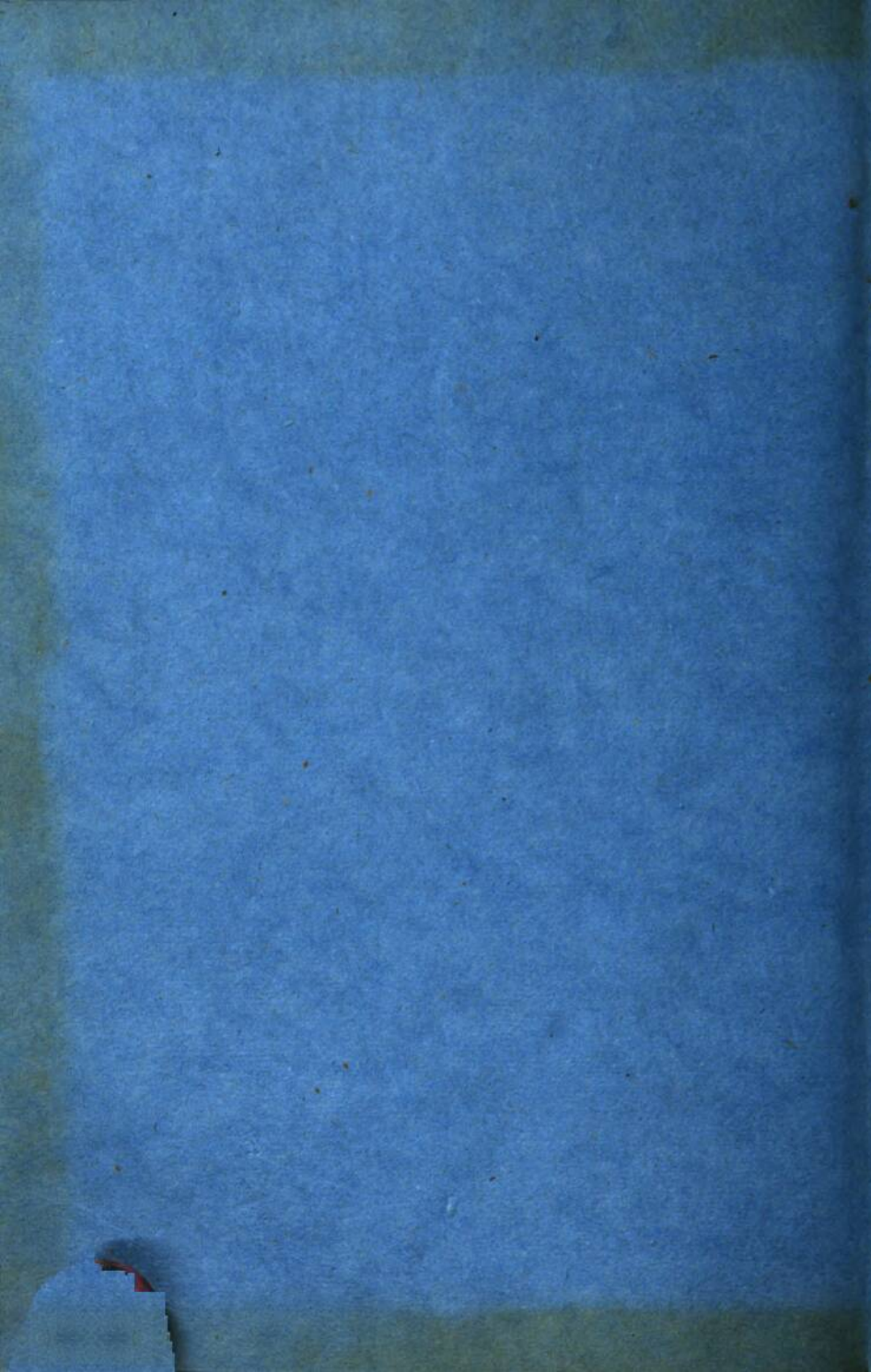

Österreichische Nationalbibliothek

+Z155593801

